

Gradivo za zgodovino Koroške

I. zvezek

AVGUŠTINSKI SAMOSTAN NA MUTI SKOZI ČAS

Inventar samostana ob njegovi ukinitvi leta 1785

Vinko Skitek

Maribor 2020

POKRAJINSKI ARHIV MARIBOR

Gradivo za zgodovino Koroške

I. zvezek

AVGUŠTINSKI SAMOSTAN NA MUTI SKOZI ČAS

Inventar samostana ob njegovi ukinitvi leta 1785

Vinko Skitek

Maribor, 2020

Gradivo za zgodovino Koroške, I. zvezek
AVGUŠTINSKI SAMOSTAN NA MUTI SKOZI ČAS
Inventar samostana ob njegovi ukinitvi leta 1785

Vinko Skitek

Izdal in založil: Pokrajinski arhiv Maribor

Zanj odgovarja: Ivan Fras, prof., direktor

Glavni urednik: Ivan Fras, prof.

Urednik: dr. Vinko Skitek

Prevodi povzetkov: Mojca Horvat, prof. (nemščina), mag. Nina Gostenčnik, (angleščina)

Lektoriranje: mag. Boštjan Zajšek

Recenzenta: ddr. Janez Höfler, doc. dr. Aleš Maver

Prelom strani in oblikovanje naslovnice: mag. Nina Gostenčnik

Tisk: Dravski tisk d. o. o., Maribor

Naklada: 150 izvodov

ISSN 2738-4004

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Univerzitetna knjižnica Maribor

94(497.4Muta)"1785"

SKITEK, Vinko

Avgušinski samostan na Muti skozi čas : Inventar samostana ob njegovi ukinitvi leta 1785 / Vinko Skitek ; [prevodi povzetkov Mojca Horvat (nemščina), Nina Gostenčnik, (angleščina)]. - Maribor : Pokrajinski arhiv, 2020. - (Gradivo za zgodovino Koroške, ISSN 2738-4004 ; zv. 1)

ISBN 978-961-6507-93-6

COBISS.SI-ID 37418243

Izdajo I. zvezka Gradiva za zgodovino Koroške je omogočilo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Vsebina

1	Predgovor	5
2	Uvod	7
3	Opombe k izdaji	11
4	Red avguštincev – nastanek, zgodovina reda in njihove značilnosti	13
4.1	Začetki zahodnega menišтва	13
4.2	Redovno pravilo sv. Avgušтина	14
4.3	Nastanek in razvoj avguštinskega reda do konca srednjega veka	15
4.4	Štajersko-koroška avguštinska redovna provinca, njen začetek in konec	27
5	Ustanovitev samostana na Muti in njegov položaj v srednjem veku	33
6	Pečat in grb samostana	50
7	Delovanje samostana na Muti od 16. stoletja pa do njegove ukinitve v letu 1785	51
8	Nadbratovščina črnega pasu	66
9	Samostanska posest	67
10	Samostanska cerkev sv. Janeza Krstnika in samostan	71
11	Seznam priorjev	74
12	Avguštinski menihi z območja Koroške krajine	76
13	Premoženje muških avguštincev, navedeno v ukinitvenem inventarju iz leta 1785	77
14	Usoda samostanskih poslopij in njegovih premičnin po ukinitvi samostana	87
15	Ukinitveni inventar avguštinskega samostana na Muti iz leta 1785	91
16	Sklep	147
17	Povzetek	150
18	Zusammenfassung	151
19	Summary	153

20	Viri in literatura	154
20.1	Viri	154
20.2	Objavljeni viri	155
20.3	Literatura	156
20.4	Periodika	158
20.5	Internetno gradivo	160
21	Imensko in krajevno kazalo	166
22	Priloga	173

1 Predgovor

Vinko Skitek, arhivist Pokrajinskega arhiva Maribor (Enota za Koroško), je v letu 2020 pričel z zelo pomembnim izdajanjem zgodovinskih virov z območja Koroške. Inventar avguštinskega samostana na Muti ob njegovi ukinitvi leta 1785 je prvi, ki bo predstavljen v novi serijski publikaciji arhiva. Inventar obsega premično in nepremično premoženje avguštinskega samostana na Muti ob njegovi ukinitvi leta 1785. Prav tako je v njem zajeto tudi premoženje patrov, ki so takrat bivali v samostanu. V Pokrajinskem arhivu Maribor smo publikacijo poimenovali Gradivo za zgodovino Koroške (GZK). Gre za podoben koncept kot pri izdajanju Gradiva za zgodovino Maribora (GZM).

Le-tega je Pokrajinski arhiv Maribor pričel izdajati leta 1975. Jože Mlinarič je s svojo serijo izdaj predstavil listine in dokumente, ki se navezujejo na omembo mesta Maribor. Poseben zvezek je bil namenjen dokumentom, ki so bili navedeni v Mariborski mestni knjigi (13. in 14. zvezek). Njegov naslednji projekt so bile objave davčnih registrov in obračunskih knjig mesta. Nadaljeval je z objavo dokumentov o mariborskih cehih, nato pa s transkripcijami cerkvenih matičnih knjig mariborske župnije sv. Janeza Krstnika. Leta 2009 je podrobneje predstavil Evangeličansko postojanko pri gradu Betnava pri Mariboru 1588–1600, s čimer se je njegova serija objav končala.

V 37. in 38. št. GZM, v letih in 2012 in 2013, je Žiga Oman objavil dokumente o reformaciji in protireformaciji v Mariboru 1589–1607 in tretji del virov o evangeličanski postojanki pri betnavskem gradu. Zunanji sodelavec Matjaž Grahornik je objavil zapuščinski inventar po Janezu grofu Khislu iz leta 1690 in v 45. zvezku GZM še zapuščinski inventar po Mariji Eleonori grofici Orsini-Rosenberg, rojeni grofici Khisl, iz leta 1725.

V zadnjih letih se nadaljuje izdajanje GZM s transkripcijo in kritično objavo zapisnikov sej mestnega sveta Mestne občine Maribor od leta 1853 naprej. Do leta 2020 je transkripcije opravljala Zdenka Semlič Rajh, v letošnjem letu delo nadaljuje Ksenija Rojht (GZM, št. 46).

Želimo si, da bi GZK imel enako bogato vsebino kot GZM. Naj bo bogata doba izdajanja vzpodbuda pri izdajanju Gradiva za zgodovino Koroške.

Ivan Fras,
direktor Pokrajinskega arhiva Maribor

2 Uvod

Zgodovina samostanov, predvsem tistih, ki imajo svoje začetke v visokem srednjem veku, je v slovenskem zgodovinopisju dokaj dobro obdelana, saj ima skoraj vsak od njih že svojo znanstveno monografijo. Kljub temu je ostala določena mera »sivih lis« oziroma spregledanih samostanov, predvsem avguštinskih (Ljubljana, Muta, Velikovec), vendar tudi kakšnih drugih redov (korarjev, premonstrancev ...). Tega ne smemo pripisovati premajhni zavzetosti prejšnje generacije zgodovinarjev za proučevanje tovrstne problematike, temveč bolj dejstvu, da se o avguštinskih in drugih še neraziskanih srednjeveških samostanih na Slovenskem ni pisalo zaradi zelo majhnega števila ohranjenih in dostopnih virov. Posledica tega je, da zgodovinska zavest o obstoju teh samostanov počasi blede in izginja. Lep primer imamo v Dravski dolini, kjer sta skozi zgodovino delovala bližnja samostana dominikank v Radljah ob Dravi in avguštincev eremitov na Muti. Za dominikanskim samostanom v Radljah se je ohranil večji del samostanskih poslopij in kar nekaj arhivskega gradiva. To je pripomoglo k nastanku znanstvene monografije o samostanu, izšla je leta 1997 izpod »peresa« Jožeta Mlinariča. Ne samo da večina samostanskih poslopij (razen samostanske cerkve in enega trakta) še vedno stoji, tudi prebivalci Radelj še danes pravijo območju samostana »klošter«. Nekoliko drugačna je zavest o obstoju avguštinskega samostana na Muti. Pri njem namreč še vedno ostaja nepojasnjeno, kdaj je bil ustanovljen in kdo ga je ustanovil. Pomembni za poznavanje samostana bi bili tudi podatki o tem, kako je bila organizirana samostanska skupnost in kdo jo je vodil. Kot zanimivo bi se utegnilo izkazati tudi vprašanje, ali je bil predstojnik samostana infuliran in je torej imel privilegij nošenja mitre, pektorala ter pastoral ali pa ne. Ogromno vprašanj je tudi o velikosti samostana in njegovih posesti. Iz do sedaj znanih dejstev lahko domnevamo, da muški samostan že v svoji osnovi ni bil tako velik kot njegov radeljski »sosed«, ampak je omogočal bivanje zgolj majhnemu številu menihov. Tudi materialne ostaline, ki so ostale za njim, niso tako obsežne kot v Radljah. Ohranjeno je osrednje samostansko poslopje muškega samostana, kjer danes deluje dnevni center za usposabljanje, delo in varstvo (CUDV). Preostala pomožna samostanska poslopja, ki so služila za gospodarske potrebe samostana, so v 19. stoletju najverjetneje propadla. Enako se je zgodilo s samostansko cerkvijo sv. Janeza Krstnika, ki je že za časa zgodovinarja in duhovnika Ignacija Orožna ni bilo več. Na njenem mestu so v drugi polovici 20. stoletja postavili nov gasilski dom. Po razpustitvi samostana leta 1785 je izginilo tudi samostansko pokopališče, katerega del so na Muti odkrili leta 2018 pri gradbenih delih ob izgradnji avtobusne postaje. Svoje je k izginjanju zavesti o obstoju samostana prispevala tudi odsotnost sistematičnih arheoloških raziskav na tem območju, še posebej v drugi polovici 20. stoletja. Če k temu prištejemo še skromne omembe samostana v arhivskih virih in neohranjenost samostanskega arhiva, je

lažje razumljivo, zakaj je zgodovina muškega samostana še precej neznana. V kroniki župnije Muta je sicer zapisano kratko poročilo o delovanju muškega avguštinskega samostana, ki ga je leta 1871 zapisal tamkajšnji kaplan Franc Peč, a ne prinaša vsebinsko nič novega, saj je skoraj identično z zapisom zgodovinarja Ignacija Orožna, ki ga je objavil v svoji knjigi o zgodovini Lavantinske škofije.

Zato je bilo toliko bolj dobrodošlo »odkritje« ukinitevnega inventarja za avguštinski samostan na Muti v Koroškem deželnem arhivu v Celovcu leta 2018. Inventar je shranjen v fondu Koroške deželne vlade, znotraj serije gradiva o razpustitvi samostanov in državnih posestvih (»Klosteraufhebungen und Staatsgüter«).¹ Kako je inventar muškega avguštinskega samostana končal v Koroškem deželnem arhivu v Celovcu, ni znano. Ena od možnosti je, da je iz nepoznanega vzroka prišel v sklop gradiva avguštinskega samostana v Velikovcu, ki je deloval vse do leta 1808, in bil potem preko koroških deželnih ustanov predan v deželni arhiv. Obstaja pa tudi druga možnost, ki je verjetnejša, da je namreč inventar najprej hranila deželna finančna direkcija (»Finanzlandesdirektion«) v Gradcu. Ko je prišlo leta 1864 do ustanovitve samostojne finančne direkcije za Koroško, so iz Gradca pripeljali na Koroško tudi arhivsko gradivo, ki se je nanašalo na to deželo. Med odbiranjem »koroškega« arhivskega gradiva pa so verjetno »po pomoti« k njemu dodali tudi inventar avguštinskega samostana na Muti. Ali navedena teza drži, zaenkrat ni moč dokazati, lahko pa prepustimo njeno presojo nadaljnjim raziskavam.

Ideja o izdaji prepisa oziroma transkripcije tega inventarja se je porodila kar sama od sebe, saj je namen znanstvenokritične izdaje primarnega arhivskega vira njegovo približanje tako laičnim kot tudi poklicnim poznavalcem slovenske zgodovine. Da pa sama predstavitev inventarja ne bi bila preveč iztrgana iz zgodovinskega konteksta, ji je dodanih nekaj drobcev iz dolge samostanske zgodovine in zgodovine viljemitskega ter avguštinskega reda. Ti bodo omogočili bralcu celovitejšo predstavo o meniškem redu, ki je več kot 600 let deloval na Muti in bil predvsem gmotno vseskozi blizu osnovnim idealom ustanovitelja viljemitov sv. Viljema Malavalskega². Potrebno je pripomniti, da o delovanju avguštincev na območju notranjeavstrijskih dežel nimamo veliko celovitih študij. Med slovenskimi raziskovalci, ki so se ukvarjali z zgodovino delovanja avguštincev na Slovenskem, velja omeniti Lilijano Žnidaršič Golec, Marijana Smolika, Ano Lavrič, Oskarja Habjaniča, Bogdana Kolarja in

¹ Kärntner Landesarchiv (KLA), Kärntner Landesregierung, Selekte über Klosteraufhebungen und Staatsgüter, AT-KLA 190-C-20 Ak, škatla 3, Inventar des aufgehobenen Augustinerklosters Hohenmauthen in Steiermark, 1. 12. 1785 (KLA, Inventar des aufgehobenen Augustinerklosters Hohenmauthen in Steiermark, 1. 12. 1785).

² Sv. Viljem Malavalski (francosko: Guillaume de Malavalle, nemško: Wilhelm von Malavalle), imenovan tudi Veliki.

Mojco Kunej. Edine celovite študije o delovanju avguštincev na območju notranjeavstrijskih dežel, ki jih imamo na voljo, so plod raziskovanja in dela zgodovinarja in avguštincev patra Johna Gavigana, katerega dela so v tej pričujoči publikaciji pogosto citirana. Na žalost pa Gavigan v svojih delih, ki so nastala na podlagi ohranjenih provincialnih zapisnikov štajersko-koroške in avstrijske province, za čas po letu 1683 povečini ne našteva poimensko menihov iz najmanjših samostanov, kakršna sta bila na Muti in Velikovcu, oziroma jih omenja samo izjemoma. Žal je naše raziskovanje oteževala epidemija COVID-19, zaradi katere so bili arhivi dolgo zaprti, arhivsko gradivo pa zaradi tega tudi nedostopno. V takem primeru bi bilo digitalizirano arhivsko gradivo v veliko pomoč. Še posebej se to odraža pri omembah menihov v muškem samostanu – le-ti so poimensko navedeni vse tja do leta 1683, saj je provincialni zapisnik za to obdobje dostopen tudi v digitalni knjižnici avstrijske narodne knjižnice; po drugi strani sta do takrat v muškem samostanu bivala največ dva meniha ali samo eden. Po omenjenem letu pa je zaradi nedigitaliziranega gradiva bilo skoraj nemogoče sestaviti sezname muških menihov ali pa so njihove omembe omejene samo na priorje in posamezne menihe, ki so izstopali zaradi kakšne pomembnejše funkcije ali zaradi kršitve redovnih pravil. Digitalizacija je torej še eno področje, kjer čaka tako slovenske kot tudi avstrijske arhive še mnogo dela. Seveda pa bo velik uspeh, če bo pričujoča monografija uspela zasejati seme znanstvenega zanimanja med poklicnimi in ljubiteljskimi zgodovinarji za zgodovino slovenskih samostanov. To pa je še eno zelo veliko polje z obilo možnostmi za nadaljnje zgodovinske raziskave.

Ob koncu bi se rad zahvalil vsem, ki so pomagali pri nastajanju te monografske publikacije. Najprej obema recenzentoma: zaslužnemu profesorju ddr. Janezu Höflerju in doc. dr. Alešu Mavru. Zahvala mojima sodelavcema mag. Boštjanu Zajšku za lektoriranje besedila ter Mojci Horvat za prevod povzetka v nemški jezik. Nadalje pritiče zahvala sodelavki mag. Nini Gostenčnik za grafično oblikovanje, prelom te publikacije in prevod povzetka v angleški jezik. Zahvala gre tudi mojima sodelavcema Sabini Lešnik in Leopoldu Mikcu Avberšku za vso nesebično pomoč pri izdaji tega dela. Zahvala gre tudi dr. Wilhelmu Wadlu in Koroškemu deželnemu arhivu v Celovcu (Kärntner Landesarchiv) za vse sugestije in pomoč pri znanstvenoraziskovalnem delu. Zahvala dr. Martinu Beletu z oddelka za zgodovino Filozofske fakultete v Mariboru ter dr. Matjažu Bizjaku, dr. Gregorju Antoličiču in mag. Matjažu Grahorniku, vsi iz Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU, za vso pomoč in svetovanje pri mojem raziskovalnem delu. Zahvala tudi patru Matthiasu Schlöglu OSA, vikarju avstrijskega avguštinskega vikariata, za pomoč pri razlagi nekaterih pojmov, vezanih na zgodovino avguštinskega reda. Na koncu pa se zahvaljujem tudi direktorju Pokrajinskega arhiva Maribor Ivanu Frasu, ki je omogočil izdajo publikacije.

3 Opombe k izdaji

Pričujoča znanstvena monografija ni samo zgolj še ena v nizu podobnih monografij, ampak je njen osnovni namen približati znanstveni in laični javnosti zgodovino viljemitskega in avguštinskega meniškega reda, tj. zgodovino po vsej verjetnosti prve viljemitske postojanke na Slovenskem kakor tudi kasnejšega avguštinskega samostana na Muti. Del monografije obsega transkripcijo ukinitvenega inventarja za avguštinski samostan na Muti iz leta 1785. Odločitev za objavo omenjenega inventarja v takšni obliki je padla zato, ker je transkripcija izvirnika nekoliko »prijaznejša« od transliteracije oziroma lažje berljiva in razumljivejša bralcem, neveščim novoveške visoke nemščine.

Polni naslov inventarja je »*Inventarium über das Vermögen des den 6.ten Octobr 785 aufgehobenen Klosters der P: P: Augustiner auf der Hohenmauthen in Marburger Kreis des Herzogthum Steiermarkh*«. Zapisan je v nekoliko povečanem formatu A4 in je brez naslovne in zadnje platnice. Tudi na hrbtu je vezava poškodovana, a ne toliko, da bi knjiga zaradi tega razpadala oziroma da bi izpadali listi. Se pa vidi na hrbtu še nekaj prvotnega barvnega papirja, s katerim so bili oblečeni hrbet in notranjost platnic. Inventar je že v originalu foliiran in obsega 44 folijev ter 21 strani prilog, namenjenih prikazu obsega vrednosti samostanskega premoženja. Na naslovnici so poleg naslova dodani še datum nastanka inventarja (»*den 1 = dezember 785*«), številke (»*31103, N: 17*«) in v novejšem času z rdečo barvo dopisana številka »20«, ki je tudi obkrožena z rdečim krogom. Domnevamo lahko, da gre pri številki 31103 za nekakšno delovodno številko, ki jo je prejel inventar, ko je prispel na urad verskega sklada. Številka 17 bi lahko pomenila, da je ukinitveni komisar poslal vsaj 17 inventarjev ukinjenih samostanov oziroma drugih verskih ustanov na naslov pristojnih državnih organov. Na dnu naslovne strani pa je zapis »*Fasc: 34 zu 24865*«, kar bi lahko pomenilo označbo mesta v takratnem arhivu, kjer je bil dokument shranjen. Vse našete domneve prepuščamo v presojo ostalim kolegom zgodovinarjem, ki lahko na podlagi svojih dolgoletnih raziskovalnih izkušenj le-te potrdijo ali pa tudi ovržejo.

Besedilo v inventarju je pisano v nemški kurzivni pisavi iz zadnje četrtine 18. stoletja. Celoten inventar skupaj s prilogami je pisan v obliki razpredelnice, ki pa se je zaradi lažje preglednosti pri objavi tega inventarja ne bomo držali. Izjema so tabele pri prilogah, ki so tako kompleksne, da bi njihovo neupoštevanje vodilo do napačnih interpretacij besedila. Prav tako v transkripciji niso zajeti vmesni seštevki vrednosti ocenjenih stvari (»*Fürtrag*« in »*Übertrag*«), ki se pojavljajo na začetku in koncu vsake strani. Tudi pisanje le-teh bi namreč lahko koga vodilo do napačnega seštevanja. Seveda pa so v transkripciji inventarja zajete vse denarne vrednosti ocenjenih predmetov.

Na koncu popisa samostanskega premičnega in nepremičnega premoženja se je podpisal okrajni glavar in ukinitveni komisar Karl Friedrich grof von Glaistach ter odtisnil svoj okrogel voščen pečat rdeče barve. Nadalje je od folija 39 naprej popisano premično premoženje posameznih patrov in bratov, ki so živeli v samostanu, pri čemer je zanimivo, da komisarji tega premoženja niso cenili, zato v tem delu ni navedena vrednost posameznih predmetov. Sklepamo lahko, da jih je komisar imel za zasebno premoženje v samostanu živečih menihov. Na foliju 44 se tudi ta del inventarja konča, nadaljuje pa se s prilogami (aktiva, pasiva, bilanca), kjer so natančneje opisani prihodki in odhodki samostana. Priloge so očitno bile dodane kasneje, saj sta oba dela prilog nastala 9. februarja 1804. Pri dodanih prilogah gre očitno za delovne verzije, saj vsebujejo kar nekaj popravkov in precej komentarjev k posameznim denarnim vrednostim. V teh razlagah najdemo tudi marsikateri zanimiv zgodovinski podatek, ki nam še nekoliko bolj približa rokovanje s premoženjem ukinjenega samostana. Očitno pa ta dopolnila niso vplivala toliko na berljivost dokumenta in razumevanje njegove vsebine, saj jih je pisar Joseph Wimmer kar v takšni obliki odposlal na naslove uradnih institucij.

4 Red avguštincev – nastanek, zgodovina reda in njihove značilnosti

4.1 Začetki zahodnega menišтва

Menišтво v zahodnem svetu je staro že dobrih 1500 let. V času njegovih začetkov sta se v 5. in 6. stoletju izoblikovali dve osnovni različici meniškega življenja oziroma dvoje osnovnih redovnih pravil. To sta redovni pravili sv. Avguščina in sv. Benedikta. Zanimivo je, da je v širši javnosti kot začetnik zahodnega menišтва običajno bolje poznan sv. Benedikt iz Nursije (rojen okrog leta 480, umrl 21. marca 547). Po njegovem redovnem pravilu »*Ora et labora - moli in delaj*« živijo, kot pove že ime, redovniki benediktinci, pa tudi cistercijani. Kljub temu pa sv. Benedikt ni edini začetnik menišтва na zahodu, čeprav je s svojimi redovnimi pravili nedvomno močno prispeval k njegovemu nadaljnjemu razvoju.³

Začetki zahodnega menišтва segajo še dobrih 100 let dlje v zgodovino. V drugi polovici 4. in prvi polovici 5. stoletja je namreč temelje zahodnemu meništvu postavil sv. Avguštin (13. november 354–28. avgust 430) iz kraja Hippo Regius⁴ v severni Afriki. Kot škof je sv. Avguštin ustanavljal samostane in dajal tamkajšnjim menihom pravila za življenje v njih. Ko je leta 430 umrl, je bila njegova domovina tarča vpadov Vandalov. A to ni zaustavilo širitve tako imenovanega avguštinskega menišтва. V naslednjih stoletjih so se oblikovali posamezni redovi in eremitske (puščavniške) združbe, ki so nadaljevale avguštinsko dediščino menišтва. To so bili redovi viljemitov, puščavnikov Janeza Bona (janbonitov), bretincev (»*Brettiner/Britannianer*«), vrečevinastih bratov (»*Sackbrüder*«) ter številni drugi.⁵ Omenjene puščavniške združbe so s svojim poudarjanjem evangelijskega uboštva in dobesednim posnemanjem Kristusa in apostolov nasprotovale takratnim razmeram v Cerkvi. Oprijelo se jih je ime »mendikanti«, saj so poleg poudarjenega pomena evangelijske revščine bile vključene tudi v cerkveno prizadevanje za prenovo. Med mendikantskimi redovi so po pomembnosti izstopali štirje: dominikanci, Frančiškovi manjši bratje, karmeličani in avguštinci eremiti. Skupna značilnost vseh mendikantskih združenj je bilo zanimanje za Sveto pismo, želja po preprosti razlagi svetopisemske besede in Jezusovega življenja ter

³ Adolar Zumkeller, *Das Mönchtum des heiligen Augustinus*, Würzburg, 1968 (dalje: Zumkeller, *Das Mönchtum*), str. 133.

⁴ Hippo Regius je antično ime za današnje mesto Annaba v Alžiriji. Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Hippo_Regius, pridobljeno: 20. 4. 2020.

⁵ *Geschichte des Augustinerordens*, dostopno na: <https://www.augustiner.at/augustinerorden/geschichte/>, pridobljeno: 3. 4. 2020; *Die Augustiner Eremiten*, dostopno na: <https://www.heiligenlexikon.de/Orden/Augustiner.htm>, pridobljeno: 3. 4. 2020.

vnema za oznanjevanje.⁶ V visokem in poznem srednjem veku so se pojavili še drugi, na novo ustanovljeni redovi, ki so se v svojem samostanskem življenju skušali ravnati po redovnem pravilu sv. Avguščina. To so bili mdr. regulirani kanoniki oziroma korarji (Dobrla vas/Eberndorf)⁷, premonstratenci (Grebinj/Griffen), kanoniki reda sv. Križa, dominikanci (Ptuj, Novi Klošter), dominikanke (Ratlje ob Dravi (do leta 1952 Marenberg), Studenice, Velesovo), viteški red sv. Janeza iz Jeruzalema oziroma ivanovci (Polzela, Melje (Maribor), Komenda), nemški viteški red (Velika Nedelja, Ljubljana, Metlika, Črnomelj), red sv. Lazarja iz Jeruzalema, serviti (Koper), red sv. Trojice oziroma trinitarci (*»Ordo Sanctissimae Trinitatis redemptionis captivorum«*) ter mercedarji (*»Ordo Beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum«*). Do konca srednjega veka so redovno pravilo sv. Avguščina prevzeli tudi pavlinci (*»Ordo fratrum Sancti Pauli Primi Eremitae«*) v Olimju, ambrozijanci (*»Fratres S. Ambrosii«*) in številni drugi, ki jih v svojem delu podrobno našteva Bernardin Wild.⁸

4.2 Redovno pravilo sv. Avguščina

Sv. Avguštin je svojim sobratom priporočil: *»Dragi bratje, najbolj ljubite Boga in svojega bližnjega. To sta dve glavni zapovedi, ki sta nam dani, in tega se držite tudi v samostanih«*.⁹ S tem izrekom je sv. Avguštin opisal smisel in cilj meniškega življenja. K temu je dodal še nekaj določil, ki so nekoliko podrobneje urejala meniško življenje. Po njegovem prepričanju je moral biti primarni cilj redovne skupnosti življenje v medsebojni slogi, v kateri naj bi bili menihi vedno bolj eno v Bogu. Življenje vsakega posameznega meniha bi moralo biti prežeto z medsebojno slogo in ljubeznijo. Menih je moral v vsakem sobratu videti prisposodbo Boga, saj je vsako človeško srce božji tempelj. Avguštin je s tem določilom želel, da bi redovna skupnost živela čim bolj svetniško, pri čemer jim je morala biti za vzgled skupnost prvih kristjanov v Jeruzalemu. Pravi menihi so bili za sv. Avguščina tisti, ki so s svojim složnim življenjem pomagali redovni skupnosti, da je postajala vedno bolj eno srce in ena duša v Bogu. Da bi menihi to lahko dosegli, so morali biti tesno povezani z Bogom, se mu popolnoma izročiti, biti odprti za njegove darove in jih v ponižnosti sprejeti. Poleg navedenega je Avguštin svoje brate spodbujal k ponižnosti, čistosti, revščini, medsebojnemu spoštovanju, bratskemu opominjanju,

⁶ Bogdan Kolar, Iskalci Boga. Redovništvo in redovne skupnosti v zgodovini Cerkve, Celje, 2005 (dalje: Kolar, Iskalci Boga), str. 91.

⁷ V oklepaju so navedeni pri nas delujoči samostani redov. Pri reguliranih kanonikih je potrebno biti zelo pazljiv, saj jih zgodovinske pogostoma napačno enači z avguštinci eremiti. Takšno enačenje ne ustreza zgodovinski resnici in poslanstvu obeh med seboj različnih redov.

⁸ Zumkeller, *Das Mönchtum*, str. 133; Bernardin Wild, *Die Augustiner*, Freiburg, 1968 (dalje: Wild, *Die Augustiner*), str. 60–64.

⁹ Wild, *Die Augustiner*, str. 23.

medsebojnemu odpuščanju, redni molitvi, duhovnemu branju, ohranjanju prvinske nedeljive medsebojne ljubezni, odrekanju in odpovedi ter skromnosti pri rokovanju z materialnimi stvarmi. Zaradi različnih človeških slabosti, človeške sebičnosti in različnih značajev, ki pridejo na plano pri skupnem redovnem življenju, je Avguštín svoje brate spodbujal k medsebojnemu odpuščanju in spravi. Vedel je, da je lahko samovolja pogubna za delovanje samostanske skupnosti, zato je določil, da so morali predstojniki bdeti nad vsemi sobrati v samostanu. Hkrati jim je moral predstojnik služiti z ljubeznijo. Bratje pa so mu morali biti zaradi tega poslušni kakor očetu. S takšno pokorščino je lahko življenje znotraj samostana sledilo osnovnemu cilju »*postajati vedno bolj ena duša in eno srce*«. Po sv. Avguštínu so bratje lahko to dosegli samo skozi iskreno medsebojno ljubezen.¹⁰

4.3 Nastanek in razvoj avguštinskega reda do konca srednjega veka

Sv. Avguštín torej sam po sebi ni ustanovil meniškega reda, ki bi že v začetku nosil njegovo ime, ampak so njegova priporočila oziroma prej omenjena pravila vzeli za svoja številni puščavniški menihi. Iz posameznih skupin puščavnikov oziroma eremitov so se v naslednjih stoletjih oblikovali posamezni redovi in puščavniška združenja, ki so nadaljevali Avguštínovo dediščino menišтва. Že prej omenjeni redovi viljemitov, puščavnikov Janeza Bona, bretincev in vrečevinastih bratov so se vključili v nov red, poleg njih pa še številni drugi. Pri viljemitih je potrebno biti pazljiv, saj so v istem času obstajali tudi redovniki viljemiti sv. Viljema (1085–1142), ki se je rodil v kraju Vercelli v pokrajini Piemont v severni Italiji, pozneje pa je deloval v kraju Monte Vergine pri Neaplju. Ti redovniki viljemiti so namreč živeli po redovnih pravilih sv. Benedikta.¹¹ A nas zanimajo viljemiti sv. Viljema Malavalskega¹². Ta svetnik je v želji po samoti in skromnem življenju od

¹⁰ *Inhalt und Geist der Augustinusregel*, dostopno na: <https://www.augustiner.at/augustinus/ordensregel/inhalt-und-geist-der-augustinusregel/>, pridobljeno: 20. 4. 2020; *Ordensregel des heiligen Augustinus*, dostopno na: <https://www.barmherzigebrueder.at/site/barmherzigebrueder/regeln/ordensregel/article/2984.html>, pridobljeno: 14. 4. 2020; Wild, *Die Augustiner*, str. 23–35.

¹¹ Max Haimbucher, *Die Orden und Kongregationen der Katholischen Kirche*, Paderborn, 1907 (dalje: Haimbucher, *Die Orden*), str. 180; *Viljem (1085–1142)*, dostopno na: <https://revija.ognjisce.si/iz-vsebine/pricevalec-evangelija/886-viljem-1085-1142>, pridobljeno: 3. 4. 2020.

¹² O Viljemovih mladih letih ne vemo nič zanesljivega. Drži le toliko, da je bil francoski plemič visokega rodu, ki je prva leta porabil za pustolovsko viteško življenje. Po nekem pretresljivem dogodku je šel vase in obžaloval svojo krivdo. Poročila soglašajo v tem, da se je odpravil na spokorno pot v Rim, veliko molil na grobovih apostolov in si izprosil pri papežu Evghenu III. (učencu sv. Bernarda!) odvezo. Papež mu je naložil za pokoro romanje v Jeruzalem. Tam se je Viljem oprijel duha bogoljubnosti in se docela odrekel svetnim užitkom. Leta 1153 se je naselil v kraju Lupocavio pri Pisi in tam živel

leta 1155 živel v dolini Rodis na območju škofije Grosseto v Toskani. Ta dolina je kasneje zaradi odmaknjenosti dobila tudi ime Malavale¹³. Viljemovemu učencu Albertu, priči strogemu asketskemu načinu življenja in čudežev, ki so se zgodili na Viljemovo priprošnjo, se je malo pred Viljemovo smrtjo 10. februarja 1157 pridružil še en učenec, zdravnik Renald. Ta je skupaj z Albertom nadaljeval strog način življenja njenega učitelja. Skupaj z učenci sta ustanovila družbo eremitov sv. Viljema (*»Ordo fratrum Eremitarum S. Guillelmi«*). Prvi člani viljemitske puščavniške družbe so živeli v samoti in strogi askezi, vsakdan pa jim je krojila tudi pogosta molitev. Njihovo redovno življenje je usmerjalo redovno pravilo sv. Viljema (*»Regula s. Guillelmi«*). Pravilo je omenjeno v pismu papeža Honorija III. leta 1224, ko je potrdil red. Puščavniških skupnosti sv. Viljema niso vodili opati, kakor je to značilno za benediktinske in cistercijske samostane, temveč priorji. Posamezni menihi so znotraj skupnosti molili v svojih celicah in se postili večino leta, razen nedelj. Znotraj samostanske skupnosti so hodili bosi, zunaj nje pa obuti. V zgodnejšem obdobju pa je bila njihov zaščitni znak tudi puščavniška palica. Prvi člani viljemitske puščavniške skupnosti so se preživljali z rokodelstvom in skrbeli za romarje, ki so prihajali na grob sv. Viljema. Njihovo materialno podlago za življenje so predstavljali milodari vernikov.¹⁴ Zgodovinar Jörg Sonntag navaja primer, ko so viljemiti na nekaterih (verjetno italijanskih) območjih zaradi pobiranja milodarov prišli v spor s frančiškani oziroma so jim predstavljali nekakšno »konkurenco«. Ljudje pa so jih tudi zamenjevali z

samotarsko življenje. Kmalu so se mu pridružili učenci in ga prosili, naj jih vodi. Vendar se jim je umaknil, potem pa še enkrat. Nazadnje si je bivališče našel v dolini Rodis na območju škofije Grosseto, ki je kmalu zatem dobila tudi ime Malavalle. Po štirih mesecih je potrkal na steno njegove lesene kolibe spokornik Albert iz Siene. Ta je ostal pri Viljemu do smrti in opisal njegove spokorne vaje. Viljem je stalno nosil spokorni pas in raševino. Svoj dan je delil na tri dele: molitev, premišljevanje in ročno delo. Zatem se je Viljemu in Albertu pridružil še Albertov mladostni prijatelj, tedaj ugleden zdravnik Renald. Viljem je bil za svetnika razglašen leta 1202. Cerkev je redovno ustanovo potrdila pod imenom eremiti sv. Viljema ali viljemiti. Viljem je pogosto upodobljen kot vitez z mečem, ki nosi deset verig, ali kot romar oziroma vitez s križem v roki ali pa v meniški obleki, oblečeni čez oklep. Za svojega zavetnika so si ga izbrali kleparji in izdelovalci oklepov (*»Klempner und Harnischmacher«*). Goduje 10. februarja. Vir: Heinrich Detzel, *Christliche Ikonographie*, 2. del, Freiburg, 1896, str. 679, 680; *Die Geschichte des Wilhelmitenklosters Oberried bei Freiburg im Breisgau*, dostopno na: <http://www.stegen-dreisamtal.de/Wilhelmitenkloster.html>, pridobljeno: 3. 4. 2020; Viljem, dostopno na: <https://www.druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/all/3FCD4DD8F7291D28C125707A003D1404?OpenDocument>, pridobljeno: 3. 4. 2020; *Sveti Viljem*, dostopno na: <https://svetniki.org/sveti-viljem-opat-in-puscavnik/>, pridobljeno: 8. 10. 2020; Adalberto Kunzelmann, *Geschichte der deutschen Augustiner Eremiten, Augustiniana* 19, št. 1/2, 1969 (dalje: Kunzelmann, *Geschichte* 1), str. 49.

¹³ Ime Malavale se v literaturi pojavlja tako z enim L kot tudi z dvema LL (Malavalle), v angleščini kot Maleval.

¹⁴ Jörg Sonntag, *Die Statuten der Wilhelmiten (1251–1348): Zeugnisse der Verfassung eines europäischen Ordens, Edition und Übersetzung, Kloster als Innovationslabore, Band 5, Regensburg, 2019* (dalje: Sonntag, *Die Statuten*), str. 17.

njimi zaradi podobnega habita.¹⁵ V času 1237–1238 je papež Gregor IX. viljemitom naročil, naj za svoje redovno pravilo sprejmejo pravilo sv. Benedikta. Vzrok za to papeževo potezo tiči verjetno v njegovih prizadevanjih, da bi nekoliko omilil strogo asketsko življenje viljemitov in tako naredil red privlačnejši za mlade moške, ki so želeli kreniti v svojem življenju na pot redovništva. Po drugi strani je na papeževo odločitev vplival tudi IV. lateranski koncil leta 1215, ki je prepovedoval ustanavljanje novih redovnih pravil. Poleg tega so nekatera obstoječa redovna pravila takrat tudi ukinili v »korist« Benediktovega in Avguštinevega redovnega pravila.¹⁶ Enaka usoda ukinitve je po vsej verjetnosti doletela tudi prej omenjeno redovno pravilo sv. Viljema Malavalskega. Viljemiti so na pobudo papeža Gregorja IX. prevzeli od cistercijanov tudi redovne institute oziroma cerkvenopravna določila za skupno samostansko življenje. V času 1249–1250 jim je papež Inocenc IV. dovolil, da so lahko pobirali miloščino, imeli prenosne oltarje, dedovali za svojimi sorodniki, spovedovali in pridigali.¹⁷ Do srede 13. stoletja se je red razširil in poleg toskanske obsegal še francosko in nemško provinco, v okvir katere so spadale redovne postojanke na Madžarskem in Češkem. O tem, ali so bili viljemiti že takrat naseljeni na Muti in v Velikovcu, pa iz obstoječih virov ne izvemo ničesar. V teh prvih viljemitskih postojankah je živelo od 5 do največ 10 menihov, saj življenje od prejetih milodarov ni omogočalo preživetja večjemu številu menihov na enem zaokroženem ter v prvih desetletjih tudi zelo odmaknjenem območju. Sredi širitve viljemitskega reda je papež Aleksander IV. leta 1256 združil vse obstoječe puščavniške skupnosti v nov avguštinski eremitski (puščavniški) red, ki je prevzel Avguštinovo redovno pravilo. Vodstvo viljemitskega reda v Malavalu je dalo 9. aprila 1256 soglasje k vključitvi v novi meniški red, a so to soglasje že 22. avgusta istega leta preklicali, kar je nerad potrdil tudi papež in jim dovolil, da so ponovno živeli po prejšnjih redovnih pravilih. Odpor pri večinskem delu viljemitov je nastal predvsem zato, ker bi se v skladu z določili morali odpovedati svojemu imenu, svojim redovnim pravilom, običajem, svojemu habitu ter deloma tudi načinu življenja. Kljub temu je v novi avguštinski red vstopilo 15 samostanov iz nemške province. Spor med obema redovnima skupnostma se je nato vlekel do 30. avgusta 1266, ko je papež Klemen IV. v buli »*Ea quae iudico*« vrnil viljemitskemu redu vse samostane, ležeče izven meja nemških dežel in Madžarske. Poleg tega so bili viljemitskemu redu vrnjeni tudi trije nemški samostani: Marienpforte, Weißenborn in Oberried.¹⁸ Viljemitski red je od takrat šel svojo pot razvoja. Usodna zanj je bila njegova podobnost z benediktinskim, cistercijanskim in avguštinskim redom. V drugi polovici 15. stoletja se je začel njegov zaton, takrat je večje

¹⁵ Prav tam, str. 18.

¹⁶ Prav tam, str. 18–19.

¹⁷ Prav tam, str. 19.

¹⁸ Prav tam, str. 20; Kunzelman, *Geschichte 1*, str. 50, 66–68.

število italijanskih samostanov prestopilo v benediktinski red. Dodaten udarec je redu zadalo reformacijsko gibanje, ki je povzročilo, da so od leta 1570 naprej obstajali samo še v Franciji. Zadnji njihov samostan je bil naposled ukinjen leta 1847.¹⁹ Poleg teh viljemitov so v 12. stoletju nastali tudi že prej omenjeni puščavniki sv. Viljema Vercclija oziroma sv. Viljema iz Montevergina, ki pa so – kot rečeno – že od samega začetka živeli po redovnem pravilu sv. Benedikta.²⁰

Druga skupina eremitov, ki je bila del kasnejšega avguštinskega reda, so bili »*Eremitae Fratris Joannis Boni*«, imenovani gianbonini ali gianboniti oziroma v nemščini Johannboniten, tudi Jamboniten. Slovenska inačica imena bi bila janboniti. To ime so dobili po ustanovitelju reda, blaženemu Janezu (Giovanniju/Gianniju) Bonu, ki je bil rojen leta 1168 v Mantovi. Leta 1209 se je umaknil v samoto blizu Cesene in se podvrgel strogi pokorščini in uboštvu. Po nekaj letih se mu je pridružilo več somišljenikov, zato jim je papež Inocenc IV. predpisal življenje po pravilih sv. Avguština. Njihov ustanovitelj Bono je umrl leta 1249 v Mantovi in bil pokopan v cerkvi sv. Neže v Portu pri Mantovi. Red Janeza Bona se je razširil na 11 samostanov v Italiji. Njihova redovna obleka pa je bila zelo podobna redovnemu habitu frančiškanov. Zaradi te podobnosti jim je papež Gregor IX. leta 1241 ukazal, naj nosijo belo ali črno kuto z dolgimi in širokimi rokavi, usnjen pas, čevlje in pet dlani dolgo palico (»*Spanne*«). Na njihovo prošnjo jim je papež dovolil, da so nosili siv habit, oprostil pa jih je nošenja usnjenega pasu. Papež Inocenc IV. (1243–1254) jih je oprostil tudi nošenja palice.²¹

Tretja skupina eremitov so bili bretinci (»*Fratres Eremitae de Brictinis*«), ki so dobili svoje ime po imenu svoje prve postojanke »*S. Blasius de Brictinis*« v tedanjem Brettinu, blizu kraja Fano v pokrajini Ancona. Tu so živeli zelo strogo redovno življenje, nikoli niso jedli mesa, sir in jajca pa samo trikrat tedensko, razen med adventom in postom. Papež Gregor IX. jim je leta 1234 predpisal življenje po pravilih sv. Avguština. Leta 1260 jim je papež Aleksander IV. v buli zagotovil večni puščavniški način življenja.²²

Četrta skupina eremitov, ki jo omenja Haimbucher, so bili toskanski eremiti od sv. Trojice (trinitarci). Ti so se nekaj let pred bretinci povezali v redovno skupnost, vendar nevezano na kakšna redovna pravila ali redovne obljube. Papež Inocenc IV. je tudi njim leta 1243 predpisal življenje po pravilih sv. Avguština.²³

¹⁹ Sonntag, *Die Statuten*, str. 22–23.

²⁰ Haimbucher, *Die Orden*, str. 180–181; *Die Geschichte des Wilhelmitenklosters Oberried bei Freiburg im Breisgau*, dostopno na: <http://www.stegen-dreisamtal.de/Wilhelmitenkloster.html>, pridobljeno: 3. 4. 2020.

²¹ Haimbucher, *Die Orden*, str. 181–182.

²² Prav tam., str. 181–183; Kunzelmann, *Die Geschichte 1*, str. 44–45.

²³ Prav tam.

Nadalje so se v avguštinski meniški red vključili tudi tako imenovani vrečevinasti bratje, »*fratres saccati*«, v nemških deželah imenovani »*Sackbrüder*«. Njihovo uradno latinsko ime pa je bilo »*Ordo de Poenitentia Jesu Christi*«, ki bi ga lahko v slovenščino prevedli kot »*pokorni bratje Jezusa Kristusa*«. Takšno ime so nosili, ker so se obvezali, da bodo preko odpovedi in skrbi za najbolj uboge, umazane in bolne opravljali pokoro. Ime vrečevinasti bratje pa so dobili po svojem oblačilu, ki je spominjalo na vreče (žaklje), saj je bilo narejeno iz podobnega grobega materiala. Njihov ustanovitelj je bil Rajmund Attanulfi. Slednji je skupnost osnoval konec štiridesetih let 13. stoletja najprej v kraju Hyeres v Provansi skupaj s svojim prijateljem Bertrandom iz Manare (»*Bertrand de Manara*«). Na Rajmunda in Bertranda so naredile globok vtis pridige znanega pridigarja Huga iz Digna (»*Hugues de Digne*«), na podlagi katerih sta sklenila začeti novo redovno življenje. Še posebej pa je na odločitev o novem redu vplivalo tudi dejstvo, da so zavrnilo njun vstop v frančiškanski red. Prvi generalni kapitelj novega reda je potekal leta 1251 v Marseillu, udeležili so se ga predstavniki 13 takrat obstoječih samostanov. Red se je uspešno širil in bil leta 1258 sestavljen še iz francoske, španske, italijanske in angleške province. Slednjim se je po letu 1264 pridružila še nemška provinca, tam so prvi samostani nastali okrog leta 1260. Do leta 1274 so v nemških deželah ustanovili 16 samostanov, delovali so v večjih nemških mestih (npr. v Augsburgu in Kölnu). Red je bil formalno ukinjen na drugem koncilu v Lyonu leta 1274. Po ukinitvi se je nekaj samostanov priključilo novemu avguštinskemu redu. Izmed preostalih pa so se nekateri priključili frančiškanom, drugi dominikancem, spet tretji servitom ali pa karmeličanom.²⁴

Poleg omenjenih je bilo še nekaj manjših puščavniških kongregacij: učenci sv. Janeza iz Caderne, puščavniki v krajih Vallis Hirsuti, Turreis Palmarum, S. Maria de Lupocavo, S. Maria de Murceto, S. Jacobus de Molinio, Stabulum Rodis in Monte Fabuli iz škofije Pesaro. Ob naštetih se je v nov red vključila tudi skupina puščavnikov iz Toskane, imenovanih »*Fratres Eremitae Ordinis S. Augustini de Tuscia*«. Po drugi strani pa se puščavniki »*Fratres Eremitae S. Benedicti de monte Fabali*« niso priključili avguštincem, temveč so že leta 1255 pristopili k cistercijanom. Vse te skupine puščavnikov so do združitve delovale neodvisno druga od druge in se razlikovale v načinu življenja in po redovni obleki.²⁵

²⁴ Haimbucher, *Die Orden*, str. 182–183; Kaspar Elm, *Ausbreitung, Wirksamkeit und Ende der Provençalischen Sackbrüder (fratres de poenitentia Jesu Christi) in Deutschland und den Niederlanden*, v: *Francia, Forschungen zur Westeuropäischen Geschichte*, zvezek 1, München, 1973, str. 260, 276, 284, 285, 310.

²⁵ Kunzelmann, *Die Geschichte 1*, str. 51–52.

Tolikšna množica manjših redovnih skupnosti ni bila pogodu vodstvu Cerkve, ki si je prizadevalo, da bi vse puščavniške skupnosti združili v enoten red. Prvi korak na tej poti je bil narejen že leta 1215 na IV. lateranskem koncilu, kjer so, kot piše v 13. kanonu, prepovedali ustanavljanje novih cerkvenih redov. Že obstoječi so morali za svoje delovanje izbrati ali Benediktovo ali Avguštinovo redovno pravilo. Hkrati je bilo prepovedano, da bi bili menihi člani več samostanov, pa tudi opati niso smeli voditi več samostanov hkrati.²⁶ Združevanje obstoječih puščavniških združb se je začelo najprej v Toskani. Pri tem menihov in cerkvenega vodstva ni vodila samo želja po skupnih redovnih pravilih, ampak so si prizadevali, da bi redovna pravila sv. Avguština postala tudi pravni okvir za delovanje novega reda. Temu je delno ugodil že papež Inocenc IV. marca 1244 na ustanovnem kapitlju. Dokončno ustanovitev novega meniškega reda oziroma tako imenovano veliko združitev (*»Magna Unio«*) je potrdil papež Aleksander IV. s papeško bulo *»Licet Ecclesiae«* 9. aprila 1256.²⁷ Ta papeževa bula je dala redu tudi novo ime, in sicer *»Ordo Eremitarum Sancti Augustini«*. Predvidoma je v združitev omenjenih puščavniških družb v novi avguštinski red bilo zajetih okrog 180 samostanov oziroma redovnih hiš.²⁸ Na njihovo puščavniško izročilo je spominjalo tudi ime, sicer pa so postali mendikantska skupnost, ki je imela podobne pastoralne cilje kot dominikanci.²⁹ Za prvega predstojnika novega reda je bil izvoljen Lanfranc Septala iz Milana, ki je bil dotedanji predstojnik janbonitov. V avguštinski red so se vključile poleg dela puščavnikov sv. Viljema Malavalskega tudi prej omenjene puščavniške skupnosti. V novi red se niso vključili viljemiti sv. Viljema iz Montevergine, ti so živeli po redovnih pravilih sv. Benedikta.³⁰

Zaradi enotnosti se je nova redovna skupnost hitro širila in čez nekaj desetletij jo najdemo v številnih evropskih državah. K njenemu širjenju je pripomogel tudi privilegij papeža Inocenca IV. leta 1244, da so bili novi avguštinski samostani izvzeti izpod oblasti krajevnih škofov. Leta 1257 je to v buli potrdil tudi papež Aleksander IV. in leta 1289 še papež Nikolaj IV. Je pa ta privilegij sprožal pri takratnih krajevnih škofih precej negotovanja, saj niso bili preveč navdušeni nad menihi, ki so nenehno prosjačili po mestih in bili izvzeti iz njihove škofovske oblasti. Seveda pa sama združitev puščavniških skupnosti v enoten red ni potekala brez težav – prihajalo je

²⁶ Haimbucher, *Die Orden*, str. 180–182; *Die Geschichte des Wilhelmitenklosters Oberried bei Freiburg im Breisgau*, dostopno na: <http://www.stegen-dreisamtal.de/Wilhelmitenkloster.html>, pridobljeno: 3. 4. 2020.

²⁷ *Geschichte des Augustinerordens*, dostopno na: <https://www.augustiner.at/augustinerorden/geschichte/>, pridobljeno: 3. 4. 2020; Haimbucher, *die Orden*, str. 183; Kolar, *Iskalci Boga*, str. 100.

²⁸ Zumkeller, *Das Mönchtum*, str. 132; Haimbucher, *Die Orden*, str. 183.

²⁹ Kolar, *Iskalci Boga*, str. 100.

³⁰ Haimbucher, *Die Orden*, str. 183; Sonntag, *Die Statuten*, str. 19–21. Podrobneje o tem redu glej: Haimbucher, *Die Orden*, 1. del, Paderborn, 1907, str. 264–268.

do sporov s svetim sedežem okoli tega, kako strog način življenja naj bi živeli v novem meniškem redu.³¹ Na pobudo papeža so se morali avguštinci naseljevati v mestih, tam so delovali med prebivalci in predstavljali vzgled modrosti in pobožnega skupnega življenja. Dobili so naročilo za širjenje božje besede s pridigami in pisano besedo, pobožnim obhajanjem svetih maš, duhovno oskrbo v mestih, delom na znanstvenem področju in v umetnosti, študijami Svetega pisma in širitvijo zavesti o pomenu svetega Avguščina. Z vsem omenjenim naj bi služili blaginji prebivalstva in Cerkve. To pa je precej spremenilo dotedanji način življenja večine puščavniških združb, saj so bile vajene življenja v samotnih in odmaknjenih krajih.³² Kot omenjeno že zgoraj, je naseljevanje avguštincev v mestih povzročilo kar precej sporov med različni deležniki znotraj Cerkve. Ustanavljanje avguštinskih samostanov na območju župnij, ki so jih upravljali škofijski duhovniki, praviloma ni povzročalo večjih težav, čeprav so samostani s teh območjih leta 1290 na generalnem kapitlju v Regensburgu tarnali nad zelo skromnimi dohodki in veliko revščino, v kateri so živeli menihi. Večja težava je bila z avguštinskimi samostani, ki so jih postavili na ozemlju župnij v upravljanju redovnikov katerega od drugih redov. Tu je prihajalo z dotičnimi samostani in tudi kolegiatnimi kapitlji do sporov zaradi pobiranja miloščine, spovedovanja, podeljevanja zakramentov in pokopavanja v avguštinskih samostanskih cerkvah. Ta slednji privilegij je namreč pomenil, da je posmrtnina pokojnika, ki je bil pokopan v avguštinski samostanski cerkvi, v celoti pripadla avguštincem, ne pa najbližjemu župniku, kakor je bilo to v primeru pokopa na župnijskem pokopališču.³³

Poleg redovnih pravil sv. Avguščina veljajo za avguštince še nekatere posebne konstitucije, sprejete v prvih desetletjih delovanja reda. Ta dodatna določila sta oblikovala blaženi Avguštin Novellus (leta 1298 general reda, umrl 1309) in blaženi Klemen iz Osima na generalnem kapitlju v Firencah 1287 in Regensburgu 1290.³⁴ Redovna obleka avguštincev je tkana iz volne, sestavljajo jo črna kuta z dolgimi rokavi, črn usnjen pas ter na konico oblikovane kapuce na hrbtu, ki se spuščajo do pasu. Hišna obleka avguštinskega meniha je bila sestavljena iz črnega habita s škapulirjem. V nekaterih samostanih, kjer ni bilo v bližini dominikancev, je bilo dovoljeno znotraj in zunaj samostana nositi belo redovno oblačilo. Izven samostana so menihi nosili tudi čevlje in črn klobuk.³⁵

³¹ *Geschichte des Augustinerordens*, dostopno na: <https://www.augustiner.at/augustinerorden/geschichte/>, pridobljeno: 3. 4. 2020. O tem glej podrobneje: Kunzelmann, *Die Geschichte*, str. 61–65.

³² Prav tam; Kunzelmann, *Die Geschichte*, str. 60.

³³ Wild, *Die Augustiner*, str. 90.

³⁴ Haimbacher, *Die Orden*, str. 183.

³⁵ Prav tam, str. 184.

Redu načeluje generalni prior, ki so ga pred letom 1865 volili na vsakih šest let, zatem pa na vsakih 12 let na generalnem kapitlju. Generalnemu priorju pomagajo štirje na generalnem kapitlju izvoljeni asistenti in en generalni sekretar. Red je bil skozi zgodovino vedno geografsko razdeljen na province, ki so jih vodili provinciali ob pomoči štirih definitorjev³⁶ ter najmanj enega vizitatorja (lahko pa tudi več). Vsak samostan je vodil prior, pomagal mu je subprior. Priorje so volili po navadi vsaka tri leta na provincialnih kapitljih. Za razliko od opatov v cistercijanskih in benediktinskih samostanih ali priorjev pri trapistih in kartuzijanih avguštinski priorji praviloma niso bili infulirani. V osnovi tako niso imeli pravice do nošenja mitre (škofovske kape), pektorala (naprsnega križa) in pastoral (škofovske palice), razen če so dobili naziv opata, prošta ali pa kakšen drug prelatski naziv v Cerkvi, ki je bil povezan s privilegijem nošenja škofovskih insignij. V samostanu so bili patri, ki so bili posvečeni duhovniki, in bratje laiki (*»laici conversi«*) ter oblati. Osrednji samostan avguštincev je v Rimu, kjer so v cerkvi sv. Avgušтина hranjeni tudi posmrtni ostanki sv. Monike (matere sv. Avgušтина).³⁷

Red je že leta 1256 obsegal pet provinc v Italiji ter po eno v Nemčiji, Angliji, Franciji in Španiji. To pa zato, ker so dotedanja puščavniška združenja že imela svoje samostane: tako v Italiji kot viljemiti v južni Nemčiji, Češki, Avstriji in na Madžarskem. Na temelju obstoječih samostanov se je red hitro širil. Prvotna Nemška provinca je konec 13. stoletja obsegala 88 samostanov in bila nato 1299 razdeljena v štiri province: Bavarsko (zajemala je Bavarsko, Češko, Moravsko, Avstrijske in slovenske dežele, Šlezijo in Poljsko), Kölnsko (poleg Kölna je obsegala tudi Belgijo in Nizozemsko), Rensko-švabsko (k njej sta spadali tudi Alzacija in Švica) ter Saško-turingiško (ki je obsegala področje osrednje in severne Nemčije).³⁸ Bavarska provinca se je delila naprej na 9 okrožij (distriktov): Bavarsko, Češko, Avstrijo, Moravsko, Šlezijo, Štajersko-Koroško, Mazovijo, Rusijo in Poljsko. Znotraj štajersko-koroškega okrožja so v srednjem veku delovali samostani Ljubljana, Reka, Muta, Velikovec³⁹, Fürstenfeld, Radgona in Judenburg.⁴⁰

³⁶ Svetovalci provinciala, predstojnika province.

³⁷ Haimbucher, *Die Orden*, str. 184–186; Elektronsko sporočilo, p. mag. Mathias Schlög (OSA), 11. 1. 2020.

³⁸ *Geschichte des Augustinerordens*, dostopno na: <https://www.augustiner.at/augustinerorden/geschichte/>, pridobljeno: 3. 4. 2020; Haimbucher, *Die Orden*, str. 185; Wild, *Die Augustiner*, str. 65–66.

³⁹ Velikovški samostan je bil ustanovljen okoli leta 1256. Samostanska cerkev Marijinega vnebovzeta je bila posvečena 2. novembra 1262, po dokončnem zaprtju samostana leta 1808 so jo podrli. (Vir: Johann Gavigan, *Geschichte der Völkermarkter Augustiner Eremiten von 1550 bis 1616*, *Carinthia I* 162, 1972 (dalje: Gavigan, *Geschichte der Völkermarkter Augustiner Eremiten*), str. 207–208). Zanimivo je, da se pater John Joseph Gavigan pod nekatera svoja dela podpisuje s pravim imenom John, pod nekatera druga dela pa z imenom Johann, ki je nemška različica njegovega imena. Njegov podroben

Postojanke reda so od združitve dalje nastajale v mestih in obljudenih krajih, saj jim je papež Aleksander IV. poveril skrb za pastoralno dejavnost cerkve. Kot zanimivost lahko navedemo, da je v času srednjega veka iz avguštinskega reda na območju Nemčije in Avstrije izhajalo kar 50 pomožnih škofov. Konstitucije reda, ki so bile sprejete leta 1290, so že novincem nalagale dolžnost, da so zavzeto brali Sveto pismo, ga v »*strahu božjem poslušali in ga z vso vnemo vsrkavali vase*«. V študiju teologije je red videl svojo osnovno in hkrati tudi najimenitnejšo nalogo, ki jo je lahko opravljal redovni brat. V 13. in prvi polovici 14. stoletja je red doživel svoj razcvet, tako na pastoralnem področju kot tudi znanstvenem – teološkem in filozofskem. Druga polovica 14. stoletja pa je za red pomenila krhanje redovne discipline. Vzrokov za to je bilo gotovo več. Omenimo pa lahko dva, in sicer cerkveno shizmo (1378–1414) ter razsajanje kuge, zaradi katere naj bi umrlo kar okoli 5000 patrov avguštincev.⁴¹ Kljub temu pa se v istem obdobju pojavi tudi znotraj reda gibanje za redovno preno, ki je imelo svoje začetke v Leccetu pri Sieni. Iz teh prenovitvenih gibanj znotraj reda je od leta 1385 naprej nastalo 15 kongregacij. Vse prenovitveno gibanje pa je imelo za cilj preno reda oziroma vrnitev k izvoru, torej k strožjemu načinu redovnega življenja.⁴²

Ponovno so za avguštinski red nastopili težki časi v času reformacije, ki jo je sprožil kar njihov sobrat avguštinec Martin Luther. Njegove ideje je podprlo veliko avguštinskih menihov in zapustilo red. Kot navaja Bogdan Kolar, Luthrova zavrnitev ni bila sad osebne izkušnje, ampak teoloških nazorov, ki jih je izoblikoval kot reformator in jim dal dokončno obliko šele po prekinitvi stikov s Cerkvijo. Po Luthrovem prepričanju je bilo redovništvo povsem človeška izmišljotina, saj je za kristjana edino zavezujoče Sveto pismo. Izpoved obljub in njihova veljavnost je bila v nasprotju z evangelijsko svobodo, tako Luther, in je članu ali članici redovne skupnosti dajala utvaro, da si bo z izpolnjevanjem obljub pridobil/-a odrešenje. Posledično je v nemških redovnih provincah v tem času prenehalo delovati kar 69 samostanov od 160. Še posebej težek je bil položaj na Madžarskem, kjer so se poleg reformacijskih idej pojavile še osmanska nevarnost⁴³ in razprtije znotraj madžarskega plemstva. Zaradi

življenjepisa je dostopen na spletni strani: <https://www.augustinian.org/necrology-page/2017/7/7/john-j-gavigan-osa>.

⁴⁰ Prav tam, str. 208.

⁴¹ *Geschichte des Augustinerordens*, dostopno na: <https://www.augustiner.at/augustiner-orden/geschichte/>, pridobljeno: 3.4.2020; Haimbucher, *Die Orden*, str. 186; Kolar, *Iskalci Boga*, str. 126.

⁴² Prav tam; Wild, *Die Augustiner*, str. 118–119.

⁴³ Poraz madžarske vojske proti osmanski vojski v bitki pri Mohaču leta 1526 je imel daljnosežne posledice za madžarsko neodvisnost. Velik del Madžarske so takrat Turki vključili v svoj otomanski imperij. Preostanek pa je prišel pod Habsburžane, ki so nato postali tudi madžarski kralji.

takšnih okoliščin so tam v 16. stoletju ugasnili vsi avguštinski samostani.⁴⁴ Podobno je bilo tudi v ostalih evropskih deželah, vključno z avguštinskimi samostani na slovenskih tleh. Velika večina samostanov je v času razmaha protestantizma v 16. stoletju začasno zaprla svoja vrata. Luthrove ideje so na eni strani vplivale na avguštinske menihe, ki so zapuščali samostane, hkrati pa so samostani imeli tudi vse manj dobrotnikov in podpornikov, zato so se nižali njihovi prihodki. V Bavarski redovni provinci, kamor so spadali tudi avguštinski samostani na slovenskih tleh, je zaradi reformacije ugasnilo 6 samostanov do leta 1538, do leta 1548 pa še nadaljnjih 6. Med ugaslimi so bili: samostana v Nürnbergu in Windsheimu (1525), samostan Mindelheim (1526), Klosterneuburg (1529), Memmingen (1531), Marchegg (1537), Radgona (1542), Korneuburg, Baden in Judenburg (1545), Bruck na Lajti (1546), Kulmbach (1547), Ramsau in Muta (1549), Velikovec (1550), Ljubljana (1555), Schönland (1559), Rattenberg (1560).⁴⁵ Če so v 16. stoletju ugašali samostani severno od Alp zelo pogosto zaradi protestantizma, so prihajali menihi, ki so obujali življenje v opustelih srednjeevropskih samostanih, iz samostanov na Apeninskem polotoku. 17. avgusta 1559 je generalni predstojnik avguštinskega reda Krištof Padovanski (*»Cristoforo da Padova«*) prosil cesarja Ferdinanda za dovoljenje, da bi smel poslati italijanske menihe iz njegovega reda v avstrijske dežele, kjer bi pomagali pri dušnem pastirstvu zaradi pomanjkanja duhovnikov in oživitvi zapuščenih avguštinskih samostanov. Cesar Ferdinand je bil ideji naklonjen. Leta 1559 so v koroško-štajerskem redovnem okrožju delovali samo trije avguštinski samostani, leto zatem pa se jim je pridružil še velikovski. Cesar Ferdinand je 16. maja 1560 vrnil velikovski samostan avguštincem. A pot do dejanske vrnitve tega samostana in vseh njegovih posesti je bila še zelo dolga, saj so vrnitev v naravi ovirali velikovski meščani in mestni svet. Tako so avguštinci šele leta 1578 prevzeli v posest tamkajšnjo samostansko cerkev. Pomanjkanje posesti in prihodkov, s katerimi bi obnovili uničeno samostansko poslopje, je povzročilo, da je v samostanu dolga leta po njegovi obuditvi živel samo en menih.⁴⁶ Poleg že tako težkih razmer v velikovškem samostanu naj bi dodatne težave povzročalo tudi nemoralno življenje tamkajšnjega priorja. John Gavigan, tudi sam avguštinec, je zapisal, da naj bi imel velikovski prior in edini živeči menih v tem samostanu pater Sante Veneto celo priležnico, zaradi česar se je moral pogosto zagovarjati pred generalnim priorjem

⁴⁴ Prav tam; *Augustiner Eremiten*, dostopno na: <http://www.orden-online.de/wissen/a/augustiner-eremiten/>, pridobljeno: 3. 4. 2020; Kolar, *Iskalci Boga*, str. 136; Wild, *Die Augustiner*, str. 140–151.

⁴⁵ Christopher Ocker, The Birth of an Empire of Two Churches: Church Property, Theologians, and the League of Schmalkalden, *Austrian History Yearbook* 41, 2010, str. 65 (48–67).

⁴⁶ Gavigan, *Geschichte der Völkemarkter Augustiner Eremiten*, str. 211–213. Gavigan piše zelo podrobno o dolgotrajnem boju avguštincev za oživitev velikovškega samostana.

avguštinskega reda.⁴⁷ O tem, ali Gaviganova navedba drži, ne bomo sodili, je pa celo bolj verjetno, da je šlo v tem primeru za lažne ovadbe s strani velikovških meščanov, ki so si samostansko premoženje prisvojili v času, ko je bil samostan zapuščen. Že vse to osemnajst let dolgo prerekanje in neupoštevanje ukazov deželnega kneza o vrnitvi samostanske cerkve namreč nakazuje, da so bili avguštinci za takratne mestne oblasti v Velikovcu moteč dejavnik.

Kljub zatonu tradicionalnega menišтва na zahodnoevropski celini so se tudi znotraj avguštinskega reda začela pojavljati nova gibanja za obnovo redovnega življenja. K temu je precej pripomogel vrhovni predstojnik avguštincev, generalni prior Hieronim Seripando, z vizitacijo italijanskih, francoskih, španskih in portugalskih samostanov. V povezavi s prenoviteljskimi težnjami sta leta 1593 nastali italijanska in španska, leta 1596 pa še francoska kongregacija bosonogih avguštincev. Novi red je bil potrjen leta 1610, papež Pavel V. pa je 5. maja 1620 odobril tudi konstitucije novega reda, ki jih je sprejel generalni kapitelj že leta 1609.⁴⁸ Italijanski bosonogi avguštinci so se s svojimi samostani iz Italije razširili po avstrijskih in slovenskih deželah (Ljubljana), Češki in južni Nemčiji. Najbolj znan Slovenec v tem meniškem redu je bil gotovo Marko Pohlin (1753–1801). Za samostane novega reda je bilo značilno, da je imel vsak še eno dodatno lokacijo, kjer se je menih lahko posvetil strogi samoti. V času pokore so živeli samo od vode, kruha, sadja, olja in vina. Poleg omenjenih so v istem obdobju tudi francoski bosonogi avguštinci postali samostojna kongregacija. Redovno oblačilo bosonogih avguštincev je bilo sestavljeno iz ozke črne kute s topo zaključeno kapuco, usnjenega pasu, dolgega črnega plašča in sandalov na vrvico.⁴⁹

Ponoven vzpon je avguštinski puščavniški red doživel v 17. in 18. stoletju. V času največjega razcveta sredi 18. stoletja je obsegal 43 provinc in kar 15 redovnih kongregacij. Okoli 20.000 menihov je živelo v približno 1500 samostanih. K temu je potrebno prišteti še žensko vejo avguštink, ki so bile ustanovljene leta 1264 in do leta 1401 živele v popolni odmaknjenosti od preostalega sveta. V času največjega razcveta je obstajalo približno 200 ženskih samostanov, bili so prav tako podrejeni vrhovnemu

⁴⁷ Prav tam, str. 218.

⁴⁸ *Augustiner-Discalceaten*, dostopno na: <http://www.orden-online.de/wissen/a/augustiner-discalceaten/>, pridobljeno: 8. 10. 2020; *Storia*, dostopno na: <https://oadnet.org/storia/>, pridobljeno: 8. 10. 2020.

⁴⁹ Haimbucher, *Die Orden*, str. 189–190; Oskar Habjanič, *Avguštinski samostan v Sv. Trojici v Slovenskih goricah v dobi baroka*, *Kronika* 62, 2014 (dalje: Habjanič, *Avguštinski samostan*), str. 73.

predstojniku avguštincev generalnemu priorju in provincialom, ki so bili na čelu redovnih provinc.⁵⁰

Težka leta so se za avguštinski red začela v drugi polovici 18. stoletja, ko so napredujoča sekularizacija in ideje razsvetljenstva povzročile ukinitve velikega števila samostanov. Prve ukinitve samostanov so se začele že v letih 1767–1769 v severni Italiji in se od leta 1781 nadaljevale znotraj habsburške monarhije pod cesarjem Jožefom II. Preživeli so samo samostani na Češkem in Moravskem, ki so lahko nemoteno delovali do leta 1950, ko jih je prepovedal komunistični režim.⁵¹ Leta 1963 so avguštinci na pobudo papeža Janeza XXIII. odstranili izraz eremiti iz svojega imena, saj slednji ni več predstavljal dejanskega načina življenja avguštinskih menihov, ampak je bil bolj izraz zgodovinskih okoliščin, v katerih je red nastal. Uradno ime reda avguštincev se od leta 1968 glasi »*Ordo Fratrum Sancti Augustini*« (OSA).⁵² Danes je v 50 redovnih provincah združenih okoli 2600 avguštinskih menihov. Še vedno pa so zelo dejavni na področju znanosti preko inštitutov in znanstvenih ustanov (Institutum patristicum Augustinianum v Rimu, univerza ameriških avguštincev v Villanovi pri Philadelphii, inštitut za vzhodne Cerkve pri univerzi v Würzburgu ...). Izdajajo pa tudi več znanstvenih revij.⁵³

In čeprav je čas vladavine cesarja Jožefa II. že zelo daleč nazaj, še vedno v nekem delu čutimo posledice njegovega ukinjanja samostanov. Razpustitve le-teh so slovenski kulturni zgodovini povzročile neprecenljivo škodo, saj je bilo uničenega precej samostanskega knjižnega in arhivskega gradiva. Tisti del gradiva, ki je preživel, pa je danes raztresen po številnih državnih in cerkvenih arhivih Srednje Evrope. K uničevanju samostanskih arhivov sta svoje dodali še prva in druga svetovna vojna. Dejstvo je tudi, da se od nobenega avguštinskega samostana na področju Slovenije in Avstrije ni ohranil kakšen zaključen in bolj obsežen arhivski fond. Zato je za proučevanje zgodovine avguštinskega reda izrednega pomena arhivsko gradivo vodstva avguštinskega reda, ki je shranjeno v arhivu generalnega priorja v Rimu. Tu je tudi ohranjeno srednjeveško arhivsko gradivo v obliki raznih listin, ki so jih redu izstavljali papeži in drugi posvetni vladarji. Listine so objavljene v knjižnih publikacijah z naslovom »*Bullarum ordinis sancti Augustini*«. Za zgodovino avguštinskih samostanov na območju Istre, Slovenije, Madžarske, Slovaške, Češke in Avstrije pa so zelo pomembni viri

⁵⁰ Nekoliko podrobneje piše o njih Haimbucher, *Die Orden*, str. 185–188; *Der Orden der Augustinerinnen*, dostopno na: <https://www.heiligenlexikon.de/Orden/Augustiner.htm>, pridobljeno: 3. 4. 2020.

⁵¹ *Geschichte des Augustinerordens*, dostopno na: <https://www.augustiner.at/augustinerorden/geschichte/>, pridobljeno: 3. 4. 2020; Haimbucher, *Die Orden*, str. 193–194.

⁵² Prav tam.

⁵³ Prav tam; Haimbucher, *Die Orden*, str. 193–194. Haimbucher piše na straneh 195–204 podrobneje o znanstvenih dosežkih reda do konca 19. stoletja in seveda našteva veliko posameznih menihov, ki so na znanstvenem področju pustili svoje sledi.

protokoli nekdanje avstrijske avguštinske province, ki so shranjeni v avstrijski narodni knjižnici. Edina slabost teh protokolov je, da se začnejo šele z začetkom 17. stoletja.⁵⁴ To pomeni, da se moramo za obdobje srednjega veka zanašati na redke ohranjene listinske vire.

4.4 Štajersko-koroška avguštinska redovna provinca, njen začetek in konec

Mogoče je prav, da na tem mestu dodamo nekaj podatkov tudi o drugih avguštinskih samostanih na slovenskih tleh. Avguštinci eremiti so se pri nas naselili v srednjem veku v Ljubljani, na Muti, v Velikovcu in Radgoni. V listini z dne 14. maja 1314 se prvič omenja ljubljanski samostan pri špitalskem mostu izven mestnega obzidja. V drugi polovici 15. stoletja so ga razdejali Turki, nakar so se menihi najkasneje leta 1491 preselili na Stari trg k cerkvi sv. Jakoba. Opustošeni avguštinski samostan in cerkev so leta 1494 podrli. Avguštinci so bivali pri cerkvi sv. Jakoba do leta 1553, ko so se odselili v avguštinski samostan na Reko. Od tam so se v Ljubljano vrnili leta 1623 in si na prvotni lokaciji postavili novo samostansko poslopje in cerkev.⁵⁵ Avguštinski samostan v Ljubljani je bil ukinjen leta 1784, samostan in cerkev pa so nato v oskrbo prevzeli frančiškani.⁵⁶ O avguštincih, ki so od sredine 13. stoletja bivali na Muti, tukaj ne bomo posebej govorili. Adam Wolf navaja, da naj bi na Muti bili bosonogi avguštinci, čeprav to ne drži, saj ni v nobenem ohranjenem dokumentu navedeno, da bi bili muški avguštinci diskalceati.⁵⁷ V Velikovcu se avguštinski samostan prvič omenja 24. oktobra 1256, ko je koroški vojvoda Ulrik III. poklonil bratom viljemitom, ki so se vključili v avguštinski red,

⁵⁴ Protokoli iz avstrijske narodne knjižnice, ki se nanašajo na zgodovino avguštinskih samostanov, nosijo signaturo Hs in številke 5811, 7236, 7238, 7342, 7372, 7429, 8236, 8461, 8466, 10214.

⁵⁵ Josip Gruden, *Zgodovina slovenskega naroda*, Celovec, 2010, str. 490; Milko Kos, *Srednjeveška Ljubljana: topografski opis mesta in okolice*, Ljubljana, 1955, str. 45–47, 73; Franc Kovačič, *Zgodovina Lavantinske škofije (1228–1928)*, Maribor, 1928 (dalje: Kovačič, *Zgodovina*), str. 128; Fond SI AS 752 *Samostan avguštincev eremitov pred Špitalskimi vrati v Ljubljani, 1555–1811*, dostopno na: <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=24698>, pridobljeno: 9. 10. 2020; *Frančiškanska (prvotno avguštinska) cerkev Marijinega oznanjenja*, dostopno na spletni strani Župnije Marijino oznanjenje: <http://www.marijino-oznanjenje.si/index.php/content/display/32/20/20>, pridobljeno: 9. 10. 2020; Kolar, *Iskalci Boga*, str. 180, 182.

⁵⁶ Adam Wolf, *Die Aufhebung der Klöster in Innerösterreich 1782–1790*, Wien, 1871 (dalje: Wolf, *Die Aufhebung*), str. 149; Antonius Ottinger, J.J. Gavigan, *Detheologiae professoribus augustinianis universitatis graecensis (finis)*, *Augustiniana*, 19, 1968, str. 63.

⁵⁷ Mitteilungen des Musealvereins für Krain (MMK) XVIII, Laibach, 1905, št. 46, str. 149–150; Gerhard Pferschy, *Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark*, Band 4 (UbSt IV), listina št. 418, str. 250; Wolf, *Die Aufhebung*, str. 119–120; A. Kunzelmann, *Geschichte der deutschen Augustiner Eremiten* (Fortsetzung), *Augustiniana* 20, 1970 (dalje: Kunzelmann, *Geschichte* 2), str. 77.

mestni špital v Velikovcu. Kmalu zatem, 2. novembra 1262, je bila po škofu Tomažu iz Squillace⁵⁸ posvečena še velikovška samostanska cerkev Device Marije.⁵⁹ V letu 1360 se prvič omenja samostan v Radgoni, ta je prenehal s svojim delovanjem leta 1542. Dobro stoletje pozneje, leta 1663, pa je bil ustanovljen tudi avguštinski samostan pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah.⁶⁰

Žal so ohranjeni podatki za delovanje avguštinskih samostanov na slovenskih tleh v času srednjega veka zelo skopi in tudi o položaju teh samostanov znotraj bavarske redovne province nimamo veliko oprijemljivih podatkov. Kljub temu lahko zapišemo, da je bilo redovno življenje v prvi polovici 16. stoletja zaradi reformacije v upadu. K temu pa moramo dodati še turške vpade, ki so dodatno negativno vplivali na delovanje samostanov na slovenskih tleh. Tako so bili s strani Turkov opustošeni samostani na Reki (1522), na Muti (1532), v Brucku na Lajti, Klosterneuburgu in Korneuburgu (1529) ter Marcheggu (1537). Protestantski meščani pa so leta 1550 opustošili samostan v Velikovcu in leta 1580 samostan v Güssingu (madžarsko »Némethújvár«, hrvaško »Novigrad«) na avstrijskem Gradiščanskem.⁶¹ Velikovški samostan so avguštinci formalno pridobili nazaj leta 1560, o čemer je že bilo govora. Kljub temu pa ni šlo brez težav ne v primeru Velikovca kot tudi ne v primeru samostana na Muti. A o tem več kasneje.

Kot je bilo že omenjeno, so avguštinski samostani na slovenskem ozemlju v srednjem veku spadali pod bavarsko redovno provinco. Sčasoma je ta velika provinca, ki je bila tudi večnacionalna, postala prevelika, njeno vodenje pa pretežavno. Zato se je delila na manjše enote, imenovane okrožja, ki so zajemale območja posameznih dežel in sčasoma postale samostojne. Tako so v začetku 17. stoletja na območju Avstrije nastale naslednje province: Salzburško-tirolska, Štajersko-koroška ter Avstrijska, slednja je zaobjemala samostane v Spodnji Avstriji in na Gradiščanskem.⁶² Kdaj je prišlo do nastanka skupne samostojne redovne province za Štajersko in Koroško, ni znano. Gavigan domneva, da okoli leta 1577. Začetke te province lahko vidimo v posebnem italijanskem vikariatu, ki ga je ustanovil generalni prior in je bil v tem obdobju zadolžen za samostane na Štajerskem in Koroškem. K novi provinci so sprva spadali samostani v

⁵⁸ Squillace – škofija v italijanski pokrajini Kalabrija.

⁵⁹ August von Jaksch, Monumenta historica ducatus Carinthiae, *Die Kärntner Geschichtsquellen 1202–1269*, Band IV/1 (MHDC IV/1), listina 24. 10. 1256, št. 2639, str. 499–500, ter listina 2. 11. 1262, Celovec, 1906, str. 584; Jože Mlinarič, *Kartuzija Pleterje 1403–1595*, Ljubljana, 1982, str. 37–38; *Diocese of Squillace*, dostopno na: <http://www.gcatholic.org/dioceses/former/squi0.htm>, pridobljeno: 2. 11. 2020.

⁶⁰ Habjanič, *Avguštinski samostan*, str. 73.

⁶¹ Benigno A. L. van Luijk, L'Ordine agostiniano e la riforma monastica, *Augustiniana* 19, No. 1/2, 1969 (dalje: Luijk, *L'Ordine agostiniano*), str. 15.

⁶² Friedrich Rennhofer, Augustinerklöster in Österreich, *Augustiniana* 6, 1956 (dalje: Rennhofer, *Augustinerklöster*), str. 491.

Gradcu, Velikovcu, Muti, Fürstenfeldu, Reki, Judenburgu in samostani iz Dalmacije. A so slednje že po nekaj letih izločili iz province.⁶³ Prvi provincial nove štajersko-koroške province je bil po vsej verjetnosti Gianbattista de S. Anatolia, potrjen s strani generalnega priorja 18. julija 1581. Njega je na mestu provinciala že 4. julija 1582 zamenjal Antonio de Monte Reale.⁶⁴ Zatem je provinca bila nekaj let brez provinciala, saj so jo vodili posebej imenovani rektorji. Gavigan domneva, da je bil takratni generalni prior hkrati tudi provincial te province in je zato določil imenovanje rektorja. 18. aprila 1586 je na tem položaju omenjen Gianbattista de Montegiorgio, 19. septembra istega leta pa Lorenzo de Pesaro, ki je bil leta 1587 tudi uradno potrjen za provinciala Štajerske in Koroške. A tudi ta ni ostal dolgo na položaju, saj je bil že nekaj dni zatem imenovan za priorja avguštinskega samostana v Rimu. Kot vodja province ga je leta 1588 v obliki generalnega vikarja za štajersko-koroško provinco nasledil Taddeo de Reate. Zapletom okrog vodstva štajersko-koroške province pa tu še ni videti konca. Generalni prior Gregor Petrochini je 27. februarja 1589 brez rednih volitev ponovno imenoval Lorenza de Pesara za generalnega vikarja te province. 22. maja 1591 je na tem položaju omenjen Paolo de Pesaro, 6. julija 1591 pa Martin Guzman. A samo dva tedna kasneje je prišlo iz Rima obvestilo predstojništva reda, da je za novega generalnega vikarja province in tudi provinciala imenovan Janez Klobučarič (*»Clobucciarich«*), ki je na tem položaju ostal do leta 1593.⁶⁵ V tem času je od ustanovitve samostojne province za Štajersko in Koroško minilo že 15 let, vsi vanjo vključeni samostani pa še nikoli niso obhajali lastnega provincialnega kapitlja, kaj šele izvolili lastno vodstvo, kakor je bila praksa v ostalih redovnih provincah. Slednje jim je do takrat vedno delegiralo redovno predstojništvo v Rimu. V vmesnem obdobju se je kot provincial pojavil tudi Marco Veltroni, ki je užival podporo precejšnjega dela tukajšnjih menihov, a ga predstojništvo reda v Rimu ni priznalo. 11. maja 1593 je za novega generalnega vikarja province bil imenovan Maurizio Terzo. Na položaju ga je 17. februarja 1594 nasledil velikovski prior Sante Veneto. Zaradi že omenjenih nevšečnosti okrog njegovega domnevnega nemoralnega življenja ga je na omenjenem položaju generalnega vikarja 27. februarja 1595 nasledil Janez Klobučarič, ki je danes bolj znan po svojih risbah (skicah) štajerskih krajev, le-te pa hrani Štajerski deželni arhiv. Očitno je tudi Klobučarič prišel v nasprotja s predstojništvom reda, saj ga je že 7. marca 1595 zamenjal Giovanni Maria de Concordia, ki je bil imenovan tudi za provinciala. Leta 1596 je postal generalni vikar Aurelio Mancini in bil nato od junija 1597 provincial, in to

⁶³ Gavigan, *Geschichte der Völkermarkter Augustiner Eremiten*, str. 213–214 (207–226).

⁶⁴ John J. Gavigan, *Origins od the Augustinian province of Styro-Carinthia, Augustinianum 11*, 1971 (dalje: Gavigan, *Origins of the Augustinian province*), str. 314–315.

⁶⁵ Prav tam, str. 316–320.

kar 10 let.⁶⁶ Na zasedanju provincialnega kapitlja leta 1606 je bil ponovno izvoljen za provinciala, a je že leto zatem nadvojvoda Ferdinand v pismu, poslanem generalnemu priorju Ippolitu Fabrianu, zahteval imenovanje novega provinciala Štajersko-koroške redovne province. Za to funkcijo je predlagal patra Aurelia de Pergolo. Toda vodstvo reda v Rimu in zaščitnik reda kardinal Antonio Sauli sta nasprotovala takšni menjavi. Obe vpleteni strani sta se naposled zedinili in 10. septembra 1607 je papež Pavel V. za generalnega vikarja, provinciala, vizitatorja in komisarja štajersko-koroške province imenoval Aurelia de Piombina.⁶⁷ Njega je na provincialnem kapitlju v Gradcu 10. marca 1609 nasledil Giacomo de Arezzo. Leta 1611 je postal provincial nove province Janez Krupčič (»*Crupcich*«), na tem položaju je bil do leta 1614 in nato še od 1617 do 1623. V vmesnem obdobju je 9. junija 1614 postal provincial Janez Agatič (»*Agatich*«), a je bil nato 7. julija 1617 imenovan za novega senjskega škofa in se ni več potegoval za mesto provinciala. V času Krupčičevega drugega vodenja province je prodal jezuitom leta 1576 zgrajeni avguštinski samostan v Judenburgu. S to kupnino je bil leta 1623 na novo zgrajen ljubljanski samostan, ki je bil tako imenovani generalni konvent in sprva pod upravo generalnega priorja, nato pa še istega leta 1623 sprejet v Štajersko-koroško redovno provinco. Kljub temu je naziv in pristojnosti generalnega konventa ohranil tudi po letu 1623. Na kapitlju province istega leta je bil tamkajšnji pater Jurij Jurišič (»*Jurisich*«) imenovan za dosmrtnega priorja v samostanu.⁶⁸ Na provincialnem kapitlju v Velikovcu 6. maja 1623 je bil za novega provinciala izvoljen Valerijan Brunetti, dotedanji prior avguštinskega samostana na Reki. Na zasedanju generalnega kapitlja v Rimu je štajersko-koroško provinco zastopal na novo izvoljeni provincial Simplicijan Frazulič (»*Frazzulich*«), ki ga je generalni prior potrdil 26. maja 1625. Leta 1628 je na provincialnem kapitlju v Fürstenfeldu prevzel vodenje province Paolino Paolini. Do zamenjave v vodstvu province je prišlo spet 22. maja 1630, ko je vodenje Štajersko-koroške redovne province prevzel provincial p. Jurij Gladič (»*Gladich*«) iz reškega samostana. Toda že po dveh letih se je Gladič poslovil s funkcije, saj ga je vodstvo reda imenovalo za priorja samostana v Brnu in generalnega vikarja avguštincev na Moravskem. S strani generalnega priorja je bil nato za generalnega vikarja štajersko-koroške province imenovan Christoforo de Orvieto, in sicer za obdobje treh let. Njega je 22. oktobra 1632 nasledil že prej omenjeni prior ljubljanskega samostana Jurij Jurišič. Na položaju je ostal do svoje smrti leta 1635. Jurišiča bi moral na položaju naslediti Janez Hočevár

⁶⁶ Prav tam, str. 320–325.

⁶⁷ John J. Gavigan, The province of Styro-Carinthia, *Analecta Augustiniana* XXXV, 1972 (dalje: Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*), str. 204–206 (197–301).

⁶⁸ Luijk, *L'Ordine agostiniano*, str. 21; John J. Gavigan, Union of the Augustinian Provinces of Austria and Styro-Carinthia 1653, *Augustiniana* 24, 1974 (dalje: Gavigan, *Union of the Augustinian Provinces*), str. 97–98 (96–131); Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 207, 215, 218.

(»Hozhevar«), mlad avguštinec iz Ljubljane, a so predvsem v reškem samostanu nasprotovali njegovi izvolitvi. Osrednja razloga za nasprotovanje sta bila, da je bil v času kandidature samo 7 let menih, drugi pa, da v tem času nikoli ni bil subprior ali prior. Namesto za reški samostan spornega Hočevarja so za generalnega vikarja imenovali Jurija Gladiča, takratnega priorja samostana v Brnu. Čeprav je bil maja 1636 na generalnem kapitlju v Rimu kot generalni vikar štajersko-koroške province predstavljen Hočevar, je bil naposled za novega provinciala imenovan Aurelius Tron. Ta je na položaju ostal do leta 1642. Naslednji provincialni kapitelj je potekal 9. maja 1642 v graškem samostanu, na njem je bil za novega provinciala izvoljen Franc Pošič (»Poschich«), prior graškega samostana. Tudi on je ostal provincial do svoje smrti – 12. maja 1646. Za naslednika je bil izvoljen že poprej navedeni Aurelius Tron, ki je torej postal provincial že drugič. Ker pa je Tron nenadno umrl jeseni 1646, je bilo treba ponovno izvoliti provinciala. To je postal Simplicijan Frazulič, pri čemer je generalni prior omejil njegov mandat do velike noči naslednjega leta. A naposled le ni bilo tako, saj naletimo na Frazuliča v tej funkciji še na zasedanju generalnega kapitlja maja 1649. Oktobra 1649 je bil za novega in hkrati zadnjega provinciala te province izvoljen Jordan Wieland (1649–1653).⁶⁹ Vzrokov, zakaj je nato prišlo do združitve avstrijske in štajersko-koroške province v eno, je bilo več. Lepo so opisani v Gaviganovi že večkrat citirani razpravi. Ali res majhna samostojna štajersko-koroška provinca ni imela dovolj razvojnih možnosti za prihodnost, je težko reči. Provinca s tremi delujočimi samostani in desetimi menihi leta 1577 je do srede 17. stoletja narasla na 6 samostanov s približno 50 menihi. Rast province je bila torej počasna in zmerna. Glavna posebnost te province pa je bila, da je imela na začetku slovenske in hrvaške menihe ter nekaj posameznih menihov iz italijanskih dežel, kar nakazuje, da so v njej imeli sprva prevlado slovensko in hrvaško govoreči avguštinci, čeprav so po letu 1635 pobudo začeli prevzemati menihi iz nemškega govornega področja.⁷⁰ Ključna težava štajersko-koroške province torej ni bilo majhno število samostanov ali pa nizko število redovnikov, saj jih tudi avstrijska provinca ni imela več, ampak so to bili pogosti spori med ljubljanskim in reškim samostanom. Tu jih ne bomo posebej poudarjali, ker nimajo tolikšnega pomena za zgodovino muškega samostana. Jih pa Gavigan lepo opisuje na podlagi ohranjenih provincialnih protokolov. Nezadovoljstvo nad takšnim stanjem v provinci je izražal tudi generalni prior Filip Visconti (1649–1655). Ta je bil po drugi strani veliko bolj zadovoljen z delovanjem avstrijske province, kjer je bil takrat provincial Alfonz Staimos, ki je užival polno podporo ne samo generalnega priorja reda avguštincev, ampak tudi

⁶⁹ Luijk, *L'Ordine agostiniano*, str. 21; Gavigan, *Union of the Augustinian Provinces*, str. 97–98; Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 228–235, 241, 244, 245, 250–252, 259–260, 263, 270–272.

⁷⁰ Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 293–295.

cesarja Ferdinanda III.⁷¹ A tu je še eno pomembno dejstvo, ki ga prav tako navaja Gavigan in ki je verjetno celo bolj odločilno vplivalo na usodo štajersko-koroške province kot pa reško-ljubljanski spori. Provincial Alfonz Staimos je namreč študiral teologijo pri generalnem priorju Filipu Viscontiju, njegov promotor na dunajski univerzi pa je bil Nikolaj Donellan, ki je bil leta 1653 tudi v vlogi vizitatorja samostanov.⁷² Teh Staimosovih povezav z vodstvom reda ne gre prezreti in na hitro odpraviti. To pa iz preprostega razloga, ker tudi v avstrijski provinci, ki je obsegala štiri samostane – Bruck na Lajti, Korneuburg, Dunaj in Baden –, ni bilo vse rožnato. V dunajskem samostanu je bivalo kar 37 menihov, v Brucku na Lajti samo štirje, v Korneuburgu šest, v Badnu pa deset. Celotno Staimos je dejal, da je bila avstrijska provinca dejansko provinca štirih »*slabih samostanov*«, in tudi število menihov ni bilo dosti višje od tistega v provinci za Štajersko in Koroško.⁷³ Zato ni nič čudnega, da se je Staimos zavzemal za združitev obeh provinc. Cesar je njegova prizadevanja podpiral, čeprav je menil, da sta samostana na Muti in v Velikovcu samo nekakšni izpostavi oziroma podružnici samostanov v Gradcu in Fürstenfeldu.⁷⁴ Kriza delovanja obeh provinc se je razrešila šele z njuno združitvijo 1. maja 1653. Po združitvi je nova Avstrijska redovna provinca obsegala samostane: Dunaj, Baden, Korneuburg, Bruck na Lajti, Gradec, Velikovec, Fürstenfeld in Muta.⁷⁵ Ob združitvi obeh provinc leta 1653 je samostan v Velikovcu štel tri redovnike, to so bili pater Avguštin Logar, ki je bil prior, pater Gabrijel Pokorny in brat laik Dionizij. V muškem samostanu sta bila dva redovnika, in sicer pater Nikolaj Premb, ki je bil prior, in pater Rogatus Schwapauer.⁷⁶ Močnejši in številnejši od obeh je bil ljubljanski samostan, v katerem so bili leta 1656 pater Janez Hočevar kot dosmrtni prior, pater Hieronim Hufnagel, pater Edmund – lektor, prejšnji muški prior pater Nikolaj Premb, pater Viljem Engelič (»*Engelitsch*«), pater Jurij Zupanič (»*Suppanich*«), pater Theodor Welcher, pater Marin Krabath in pater Peter Premern. Bratje v tem samostanu so bili: frater Pavel – kuhar, frater Simon, frater Patrik in frater Benedikt. V samostanu pa so takrat bivali tudi bogoslovci: frater Egidij, frater Alfonz, frater Konstantin in frater Ludvik ter štirje novinci, katerih imena niso znana.⁷⁷

⁷¹ Gavigan, *Union of the Augustinian Provinces*, str. 106.

⁷² Prav tam, str. 101.

⁷³ Prav tam, str. 103–105.

⁷⁴ Prav tam, str. 105.

⁷⁵ Peter Kubalek, *Der Wiener Augustiner-Eremit P. Ferdinand Hartisch (1642/43-1699)*, *Augustiniana* 25, Nr. 1/2, 1975 (dalje: Kubalek, *Der Wiener Augustiner Eremit*), str. 161; Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 293–295.

⁷⁶ ÖNB, Hs. 8466, fol. 40; Gavigan, *Union of the Augustinian Provinces*, str. 124.

⁷⁷ Prav tam, str. 124–125; ÖNB, Hs. 8466, fol. 58. Piše tudi o jezikovnih razmerah v avguštinskih samostanih znotraj Štajersko-koroške redovne province.

V novi združeni provinci je imel vodilno vlogo dunajski samostan »obutih« avguštincev. Priznana mu je bila vodilna vloga pri filozofskih študijah na področju celotne province, nadzor nad tem je bil zaupan dunajskemu priorju, dunajski konvent pa je imel položaj generalnega konventa. To pomeni, da je bil podrejen neposredno generalnemu priorju, ki je tudi imenoval priorje tega samostana.⁷⁸ A tudi nova redovna provinca ni bila etnično, še manj pa jezikovno homogena. Na prvem zasedanju vodstva nove avstrijske province 30. maja 1653 v graškem samostanu so med definitorje province (svetovalce vsakokratnega provinciala) imenovali samo enega patra slovanskega izvora, in sicer Gregorja Tudoroviča (»*Tudorovich*«), ki je bil do takrat prior samostana v Fürstenfeldu. Kakor ugotavlja John Gavigan, se je moč nemških samostanov kazala tudi v zasedbi vodstvenih položajev v novi združeni provinci in hkrati pomenila, da je prej večinsko slovenska štajersko-koroška provinca prišla pod nemško kontrolo.⁷⁹ Samo kot informacijo naj dodamo, da je v okvir avstrijske province prišel tudi leta 1663 ustanovljeni samostan pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Šele leta 1669 je bil k provinci cerkvenopravno priključen avguštinski samostan na Reki, leta 1670 pa samostan v Ljubljani.⁸⁰

5 Ustanovitev samostana na Muti in njegov položaj v srednjem veku

Kdaj je bil uradno ustanovljen samostan na Muti, je zaradi odsotnosti arhivskih virov težko oceniti. Glede datuma njegove ustanovitve je namreč kar nekaj nejasnosti. Franc Kovačič piše, da naj bi po redovni tradiciji samostan na Muti deloval že leta 1257, in sicer sprva kot samostan viljemitov. To potrjujeta tudi Ignacij Orožen in Friedrich Rennhofer, ki omenjata poročilo priorja muškega samostana, v katerem je bilo zapisano, da so se puščavniki na Muti naselili leta 1257 in takrat živeli le od miloščine.⁸¹ Po Kovačiču naj bi bil ustanovitelj muške viljemitske postojanke bamberski škof Bertold (1258–1285) oziroma njegov predhodnik, škof Henrik I. (1242–1257), saj je bila Muta takrat v lasti bamberske škofije.⁸² Kovačič je tu gotovo sklepal po že večkrat omenjenem dejstvu, da se je del puščavnikov viljemitov vključil v novo nastali

⁷⁸ Kubalek, *Der Wiener Augustiner-Eremit*, str. 161–162.

⁷⁹ Prav tam, str. 118–119.

⁸⁰ Kubalek, *Der Wiener Augustiner-Eremit*, str. 161–162.

⁸¹ Ignacij Orožen, *Das Bisthum und die Diözese Lavant: Marburg, Mahrenberg, Jaring, St. Leonhard in W. B., Kötsch und Zirkoviz, Marburg, 1875*, (dalje: Orožen, *Das Bisthum*), str. 122–123; Kovačič, *Zgodovina*, str. 128, 129; Rennhofer, *Augustinerklöster*, str. 512.

⁸² Kovačič, *Zgodovina*, str. 128; Jože Mlinarič, *Marenberški dominikanski samostan: 1251–1782*, Celje, 1997 (dalje: Mlinarič, *Marenberški dominikanski samostan*), str. 21; Heinrich Purkarthofer, *Religiöses Leben in den Mittelalterlichen Städten und Märkten, v: Die Steiermark, Brücke und Bollwerk*, Graz, 1986, str. 120.

avguštinski meniški red leta 1256. Na podlagi obstoječih arhivskih virov lahko rečemo, da se postojanka viljemitov na Muti prvič izrecno omenja v listini iz leta 1271, ko sta Siegfried Marenberški in njegova žena Rikarda poklonila radeljskemu dominikanskemu samostanu kmetijo v Radljah in drugo posest, za kar so bile dominikanke dolžne bratom viljemitom pri Sv. Janezu (*»fratribus Wilhalmitis ad sanctum Iohannem«*) kupiti posest za deset mark denarja.⁸³ Natančna vsebina te listine z dne 13. julija 1271 je:

»Vniuersis Christi fidelibus presentem litteram inspecturis Sivridus dictus de Merinberch noticiam subscriptorum. Res que fiunt in tempore ne labatur cum tempore perennari solent testimoniis litterarum. Sciant igitur omnes presentem litteram inspecturi, quod nos una cum vxore nostra nomine Richardi mansum quendam situm in villa Merinberch, quem a Wischardo suisque heredibus pro quadam summa pecunie conparauimus, foundationi nostre scilicet clauastro de Merinberch in subsidium dominarum ibidem deo sub regula beati Augustini seruientium titulo proprietatis perpetuo contulimus possidendum. Item villam dictam Vsek quam emimus a dominis de domo tevtonica prefate nostre contulimus foundationi talem adhibentes conditionem, quod homines predice uille duas Carradas vini memoratis dominabus singulis annis soluere tenebuntur, ita tamen quod sepedicte domine de Merinberch fratribus Wilhalmitis ad sanctum Iohannem residentibus unum predium quod pro decem Marcis denariorum ematur debeant assignare. Cuius rei testes sunt dominus Sighardus Miles, dominus Mathyas, dominus Vlricus dictus Asang, dominus Puzzo Albertus, Petrus officialis, Pilgrimus et alii quam plures. Ne autem super huiusmodi collatione dubium aliquod imposterum ualeat exoriri, presentem litteram ipsis dominabus contulimus sigilli nostri munimine roboratam. Acta sunt hec in Merinberch anno domini M CC lxx primo. In die sancte Margarete uirginis et Marttyris.«⁸⁴

Tu se torej srečamo s prvo uradno omembo muškega samostana, ki so ga leta 1271 naseljevali menihi viljemiti. Glede na znan zgodovinski razvoj viljemitskega reda lahko domnevamo, da so se viljemiti na tem območju naselili v prvi polovici 13. stoletja oziroma pred letom 1256. Vprašamo se lahko tudi, ali so prišli na Muto izključno po zaslugi bamberskih škofov kot lastnikov Mute ali pa je pri tem sodeloval še kakšen premožnejši posameznik. Odgovor bi dobili, če bi poznali lastnika posesti v bližini rotunde sv. Janeza Krstnika. To bi teoretično lahko bila tudi bamberska škofija. Bolj verjetna je možnost, da so se viljemiti naselili sprva na posesti Siegfrieda in Rikarde Marenberške, ki sta jim leta 1271 posredno

⁸³ StUb IV, št.418, str. 250, listina 12. julij 1271.

⁸⁴ Joseph Chmel, Urkunden zur Geschichte von Österreich, Steiermark, Kärnten, Krain, Görz, Triest, Istrien, Tirol. Aus den Jahren 1246–1300, v: *Fontes rerum Austriacarum. Österreichische Geschichtsquellen*, Wien, 1849, str. 127–128.

preko radeljskih dominikank darovala tudi prve posesti in prihodke. In ta posest je morala ležati blizu že omenjene rotunde sv. Janeza Krstnika.

Seveda se nam postavlja tudi vprašanje, kateri viljemiti so se naselili na Muti. Ali tisti, ki so sledili avguštinskemu redovnemu pravilu, ali tisti, ki so sledili benediktinskemu redovnemu pravilu? V osnovi seveda obstajata obe možnosti. Še posebej, ker je imel šentpavelski benediktinski samostan (ustanovljen 1091) obsežne posesti v Dravski dolini. Kljub temu pa so se pristojnosti šentpavelskega samostana ustavile na mejah bamberske Mute. Bamberski škof zelo verjetno ni imel namena, pa tudi ne realnih materialnih možnosti, da bi na Muti vzpostavil redovno skupnost, ki bi živela po istem redovnem pravilu kot ne tako oddaljeni šentpavelski benediktinci. Kot tretje lahko poudarimo dejstvo, da so z imenom viljemiti označeni še leta 1271, torej 15 let potem, ko je formalno nastal avguštinski puščavniški red. Če bi odgovarjali na hitro, bi rekli, da zapis nakazuje bolj viljemite, živeče po pravilu sv. Benedikta, ki so še dolga stoletja ohranili svoje lastno redovno ime in se niso »stopili« skupaj z drugimi puščavniškimi družbami v novo nastalem avguštinskem redu. Kljub temu pa je pri tem zanimivih več dejstev, ki nam posredno kažejo, da gre pri »naših« viljemitih za »avguštinske« viljemite oziroma tisti del viljemitov, ki je leta 1256 ali pa tudi kakšno leto kasneje prestopil v novi avguštinski red. Prvo dejstvo se nanaša na njihovo poimenovanje. Ko so viljemiti postavili na Muti svojo postojanko, so bili s tem seznanjeni tudi okoliški prebivalci, tako premožni kot revni. To nam ne nazadnje potrjuje tudi omenjena listina iz leta 1271, ki sta jo izdala plemiča Sigfrid in Rikarda Marenberška. Zanje so gotovo vedeli škofijski duhovniki, ki so kot kanoniki dravograjskega kolegiatega kapitlja skrbeli za duhovno oskrbo območja med Radljami in Labotom. In ker so jih ljudje poznali pod imenom viljemiti, so zelo verjetno zanje še kar nekaj časa uporabljali to ime, tudi po njihovi formalni vključitvi v avguštinski red. Po vsej verjetnosti se je novo ime za menihe na Muti uveljavljalo počasneje med posvetnim prebivalstvom kot pa med duhovščino, čeprav nam noben izmed obstoječih virov ne razkriva, ali so viljemiti na Muti prestopili k avguštincem ali pa so jim samo predali svojo postojanko.

Kot drugi argument je treba navesti, da so bile materialne možnosti, ki jih je imela bamberska škofija na tem, zanjo odročnem območju Mute, premajhne, da bi že v začetku nastala kakšna močnejša redovna skupnost. Hkrati je pri viljemitih potrebno poudariti, da so bili kot puščavniki zelo strog red, katerega glavna naloga sta bila molitev in teološki študij oziroma branje teoloških besedil. Menihi so živeli od prejetih darov. Zato lahko rečemo, da je puščavniški način življenja ustrezal okoliščinam v tem delu Dravske doline. Takratna dokaj odročna lega Mute in redka poseljenost Dravske doline sta bila za viljemite ključna dejavnika, da se jim je kraj zdel primeren za vzpostavitev postojanke.

Lahko se tudi vprašamo, katera redovna skupnost je bila pravzaprav prva v tem delu Dravske doline, če pri tem odmislimo šentpavelske benediktince, ki so imeli posesti v velikem delu doline. Ali so bile to redovnice dominikanke v Radljah ali puščavniški viljemiti na Muti? Za redovnice dominikanke v Radljah vemo, da sta njihov samostan ustanovila Gizela, vdova Alberta Marenberškega, in njen sin Siegfried Marenberški z listino 24. junija 1251. Za puščavniške viljemite tega podatka nimamo. Je pa v ustanovni listini radeljskega dominikanskega samostana zanimiv zapis: »...*et gloriam ipsius domini nostri Jesu Christi eis que matris virginis gloriose Marie claustrum sororum degencium sub regula beati Augustini secundum institutiones fratrum predicatorum... fundavimus et construximus, ...*«. ⁸⁵ Ta zapis nam pove, da je bil ustanovljen samostan sester, ki živijo po redovnem pravilu sv. Avgušтина in so »drugorednice« reda bratov pridigarjev oziroma dominikancev. Kot je zapisano že v poglavju o redovnem pravilu sv. Avgušтина, lahko zapišemo tudi na tem mestu, da so dominikanci vse od svoje ustanovitve leta 1216 živeli po Avguštinovem redovnem pravilu.

Imamo tudi nekaj primerov listin, ki pričajo, da je prebivalstvo radeljske dominikanke zaradi njihovega življenja po redovnem pravilu sv. Avgušтина imenovalo kar avguštinke. Prva tovrstna listina je z dne 20. marca 1273, ko so prošt cerkve sv. Jerneja v Brežah/Friesach Janez, prior brat Liupold in konvent potrdili listino z dne 21. decembra 1268, s katero je Sigfrid Marenberški poklonil radeljskim avguštinкам cerkev v kraju Zweikirchen blizu Šentvida ob Glini/St. Veit an der Glan. ⁸⁶ Drugi takšen primer pa najdemo v listini Siegharda Trušenjskega, ki je 3. maja 1278 prodal s soglasjem svoje žene Helwige in njunih otrok ter z dovoljenjem svojega tasta Matije Celovškega (»*Mathias von Klagenfurt*«) samostanu avguštin (»*Kloster der Augustinerinnen zu Mahrenberg*«) celotno polje (»*Bei Feising*«) pri Radljah za 22 mark srebra z vednostjo fevdnega gospoda Meinharda in njegove žene Gertrude Dravograjske. ⁸⁷

Zakaj sta torej Gizela Marenberška in njen sin Sigfrid ustanovila samostan, kjer so redovnice živele po pravilu sv. Avgušтина, ko pa sta bila gotovo seznanjena s samostanskim življenjem šentpavelskih benediktincev? Ali sta morebiti poleg skrbi za svoj dušni blagor želela vzpostaviti v Dravski dolini redovno ustanovo, ki bi s svojim delovanjem omejila »moč in vpliv« šentpavelskih benediktincev? Odgovora na to vprašanje verjetno ne bomo izvedeli nikoli, a gospodarskih in političnih vplivov, ki bi jih imela bogata redovna ustanova v tem delu Dravske doline, gotovo ne moremo zanikati. To nam navsezadnje potrjuje bogata zgodovina radeljskega dominikanskega samostana. Navdih za dotacijo samostana za

⁸⁵ Mlinarič, Marenberški dominikanski samostan, str. 289.

⁸⁶ KLA, AUR, AT-KLA 418-B-C 5019 St, listina 20. marec 1273.

⁸⁷ KLA, AUR, AT-KLA 418-B-C 1748 St, listina 3. maj 1278.

redovnike, živeče po Avguštinovem redovnem pravilu, pa sta verjetno našla pri bližnjih puščavniških viljemitih na Muti. Viljemiti oziroma po letu 1256 avguštinci so bili kot red zavezani k uboštvu in zato niso prišli v poštev, da bi kot institucija nudili gospodarsko protiutež benediktincem v Dravski dolini, medtem ko so bile te možnosti pri dominikanskem redu, nastalem v začetku 13. stoletja, večje. Hkrati so bili viljemiti/avguštinci po letu 1256 prisiljeni po naročilu papeža Aleksandra IV. svoje postojanke ustanavljati ob večjih naselbinah oziroma mestih, kjer naj bi s svojim življenjem bili zgled bližnjim meščanom. Kolikor vemo iz obstoječih virov, pa na Muti v tem obdobju razen gradu in mitnice ni bilo večjega naselja. Iz tega lahko izpeljemo tvegano trditev, ki bo najbrž ostala za vedno nepreverjena, da so bili puščavniški viljemiti prvi, ki so v tem delu doline ob Dravi ustanovili svojo postojanko in dali s svojim puščavniškim življenjem navdih za kasnejšo ustanovitev radeljskega samostana. Na podoben način je namreč nastal tudi velikovski avguštinski samostan, ki je bil prvič omenjen leta 1256 kot samostan viljemitov⁸⁸, a ga kasnejši viri navajajo kot avguštinski samostan. Območje Mute in očitno tudi Velikovca je v sredini 13. stoletja očitno še vedno ustrezalo pravilom viljemitskega oziroma avguštinskega puščavniškega življenja. Oskar Habjanič ga imenuje oziroma povzame kot tako imenovano »*pusto oziroma zlo dolino – male vale*«, podobno tisti, v katero se je zatekel sv. Viljem Malavalski.⁸⁹

Kakšno vlogo so pri ustanavljanju muške viljemitske postojanke odigrali bamberški škofje kot lastniki Mute, je težko oceniti. Njihovega vpliva ne moremo popolnoma izključiti, saj imamo na Koroškem več primerov samostanov, ki so bili ustanovljeni na posesti bamberških škofov, kar potrjuje njihovo podporo nastajanju novih redovnih postojank. Tako so recimo nastali na bamberški posesti samostan premonstratencev v Grebinju (1236) in minoritska samostana v Wolfsbergu (1242) in Beljaku (1252). Še posebej se je ustanavljanju samostanov posvetil bamberški škof Henrik I. Bilversheim.⁹⁰ Bamberški škofje so v vseh navedenih primerih nastopali kot zemljiški gospodje posestev, na katerih so nastali omenjeni samostani. Zato se viljemitski privilegij izvzetosti iz oblasti krajevnih škofov⁹¹ na območju Mute ni nanašal na Bamberg, temveč na lavantinskega škofa, v čigar škofijo je sodil ta del Dravske doline.

⁸⁸ August von Jaksch, *Monumenta historica ducatus Carinthiae, Die Kärntner Geschichtsquellen 1202–1269*, Band IV/1 (MHDC IV/1), listina z dne 24. 10. 1256, št. 2639, str. 499–500 ter listina z dne 2. 11. 1262, str. 584.

⁸⁹ Habjanič, *Avgušinski samostan*, str. 73; MHDC IV/1, listina, št. 2639, 24. 10. 1256, str. 499, 500; Mlinarič, *Marenberški dominikanski samostan*, str. 121–122.

⁹⁰ Siegfried Haider, *Zum Problem bischöflicher Pfalzorte in Kärnten und in der Steiermark, Carinthia I*, 166, 1976, str. 137 (123–139).

⁹¹ Glej opombo 31.

Puščavniki viljemiti so se sprva naselili pri rotundi sv. Janeza Krstnika. Tako lahko sklepamo tudi na podlagi formulacije »viljemiti, prebivajoči pri Sv. Janezu«, torej pri cerkvi, ki ni bila njihova.⁹² Jože Curk poleg tega še navaja, da je v bližini rotunde in viljemitske postojanke stala v istem obdobju tudi mitnica.⁹³ Kljub temu pa se o njeni natančni lokaciji zgolj ugiba. Curk jo locira med izlivom Bistrice v Dravo in rotundo sv. Janeza Krstnika. Vendar svoje trditve ne podkrepi z nobenim dokazom.

Viljemiti so se torej naprej naselili ob rotundi sv. Janeza Krstnika, ki je bila po pisanju Janeza Höflerja krstna cerkev za ta del labotske oziroma dravograjske pražupnije. Eno takšno krstno kapelo je labotska pražupnija imela ob Dravi v bližini župnijske cerkve v Labotu. Ker je pražupnija segala precej globoko ob reki navzdol vse do prvotne deželne meje, se zdi logično, da je bilo treba za obsežni vzhodni del pražupnijskega ozemlja postaviti krstno cerkev. Ta je bila na Spodnji Muti, v bližini reke, in postavljena najbrž že sredi 11. stoletja. Prva cerkev, ki je na tem ozemlju prejela krstno in pogrebno pravico, pa je šele tista na Remšniku iz leta 1201.⁹⁴

Kakor smo navedli, lahko na podlagi neohranjenega poročila muškega priorja sklepamo, da so se viljemiti na Muti naselili okrog leta 1256, mogoče celo nekoliko prej, in sprva živeli od milodarov, kakor je bilo v njihovi redovni tradiciji. Nato so viljemiti leta 1271 dobili prve podarjene posesti od radeljskih dominikank, posredno pa od rodbine Marenberških. A njihova postojanka pri muški rotundi še ni bila samostan in tudi rotunda ne samostanska cerkev. Do lastnega samostana in samostanske cerkve naj bi prišli leta 1290, ko jim je po samostanskem izročilu Henrik Viltuški podelil prve posesti. To naj bi ponovno storil v letih 1297 in 1301.⁹⁵ Mogoče se lahko navede, da je bilo v 18. stoletju razširjeno prepričanje, da so samostan na Muti ustanovili leta 1290 svobodni gospodje Žovneški – kasnejši grofje Celjski. Vendar že zgodovinar Ludwig Albrecht Gebhardt konec 18. stoletja poudarja, da je ta trditev netočna. Sam sicer v obrazložitvi navede, da so bili prvi znani dobrotniki samostana na Muti

⁹² Janez Höfler, *O prvih cerkvah in župnijah na Slovenskem*, 2. izdaja, Ljubljana, 2016 (dalje: Höfler, *O prvih cerkvah*), str. 70–71, 422. Höflerjeva navedba o prodaji glavnega oltarja sv. Janeza Krstnika iz muške samostanske cerkve potrjuje, da je bila tudi ta posvečena sv. Janezu Krstniku. Glej tudi Rudolf Puff, Beiträge zur Kenntnis der aufgehobenen Klöster in Steiermark (Fortsetzung), *Oesterreichische Blätter für Literatur, Kunst, Geschichte, Geographie, Statistik und Naturkunde IV*, 1847 (dalje: Puff, Beiträge), str. 326–328; Rudolf Höfer, *Die landesfürstliche Visitation der Pfarren und Klöster in der Steiermark in den Jahren 1544/1545*, Graz, 1992 (dalje: Höfer, *Die landesfürstliche Visitation*), str. 190; Höfler, *O prvih cerkvah*, str. 70–71.

⁹³ Jože Curk, O samostanih in samostanski arhitekturi po letu 1200 na slovenskem Štajerskem, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 1993, št. 2, str. 132–133 (131–163).

⁹⁴ Höfler, *O prvih cerkvah*, str. 422.

⁹⁵ Orožen, *Das Bisthum*, str. 122–123; Kovačič, *Zgodovina*, str. 128–129; Rennhofer, *Augustinerklöster*, str. 512.

Peter Marenberški in grofa Friderik ter Herman Celjski leta 1390.⁹⁶ Da je tudi Gebhardt »ustrelil v prazno« pri svojih datacijah, na tem mestu ne bomo razlagali, saj bo predstavljeno nekoliko kasneje. Domnevamo lahko, da so omenjeni pisci glavnino svojih spoznanj črpali bodisi iz Caesarjevih »Annalov«⁹⁷ bodisi iz kakšne druge literature. Tudi Caesar namreč domneva, da je bil muški samostan ustanovljen okrog leta 1290. Žal tudi nam ni uspelo najti kaj več podatkov o prej omenjenih viltuških darovnicah. Mravljak glede tega dodaja, da je Henrik Viltuški leta 1290 daroval avguštincem posest na Muti zato, ker je imel takrat v protipravni posesti muški grad z mitnico. Spor pa se je vlekel do leta 1299, ko so za mirno rešitev spora z deželnim knezom Rudolfom Habsburškim uspešno posredovali Kolon Vuzeniški, Bertold Emerberški, pl. Aufenstein in pl. Weisseneck. Muški grad s pritiklinami in mitnico je dobil vojvoda Rudolf, Viltuški pa zato od njega 200 mark srebra.⁹⁸

Da je bilo leto 1290 pomembno leto za muške avguštince, nam potrjuje v prepisu ohranjena listina, ki jo je Caesar očitno videl v muškem samostanskem arhivu. Meseca in dneva, ko je bila listina izdana, tudi Caesar ni mogel več razbrati, ker je bil zapis nečitljiv. Listino je izdal v šestem letu svoje škofovske službe škof Bonifacij, ki je izhajal iz avguštinskega reda in naj bi v listini poklonil cerkvi sv. Janeza Krstnika odpustke.⁹⁹ Caesar jo v svoji knjigi na strani 358 navaja v prepisu:

»Fr. Bonifatius Dei Gratia Bosoniensis Ecclesiae Episcopus, universis Christi fidelibus, praesens scriptum visuris, salutem in Domino sempiternam. Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus Ante tribunal Christi recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum, sive malum, oportet igitur nos diem illum misericordiae operibus praevenire, ut nunc seminare in terris, unde postea vitam aeternam in Coelis metere valeamus. Cupientes vero universos Christi fideles ad aeternae beatitudinis bravium pervenire, & ut Ecclesiae, FF. Eremitarum Ord. S. Augustini in Muta, Congruis honoribus frequentetur, omnibus vere confessis & contritis, qui praedictorum Fratrum Ecclesiam in Festis B. Virginis, & B. Confessoris Augustini, aliorumque Patronorum Ecclesiae memoratae, nec non in Dedicationibus, & per octavas praedictarum festivitatum devote, visitaverint, & manum porrexerint adjutricem, de omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Apostolorum eius Petri & Pauli auctoritate confisi XL. Dies & Carenam de injuncta eis poenitentia relaxamus.

⁹⁶ Ludwig Albrecht Gebhardt, *Genealogische Geschichte der erblichen Reichsstände in Deutschland*, 3. Band, Halle, 1785, str. 361.

⁹⁷ Aquilini Julii Caesar, *Annales ducatus Styriae* (Graecii, 1768–1777), trije deli, označeni z rimskimi številkami I, II, III (dalje: Caesar, *Annales*).

⁹⁸ Josip Mravljak, *Vuzenica v srednjem veku*, Maribor, 1927, str. 15–16.

⁹⁹ Marian Fidler, *Austria sacra, Oesterreichische hierarchie und Monasteriologie. Geschichte der ganzen österreichischen, weltlichen und klösterlichen klerisey beyderley Geschlechtes, Dritter Theil, sechster Band*, Wien, 1784 (dalje: Fidler, *Austria sacra*), str. 325–327.

*Datum (locus legi amplius nequit) Anno Domini 1290. Pontificatus nostri anno sexto.*¹⁰⁰

V prepisu je Caesar naredil napako, saj je namesto Bosoniensis zapisal Boloniensis, kar bi pomenilo, da je bil škof Bonifacij iz škofije Bologna v Italiji. To pa ne drži. Listino je izdal avguštinski pater Bonifacij, ki je bil škof škofije Bosa na Sardiniji in hkrati tudi naslovni škof škofije v Bosoniji, ki bi jo na podlagi citiranih podatkov lahko locirali na območju severne Bosne. Med letoma 1289 in 1299 je bil zelo dejaven kot generalni vikar škofa Rudolfa iz Konstance, hkrati pa je bil tudi pomožni škof v Baslu.¹⁰¹ Spet drugi viri locirajo škofijo Bosonija izključno v današnjo škofijo Bosa na Sardiniji.¹⁰²

V zgoraj omenjeni listini je škof Bonifacij sporočil kristjanom, ki bodo prišli v muško samostansko cerkev in v njej prejeli odpustke, da bodo po pisanju apostola Pavla nekoč vsi stali pred Kristusovim sodnim stolom, tako dobri kot slabi. Za dosego večnega življenja so se lahko že na Zemlji pripravili z dobrimi deli. Škof je podelil samostanski cerkvi sv. Janeza Krstnika na Muti privilegij 40 dnevnih odpustkov, ki so jih patri avguštinci obhajali ob praznikih in godovih Device Marije, zavetnika samostanske cerkve (sv. Janeza Krstnika) in drugih svetnikov ter blaženih iz vrst avguštinskega reda. Hkrati je to prva znana listina za muški samostan. Po mnenju Janeza Höflerja je skoraj gotovo nastala ob posvetitvi nove samostanske cerkve sv. Janeza Krstnika na Zgornji Muti. Žal kraj izdaje listine ni znan, zato ne vemo, ali je prav škof Bonifacij posvetil samostansko cerkev. V nasprotnem primeru pa so ga po vsej verjetnosti obvestili o tem in zaprosili za podelitev odpustkov.¹⁰³

Caesar je v muškem samostanskem arhivu poleg že navedene listine našel še eno zelo pomembno – gre za listino o podelitvi odpustkov muškemu samostanu leta 1297. Navaja jo prav tako v obliki prepisa:

¹⁰⁰ Caesar, *Annales II*, str. 358.

¹⁰¹ Kunzelmann, *Geschichte 1*, str. 73.

¹⁰² *Index additamentorum ad crusenii monasticon*, dostopno na: http://web.tiscali.it/g_hirardacci/crusenio/crusenio-3.htm, pridobljeno: 14. 9. 2020; Francisco Marinelli, *Eremitae sacrae Augustiniana, pars altera in qua agitur de augustinianis episcopis exteris qui floruerunt post magnam ordinis unionem peractam ab alexandro IV. anno MCCLVI*, Romae, 1875, str. 43; Pius Keller, *Index Episcoporum Ordinis Erm. S. Augustini Germanorum digestus*, Münnerstadt, 1876, str. 6–7.

¹⁰³ Höfler, *O prvih cerkvah*, str. 70–71.

»Universis S. Matris Ecclesiae filiis prasentes litteras inspecturis, Petrus Dei gratia sanctae Constantinopolitanae Ecclesiae Patriarcha¹⁰⁴, Aegidius Dei gratia Bituricensis Archiepiscopus & Aquitaniae Primas, Michael Antibarensis¹⁰⁵ & Diocensis Archiepiscopus, Jacobus Chalcedonensis, Jacobus Millopotensis, Georgius Sardamensis Episcopi salutem in Domino Jesu Christo. Licet hic, de cujus munere venit, ut sibi a suis fidelibus digne & laudabiliter serviatur, de abundantia pietatis suae & merita supplicum excedat & vota, bene servientibus tamen multo majora tribuat, quam valeant promereri; desiderantes vero populum Deo reddere acceptabilem, fideles Christi ad complacendum ei, quasi quibusdam electivis muneribus, indulgentiis videlicet & remissionibus invitamus, ut exinde reddantur divinae gratiae aptiores. Cupientes igitur, ut Ecclesia seu locus S. Joannis Baptistae in Muta, Laventinensis diacesis, FF. Eremitarum Ord. S. Augustini congruis honoribus frequentetur, & a Christi fidelibus jugiter visitetur & honoretur, omnibus vere paenitentibus & confessis, qui dictam Ecclesiam seu locum visitaverint, iverint, vel cucurrerint in festivitatis infra scripsis, videlicet Nativitatis Domini, Epiphaniae, Resurrectionis Domini, Ascensionis, Pentecostes, 4. festivitatis B. Virginis gloriosae, utrisque Joannis Baptistae, Apostolorum Petri & Pauli & aliorum, Laurentii Martyris, S. Crucis, S. Michaelis Archangeli, Augustini Doctoris Patroni ipsorum fratrum, atque Omnium Sanctorum; Dedicationibus Ecclesiae ---- atque per octavas solennitatum & festorum omnium praedictorum, qui ad fabricam, luminaria, ornamenta, libris & sustentationi eorum fratrum Ecclesiae memoratae aliquid de bonis a Deo sibi colatis,

¹⁰⁴ Peter Correr, titularni latinski patriarh Konstantinopla 1286–1302. Na podlagi ohranjenih dokumentov ni možno določiti točnega datuma njegovega rojstva. Kljub temu lahko domnevamo, da je bil rojen v Benetkah v letih 1235–1240. 23. avgusta 1286 ga je papež Honorij IV. imenoval za carigrskega latinskega patriarha in mu podelil tudi palij kot simbol metropolitanske oziroma patriarhalne moči. Sam naziv latinskega carigrskega patriarha je bil bolj kot ne samo cerkveni naslov, saj je s propadom latinskega cesarstva leta 1261 latinski patriarh zapustil Bizanc. Zato tudi ni povsem jasno, ali je Correr živel v Benetkah ali pa se je morebiti naselil na katerem od preostalih območij nekdanjega latinskega cesarstva, kot je na primer Kreta. Leta 1297 je bil imenovan za apostolskega administratorja grške škofije Methone in postal v bistvu tamkajšnji naslovni škof. Če je Correr morebiti res živel tudi na Kreti, lahko domnevamo, da je bil imenovan tudi za tamkajšnjega nadškofa. Kdaj je to bilo, ni znano. Tudi točen datum njegove smrti ni znan. Vemo le, da je najverjetneje umrl leta 1301 ali pa v začetku leta 1302. 31. marca 1302 ga je na mestu latinskega patriarha nasledil še en Benečan – Leonardo Falier, župnik cerkve sv. Bartolomeja v Benetkah. Vir: *Pietro Correr*, dostopno na: [https://en.wikipedia.org/wiki/Pietro_Correr_\(patriarch\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Pietro_Correr_(patriarch)), pridobljeno: 16. 4. 2020; *Titular Episcopal See of Methone*, dostopno na: <http://www.gcatholic.org/dioceses/former/t1150.htm>, pridobljeno: 17. 4. 2020; *Titular Patriarchal See of Constantinople*, dostopno na: <http://www.gcatholic.org/dioceses/former/t0001.htm>, pridobljeno: 17. 4. 2020; *Correr Pietro*, dostopno na: [http://www.treccani.it/enciclopedia/pietro-correr_res-520dc2a5-87eb-11dc-8e9d-0016357eee51_\(Dizionario-Biografico\)/](http://www.treccani.it/enciclopedia/pietro-correr_res-520dc2a5-87eb-11dc-8e9d-0016357eee51_(Dizionario-Biografico)/), pridobljeno: 17. 4. 2020.

¹⁰⁵ Mihael, nadškof v črnogorskem Baru 1282–1298, vir: *Liste der Erzbischöfe von Bar*, dostopno na: https://de.wikipedia.org/wiki/Liste_der_Erzbisch%C3%B6fe_von_Bar, pridobljeno: 16. 4. 2020.

pietatis & charitatis pro eleemosyna dederint, miserint, seu in extremis laborantes aliquid de suis facultatibus reliquerint, opi vel necessariis memoratis, manum porrexerint adjutricem pia mente. Nos vero de Dei omnipotentis misericordia, ac B. V. Mariae & Petri & Pauli Apostolorum ejus, & OO SS. Meritis & precibus confidentes omnibus vere poenitentibus, & festis, ut dictum est, finguli singulas dierum quadragenas de injunctis sibi paenitentis, dummodo iis consentiat dioecesanus, misericorditer relaxamus in Domino, in cujus, rei testimonium & notitiam praesentes fieri fecimus, & nostrorum Sigillorum pendentibus roborantes. Datum Romae anno Domini 1297. ita ex Documentis vener. Hujus conventus.»¹⁰⁶

Latinski patriarh Konstantinopla Peter je skupaj z ostalimi škofi izdal muškemu avguštinskemu samostanu listino o podelitvi odpustkov za njihovo samostansko cerkev sv. Janeza Krstnika na praznike Blažene device Marije, sv. Janeza Krstnika, apostolov Petra in Pavla, sv. Lovrenca, prazniku sv. Križa, godu nadangela Mihaela, prazniku in godu zavetnika avguštincev, na praznik posvečenja samostanske cerkve ter na praznik vseh svetih. Tudi za to listino je danes izgubljena vsaka sled. Je pa zanimivo, da je Caesar pri izdelavi prepisov namerno izpuščal latinsko besedo *et* in jo nadomeščal s simbolom &, ki še dandanes nadomešča besedo *in*. Vprašanje seveda je, ali je bil s podelitvijo odpustkov v tej listini povezan kakšen pomemben dogodek v muškem samostanu.

Avguštinski samostan na Muti je dobil ponovno podeljene odpustke leta 1302, ko jih mu je podelil pičenski škof Ulrik.¹⁰⁷ Nadalje srečamo muški samostan v listini z dne 28. junija 1315, ki je bila izdana v Regensburgu. V listini so navedeni posamezniki, ki so v vlogi razsodnikov določili vračilo 1587 ½ mark srebra. Tega so si avguštinski samostani na Dunaju, v Badnu in Marcheggu v imenu vojvode Friderika I. Habsburškega izposodili pri mestu Regensburg. Prvotna vsota je zaradi procesnih stroškov in obresti (»*Schadenersatzforderungen*«) narasla na 2100 mark v srebru. Kot kaže listina, izdana naslednji dan, pa finančnega bremena niso prevzeli samo omenjeni trije samostani. Sklenjen je bil dogovor o načinu poplačila denarja. Friderik I. Habsburški se je zavezal, da bo samostanom povrnil izposojeno vsoto. Od tega so samostani v Velikovcu, Ljubljani in na Muti dobili vsak po dve marki srebra (»*izem Volchenmarcht duas marcas cum fertone, Muta duas marcas cum fertone, item Laybacum duas marcas cum fertone*«).¹⁰⁸ Finančne težave, ki so prišle nad avguštinske samostane zaradi

¹⁰⁶ Caesar, *Annales III*, str. 336–337.

¹⁰⁷ Univerzitetna knjižnica Gradec/Universitätsbibliothek Graz, Handschrift 960, Origo conventus Muttensis, fol. 17, 18.

¹⁰⁸ *Urkunde 1315 VI 28*, dostopno na: https://www.monasterium.net/mom/AT-StaABdW/Urkunden/1315_VI_28/charter?q=hohenmauthen, pridobljeno: 22. 4. 2020 in *Urkunde 1315 VI 29*, dostopno na: https://www.monasterium.net/mom/AT-StaABdW/Urkunden/1315_VI_29/charter?q=hohenmauthen, pridobljeno: 22. 4. 2020.

tega posojila, so bile verjetno povezane z volitvami vojvode Friderika za kralja leta 1313. Vojvoda je ves znesek poplačal šele leta 1327.¹⁰⁹

Na muški avguštinski samostan se nanaša tudi listina z dne 28. oktobra 1329, ki omenja brata Henrika, takratnega priorja avguštinskega samostana na Muti (*»ze der Maeutt sand Augustins orden«*).¹¹⁰ Omenjena listina se v izvirniku glasi:

*»Prüder Hainreich der prior und alle samnum der prüder ze der mautt sand Augustins orden verpflichten sich die Anniversaria, welche die Frau Chunegund hern Gotschaligz witib von Pleiburch dem got genad gestiftet hatte zum Seelenheile der vorgenannten Frau Chünegunden und ierr chind, die noch alle lemtlich sind, und auch irez herren hern Gotschaligz sel und seinez vater und seiner müter hern Gotschaligz und Fraun Elzpeten sel und auch der vorgenannten fraun fraun Chunegunden vater und müter hern Göttzen und fraun Selden sel den got genade, abzuhalten am Vorabende mit Vigilien und des morgens mit einer Seelmesse; bei dieser Gelegenheit wird in der Kirche eine Bahre aufgerrichtet darauff da ligen soll ein edel tüch, und um diese herum werden vier Kerzen aufgestellt. Die Jahrtäge müssen die Klosterbrüder am folgenden Tagen verrichten: den ersten an dem andern tag nach dem achten tag dez perchtagz; den andern an dem Montag nach unserr chirchwei, deu da stet an dem dritten suntag nach östern; den dritten in dem herbst dez ander tagez nach sand Augustins tag. Und pinden ünz auch dazu, daz man die drei Jartag der prüder von cheller und von chüchen paz pephlegen sol der wortten, daz si mit fleizze und mit andacht umbe die vorgenannten sel pitten und daz die red und deu andacht also ste und unzerprochen ebichleichen dieweil ünser chloster stet peleib. Besiegelt mit den Siegeln.: des Priors, des Konvents, provincials prüder Chündradz, der ze den zeiten maister ist gewesen über paiern, Pehaim, Oesterreich und Chernden.«*¹¹¹

V omenjeni listini so se prior Henrik in ostali bratje avguštinci zavezali, da bodo obhajali aniverzarij po prošnji Kunigunde, vdove po Gotschalku Pliberškem. Omenjeni aniverzarij je Kunigunda darovala za svoj dušni blagor in za dušni blagor pokojnega moža, njunih pokojnih staršev in še živečih otrok. Avguštinci so ga morali obhajati na predvečer z vigilijo in naslednje jutro z jutranjo sveto mašo na prvi in drugi dan (*»dez perchtagz«*), na ponedeljek po obletnici blagoslova cerkve, ki je bil na tretjo nedeljo po veliki noči, in na dan po prazniku sv. Avgušтина. Pri tem so morali v cerkvi postaviti mrtvaški oder z lepim prtom, okoli njega so morale goreti štiri sveče. Prior se je v listini tudi obvezal, da bodo na omenjene dni obhajanja aniverzarija lahko njegovi sobratje dobro postreženi iz kuhinje ter kleti in da se bodo tako v svojih molitvah še bolj

¹⁰⁹ Prav tam.

¹¹⁰ MMK XVIII, str. 149, 150, listina 1329.

¹¹¹ Prav tam.

zavzeto spominjali omenjenih duš. Listino sta pečatila prior samostana, ki je pečatil s svojim pečatom in s pečatom samostana, in p. Konrad, provincial bavarske avguštinske redovne province, s svojim pečatom. Čeprav zanj v listini piše, da je bil provincial za Češko, Avstrijo in Koroško, so bili to zgolj trije distrikti oziroma okrožja velike bavarske redovne province.¹¹²

Na tem mestu velja opozoriti, da smo glede nekaterih naslednjih darovnic, ki naj bi jih v času srednjega veka prejel muški samostan, na nekoliko spolzkih tleh. Čeprav Ignacij Orožen piše, da je leta 1330 Ditrik Amberški (Amberg) muškemu samostanu daroval mašno ustanovo zase in za svojo ženo, nato naj bi podobno mašno ustanovo leta 1335 daroval zakonski par iz Vuzenice zase in podobno leta 1348 še Henrik Viltuški, zanje vendarle razen teh navedb nimamo drugih trdnih dokazov.¹¹³ Nadalje piše Orožen tudi, da je mašno ustanovo muškim avguštincem leta 1410 daroval Peter Marenberški, gradiščan v Vuzenici. Mašna ustanova pa naj bi se obhajala v samostanski cerkvi sv. Janeza Krstnika. Leta 1446 jo je razširil in potrdil še grof Friderik Celjski: »*Anno hoc¹¹⁴ Petrus de Ehrenberg quedam sacra cantata fundavit, & an.1446 Fridericus comes Celejensis confirmavit & auxit conventui huic praedecessorum suorum eleemosynas, propriae manus subscriptione. Ita documenta submissa, error tamen irrepserit in annum Frederico com. Celejensis adjectum, ita ut legendus sit annus 1446, nam certum est an. 1480 omnem stirpem Celejensem etiam faemineam cum Margaretha sepultam fuisse.*«¹¹⁵ Pri tem nam seveda usoda listine, v kateri je Friderik Celjski potrdil in razširil mašno ustanovo Petra Marenberškega, ni znana.

Orožen je omenjene podatke najverjetneje črpal iz Caesarjevih analov, saj jih deloma omenja tudi Caesar. Kljub temu pa ne moremo izključiti, da je morebiti tudi Orožen držal v rokah poročilo muškega priorja, ki ga navaja v svojem delu Caesar. Možno pa je tudi, da je Orožen kakšne podatke pridobil iz muškega župnijskega arhiva, ki je bil takrat gotovo bolje ohranjen kot danes. Po pisanju Orožna sta leta 1433 mašno ustanovo muškim avguštincem darovala še ptujska meščana Nikolaj in Elizabeta Storir.¹¹⁶ Glede teh darovanih mašnih ustanov lahko zapišemo le to, da so vse izstavljene listine do danes izgubljene in nam tako ni bil na voljo noben vir, kjer bi zapisane trditve lahko preverili.

¹¹² Glej opombi 39, 40.

¹¹³ Orožen, *Das Bisthum*, str. 122–123.

¹¹⁴ Caesar je omenjen stavek zapisal na strani, kjer ima zapisano zgodovinsko dogajanje leta 1410.

¹¹⁵ Caesar, *Annales III*, str. 336–338.

¹¹⁶ Orožen, *Das Bisthum*, str. 122–123.

Glede razvoja muškega samostana v srednjem veku je treba tudi pripomniti, da je šentpavelski samostan kot največji posestnik v Dravski dolini skozi vse 13. stoletje svoje posesti utrjeval in urejeval. Kot fevda sta mu bili podrejeni gospostvi Dravograd in Radlje (Marenberg). V 14. stoletju pa je imel težave, da je sploh obdržal Remšnik, popuščal je brezenskemu župniku glede nadzora nad posestmi v okolici Brezna in izgubil gospostvi Dravograd in Radlje. Svoje posesti so med 13. stoletjem uspešno povečevale marenberške dominikanke, ki pa so vendarle dobile tiste posesti, ki bi v nasprotnem primeru postale šentpavelske. V 14. stoletju so večino posesti pridobile z nakupi. Po mnenju Jožeta Koropca zato avguštinski samostan na Muti, ki je bil že v svoji osnovi maloštevilen, ni mogel razviti samostojnega gospodstva sredi majhne bamberske Mute.¹¹⁷ Blizu avguštinskega samostana je nastala tudi kasnejša župnijska cerkev na Muti – cerkev sv. Marjete. Prvič se omenja v listini z dne 8. marca 1349, ko je marenberški župnik Nikolaj pričal, da sta šentpavelski opat Henrik in konvent darovala domec (voštaj) v Bistrici za večno luč na Muti »*auf der chappellen ze sand Margretten dcz der Maeut*« in za obletnico v Marenbergu.¹¹⁸ Čeprav ta cerkev ni neposredno povezana z avguštinskim samostanom, je vendarle bila v njegovi neposredni bližini oziroma vplivni okolici.

V listini z dne 2. februarja 1370 se omenja Andrej, prior muškega samostana. Ta je v listini nastopal kot priča, ko je Nikolaj Anger, prior avguštinskega samostana v Fürstenfeldu, potrdil postavitve večne luči pred oltarjem Device Marije v tamkajšnjem samostanu v skladu z željo Hertla Teufenbacha.¹¹⁹

V prvi polovici 15. stoletja se med dobrotniki avguštinskega samostana na Muti omenjajo tudi grofje oziroma kasnejši knezi Celjski, o čemer je že bilo nekaj napisanega. Po vsej verjetnosti so zaradi njihove podpore samostanu v prvih stoletjih njegovega obstoja in zaradi leta 1532 od Turkov uničenega samostanskega arhiva kakor tudi spominske plošče v zakristiji samostanske cerkve prišli v kasnejših obdobjih do sklepa, da so bili Celjski grofje ustanovitelji samostana. Ohranjen samostanski arhiv bi po vsej verjetnosti podal še vrsto drugih pomembnih podatkov, do katerih

¹¹⁷ Jože Koropec, *Zemljiške gospoščine med Dravogradom in Mariborom do konca 16. stoletja*, Maribor, 1972 (dalje Koropec, *Zemljiške gospoščine*), str. 30.

¹¹⁸ Matija Ljubša, *Zgodovinski razvoj sedanjih lavantinskih župnij na levem bregu Drave do Jožefa II.*, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 1924, št. 2, str. 64; Beda Schroll, *Urkundenbuch des Benediktinerstiftes St. Paul im Lavanttal*, Wien, 1876 (dalje: Schroll, *Urkundenbuch*), str. 237, listina št. 235; St. Paul, Benediktiner (1099– 1499) 1349 III 08, dostopno na spletni strani; https://www.monasterium.net/mom/AT-HHStA/StPaulOSB/1349_III_08/charter?q=hohenmauthen, pridobljeno: 22. 4. 2020; Höfler, *O prvih cerkvah*, str. 70.

¹¹⁹ Steiermärkisches Landesarchiv (StLa), *Allgemeine Urkundenreihe* (AUR), listina št. 3073a, 2. 2. 1370.

pa zaradi njegovega uničenja nikoli ne bomo mogli priti. Zgodovinar Caesar je svoje sklepe, ki potrjujejo našo domnevo, zapisal tako: »*De hujus origine certi quidem nihil constat, binae tamen epistolae indulgentiarum probare videntur, eremitas s. Aug. Iam saeculo 13, exeunte ibidem extitisse, ut An. 1290 ostendi.*« »*Tradition habet, primos benefactores conventus hujus fuisse comites de celeja, qui & banni sclavoniae appellabantur; hi utpote tum supremi terrae illius domini, sacellum d. Joanni Baptistae sacrum (quod hisce Ultimis annis in pulchram ecclesiam ejusdem tituli est versum) cum exiguo fundo donasse creduntur: conjecturam hanc sequentia firman, ...*«. ¹²⁰

Caesar celo piše, da je bil muški samostan takrat v vzponu oziroma da je rasel, in to ravno v času, ko je bilo na Češkem v vzponu husitsko gibanje: »*Dum Wiclesistarum haeresis Viennae etiam per Hieronymum de Praga spargetur, in Styria interim novis incrementis auctus est conventus eremitarum S. Augustini Muttensis seu vulgo auf der Hohenmauth dictus, prope Mahrenberg in Styria inferioris situs.*«. ¹²¹ Leta 1433 naj bi Herman II. Celjski v dveh izdanih listinah – »*Quod duae epistolae adhuc extant, in quarum prima comes Hermanus, consentit donationi areae a suo quodam colono monasterio factae an.1433.*« – potrdil in odobril darove, ki so jih njegovi podložniki dali avguštinskemu samostanu na Muti. ¹²²

Da so bili Celjski grofje dobrotniki samostanov, ne gre dvomiti. Friderik II. Celjski je v letih 1439 in 1445 oprostil vetrinjski cistercijski samostan mitnine v Slovenski Bistrici, v Vuzenici in na Muti, kar jim je priznal že Friderikov oče. Šentpavelskim benediktincem pa je leta 1447 potrdil prostost mitnine v Dravski dolini in jo razširil še na Dravograd. ¹²³ Že prej je bila omenjena domnevna mašna ustanova Petra Marenberškega iz leta 1410 za muški avguštinski samostan. O tem, ali je grof Friderik II. Celjski za časa svojega življenja (1379– 1454) resnično povečal to mašno ustanovo, ni mogoče soditi na podlagi ohranjenega arhivskega gradiva, saj je usoda listine oziroma dokumenta, ki bi to potrjeval/-a, neznana. Leta 1447 je Friderik II. Celjski podelil avguštinskemu samostanu na Muti dohodke, samostan pa se je zavezal, da bodo za Celjane in Friderika ter njegovega pokojnega očeta Hermana II. Celjskega molili vsako nedeljo na prižnici. ¹²⁴ Tu naj omenimo, da se v fevdni knjigi grofij Celje in Ortenburg nahaja listina iz leta 1447, v kateri je Friderik II. Celjski potrdil samostanu milodare, ki so mu jih darovali celjski podložniki na Muti, kar je samostanu zagotovil že njegov prednik Ulrik (verjetno grof Ulrik I. (1331–1368)).

¹²⁰ Caesar, *Annales III*, str. 336–338.

¹²¹ Prav tam, str. 385; Albert Muchar, *Geschichte des Herzogthums Steiermark*, Siebenter Theil, Graz, 1864 (dalje: Muchar, *Geschichte*), str. 235.

¹²² Caesar, *Annales III*, str. 336–338, 385; Muchar, *Geschichte*, str. 235.

¹²³ KLA, AUR, listina 14. 2. 1439, listina 9. 5. 1445; Schroll, *Urkundenbuch*, listina št. 468 (20. 8. 1447), str. 405; Mlinarič, *Kartuzija Pleterje*, str. 86.

¹²⁴ Orožen, *Das Bisthum*, str. 122; Mlinarič, *Kartuzija Pleterje*, str. 86. Caesar, *Annales III*, str. 336–338; Muchar, *Geschichte*, str. 114.

Friderik II. Celjski je k temu dodal še 6 mer pšenice in 6 mer rži na leto.¹²⁵ Navedbi Orožna in Caesarja sta zelo podobni vsebini nazadnje navedene listine iz celjsko-ortenburške fevdne knjige. Zato ne moremo izključiti, da je v Caesarjevem času morebiti v samostanskem arhivu še bila listina, ki bi potrjevala njegove navedbe. Tudi morebitne zamenjave Ulrika Celjskega za Hermana Celjskega pri Caesarjevem navajanju ne moremo popolnoma izključiti. A slednje niti ni toliko pomembno, saj lahko na podlagi listine iz leta 1447 domnevamo, da je šlo pri tovrstnih dotacijah Celjskih muškemu samostanu za ustaljen postopek. O njihovi »radodarnosti« do samostana na Muti govori tudi ustno izročilo, ki pravi, da je bila v zakristiji samostanske cerkve na Muti pritrjena plošča, ki je opominjala duhovnike, da se morajo pri mašni daritvi spominjati članov rodbine celjskih grofov in knezov.¹²⁶ Tudi avguštinski zgodovinar Ksist (Xystus) Schier je pri svojih raziskavah zgodovine muškega samostana v 18. stoletju očitno naletel na to informacijo – *»quod ante ducentos annos hucusque semper pie ad aras memoriae per tabellas commendati, quin alius quisquam adderetur«*.¹²⁷ Franc Kovačič piše, da naj bi tabla ostala v zakristiji do izumrtja Celjskih, a je malo verjetno, da bi se vedenje o njenem obstoju ohranjalo dobrih 450 let samo na podlagi ustnega izročila. Bolj verjetno je, da je tabla ostala v zakristiji samostanske cerkve do ukinitve samostana leta 1785 in da so nato spomin na njen obstoj med domačim prebivalstvom razširjali muški župniki v 19. in 20. stoletju.

Nadvse pomembna za zgodovino muških avguštincev je tudi listina, izdana na praznik spreobrnjenja apostola Pavla 25. januarja 1446, v kateri sta muški prior Nikolaj Kulmach in tamkajšnji konvent prodala marenberškemu samostanu dve hubi blizu Radelj ob Dravi. V originalu se listina glasi:

»Ich Bruder Niclas von Khulmach Ainsidel Augustiner ordens, die Zeit Prior zu der Maut, und der ganz Conuent daselbst bekennen für uns unser Gottshauß, und Nachkhomen, mit den offen brief, und thuen khunt meingkhlich den er für khumbt, das die Ehrwürdig Frau Frau Anna Krätscherin diezeit Priorin zu Märnberg in Closter, zwen Pauern von unß, und unsern Gottshauß zu der Maut, erledigt hat, die unser, und unsern Gottshauß Erbholden gewesen sein, und sindt gemeindt Jacob, und Jury gebrieder die Zainach und hat uns dafür geben, und ganzlich außgeriht zu rechten Zeit, an all unser Mis und schaden, ain Sum gelde, darvon uns woll bringt, wür geloben auch für uns unser Gottshauß, und Nachkhomen, in Crafft des Brieffs, das wir nach ander Gemandts von unsern wegen, der obgenandten Frauen Anna, Ihren Gottshauß, Conuent und Nachkhomen für

¹²⁵ Arhiv Slovenije (AS), Zbirka rokopisov SI AS 1073/84-I, Fevdna knjiga za grofiji Ortenburg in Celje, 1436–1477, fol. 128.

¹²⁶ Kovačič, *Zgodovina*, str. 128–129.

¹²⁷ Caesar, *Annales III*, str. 336–338.

heutigen Tag kheinerley anforderung Zuespurch, noch rechten, von der abgenandten gebrüd wegen nicht mer haben sollen, noch wollen, in kheinerley weis, Geistlich, noch Weltlich angeferd, wen wir Unß der obgemelten Jacob und Jury der Zainach, und alles Ihres Erbs, und guetts, gen der Vorgemelten Frauen Annä, Ihren Gotts Hauß, Conuent, und Nachkhumen genzlich Verzeichen, und in Crafft des brieffs verzigen haben, wann sie mügen, und sollen um Herz und hirfür mit den vorgeandten gebriedern handeln, und Thuen, als mit andern Ihrs Gotts hauß aigen Leuthen, an unser, und aller Nachkhomen, und Menighklich von unsern wegen Ihrung, und widersprechen, wer aber dß Wür, Ich obgenanter brueder Niclas, und der ganz Conuent, oder unser Nachkhomen nicht steet hielten, noch gänzlich woll fienten, alles dß in den Brieff begriffen ist, was das die vorgeant Priorin Ihr Conuent, od Nachkhumen, schaden nemedt, gaebin oder wi dß Schad genandt würdt, den sie oder Ihr Schirmbott gesegen mog, an Aid und Unberechent, und an all and Bewerbung, Ihren schlechten Wortten darumb Zuglauben, denselben schaden sollen, und wöllen wür In obligen, und sollen sie das haben Zu Unß, und auf Unsers Gottshauß guett, wo das gelegen, oder wie es genant ist, nichts Außgenomben, und soll sie dauon richten, und wern, Erbhen, und Schaden die Landes Fürst in Steyer, oder sein Anwalt, ad ein Jede Herrschaft, darunter sie Unser guett ainkhomen, wo sie darauf wisent, oder Zeigent, an Clag, an Taiding, und an alles Berechten, und das Zu einer wahren Uhrkhundt haben wür, Ich obgenandter brueder Niclas, und der ganz Conuent, unser baider Insigl auf den brieff gehangen, darundter wier Unß Verbiten alles das war und Stet Zuhalten, und genzlich zu Voll führen, das in den brieff begriffen ist, geben nach Christus Geburt Vierzeihen Hundert Jahr, und in dem Sechs und Vierzigisten Jar, an St. Paullus Tag, als er bekhert ist worden.«¹²⁸

Nadalje se med srednjeveškimi dobrotniki samostana omenjajo še Andrej Holeneški (Holleneck) leta 1454, Johann Franz iz Pirkeldorfa, Johann Sakolnik in drugi.¹²⁹

Nekoliko nepričakovano, a glede na vsebino popolnoma razumljivo, se samostan avguštincev pojavi tudi v listini z dne 9. marca 1460. Listino je izdala vdova Marjeta iz Slovenj Gradca. Marjeta je namreč prodala bratovščini sv. Radegunde v Starem trgu in njenima predstojnikoma, Martinu Sneiderju in Gregorju, njivo pri Mislinji, ki je ležala med zemljišči priorja avguštinskega samostana na Muti in vikarja slovenjegraške cerkve:

¹²⁸ Pokrajinski arhiv Maribor (PAM), *Gospoščina Marenberg*, AŠ 24, Kopija kopiaalne knjige, str. 164–165.

¹²⁹ Mojca Kunej, *Muta in bližnja okolica na levem bregu Drave v 18. stoletju*, diplomsko delo, 2014 (dalje: Kunej, *Muta*), str. 28; Orožen, *Das Bisthum*, str. 122–123.

»... ein Acker gelegen bey der Missling zwischen des Priors von der Mautt und des Vikars in der Stadt zen ... zu sand Radegung im Aletenmarkt ...«¹³⁰

Omenjena listina je precej poškodovana, žal pa tudi v ohranjenem gradivu magistrata Slovenj Gradec in gospostva Slovenj Gradec ni ohranjenih podatkov o njivi, ki so jo imeli v lasti muški avguštinci.

Zatem zasledimo omembo muškega samostana v dokumentu z dne 20. maja 1494, ko je prišel v Vuzenico generalni vikar oglejskega patriarha škof Peter Carli, ki je vizitiral tukajšnje župnije. V Vuzenici se mu je pritožil Vid, prior avguštinskega samostana na Muti, da je vitez Hieronim Geschur, viceprefekt Krištofa (Friderika?) Lamberga, oropal avguštinskega redovnika na Muti brata Avgušтина, ko je ta pobiral miloščino po Vuzenici; vzel mu je konja, en goldinar, vrečo in vse, kar je bilo v njej. Vizitator je nato zapovedal Hieronimu, ki je po vsej verjetnosti bival v Vuzenici, da pod kaznijo izobčenja v treh dneh vrne odvzete stvari in ne brani avguštincem pobirati miloščine, saj so mendikanti (menihi berači).¹³¹

Posredno najdemo muški samostan omenjen tudi v listini, izdani 29. junija 1500, v kateri je Jurij Gaisruckh prodal radeljskemu samostanu dominikank mlin z imenom »in der Eben«, ležeč v marenberški fari in na zgornjem kraju meječ na kmetijo »Zaünach Hueben«, ki je bila v lasti priorja oziroma samostana avguštincev na Muti.¹³²

Izmed menihov se v muškem samostanu skozi celoten srednji vek omenja najprej brat Janez, ki je bil novinec v tem samostanu in je prejel 7. marca 1433 s strani takratnega sekovskega škofa službo akolita. Nekaj dni zatem, 28. marca 1433, je bil s strani istega škofa tudi posvečen v subdiakona in 6. junija 1433 še v diakona.¹³³

23. maja 1467 je bil v subdiakona posvečen še frater Peter iz avguštinskega samostana na Muti.¹³⁴ Nadalje je bil iz tega samostana 19. decembra 1467 v subdiakona posvečen frater Johann, ki je nato 24. septembra 1468 prejel od sekovskega škofa še duhovniško posvečenje.¹³⁵ Iz poznega srednjega veka pa nam je znan še frater Janez Krabat, ki je 19. aprila 1511 prejel službo akolita in bil nato 24. septembra 1513 posvečen v subdiakona.¹³⁶

¹³⁰ PAM, *Zbirka listin*, listina z dne 9. marca 1460; Norbert Weis, *Das Städtewesen der ehemaligen Untersteiermark im Mittelalter*, Graz, 2002, priložen CD, Wordova datoteka (dalje: Weis, *Das Städtewesen*), str. 496–497.

¹³¹ Josip Mravljak, *Vuzenica II, Daljši okoliš v srednjem veku*, trg in grad 1457–1663, Maribor, 1929, str. 27.

¹³² PAM, *Gospoščina Marenberg*, AŠ 24, Kopija kopalne knjige, str. 181–183.

¹³³ Ferdinand Hutz, *Die Weiheregister der Sekauer Bischöfe vor der Reformation (1425–1507)*, Graz, 1988 (dalje: Hutz, *Die Weiheregister*), str. 74, 77, 81, 82.

¹³⁴ Prav tam, str. 128–130.

¹³⁵ Prav tam, str. 132–135, 151–153.

¹³⁶ Hutz, *Die Weiheregister*, str. 42, 83, 84.

6 Pečat in grb samostana

Znana sta dva ohranjena pečata avguštinskega samostana na Muti. Zgodovinar Karl Lind, ki ju je v drugi polovici 19. stoletja preučeval, je domneval, da sta glede na svojo obliko nastala že v 13. stoletju, kar bi utegnilo držati. Božo Otorepec postavlja njun nastanek v začetek 14. stoletja, kar pa tudi ni daleč od resnice, saj enega prvič srečamo na prej omenjeni listini iz leta 1329.

Pečat priorja je koničasto ovalen, velik 35 x 50 mm, z napisom +S. PRIORIS (CONVENT' FRM) SCI (AVG. IN) MVTA, in prikazuje v zgornjem delu Kristusov krst v reki Jordan, spodaj pa molečega priorja. Ohranjen je v Smitmerjevi zbirki v Hišnem, dvornem in državnem arhivu na Dunaju.

Drugi je pečat konventa. Je tudi koničasto ovalen, velik 34 x 53 mm in ima napis +S.CO(N)VE(N)TVS.FRMTRU(M).S.AVGUSTINI.D(E) MVTA. Tudi na tem pečatu je pečatno polje razdeljeno: zgoraj stoji sv. Janez Krstnik, ki v levici drži palico z napisom »jagnje božje« (*»Agnus Dei«*), spodaj pa so trije moleči menihi. Podoba sv. Janeza Krstnika je na pečatu konventa zato, ker je bil slednji zavetnik muške samostanske cerkve. Ta pečat je ohranjen na listini z dne 18. oktobra 1329.¹³⁷

O grbu samostana lahko le ugibamo, saj ga ne najdemo nikjer upodobljenega. To sicer ne pomeni, da ni obstajal, ampak da se nam njegova podoba ni ohranila. Obstaja sicer možnost, da je bil identičen s podobo na pečatu, a je to bolj malo verjetno. V grbu avguštinskega reda je kot osrednji lik upodobljeno srce Jezusovo, prebodeno s puščico, pod njim pa odprta knjiga Svetega pisma. Pogosto je k temu dodan tudi črn pas, ki spada k habitu avguštincev.¹³⁸

¹³⁷ Božo Otorepec, *Srednjeveški samostanski pečati na Slovenskem*, v: *Samostani v srednjeveških listinah na Slovenskem*, Ljubljana, 1993, str. 51; Karl Lind, *Blätter für ältere Sphragistik*, Wien, 1878, Tafel VI., slika 5, str. VI (opis); Arnold Luschin, *Die Siegel der steirischen Abteien und Convente des Mittelalters*, v: *Mittheilungen der K.K. Central Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale* XVIII, Wien, 1873, str. 321.

¹³⁸ *L'Ordine degli Agostiniani*, dostopno na spletni strani: <http://www.parrocchie.it/venezia/santelena/l-ordine-degli-agostiniani.html>, pridobljeno: 23. 10. 2020.

7 Delovanje samostana na Muti od 16. stoletja pa do njegove ukinitve v letu 1785

Nekoliko več podatkov o delovanju avguštinskega samostana na Muti nam nudijo arhivski viri, ki so nastali po letu 1500. V prvi polovici 16. stoletja so samostan oplenili in požgali Turki. Zanimivo je, da se v povezavi s tem pojavljata dve letnici, in sicer 1523 ter 1532. Najverjetneje je bil samostan opustošen v letu 1532, ko so se Turki podajali na ponoven pohod proti Dunaju.¹³⁹ Takrat naj bi zgorele tudi listine in zato imamo o tem samostanu tako malo virov. Še posebej je pri tem samostanu očitna skoraj popolna odsotnost tako imenovanih »matičnih« virov, torej dokumentov, ki so bili shranjeni v muškem samostanskem arhivu. Podobna nedorečenost je okrog letnice začasne opustitve samostana. Gavigan piše, da je bil samostan za kratek čas zapuščen že leta 1549.¹⁴⁰ V kolikšni meri navedeno drži, prepuščamo nadaljnjim raziskavam. Avguštinska zgodovinarja Ksist Schier in Martin Rosnak sta v svojem delu »*De monasteriis provinciae Austriae et Hungariae ordinis fr. erem. S. Augustini succincta notitia, Viennae, 1776*« zapisala, da je bil samostan za kratek čas zapuščen leta 1559.¹⁴¹ Glede na to, da je bil Schier avguštinec in je podatke zelo verjetno pridobil od samih avguštincev na Muti, bo bolj verjetno, da je bil samostan zapuščen v letu 1559. Seveda pa tudi tega ne moremo trditi z vso gotovostjo.

Da je zmeda okrog opuščенosti samostana še večja in da bi morebiti Gavigan utegnil imeti prav, »poskrbi« deželno knežja vizitacija župnij in samostanov na Štajerskem v letih 1544–1545, saj so vizitatorji tedaj ugotovili, da je bil muški samostan zapuščen, da so bila samostanska cerkev in poslopja v propadajočem stanju (»*Kirchen und Behausung eingangen*«) ter da v njem ni prebival ne prior ne kakšen drug menih. Med ohranjenimi zapisi o posvetitvah cerkva tudi ne zasledimo morebitne ponovne posvetitve muške samostanske cerkve. Zato lahko sklepamo, da vendarle ni bila tako poškodovana, da bi jo bilo treba ponovno posvetiti. Pri vizitaciji je bil prisoten samo posvetni (škofijski) duhovnik, ki pa je do takrat le kratek čas bival v kraju. Tudi on ni našel v samostanu nobenega poročila in tudi ne kakšnega urbarja, iz katerega bi vizitatorjem uspelo pridobiti še kakšne podatke o samostanu. So pa podatki v vizitaciji dokaz, da rotunda sv. Janeza

¹³⁹ Kovačič, *Zgodovina*, str. 128–129.

¹⁴⁰ John J. Gavigan, *Epistulae inter Priores Generales O.S.A. atque Imperatores Austriacos annis 1635–1671 missae (Ex Archivo Generali Ordinis)*, *Augustiniana* 18, 1968, str. 446; Rennhofer, *Augustinerklöster*, str. 512.

¹⁴¹ Xystus Schier, Martin Rosnak, *De Monasteriis provinciae Austriae et Hungariae ordinis fratrum eremitarum sancti patris Augustini succincta notitia in usum duntaxat juniorum eiusdem provinciae alumnorum obiter conscripta*, Viennae, 1776, str. 37–38; Nicolai Crusenii ord. S. Augustini, *Pars tertia monastici Augustiniani*, dostopno na: <http://www.ghirardacci.org/files/biblioteca/crusenio.pdf>, str. 13, pridobljeno: 12. 10. 2020.

Krstnika ni bila v funkciji samostanske cerkve, saj je bila označena za podružnično cerkev muške župnije, brez kakšnih koli opomb o njenem morebitnem slabem stanju ali pa o kakšni dvojni funkcionalnosti kot podružnična in samostanska cerkev. Če bi slednje ustrezalo zgodovinskim dejstvom, bi na to vizitator gotovo opozoril v svojih zapisih.¹⁴² Naj glede neopuščенosti dodamo še podatek iz leta 1543, da je takrat muški prior Mert sestavil cenitev samostanskega premoženja in da je bil torej samostan v tem letu še naseljen. Kot je bilo omenjeno, Hofer pri vizitaciji leta 1544 sicer omenja, da je bil na Muti takrat prisoten samo vikar oziroma posvetni duhovnik in da ni bilo nobenega meniha ali priorja.¹⁴³ Kljub temu pa lahko dopustimo možnost, da so vizitatorji morebiti zamenjali avguštinskega priorja s škofijskim duhovnikom, še posebej, ker sta imela takrat na zunaj podobno oblačilo. Avguštinski prior ali menih je bil oblečen v črn habit, duhovnik pa v črn talar, ki mu je lahko dodal še črn pas in moceto. Tako oblečenega duhovnika, po možnosti še brez bireta, se je lahko hitro zamenjalo za kakšnega avguštinskega meniha.

Seveda pa muški samostan ni bil edini zapuščeni samostan v turbulentnem 16. stoletju. Po poročilu dominikanskega vizitatorja Felicijana Ninguarda 1574 je bilo čutiti velik upad redovnikov v samostanih notranjeavstrijskih dežel. Na Koroškem so bili trije dominikanci v samostanu v Brežah, dva frančiškana v beljaškem samostanu, v muškem avguštinskem samostanu (že na Štajerskem) je bil en pater, štiri dominikanke so bile v radeljskem samostanu (tudi na Štajerskem), zapuščen pa je bil tudi samostan klaris v Šentvidu ob Glini. Vzroke za tako obsežen zaton samostanskega življenja lahko iščemo v reformacijskem gibanju, pri čemer pa se reformacija ni omejila samo na gospodarsko stanje samostanov, ampak je vplivala tudi na njihovo dušnopastirsko in kulturno dejavnost. Reformacija je na gospodarskem področju precej pospešila proces, ki se je začel že v 15. stoletju, ko je denarno gospodarstvo zamenjevalo naturalno in ko so zaradi tega najbolj trpele mašne in druge ustanove, vezane na naturalne dajatve. Te pa so bile glavni dohodek samostanov. Kriza pri prehodu z naturalnega na denarno gospodarstvo se je odražala tudi v krizi gospodarjenja z zemljiškimi gospostvi, ki je na boben spravila marsikaterega pripadnika nižjega plemstva, podložnike in seveda tudi samostane. Plemstvo je še posebej v začetku 16. stoletja zaradi teh finančnih težav in prestopanja k protestantski veroizpovedi ukinjalo obstoječe mašne ter druge finančne ustanove. Hkrati je sililo samostane v prodaje posesti in poskušalo s političnim vplivom doseči, da so bili na odločevalska mesta nastavljeni njim zvestih menihi, ki so bili tovrstnim

¹⁴² Hofer, Die landesfürstliche Visitation, str. 163, 190.

¹⁴³ Hofer, Die landesfürstliche Visitation, str. 163; StLa, Gulutschätzungen 1542/1543, Kloster Hohenmauthen.

prodajam bolj naklonjeni.¹⁴⁴ Rezultat takšne politike posvetnih fevdalcev do samostanov je bila bodisi njihova prenova, kar se je zgodilo bolj poredkoma, ali pa njihova ukinitve, kar se je dogajalo najpogosteje. Še posebej, če je samostan imel premoženje in je njegova ukinitve za fevdalca pomenila finančno obogatitev.¹⁴⁵

Iz do sedaj zapisanega lahko razberemo, da je bil samostan na Muti okrog leta 1545 in 1559 zapuščen. Za koliko let, viri ne razkrivajo. Očitno je bil okrog leta 1574 spet naseljen, takrat je v njem bival en pater, ki ga omenja tudi dominikanec Ninguard v svoji vizitaciji. A to je bila očitno začasna rešitev, saj je bil samostan ponovno zapuščen, ko je 12. junija 1597 potekal prvi provincialni kapitelj štajersko-koroške province v reškem samostanu. Takrat je v celotni provinci bilo samo 23 avguštincev, od tega dvanajst na Reki, trije v Fürstenfeldu, pet v Gradcu, dva v Judenburgu in en v Velikovcu. Edini avguštinec v Velikovcu je bil hkrati tudi prior samostana – Auguštín Plezza. Ta je bil na kapitlju zadolžen, da oživi takrat zapuščeni avguštinski samostan na Muti. Plezza je zato moral enkrat mesečno hoditi v muški samostan in tam maševati, hkrati pa je moral braniti tudi pravice avguštinskega reda do tamkajšnjega samostana in njegovih posesti.¹⁴⁶ Leta 1606 je v Gradcu potekal provincialni kapitelj, kjer so spet imenovali priorja za muški samostan. Prior je postal menih iz reškega samostana Mansuetus Favilla, po dolgem času prvi avguštinski menih, ki je stalno živel na Muti. Dobil je tudi nalogo, da v zakristiji muške samostanske cerkve postavi omaro za liturgično posodje. Hkrati pa so bili samostani na Muti, v Velikovcu in Fürstenfeldu zaradi svoje revščine oproščeni plačila rednih dajatev za delovanje redovne province.¹⁴⁷

Na zasedanju vodstva province (provinciala, definatorjev in vizitatorjev) 27. marca 1608 zaradi predvidene apostolske vizitacije je bil za novega priorja muškega samostana imenovan Bartolomej Volar, ki je bil prej upravitelj samostana v Gradcu. Predvidene stroške vizitacije v višini 39 guldnov so porazdelili med samostane, in sicer po sledečem ključu: reški samostan je plačal 10 goldinarjev, samostana Velikovec in Fürstenfeld 8 goldinarjev in 30 krajcarjev ter samostana Gradec in Muta po 4 goldinarje.¹⁴⁸ 10. marca 1609 je bil na provincialnem kapitlju za novega muškega priorja imenovan Zaharija Ačič (»*Achich*«), ki je bil hkrati prior samostana v Velikovcu. Kdaj je Ačič prevzel soupravljanje muškega samostana, ni točno znano, je pa to moralo biti še v letu 1608. Na zasedanju vodstva province 10. septembra 1610 je Ačiču poteklo tretje leto

¹⁴⁴ Helmut Rumpler, *Kärntens Klöster im Zeitalter des Absolutismus (1522–1780)*, v: *Schatzhaus Kärntens, II. Beiträge, Landesausstellung St. Paul 1991, 900 Jahre Benediktinerstift*, Klagenfurt, 1991, str. 164.

¹⁴⁵ Kolar, *Iskalci Boga*, str. 138.

¹⁴⁶ Gavigan, *Geschichte der Völkermarkter Augustiner Eremiten*, str. 220–221.

¹⁴⁷ Prav tam, str. 222–223.

¹⁴⁸ Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 205–206. ÖNB, Hs. 5811, fol. 26.

soupravljanja in oskrbovanja samostana na Muti, a so mu ti nalogi podaljšali za leto dni. So pa sklenili, da bi bilo za razvoj tega samostana velikega pomena, če končno dobi tam stalno stanujočega redovnika, in da bodo za to tudi poskrbeli.¹⁴⁹ Res so na zasedanju provincialnega kapitlja 9. marca 1611 v vodstvu province sklenili, da Zaharija Ačič postane samo prior samostana na Muti, ki ga je soupravljal že od leta 1608. Poleg njega se je v muški samostan naselil tudi pater Janez Marija Chicabon (tudi: Chicabonich). Ačiča je v Velikovcu kot prior nasledil Gregorio Vanni da Pergola. V naslednjih letih so na provincialnih kapitljih Ačiča večkrat ponovno imenovali za priorja muškega samostana: 21. aprila 1616, nato še leta 1617 in 23. marca 1621. Poleg priorja Ačiča je na Muti bival še pater Franc Apanič (»*Apanich*«). Na srečanju provincialnega kapitlja 6. maja 1623, ki je potekalo v velikovškem samostanu, so za novega priorja muškega samostana imenovali Nikolaja Schittarja, saj Ačič ni želel več opravljati te službe. Novi prior je bil imenovan za dobo treh let, a ni dobil nobenega patra kot sostanovalca oziroma sobrata, kar bi lahko nakazovalo, da je bil muški samostan takrat prereven za vzdrževanje dveh patrov.¹⁵⁰ Schittar je bil na izrednem srečanju vodstva province 3. novembra 1624 imenovan tudi za enega od dveh provincialnih vizitatorjev.¹⁵¹

Na provincialnem kapitlju 6. junija 1626 v Fürstenfeldu je bil za novega priorja muškega samostana imenovan Viljem (Berlino) iz Brna. Poleg njega pa je v samostanu bival še študent Vincenc Faur. Provincialni kapitelj 19. maja 1628 v Fürstenfeldu je prinesel novo spremembo v vodstvu muškega samostana, saj je bil za priorja imenovan pater Gregor Tudorovič (»*Tudorovich*«), ki pa je v samostanu bival sam. Poleg tega so na tem kapitlju sklenili, da ženske nimajo več vstopa v spalne prostore patrov in bratov, jedilnico in samostansko kuhinjo. In še, da je prepovedano vsakršno prodajanje ali odtujevanje samostanske posesti samostanov v Velikovcu in na Muti brez dovoljenja provinciala, saj so pretekli priorji s takšnim ravnanjem povzročili obema samostanoma veliko škode. Za poplačilo stroškov potovanja treh predstavnikov province na zasedanje generalnega kapitlja v Rim so določili, da vsak predstavnik prejme 40 goldinarjev. Skupen strošek v višini 120 goldinarjev je tako bil porazdeljen na samostane v tem razmerju: samostani Gradec, Reka in Fürstenfeld so morali plačati po 30 goldinarjev, samostan v Velikovcu 15 goldinarjev in samostana na Muti in Senju po 5 goldinarjev. Ob seštevku ne dobimo zneska 120 goldinarjev, ampak 115, pri čemer je možno, da bi razliko 5 goldinarjev bodisi pokrili trije predstavniki sami bodisi jo je pokrila provinca.¹⁵² Leta 1628 je prior muškega samostana Gregor Tudorovič umrl,

¹⁴⁹ Prav tam, str. 207–208.

¹⁵⁰ Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 210–219, 227–230; ÖNB, Hs. 5811, fol. 33, 34, 39, 41, 46; ÖNB, Hs. 8236, fol. 39.

¹⁵¹ Prav tam, str. 232; ÖNB, Hs. 5811, fol. 51, 52.

¹⁵² Prav tam, str. 233, 236–237; ÖNB, Hs. 5811, fol. 53, 57, 58, 59.

za seboj pa je pustil tudi veliko dolgov. Zato se je vodstvo province na izrednem zasedanju, ki je potekalo 13. novembra 1629 prav v muškem samostanu, odločilo imenovati dva duhovnika, da popišeta njegovo zapuščino, jo prodata in z izkupičkom poplačata upnike. Za novega priorja pa so imenovali patra Janeza Vita Golosiča (»*Gollosich*«)¹⁵³, ki je bil tudi edini menih v tem samostanu.¹⁵⁴ Na zasedanju 14. avgusta 1632 v Gradcu so med drugim potrdili tudi imenovanje novih priorjev avguštinskih samostanov, vsi pa so izhajali iz ljubljanskega avguštinskega samostana, ki je bil tudi generalni samostan, torej matični oziroma vodilni v tej provinci. Na Muti je postal prior Viljem Engelič (»*Engelich*«), ki je bil poleg tega tudi eden izmed provincialnih vizitatorjev. Dotedanji muški prior Golosič pa je odšel za priorja v velikovski samostan.¹⁵⁵ Leta 1633 se omenja kot muški prior Janez Marija Schukoban in za njim leta 1636 Viljem. Adam Vierzig se kot prior muškega samostana omenja 16. marca 1637, ko je lavantinski škof priorja muškega samostana imenoval za upravitelja muške župnije. Vierzig je vodil tudi muško župnijo do prihoda novega župnika Adama Laha leta 1638.¹⁵⁶ Tega leta se omenja prior pater Nikolaj, ki je prisostvoval ustanovitvi Marijine bratovščine (bratovščina Rožnovenske Matere božje) v istoimenski stranski kapeli nekdanje samostanske cerkve radeljskih dominikank.¹⁵⁷

Leta 1639 je za priorja na Muto prišel že omenjeni pater Janez Marija Chicabon/-ich. Ta je bil na provincialnem kapitlju 9. maja 1642 izvoljen za enega od definitorjev, ki so pomagali provincialu pri vodenju province, za novega muškega priorja pa je bil potrjen pater Mihael Scherdonich. Stroške kapitlja v višini 55 goldinarjev so porazdelili tako, da so samostani plačali naslednje deleže: Reka in Fürstenfeld po 20 goldinarjev, Velikovec 9 goldinarjev in Muta 6 goldinarjev. Prior Scherdonich je bil nato leta 1647 na zasedanju provincialnega kapitlja imenovan za priorja reškega samostana, na Muto pa je prišel ponovno za priorja pater Janez Marija Chicabon/-ich. Na zadnjem provincialnem kapitlju 1650 samostojne Štajersko-koroške redovne province je bil za novega priorja samostana na Muti imenovan Egidij Gladič (»*Gladich*«), ki je ostal tudi edini prebivalec samostana do združitve štajersko-koroške in avstrijske province leta 1653. Ob tej priložnosti je hotel cesar ukiniti samostana v Velikovcu in na Muti, saj sta se mu zdela premajhna oziroma bolj kot ne izpostavi samostanov v Fürstenfeldu in Gradcu. Poleg tega pa je v njiju bival samo po en pater

¹⁵³ Leta 1646 je postal prior samostana v Gradcu, ÖNB, Hs. 7342, fol. 14.; Johannes Gavigan, *The Austro-Hungarian province of the Augustinian friars, 1646–1820*, 1. del, Roma, 1975 (dalje: Gavigan, *The Austro-Hungarian province I*), str. 117.

¹⁵⁴ Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 239–240; ÖNB, Hs. 5811, fol. 59, 60.

¹⁵⁵ Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 246, 248; ÖNB, Hs. 5811, fol. 63.

¹⁵⁶ Kunej, *Muta*, str. 21; Orožen, *Das Bistum*, str. 119–121.

¹⁵⁷ Mlinarič, Marenberški dominikanski samostan, str. 126.

avguštinec.¹⁵⁸ A do ukinitve naposled ni prišlo. 30. maja 1653 je bilo prvo zasedanje provincialnega kapitlja nove province v graškem samostanu, na njem je bil za priorja na Muti potrjen Nikolaj Premb. Poleg slednjega je bil v muškem samostanu takrat še pater Rogatus Schwarzpauer.¹⁵⁹ 10. novembra 1654 so na zasedanju vodstva province določili, da bodo samostani oddali »*Sequuntur conuentum contributions ratione*«. Skupno so dali samostani 302 goldinarja. Muški samostan je k skupni vsoti prispeval 8 goldinarjev. Za primerjavo: največji dunajski, graški in fürstenfeldski samostan so dali vsak po 70 goldinarjev. Poleg tega so dali še kolekturo za generalnega priorja, ki je za vse samostane v provinci znašala skupaj 60 goldinarjev. Z Mute sta za ta namen šla 2 goldinarja.¹⁶⁰

Na drugo nedeljo po veliki noči – »... *post Dominicam 2dam Pascha* ...« – leta 1656 je bilo zasedanje kapitlja, kjer so izbirali tudi novo vodstvo samostanov. Za priorja v muškem samostanu je bil izvoljen pater Tadej Kettner. Poleg njega je bival v samostanu še pater Viljem Stempereg.¹⁶¹ Kettner je bil za priorja ponovno izvoljen na provincialnem kapitlju leta 1659, v samostanu je takrat poleg njega še vedno bival pater Stempereg.¹⁶² Kettner je ostal prior muškega samostana samo do leta 1660, saj je v vmesnem času odstopil graški prior Jurij Thurner. Na izrednem zasedanju vodstva province so za novega graškega priorja izvolili prav Kettnerja, ki se je tako z Mute preselil v Gradec. Prior na Muti pa je postal pater M. Protic.¹⁶³ Na provincialnem kapitlju leta 1662 je bil za priorja izvoljen dolgoletni pater v muškem samostanu Viljem Stempereg. Poleg njega je takrat v samostanu bival še pater Nikolaj Mayr.¹⁶⁴

Leta 1659, šest let po združitvi obeh provinc, je bila zasedenost samostanov sledeča: v dunajskem samostanu je bivalo 32 menihov, v ljubljanskem 23¹⁶⁵, graškem 27, v Fürstenfeldu 14, Badnu 8, Korneuburgu 7, Brucku na Lajti 6, Velikovcu in Lockenhausu po 4 ter na Muti 2. Podobno število menihov je bilo v samostanih tudi devet let pozneje, torej leta 1668. Takrat je bilo v dunajskem samostanu 36 menihov, v graškem 23, v Fürstenfeldu in Korneuburgu po 12, v Badnu 10, v Lockenhausu 7, pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah 7, v Brucku na Lajti 6, na Muti 3 in v Velikovcu

¹⁵⁸ Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 254, 260, 261, 264, 273, 280, 283, 291-293.

¹⁵⁹ Prav tam, str. 294; ÖNB, Hs. 8466, fol. 44, 47.

¹⁶⁰ ÖNB, Hs. 8466, fol. 47, 52.

¹⁶¹ Prav tam, fol. 54, 57, 59.

¹⁶² Prav tam, fol. 85, 87.

¹⁶³ Prav tam, fol. 94, 97. Njegovo ime ni navedeno.

¹⁶⁴ Prav tam, fol. 99, 102, 104.

¹⁶⁵ Kot je zapisano že zgoraj, je bil ljubljanski samostan tako imenovani generalni konvent, ki tako kot reški samostan vse do leta 1669 ni bil popolnoma vključen v novo provinco, ampak je deloma ostal pod jurisdikcijo generalnega priorja.

2. Podobne številke so bile tudi leta 1671, a sta imela velikovski in muški samostan po 3 menihe.¹⁶⁶

Na provincialnem kapitlju 27. aprila 1665 je bil za muškega priorja ponovno izvoljen pater Nikolaj Mayr. Poleg njega je v samostanu bival že večkrat omenjeni pater Viljem Stemperg, ki je bil tudi provincialni vizitator. Vsakokrat so novega priorja določenega samostana volili člani provincialnega kapitlja izmed treh prijavljenih kandidatov. Tisti, ki je dobil največ glasov, je postal prior. Če kakšen kandidat ni bil uspešen pri kandidiranju za priorja enega samostana, je lahko svojo kandidaturo vložil pri volitvah za priorja kakšnega drugega samostana.¹⁶⁷ Pri volitvah muškega priorja leta 1665 velja opozoriti na napačno navedbo Gavigana, da je bil takrat za priorja na Muti izvoljen Erthinod Cordin. Na podlagi provincialnega zapisnika, ki ga navaja tudi Gavigan, lahko sklepamo, da je bil Cordin leta 1665 izvoljen za priorja samostana v Velikovcu.¹⁶⁸ Dne 20. aprila 1668 je bil na provincialnem kapitlju za novega muškega priorja izvoljen pater Viljem Stemperg. Poleg njega sta v samostanu bivala še pater Nikolaj Vertič (»Wertich«) in brat laik Avguštin Reichel.¹⁶⁹ Še enkrat je bil Stemperg izvoljen za priorja 10. maja 1671. Ob njem sta na Muti bivala tudi pater Theodonis Hölderle in brat laik Severin Rhedi.¹⁷⁰ Priorja Stemberga je na provincialnem kapitlju 9. aprila 1674 nasledil kot novi muški prior pater Peter Preman, nekdanji subprior ljubljanskega samostana. Poleg njega sta bila v samostanu še Viljem Stemperg in pater Ignacij Makner.¹⁷¹ Na provincialnem kapitlju leta 1677 Premana ne zasledimo, saj je muški samostan zastopal vikar p. Marko Robida. Ta je nato postal tudi novi prior. V samostanu so poleg njega živeli še patra Sebastjan Rieder in Fortunat Mayerle ter brat laik Adlodat Fesel.¹⁷² Nadalje je bil na provincialnem kapitlju med 2. in 4. septembrom 1678 na Dunaju za novega priorja na Muti izvoljen Ernest Plodenstein. Že na naslednjem kapitlju 23. aprila 1682 pa je bil za novega priorja izvoljen pater Jordan Span. Ta je bil predtem prior samostana v Korneuburgu. Zanimivo je, da so po navadi po koncu kapitlja v večkrat citiranem protokolu našteje tako imenovane samostanske družine – pri muškem samostanu je navedeno, da so v njem živeli prior Sebastjan

¹⁶⁶ Johannes Gavigan, *The Austro-Hungarian province of the Augustinians Friars, 1646–1820*, 2. del, Romae, 1976 (dalje: Gavigan, *The Austro-Hungarian province II*), str. 3–4.

¹⁶⁷ ÖNB, Hs. 8466, fol. 133, 135; Gavigan, *The Austro-Hungarian province I*, str. 91.

¹⁶⁸ ÖNB, Hs. 8466, fol. 133; Gavigan, *The Austro-Hungarian province I*, str. 91.

¹⁶⁹ Prav tam, fol. 148, 152.

¹⁷⁰ Prav tam, fol. 166, 168.

¹⁷¹ Prav tam, fol. 177, 179, 180, 184.

¹⁷² Prav tam, fol. 190, 191, 196.

Rieder, pater Mihael Widman in brat laik Severin Redi. Gavigan pojasni, da novoizvoljeni muški prior Span ni omenjen, ker je umrl že 23. maja 1682.¹⁷³

Člani muškega samostana po letu 1683 niso tako podrobno zajeti kot za čas predtem. Razlog za to je težja dostopnost provincialnih protokolov avstrijske redovne province, saj ti še niso digitalizirani. Drugi razlog pa je tudi slabša ohranjenost arhivskega gradiva za omenjeno obdobje. Iz razpoložljivih virov vemo, da sta bila med letoma 1689 in 1698 v samostanu na Muti dva patra (imeni nista navedeni), poleg njiju pa še brat laik Tobija Lang. Avguštinska vizitatorja v drugi polovici 18. stoletja Ksist Schier in Martin Rosnak sta zapisala, da je bil samostan v tistih časih še popolnoma odrezan od preostalega sveta, tako da so v njem živeči bili dejansko eremiti v besedi in življenju. Muški samostan je bil idealen kraj za tiste, ki so iskali samostansko življenje daleč od blišča in hrupa sveta. Ta odmaknjenost očitno prej omenjenemu laičnemu bratu Tobiji Langu, ki je bil poslan v samostan leta 1689, ni ustrezala – po nekaj letih je namreč z Mute pobegnil. Drugi takšen primer pa je iz leta 1695, ko so definatorji opozorili muškega priorja Avrelija Fuxa, da mora ukrepati proti tamkajšnjemu menihu patru Matiji Hammerschiedu zaradi pijančevanja.¹⁷⁴ Fux je bil prior samostana še v letih 1689–1698 in 1701–1704. Bil je visoko izobražen. Leta 1665 je vstopil v graški avguštinski samostan in začel naslednje leto študirati filozofijo na dunajski univerzi. Leta 1671 je obranil doktorsko disertacijo in leta 1674 postal prior samostana v Fürstenfeldu. Leta 1682 je postal definator, nato subprior, prokurator in leta 1686 prior graškega avguštinskega samostana. Leta 1698 je postal prior samostana v Fürstenfeldu in nato leta 1701 spet prior samostana na Muti. Čez tri leta je odšel v samostan Sv. Trojica v Slovenskih goricah, kjer je ostal do leta 1707. Že pred letom 1710 je ponovno postal prior samostana v Fürstenfeldu, kjer je 16. maja 1712 naposled tudi umrl.¹⁷⁵

16. aprila 1701 je bil za novega provinciala avstrijske province izvoljen Fulgenc Kerth. Med prvimi delovnimi obveznostmi je naročil priorju na Muti spremembo položaja peči v priorjevi sobi na takšen način, da bi lahko po potrebi z njo ogrevali tudi sosednjo sobo. Ta se je lahko nato v nujnih primerih namenila kakšnemu bolnemu sobratu. Zanimivo je, da je imel v samostanu le prior peč za ogrevanje svoje sobe. Ob tako »asketskih razmerah« se potem ne gre čuditi dejstvu, da so bili tukajšnji menihi resnični puščavniki.

¹⁷³ Prav tam, fol. 207, 208, 213, 218; Gavigan, *The Austro-Hungarian province I*, str. 98; W. Kluger, Die pastorale Tätigkeit der Augustiner des Landstraßer Konvents im 17. Jahrhundert, *Augustiniana* 30, Nr. 1/2, 1980, str. 130.

¹⁷⁴ Gavigan, *The Austro-Hungarian province II*, str. 170, 179–180; ÖNB, Hs. 8461, fol. 12, 27, 31, 41, 54, 56–58, 70; ÖNB, Hs. 10214q, fol. 32–34.

¹⁷⁵ Peter Kubalek, Gelasius Pfraum O.E.S.A., Professor der Theologischen Fakultät der Universität Wien, *Augustiniana* 24, 1974, str. 170.

Na začetku 18. stoletja so v samostanu bivali trije patri in dva brata laika. Na provincialnem kapitlju v Gradcu 12. aprila 1704 je navedeno, da je imel muški samostan že štiri patre in po enega novinca duhovniškega kandidata ter brata laika. To pomeni dvakrat več menihov kot leta 1682, ko so bili samo trije.¹⁷⁶ Dlje časa je bil takrat v zraku tudi spor med velikovškim in muškim samostanom, ki je na plano izbruhnil na zasedanju vodstva province septembra 1705. Tam je Tomaž Pulin, prior velikovškega samostana, prosil definitorje, naj razmejijo območji obeh samostanov, da ne bi prihajalo do sporov pri pobiranju miloščine. Nesoglasje je izbruhnilo, ker je avguštinski menih z Mute Maksimiljan Herberstein pobiral miloščino na območju, ki si ga je lastil velikovski samostan. Provincial Jožef Achinger je odločil, da bo o stvari razsodil šele potem, ko bo obiskal samostan na Muti in preveril obseg območja, na katerem je smel pobirati miloščino.¹⁷⁷ A očitno do kakšne odločitve v kratkem času ni prišlo, saj viri o tem molčijo. 14. maja 1707 je provincialni kapitelj potekal na Dunaju. Tam so navedli, da je imel muški samostan tri patre in enega brata laika.¹⁷⁸ Za novega priorja na Muti je bil leta 1713 na provincialnem kapitlju izvoljen Cezar Posch, ki se mu je na položaju provinciala avstrijske redovne province iztekal mandat. Posch po vsej verjetnosti ni dokončal svojega triletnega mandata kot muški prior. To nam potrjuje omemba priorja vikarja (začasnega priorja) v muškem samostanu leta 1716, takrat je namreč to funkcijo opravljal pater Hilarij Dossen. Na podlagi omenjenega je moč domnevati, da je Posch vmes umrl, čeprav o njegovi smrti takratni avguštinski provincialni kronisti molčijo.¹⁷⁹ Z nastopom 18. stoletja je v muški samostan prišel nadaljnji razcvet. Od leta 1715 je bila spet vpeljana korna molitev, ki je prej zaradi pomanjkanja patrov niso mogli izvajati.¹⁸⁰ No, glede letnice vpeljave korne molitve zopet nastopi dilema. Zgodovinar Friedrich Rennhofer je namreč svoje podatke povzel od Ksista Schierja in Martina Rosnaka, tj. iz knjige »*De monasteriis provinciae Austriae ...*«. Tam je letnica 1715 navedena na strani 37. Na zadnji strani iste knjige pa so navedeni popravki in eden izmed njih se nanaša tudi na muški samostan in leto 1715. Hkrati s ponovno vpeljavo korne molitve v muškem samostanu naj bi Franc Pfister izdatno finančno podprl samostansko skupnost. Oboje naj bi se skladno s popravkom zgodilo šele leta 1745. Vendar tudi to ne drži, saj je Pfister, kot bo navedeno v nadaljevanju, muškemu samostanu že leta 1743 daroval mašno ustanovo v višini 10.000 goldinarjev.¹⁸¹ Ostane torej možnost, da se omenjeni popravek nanaša samo na vpeljavo korne

¹⁷⁶ Gavigan, *The Austro-Hungarian province II*, str. 251, 256; ÖNB, Hs. 8461, fol. 78, 81, 93.

¹⁷⁷ Prav tam, str. 257; ÖNB, Hs. 8461, fol. 96.

¹⁷⁸ Gavigan, *The Austro-Hungarian province II*, str. 260, 264; ÖNB, Hs. 8461, fol. 108, 109.

¹⁷⁹ Prav tam, str. 270–271; ÖNB, Hs. 8461, fol. 133.

¹⁸⁰ Rennhofer, *Augustinerklöster*, str. 512.

¹⁸¹ Glej poglavje o premoženju muških avguštincev ter priložen inventar.

molitve pri muških avguštincih. Kljub temu je s sodbo o tej za samostansko skupnost zelo pomembni stvari bolje počakati na nadaljnje raziskave.

V času provinciala Sigismunda Cetta (1713–1716) so na zasedanju provincialnega kapitlja 6. maja 1713 v Gradcu zapisali, da so v muškem samostanu bivali štirje patri duhovniki in en brat laik. Enako število patrov in laičnih bratov se je v samostanu obdržalo tudi do naslednjega provincialnega kapitlja, ki je potekal od 1. do 5. maja 1716 na Dunaju. Naslednji provincialni kapitelj je bil 28. aprila 1719 v Gradcu, na njem so v ohranjenih protokole navedli, da so na Muti bivali trije patri in en brat laik. Podobno število pa je bilo tudi v času naslednjega provincialnega kapitlja leta 1722 na Dunaju, le da sta v samostanu poleg treh patrov bivala dva brata laika.¹⁸² Leta 1728 je bilo v zapisniku provincialnega kapitlja zapisano, da so na Muti živeli štirje patri duhovniki in dva brata laika. Enakoštevilen pa je ostal samostan tudi do naslednjega provincialnega kapitlja 14. aprila 1731 v Gradcu.¹⁸³ Že 1. septembra 1732 je bilo zasedanje vodstva province v Badnu, kjer so med drugim razpravljali tudi o pismu grofa Herbersteina, čigar brat Maksimilijan¹⁸⁴ je bil pater avguštinec v samostanu na Muti. Grof je namesto darovnice v višini 1500 goldinarjev muškemu samostanu ponudil v dar dva do tri svoje podložnike. Definitorji glede ponudbe niso sprejeli nobene odločitve, a so sklenili, da bodo zadevo temeljito proučili.¹⁸⁵ 15. maja 1734 je bil za novega provinciala izvoljen pater Leopold Zollenstein. Čeprav je bil provincial samo pet mesecev, je uvedel v vseh samostanih študij moralne teologije, ki je do takrat potekal samo v večjih samostanih avstrijske province. Tovrsten pouk so uvedli tudi v muškem samostanu, kjer so takrat bivali štirje patri duhovniki in dva brata laika. V samostanih, ki so že imeli do takrat pravico poučevati novince na področju moralne teologije, je študij potekal pod vodstvom profesorjev moralne teologije. V manjših samostanih pa so to vedo poučevali patri, ki so imeli opravljen osnovni študij moralne teologije, v muškem samostanu denimo pater Tomaž Leukauff, v Velikovcu pa pater Janez Vidal. Na provincialnem kapitolu maja 1734 so obravnavali tudi primer patra

¹⁸² Gavigan, *The Austro-Hungarian province II*, str. 272–273, 279–280, 287, 289, 297–298; ÖNB, Hs. 8461, fol. 133, 147, 148, 165, 183.

¹⁸³ Johannes Gavigan, *The Austro-Hungarian province of Augustinian friars, 1646–1820*, 3. del, Romae, 1977 (dalje: Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*), str. 12–13, 17, 19; ÖNB, Hs. 8461, fol. 220, 221, 238, 239.

¹⁸⁴ Maksimilijan Herberstein je bil domnevno rojen 29. novembra 1688 na Koroškem in je kot novinec vstopil v ljubljanski avguštinski samostan 30. novembra 1707. Svoje prve zaobljube je opravil 3. aprila 1708 kot član samostana na Muti. Tam je dolga leta služil kot goreč zbiratelj milodarov. Teologijo je študiral v Gradcu, kjer je leta 1714 prejel subdiakoniat in nato čez pet dni, 24. septembra 1714, še diakonsko posvečenje. Leta 1761 se je ponovno vrnil v muški samostan. V njem je ostal do svoje smrti 30. marca 1774, ko so ga pokopali na tamkajšnjem samostanskem pokopališču. Vir: Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 67–68; ÖNB, Hs. 10214p, fol. 36.

¹⁸⁵ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 20; ÖNB, Hs. 8461, fol. 246, 238–261.

Maksimiljana Herbersteina, ki je dolga leta živel na Muti. Očitno je Herberstein prekršil redovno disciplino, zato so ga med letoma 1731 in 1734 izključili iz avguštinskega reda, a je kljub temu še naprej po raznih krajih nabiral milodare od ljudi, pod pretvezo, da jih zbira za avguštinske samostane. Denar je naposled izročil provincialnemu prokuratorju, ki je skrbel za gmotno stanje avstrijske province. V vodstvu province so zato naposled sklenili, da pošljejo Maksimiljana Herbersteina živeti v velikovski samostan. Hkrati so mu za eno leto odvzeli vse glasovalne pravice na zasedanjih in mu za obdobje petih let prepovedali delo na dušnopastirskem področju.¹⁸⁶ Zasedanje provincialnega kapitlja med 10. in 15. majem 1737 je potekalo v Gradcu in po tamkajšnjih zapiskih vidimo, da so na Muti živeli štirje patri in brat laik. Enako je ostalo tudi po naslednjem provincialnem kapitlju, ki so ga izvedli od 6. do 11. maja 1740. Je pa bil dolgoletni član muškega samostana Maksimiljan Herberstein leta 1737 iz velikovškega samostana prestavljen v samostan pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah.¹⁸⁷ Kar zgodovinski pridih je imelo zasedanje provincialnega kapitlja leta 1743, saj so prvič v zgodovini določili za vsak samostan po enega patra avguštince, ki je imel nalogo napisati zgodovino samostanov avstrijske redovne province. V latinščini so jim rekli »*historicus*«. V muškem samostanu najdemo takrat kot priorja navedenega Gvida Ruppningga. Bil je tudi kronist samostana, na tem položaju je ostal do leta 1746. Poleg njega sta v samostanu bivala rehabilitirani pater Maksimiljan Herberstein in Bartolomej Kollheck, vodja bratovščine črnega pasu. Poleg vseh omenjenih sta bila v samostanu še dva brata laika. Na zasedanju vodstva province od 31. avgusta do 2. septembra 1744 je dobil muški samostan dovoljenje za obnovo obstoječe samostanske cerkve. Kljub temu pa obnova ni bila dobro izvedena, saj se je čez nekaj let izkazalo, da je bila potrebna gradnja nove cerkvene stavbe.¹⁸⁸ Maja 1743 je lavantinski škof imenoval za izrednega spovednika v radeljskem samostanu Ambroža Kalzerja, priorja muškega avguštinskega samostana, ki pa te službe ni mogel sprejeti, saj ga je generalni kapitelj imenoval za predstojnika nekega drugega samostana. Junija istega leta pa je škof namesto Kalzerja za izrednega spovednika imenoval muškega patra Jordana.¹⁸⁹ Zelo verjetno gre v tem primeru za patra Jordana Rakowitscha. Ta je bil leta 1740 še član dunajskega samostana, a očitno so ga v naslednjih letih premestili na Muto. Kot

¹⁸⁶ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 22–25; ÖNB, Hs. 8461, fol. 260, 261; Habjanič, *Avguštinski samostan*, str. 81–82; Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 23, op. 112; glej tudi: Orožen, *Das Bisthum*, str. 228.

¹⁸⁷ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 31, 37, 40; ÖNB, Hs. 8461, fol. 276–277, 292, 312.

¹⁸⁸ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 47–48, 52–53; ÖNB, Hs. 8461, fol. 306; Orožen, *Das Bisthum*, str. 123–124.

¹⁸⁹ Mlinarič, *Marenberški samostan*, str. 166. Priimek ni naveden. Je pa možno, da je bil to Rakowitsch, ki se tudi leta 1752 omenja kot izredni spovednik pri dominikankah. Glej naslednjo opombo.

spovednik radeljskih dominikank je bil omenjen tudi na provincialnem kapitlju, ki je potekal od 29. aprila do 4. maja 1746. Iz kapitljskega zapisnika izvemo, da se je število menihov v muškem samostanu precej povečalo. V njem je bivalo šest patrov duhovnikov in pet bratov laikov. Med njimi je bil tudi pater Jordan Rakowitsch, ki je bil tudi izredni spovednik v bližnjem samostanu dominikank. 4. in 5. septembra 1747 so na zasedanju provincialnega vodstva v Badnu imenovali Maksimiljana Hessla za začasnega priorja samostana na Muti, dokler njegovega imenovanja ne bi potrdil generalni prior v Rimu. Hessl je prior ostal verjetno do leta 1752. Dotedanji prior Karl Benzoni je po provincialnem kapitlju leta 1746 kmalu zaprosil za odvzem priorstva in za premestitev v samostan na Reko.¹⁹⁰ Hessla so nato na zasedanju provincialnega kapitlja konec aprila 1749 ponovno izvolili za priorja na Muti. Vzrok za ponovno izvolitev pa je bil, da se je samostanska cerkev na Muti ta čas znašla sredi obsežne prenove oziroma novogradnje in bi bilo zaradi tega zelo nepraktično v tem času menjavati vodstvo samostana. Je pa muški samostan imel takrat štiri patre duhovnike in dva brata laika. Na zasedanju vodstva province 1. do 3. septembra 1750 je muški prior Maksimiljan Hessel prosil vodstvo province, da bi njegovega sobrata v samostanu Amadeja Krazza imenovalo za subpriorja. Hessel je v obrazložitvi prošnje dejal, da je že v letih in polno zaposlen z gradnjo nove cerkve. Hesslovo prošnjo so tudi odobrili. Kraz je nato ostal subprior do leta 1752. Se je pa, zanimivo, na tem zasedanju ponovno pojavil spor med velikovškim in muškim samostanom okrog pobiranja miloščine v Labotski dolini. Velikovški samostan si je zdaj spet prizadeval, da bi pridobil izključno pravico do pobiranja milodarov v tej dolini. Toda definatorji so mu odgovorili, da prošnji ne morejo ugoditi, saj je muškemu samostanu to dovoljenje izdal krajevni ordinarij, tj. lavantinski škof. O sporu so ponovno govorili na naslednjem izrednem srečanju vodstva province, leta 1753, takrat pa so definatorji zavzeli drugačno stališče in se postavili na stran velikovškega samostana.¹⁹¹ Morebiti so menili, da so avguštinci kot redovna skupnost izvzeti iz jurisdikcije lavantinskega škofa in da je zato dogovor o omenjeni razmejitvi v pristojnosti definatorjev. Kljub temu nam končni razplet spora med samostanoma ohranjeni viri zamolčijo. Vemo le, da se je vlekel še več kot petdeset let, pri čemer sta bila oba vpletena samostana med najrevnejšimi v avstrijski avguštinski provinci. Očitno je po nastanku spora lavantinski škof dal privilegij pobiranja milodarov muškemu samostanu, ki mu je večji teritorij omogočil povečanje prihodkov in seveda lažje vzdrževanje samostana. Toda potrebno je poudariti, da so bili to še vedno skromni zneski.

¹⁹⁰ Prav tam, str. 39, 55, 58, 61; ÖNB, Hs. 8461, fol. 320, 321; Orožen, *Das Bisthum*, str. 123–124.

¹⁹¹ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 64, 67–68, 71–72.

21. aprila 1752 je bilo zasedanje provincialnega kapitlja v Gradcu. Muški samostan se je v tem času spet okrepil, saj je bilo v njem kar osem patrov duhovnikov in dva brata laika. Med patri sta bila Maksimiljan Herberstein in Jordan Rakowitsch, oba tudi spovednika v bližnjem ženskem dominikanskem samostanu. Leta 1753 je v zapisniku kapitlja označeno, da je bil muški pater Dionizij Rakowitsch še vedno spovednik pri redovnicah dominikankah v Radljah.¹⁹² Tu je pisec verjetno imel v mislih prej omenjenega patra Jordana Rakowitscha. Po navedbah Orožna je v obdobju med letoma 1752 in 1754 samostan vodil prior Andrej Chapp.¹⁹³ Domnevamo pa lahko, da je bil Chapp prior do naslednjega rednega provincialnega kapitlja, ki je potekal 19. aprila 1755 na Dunaju. Tam so navedli, da je imel muški samostan sedem patrov duhovnikov in štiri brate laike. Med patri sta bila Maksimiljan Herberstein, ki je bil tudi subprior, in Bartolomej Kollscher, ki je bil nadzornik gradnje nove samostanske cerkve. V času naslednjega provincialnega kapitlja, 14. aprila 1758 v Badnu, pa je muški samostan štel šest patrov duhovnikov in pet bratov laikov. Poleg tega so na tem provincialnem kapitlju obnovili zapoved, ki je določala, da so morali samostanski zgodovinarji (»*Konventhistoricus*«) napisati zgodovino svojega samostana in jo predložiti vizitatorjem ob naslednji vizitaciji na vpogled.¹⁹⁴ Med letoma 1755 in 1759 imamo nekakšno luknjo pri muških priorjih. Orožen navaja, da naj bi bila v tem vmesnem obdobju priorja Ludvik Clerff¹⁹⁵ in Peregrin Plattner¹⁹⁶. Ludwik Clerff, ki je bil subprior in zgodovinar, je umrl 31. avgusta 1759 in bil nato pokopan na muškem samostanskem pokopališču, prav tako kot kmalu za njim umrli prior Peregrin Plattner. Zato so na zasedanju vodstva province 4. septembra 1759 za novega priorja na Muti izvolili Antona Pinnerja.¹⁹⁷ Pinner je ostal muški prior do naslednjega provincialnega kapitlja leta 1761, ko je bil za njegovega naslednika izvoljen Aleks Štesl.¹⁹⁸ Iz poročila zasedanj provincialnega kapitlja med 10. in 15. aprilom 1761 v Gradcu vidimo, da je imel muški samostan štiri brate laike, med katerimi je bil tudi en novinec, in šest patrov duhovnikov. Med njimi sta bila Maksimiljan

¹⁹² Prav tam, str. 117, 121, 125.

¹⁹³ Orožen, *Das Bisthum*, str. 123–124.

¹⁹⁴ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, 127, 130, 135; 138–139; ÖNB, Hs. 7429, fol. 140; Johannes Gavigan, *Der Klagenfurter Johannes Vidal O.S.A. (1705–1792), Carinthia I* 167, 1977 (dalje: Gavigan, *Der Klagenfurter Johannes Vidal*), str. 76.

¹⁹⁵ Ludvik Clerff je bil rojen 22. januarja 1716 na Dunaju. 11. novembra 1732 je vstopil v samostan v Korneuburgu. Med letoma 1744 in 1755 je poučeval na redovni šoli (verjetno v dunajskem samostanu) in leta 1755 dosegel bakalavreat na tamkajšnji univerzi. Umrl je 31. avgusta 1759 kot prior samostana na Muti. Vir: John J. Gavigan, *De theologiae professoribus augustinianis universitatis graecensis, Augustiniana* 1967, št. 17, str. 342; ÖNB, Hs. 7372, 23r; ÖNB, Hs. 7429, 140r.

¹⁹⁶ Orožen, *Das Bisthum*, str. 123–124.

¹⁹⁷ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, 127, 130, 135; 138–139, ÖNB, Hs. 7429, fol. 140.

¹⁹⁸ Orožen, *Das Bisthum*, 123–124.

Herberstein in Albert Kautschitz¹⁹⁹, ki je bil v vlogi upravitelja samostanskih posesti. Na zasedanju provincialnega kapitlja od 11. do 16. maja 1764 (Dunaj) in potem še do 1767 se iz muškega samostana omenja nekdanji kronist samostana v Sv. Trojici Pavel Waizmann, ki je na Muti opravljal vlogo subpriorja, svetovalca, zakristana in zgodovinarja.²⁰⁰ Med letoma 1764 in 1767 je bil prior na Muti Filip Lang.²⁰¹ V času zasedanja provincialnega kapitlja 9. maja 1767 v Badnu je samostan na Muti štel osem patrov duhovnikov in štiri brate laike. Število članov samostanske skupnosti je nato do naslednjega provincialnega kapitlja, ki je potekal od 4. do 9. maja 1770 na Dunaju, ostalo skoraj enako. Znižalo se je za enega patra duhovnika. Do naslednjega kapitlja, maja 1773, se je znižalo število laičnih bratov za enega. Med patri pa je še zadnjič naveden Maksimiljan Herberstein.²⁰² V tem vmesnem obdobju se leta 1772 kot prior omenja Gelazij Turner.²⁰³ Leta 1771 je bil iz muškega samostana v ljubljanski samostan poslan mlad pater Navigij Uhle, da bi tam študiral moralno teologijo.²⁰⁴

Že omenjeni Pavel Waizmann je bil na zasedanju vodstva province 5. in 6. septembra 1774 imenovan za začasnega priorja na Muti, saj se je dotedanji muški prior Krizostom de la Sega²⁰⁵ odpovedal službi zaradi slabega zdravstvenega stanja. Waizmann je poleg rednega priorstva – le-to mu je bilo spet dodeljeno na provincialnem kapitlju leta 1776 – še vedno opravljal funkcijo zgodovinarja samostana. Toda že kmalu ga je nasledil

¹⁹⁹ Albert Kavčič je kot študent iz Radgone svojo pot začel v Fürstenfeldu leta 1753, pred prihodom v Sv. Trojico v Slovenskih goricah pa je deloval na Muti kot prokurator, tu je protestiral zaradi nemških vplivov na večinsko slovenskem ozemlju. Kavčič je veljal za problematičnega avguštince, saj je bil v naslednjih letih obdolžen igranja na srečo in finančnih nepravilnosti v samostanu. Pri Sv. Trojici je bil zadolžen za maše ob praznikih. Očitno je imel hude težave pri navajanju na samostansko življenje. V tem ni bil osamljen, saj je takrat v samostanu kot prior deloval Matej Perko, ki pa je iz reda izstopil in sprejel službo škofijskega duhovnika. Kavčič se je nato preselil v Velikovec, a tudi sam izstopil iz reda in postal škofijski duhovnik. Zadolžen je bil predvsem za maše v slovenskem jeziku. Leta 1774 je v avguštinskem samostanu v Velikovcu nastal anonimen zapis, ki obravnava napade Alberta Kavčiča – ta je očitno energično zahteval uvedbo slovenskega jezika v samostanu in okolici. Vir: Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 125, 147, 160, 163, 173, 241, 479.

²⁰⁰ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 144, 147, 153, 158; ÖNB, Hs. 10214p, fol. 12.

²⁰¹ Orožen, *Das Bisthum*, str. 123–124; Habjanič, *Avguštinski samostan*, str. 84; Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 49, 158, 176–177, 262, 298, 302, 322, 389, 417.

²⁰² Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 160, 162, 169, 173, 174.

²⁰³ Orožen, *Das Bisthum*, str. 123–124.

²⁰⁴ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 200.

²⁰⁵ Krizostom de la Sega je bil v letih 1773–1776(?) prior na Muti, a je odstopil zaradi težav z očmi in nenehnih vrtoglavic. Zatem je odšel v Sv. Trojico, kjer se omenja tudi leta 1780 kot pomočnik priorja in v letih 1782–1785 v funkciji zakristana. Vir: Habjanič, *Avguštinski samostan*, str. 87; Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 176, 262, 273, 301.

Gabrijel Pacher. Slednji je ostal prior do leta 1781. Število menihov v samostanu se je v tem času gibalo okrog šest. Je pa generalni prior reda naročil 2. maja 1779 patru Nikolaju Speranzi, da zapusti reški samostan in se preseli v samostan na Muti.²⁰⁶ Leta 1783 so v samostanu bivali trije patri duhovniki: prior Kolumban Schwad (tudi Schwatt)²⁰⁷, pater Damascen Schludermann ter ostareli pater Bartolomej Kollschek. Tu so bili še trije brati laiki: Rupert Hueber, zadolžen za gospodinjska opravila v samostanu, Dizma Mayer, ki je bil kuhar, in Peter Grill, ki pa je bil nekoliko prizadet zaradi možganske kapi in je opravljal službo vratarja. Poleg njihovih sob sta bili v samostanu še dve sobi za služinčad. Med patri je bil tudi duhovnik z nekoliko posebnim značajem Damascen Schludermann, ki ni imel nikakršnih zadolžitev v samostanu. Nekajkrat se je namreč pritožil čez delovanje avguštinskega reda župniku Jožefu Rauscherju v Šentandražu v Labotski dolini. Rauscher je nato informacije »na pladnju« prenesel lavantinskemu škofu. Zato ni čudno, da je lavantinski škof Vincenc Jožef Schrattenbach pisal 6. maja 1784 muškemu priorju Schwadu, naj Schludermanna pošlje v kak drug samostan, v muškem pa obdrži samo sposobne patre.²⁰⁸ Ob ukinitvi samostana leta 1785 so bili v njem prior Kolumban Schwad, pater Anastazij Schwann, pater Leander Homann, pater Remigij Tauffer, pater Navigij Ulle, pater Tadej Vols, pater Pavel Schwarzhofner in bratje laiki: Rupert Hueber, Peter Grill, Dizma Mayer in brat Breutschitsch (ime ni navedeno).²⁰⁹

Za konec tega poglavja lahko dodamo še misel, ki jo je o uporabi slovenskega jezika v avguštinskih samostanih zapisal jezikoslovec Matija Ogrin, namreč, da so za »slovansko« populacijo v krajih, kakršni so Sv. Lenart oziroma Sv. Trojica v Slovenskih goricah, Muta in Velikovec, tamkajšnji avguštinski konventi vselej imeli nekaj redovnikov, ki so pridigali in spovedovali v domačem slovenskem jeziku. Leta 1749 je iz Ljubljane šel v velikovski konvent pater Nikolaj Speranzi kot »slovenski pridigar«, pozneje je deloval tudi v samostanu na Reki, leta 1779 pa je bil poklican na Muto. Za samostan v Velikovcu imamo za leto 1755 podatek, da je »še naprej imel nemškega in slovenskega pridigarja«; tudi v letih po 1761 sta bila pridigarja v dveh deželnih jezikih zadolžena »kakor običajno«.²¹⁰

²⁰⁶ Prav tam, str. 176–177, 262, 273; Orožen, *Das Bisthum*, str. 124; Schier Rosnak, *Memoria*, str. 38.

²⁰⁷ Kolumban Schwad je do leta 1770 bival v samostanu v Pécsu, konec sedemdesetih pa je bil spet v Sv. Trojici, saj je bil eden izmed glavnih pobudnikov gradnje obeh zvonikov. Njegove zasluge so omenjene na zvoniku, kar potrjuje tudi njegovo priorstvo v tem času. Leta 1783 se omenja kot prior v samostanu na Muti. Vir: Habjanič, *Avguštinski samostan*, str. 86, 87; Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 162, 262, 273, 298.

²⁰⁸ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 298, 299.

²⁰⁹ KLA, Inventar des aufgehobenen Augustinerklosters Hohenmauthen in Steiermark, 1. 12. 1785, fol. 39-43.

²¹⁰ Matija Ogrin, Slovenska pridiga baročne dobe in redovne province: med retoričnim izročilom in redovniško karizmo, *Arhivi* 40 (2017), št. 2, str. 222–223 (217–232).

8 Nadbratovščina črnega pasu

V strokovni literaturi se omenjena bratovščina pojavlja z imenoma »Bratovščina Marije Tolažnice« in »Bratovščina pasu sv. Avgušтина in sv. Monike«. Omenjeno bratovščino je avguštinskemu redu potrdil papež Evgen IV. leta 1439. Leta 1576 jo je papež Gregor XIII. povzdignil v nadbratovščino. Ljudi so k vstopu v bratovščino privabljali odpustki in velike milosti pri nošenju črnega pasu.²¹¹ Kdaj je omenjena bratovščina zaživela v muškem samostanu, iz razpoložljivih virov ni znano. Vemo, da je obstajala leta 1746, ko je v samostanu živel pater Bartolomej Kollheck, ki je omenjen kot vodja bratovščine.²¹² Kot bratovščina sv. Monike se omenja bratovščina črnega pasu tudi v oporoki Eve Suzane Raditschnig iz Radelj z dne 4. aprila 1752, ko ji je imenovana zapustila 50 goldinarjev in namenila 100 goldinarjev bratom avguštincem za obhajanje svetih maš.²¹³ V povezavi s tem je treba omeniti prispevek Ane Lavrič o ohranjenih likovnih podobah, vezanih na bratovščine črnega pasu. Pri tem avtorica omenja oljno sliko štajerskega izvora, zdaj v zasebni lasti, ki naj bi po izročilu izvirala z Gore Oljke. Na tej gori pa po doslej znanih podatkih bratovščina črnega pasu ni obstajala. Figure na sliki so tudi glede na kretnje in nekatere detajle, zlasti pri sv. Avguštinu in sv. Moniki, blizu ljubljanskim, le razvrstitev je delno obrnjena in duše v vicah so bolj poudarjene.²¹⁴ Lavričeva dopušča možnost, da bi bila omenjena slika iz muškega samostana. In obstoj bratovščine v muškem samostanu bi lahko imeli za posredni dokaz izvora omenjene slike. Bratovščina črnega pasu je na Muti delovala do leta 1783, ko je bila ukinjena.²¹⁵ Kot bo pojasnjeno proti koncu, je bilo ob ukinitvi samostana razprodano vse njegovo premično in nepremično premoženje. In pogosto so notranjo opremo cerkva kupovale sosednje in oddaljene župnije. Ali je slika, ki jo navaja Lavričeva, res iz muškega samostana, pa bi lahko razkrile nadaljnje raziskave.

²¹¹ Ana Lavrič, *Velike Marijine bratovščine na Slovenskem. Ikonografija bratovščin pod okriljem mendikantskih redov*, AHAS, 2016 (dalje: Lavrič, *Velike Marijine bratovščine*), št. 2, str. 157.

²¹² Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 48.

²¹³ StLa, *Marenberg Herrschaft*, Karton 2, Heft 11.

²¹⁴ Lavrič, *Velike Marijine bratovščine*, str. 161. Bratovščina črnega pasu je bila leta 1446 ustanovljena tudi v velikovškem samostanu in bila nato obnovljena leta 1676. Vir: Gavigan, *Geschichte der Völkermarkter Augustiner Eremiten*, str. 225.

²¹⁵ Matjaž Ambrožič, *Pregled predjožefinskih bratovščin na Slovenskem Štajerskem*, AHAS 19, št. 1, str. 29; Orožen, *Das Bisthum*, str. 115.

9 Samostanska posest

Samostan avguštincev na Muti nikoli v svoji dolgoletni zgodovini ni bil bogat v materialnem premoženju. Vzrok temu sta na eni strani poslanstvo reda avguštincev, na drugi pa tudi odmaknjenost in redka gostota poselitve sveta ob reki Dravi v času srednjega in novega veka. Že pri opisu nastanka samostana je izpostavljeno dejstvo, da je o njegovi zgodovini ohranjenih zelo malo virov. Kljub temu imamo nekaj opornih točk, da lahko na kratko spregovorimo o obsegu samostanskega premoženja.

Prvič nam o premoženju spregovori listina iz leta 1271, v kateri sta Siegfried Marenberški in njegova žena Rikarda poklonila radeljskemu dominikanskemu samostanu kmetijo v Radljah (Marenbergu) in drugo posest. Na podlagi izstavljene listine so morale dominikanke v zameno za prejeto posest puščavnikom viljemitom oziroma avguštincem pri cerkvi sv. Janeza kupiti posest za deset mark denarja.²¹⁶

Nadalje vemo, da je muški samostan na podlagi listine z dne 28. junija 1315 prejel od Friderika I. Habsburškega vračilo dveh mark srebra, ki ju je samostan skupaj z ostalimi avguštinski samostani v bavarski redovni provinci zagotovil za Friderikovo izvolitev za nemškega kralja.²¹⁷

Pisali smo tudi že o domnevnih podaritvah posesti in mašnih ustanov rodbine Viltuških ob koncu 13. ter v začetku 14. stoletja in Marenberških v začetku 15. stoletja. Leta 1433 je grof Herman II. Celjski potrdil in odobril milodare (*»Spenden«*), ki so jih njegovi podložniki darovali avguštinskemu samostanu na Muti.²¹⁸ Zatem imamo v arhivskih virih vest o tem, da je muški samostan 25. junija 1446 prodal marenberškemu samostanu dve hubi. Listino je izstavil muški prior Nikolaj von Kulmach v svojem imenu in v imenu konventa.²¹⁹

Iz leta 1447 se je ohranila darovnica grofa Friderika II. Celjskega, ki je podelil avguštinskemu samostanu na Muti dohodke v višini 6 mer pšenice in 6 mer rži na leto, kar je samostanu zagotovil že njegov prednik Ulrik (verjetno grof Ulrik I. (1331–1368)), v zameno se je samostan zavezal, da

²¹⁶ StUb IV, št.418, str. 250, listina 12. julij 1271.

²¹⁷ *Urkunde 1315 VI 28*, dostopno na: https://www.monasterium.net/mom/AT-StaABdW/Urkunden/1315_VI_28/charter?q=hohenmauthen, pridobljeno: 22. 4. 2020; *Urkunde 1315 VI 29*, dostopno na: https://www.monasterium.net/mom/AT-StaABdW/Urkunden/1315_VI_29/charter?q=hohenmauthen, pridobljeno: 22. 4. 2020.

²¹⁸ Caesar, *Annalles III*, str. 385; Muchar, *Geschichte*, str. 235.

²¹⁹ PAM, *Gospoščina Marenberg*, AŠ 24, Kopija kopalne knjige, str. 164–166.

bodo za Celjane in za Friderika ter njegovega pokojnega očeta Hermana II. Celjskega molili vsako nedeljo na prižnici.²²⁰

Med dobrotniki se nadalje omenjajo tudi Andrej Holeneški (1454), Frančiška baronica Kulmer in njena mati Suzana, Johann Franz iz Pirkeldorfa, Johann Sakolnik in drugi.²²¹

Posredno se posest muškega samostana omenja v listini z dne 9. marca 1460. Listino je izdala vdova Marjeta iz Slovenj Gradca. Marjeta je namreč prodala bratovščini sv. Radegunde v Starem trgu in njunima predstojnikoma, Martinu Sneiderju in Gregorju, njivo pri Mislinji, ki je ležala med zemljišči priorja avguštinskega samostana na Muti in vikarja slovenjegraške cerkve: »... *Der Acker liegt zwischen den Liegenschaften des Priors von der Mautt und des Vikars in der Stadt ze W[indischgrätz]. Der Kauf erfolgte mit Hand des Gerichts. Schutzversprechen nach dem Stadtrecht ze Windischgrätz*«²²²

Tudi v obdobju srednjega veka samostan ni bil velik. To potrjuje cenitev posesti iz leta 1516, ko je imel samostan le 4,5 funta premoženja, leta 1542 pa osem podložnih družin in 9 funtov ter 4 šilinge premoženja, od katerega je dobival 7,5 goldinarja denarnih dohodkov in naturalije. Avguštinci so leta 1542 posedovali na Muti poleg samostana še pristavo, vrtove, polja, travnik in gozd, vse skupaj ocenjeno na 75 goldinarjev. Za primerjavo lahko navedemo, da je bilo leta 1542 imenje samostana radeljskih dominikank ocenjeno na 142 funtov.²²³ Cenilna vrednost posesti muških avguštincev je bila leta 1542 za njihovih osem podložnikov sledeča (brez živine): 2 podložnika sta bila ocenjena z vrednostjo 5 goldinarjev, 4 z vrednostjo 10 goldinarjev in 2 podložnika z vrednostjo 15 goldinarjev. Od teh so bili 4 kočarji, 2 srednja in 2 velika kmeta. Za kočarje so šteli tiste, ki so imeli do dve glavi vprežne živine, za srednje kmete tiste s tri do šest glav vprežne živine, za velike kmete pa tiste, ki so imeli vsaj sedem glav vprežne živine.²²⁴ Avguštinci na Muti so leta 1543 nabrali 7,5 goldinarja, 6 škafov pšenice, 19 škafov rži, 15 škafov ovsa, 1 ovco, 3 jagnjeta, 64 plečet, 4 sire, 13 kokoši in 15 jajc. To je bilo pri žitu 240 litrov pšenice, 760 litrov rži, 600 litrov ovsa. Pri tem je zanimivo, da je leta 1544 en škaf (»*schaff*«) v muškem

²²⁰ Orožen, *Das Bisthum*, str. 122; Mlinarič, *Kartuzija Pleterje*, str. 86; Caesar, *Annales III*, str. 336–338; Muchar, *Geschichte*, str. 114; AS, *Zbirka rokopisov SI AS 1073/84-I*, Fevdna knjiga za grofiji Ortenburg in Celje, 1436–1447, fol. 128.

²²¹ Kunej, *Muta*, str. 28; Orožen, *Das Bisthum*, str. 122–123.

²²² PAM, *Zbirka listin*, listina 9. marec 1460; Weis, *Das Städtewesen*, str. 496–497.

²²³ Koropec, *Zemljiške gosposčine*, str. 35, 45, 54; Schroll, *Urkundenbuch*, listina št. 445; StLa, *Gülschätzungen 1542/1543*, 17/197 Kloster Hohenmauten; Muchar, *Geschichte*, str. 250.

²²⁴ Koropec, *Zemljiške gosposčine*, str. 131–132; StLa, *Gülschätzungen 1542/1543*, 17/197 Kloster Hohenmauten.

avguštinskem samostanu meril približno 40 litrov, v muškem gospostvu pa leta 1570 okrog 27 litrov.²²⁵

Leta 1617 zasledimo ime muškega priorja Zaharija Ačiča (»*Achzitsch*«) v tožbi Elizabete Regall, rojene Amman, ki se je borila za zapuščino po pokojnem Matiji Ammanu, lastniku gospostva Vuzenica. Matija Amman je namreč leta 1614 kupil od priorja Ačiča za 55 goldinarjev, 1 šiling in 6 denarijev podložnika Georga Poldnikha na spodnji Radelci, čigar letne dajatve so znesle 1 goldinar, 2 škafe pšenice, 4 škafe žita (»*Korn*«) in 9 škafov ovsa.²²⁶

Že tako skromna samostanska posest se je v prvi polovici 17. stoletja še zmanjševala, saj je samostan zaradi nevestnega dela nekaterih priorjev zašel v dolgove. Leta 1628 umrli prior Gregor Tudorovich je pustil za seboj precej dolgov, zato so popisali njegovo zapuščino, jo prodali in s tem poplačali upnike.²²⁷ Na podlagi tega so pri vodstvu štajersko-koroške province sklenili, da priorja samostanov v Velikovcu in na Muti nista smela prodajati ali kako drugače zmanjševati premoženja samostanov brez soglasja vsakokratnega provinciala.²²⁸ Nekakšen obliž na slabo upravljanje s samostanskimi posestmi je pomenil prihodek 2.000 goldinarjev iz zapuščine po leta 1657 umrlem patru Aureliju Wilfersdorferju. Avstrijski redovni provinci je namreč zapustil 7.300 goldinarjev. Vodstvo province je sklenilo, da ta denar porazdeli med najrevnejše samostane v provinci. Graški samostan je tako dobil 3.300 goldinarjev, samostana v Velikovcu in na Muti pa sta dobila vsak po 2.000 goldinarjev.²²⁹ Istega leta je muški samostan prodal za 40 goldinarjev vinograd, saj že dolgo ni prinašal dobička. Izkupiček od prodaje je bil namenjen za potrebe domače samostanske skupnosti.²³⁰ Žal pa ni navedeno, kje se je omenjeni vinograd nahajal.

Ob odsotnosti samostanskih urbarjev nam obseg premoženja samostana v novem veku pobliže odstira fasijska tabela iz maja 1754. V tabeli, ki jo je že kar nekaj let nazaj v svoji diplomski nalogi transkribirala Mojca Kunej, so zapisani podložniki samostana. Najprej so naštet podložniki iz naselja Sv. Primož nad Muto, in sicer tisti del podložnikov, ki živi v nižje ležečem delu tega naselja – »*Unter St. Primon bey Mauthen*«. Tu je imel samostan dva podložnika: Mathias Janisch je posedoval celo hubo s stanovanjsko hišo, Valentin Priesnigg pa polovično hubo in stanovanjsko hišo. Kot naslednji je naštet podložnik, ki je bival na svoji kmetiji na ravnini pri cerkvi sv. Lenarta (»*St. Lienhardt*«) nad Radljami. To je bil Tomaž

²²⁵ Prav tam, str. 106, 138, 140.

²²⁶ StLa, *Schranne und Landrecht*, škatla 20, Amman von Ammanseg 3, 1616–1622, fol. 153.

²²⁷ Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 239–240; ÖNB, Hs. 5811, fol. 59, 60.

²²⁸ Prav tam, str. 233, 236–237; ÖNB, Hs. 5811, fol. 53, 57–59.

²²⁹ Gavigan, *The Austro-Hungarian province II*, str. 34–35; ÖNB, Hs. 8466, fol. 66.

²³⁰ Prav tam, str. 38; ÖNB, Hs. 8466, fol. 69.

Soinegg, ki je posedoval tričetrtinsko hubo s stanovanjsko hišo. Na Pernicah je podložnik Peter Naridnigg posedoval tričetrtinsko hubo s tremi stanovanjskimi hišami, verjetno je šlo za manjše lesene hiše – kajže, saj sta v njih stanovala gostača (»*Innwohner*«) Matej in Jurij (njuna priimka nista navedena). Pri Dravi na Spodnji Muti je živel podložnik Jurij Strasser, ki je bil prav tako tričetrtinski kmet s tremi kajžami oziroma stanovanjskimi hišami. V dveh sta živela (»*Inwohner*«) Gregor in Urban. Iz istega naselja sta bila samostanska podložnika Benedikt Thurnesch s četrtninsko hubo ter stanovanjsko hišo in Marko Rebernig s tričetrtinsko hubo, dvema gostačema (»*Innwohner*«) – Andrejem in Pavlom – ter 3 stanovanjskimi hišami. V Vižingi (»*Gegenthal*«) je bil podložnik samostana Jurij Jellen s polovično hubo in stanovanjsko hišo. V Zgornji Vižingi (»*Oberg Gegenthal*«) je živel podložnik Matija Keyßter s četrtninsko hubo in stanovanjsko hišo. V smeri proti Dravogradu, v naselju Vrata (»*Therl*«), je bil podložnik Matija Lachutsch s polovično hubo, gostačem (»*innwohner*«) Janezom Tueltschem in dvema kajžama. Pri Svetih Treh Kraljih je bival podložnik Urban Puschnigg s četrtninsko hubo in stanovanjsko hišo. V Bistrici pri Muti sta v dveh stanovanjskih hišah stanovala podložnika Matija Doblinigg s četrtninsko hubo in Tomaž kot njegov gostač (»*Innwohner*«). Poleg njiju je bil tam še Franc Riegler, kajžar s stanovanjsko hišo. Skupaj je imel samostan avguštincev sredi 18. stoletja 13 podložnih enot z 21 podložniki, ki so živeli v 21 hišah. Poleg omenjenih je zapisan tudi samostanski podložnik Anton Maridschnick, tj. oskrbnik in vinogradnik v samostanskem vinogradu (»*Berghold*«) pri Ivniku/Eibiswaldu. Omenjeni seznam podložnikov je potrdil takratni prior samostana pater Andrej Chapp.²³¹ Kakor ugotavlja Kunejeva, je imel na podlagi tega vira avguštinski samostan sredi 18. stoletja od 21 podložnih hiš 8 gostačev oziroma 38,1 %. Od teh jih je šest gostovalo na tričetrtinskih kmetijah, eden na polovični in eden na četrtninski kmetiji. Tem gostačem sledijo 4 četrtninske, 4 tričetrtinske in 3 polovične kmetije. Samostan je imel samo eno celo podložno kmetijo ter kajžarja in enega kočarja v vinogradu v Ivniku. Kunejeva ugotavlja, da le-tega prior Andrej Chapp ni imel za podložnega.²³² Je pa zanimivo, da se je število podložnikov samostanskih posesti v primerjavi z letom 1542 povečalo za dobro polovico, to je z 8 podložniških enot na 13. Samostan je posedoval 16 funtov, 28 krajcarjev in pol denarija, polovico žitne desetine na Muti, žakljasto desetino od ovsu v Soboti in dvetretjinska vinograda v Kungoti pri Mariboru. Slednja je leta 1745 v legatu darovala samostanu Frančiška Kulmer. Potem je samostan posedoval še vinograd pri Ivniku, mlin na Muti ter gornino pri Ivniku/Eibiswaldu.²³³ Poleg skromnih ostankov je potrebno omeniti tudi darovnico kmeta Janeza Franca Pfisterja iz Burgsdorfa, ki je leta 1743

²³¹ StLa, *Häuserzählung*, Marburger Kreis, karton 16, št. 68; Kunej, *Muta*, str. 49–51.

²³² Kunej, *Muta*, str. 51.

²³³ Orožen, *Das Bisthum*, str. 122–123.

podaril samostanu »10.000 fl.« za večno luč.²³⁴ P. M. Schlangenberg pa je leta 1777 daroval mašno ustanovo.²³⁵

10 Samostanska cerkev sv. Janeza Krstnika in samostan

Okoli samostanske cerkve je že bilo napisanih nekaj stvari. Naj ponovimo, da samostanska cerkev ni bila identična s še danes stoječo rotundo na Muti, pa čeprav sta bili obe posvečeni sv. Janezu Krstniku. Pri rotundi so se naselili viljemiti in tam prebivali nekaj desetletij, cerkev pa uporabljali za svoje redovne potrebe. Okrog leta 1290 so si avguštinci postavili novo cerkev na Zgornji Muti. Le-to so okoli leta 1750 podrli in sezidali novo.

O tem, kakšna je bila prvotna samostanska cerkev, bi težko razpravljali, če je ne bi malo pred letom 1731 na bakrorezu upodobil Johann Mathias Steidlin, avguštinski menih, ki je potoval po nemških deželah in upodabljal takratne avguštinske samostane. Sklepamo lahko, da je samostanska cerkev od leta 1290, ko je bila zgrajena, pa vse do leta 1731 ohranila prvotno podobo, pri čemer je bila v času baroka (17. stoletje) gotovo barokizirana. Nekaj podatkov iz vmesnega obdobja pa vendarle imamo. V času vizitacije leta 1544–1545 je bila cerkev označena kot zapuščena in prepuščena propadu.²³⁶ Potem je pater avguštinec Janez Klobučarič (»*Clobucciarich*«) med letoma 1601 in 1605 narisal prvo znano veduto Zgornje Mute od jugozahodne strani, ki je tudi kasnejša Vischerjeva upodobitev ne razkriva. Klobučarič je pod muškim trgom skiciral strugo Drave in na njenem desnem bregu vuzeniški grad. Začetek trga je označil z nekakšnim vhodnim stolpom na levi strani, ki ima sedlasto streho, bolj desno je dvorec Kienhofen, nato župna cerkev sv. Marjete s piramidno zaključenim zvonikom, kar nas skoraj začudi, saj je bila cerkev leta 1690 popolnoma prezidana. V desnem koncu je avguštinski samostan s cerkvijo, ki ima baročen nadstrešni stolpič. Samostan je v komentarju slike po pomoti pripisan minoritom: »*Maut Ein Marckt in steyer außer der Carnerischen granitz an dem Trag flus ligt auf Einer ebene in der höhe, mit Einem Minoritten Kloster N. 1.*«²³⁷ Nadalje pa je dobrih sto let kasneje naslikal zelo lepo veduto muškega samostana že prej omenjeni Johann Mathias Steidlin. Samostanska cerkev je upodobljena kot preprosta cerkvena stavba s pravokotno ladjo, dvokapno streho in verjetno lesenim stolpičem jahačem na njej. Leseni stolpič je imel lepo oblikovano čebulasto

²³⁴ Kunej, *Muta*, str. 28; Orožen, *Das Bistum*, str. 603.

²³⁵ Orožen, *Das Bistum*, str. 122–123.

²³⁶ Hofer, *Die landesfürstliche Visitation*, str. 163, 190.

²³⁷ Emilijan Cevc, *Vedute slovenskih krajev iz začetka XVIII. stoletja*, *Kronika* 1959, št. 2, str. 89 (77–89); Hans Wutschnig, *Steirische Städte und Märkte im Reisebilderbuch eines Schlesiers (1710–1714)*, *Blätter für Heimatkunde* 19, 1941, str. 13–24. Risba ima številko 68.

streho in se je razlikoval od podobnih stolpičev v okolici, ki so imeli praviloma strme piramidaste strehe. Glavni vhod v cerkev je bil z vzhodne strani skozi pravokotno oblikovan baročni portal. Nad njim sta bili na levi in desni strani dve pravokotni okni, nad njima pa v podstrešnem zidcu še eno ležeče ovalno okno. Na severni strani je imela cerkvena ladja troje pravokotnih in polkrožno zaključenih oken. Ugibamo lahko, ali so bila takrat še to prvotna gotska okna ali pa že barokizirana. Steidlin nam južne stene in oblike prezbiterja ne razkriva. Zato bi lahko o njunem videzu samo ugibali. Za južno steno lahko domnevamo, da je imela podobno oblikovana okna kot severna. Za prezbiterij pa bi lahko glede na čas zidanja cerkve dejali, da je bil gotovo gotski. Izmed cerkvene opreme vemo zagotovo, da je bil v cerkvi glavni oltar posvečen sv. Janezu Krstniku. Iz ukinitvenega inventarja naposled izvemo, da je nova samostanska cerkev poleg novega glavnega oltarja premogla še dva nova stranska oltarja in tri stare stranske oltarje. Slednje so najverjetneje prenesli še iz stare samostanske cerkve. Pri patrocinih teh stranskih oltarjev pa smo na dokaj majavih tleh. Rudolf Puff sicer omenja, da so iz samostanske cerkve odprodali stranske oltarje sv. Andreja, sv. Katarine in rožnovenski stranski oltar.²³⁸

Cerkve se je držalo poslopje samostana. Samostan je upodobljen kot preprosta nadstropna stavba, ki je imela v pritličju verjetno zazidane arkade. Iz nadstropnega dela, kjer je bilo sedem oken, pa je v cerkev vodil prehod, ki na sliki ni označen, a je zagotovo obstajal, da so lahko menihi hodili opravljat redovne molitve. Samostanska stavba je imela preprosto dvokapno streho, ki je bila na eni strani zaključena na čop, ta je zavzemal celo širino severne strani stavbe. Na severni fasadi sta bili vgrajeni dve okni. Od samostanskega poslopja je proti severozahodu potekala ograja, verjetno lesena, skozi narejen prehod pa je vodil do samostanskih vrtov. Ti vrtovi so bili zagrajeni z leseno ograjo, pritrjeno na kamnite stebre. Na severni strani samostana je stalo gospodarsko poslopje. To je bila preprosta pravokotna pritlična stavba, prekrita z dvokapno streho, ki je imela na zahodni strani dvoje oken, z južne strani oziroma iz notranjega samostanskega dvorišča pa štiri večja vhodna vrata. Od gospodarskega poslopja sta nato samostanski kompleks zaokrožala na zahodni in južni strani dva pravokotna objekta, verjetno namenjena gospodarskim potrebam samostana. Na zahodni strani je bil med stavbama narejen širši vhodni portal, ki je omogočal tudi dostavo vozov na notranje samostansko dvorišče.²³⁹

²³⁸ Puff, Beiträge, str. 326–328 (328); KLA, Inventar des aufgehobenen Augustinerklosters Hohenmauthen in Steiermark, 1. 12. 1785, fol. 32.

²³⁹ Johann Mathias Steidlin, Monasteria Ordinis ff. Eremitarum S. Augustini per Germaniam aeri incisa Augustae Vindelicorum a Iohanne Matthia Steidlin sine loco et anno, München, 1731, slika 74.

Muški samostan je v začetku septembra 1744 dobil od vodstva avstrijske avguštinske province dovoljenje za obnovo obstoječe samostanske cerkve. Kljub temu pa obnova ni bila dobro izvedena, saj se je čez nekaj let izkazalo, da je bila potrebna gradnja nove cerkvene stavbe.²⁴⁰ Tako izvemo, da so novo cerkev gradili že leta 1749, ko so dotedanjemu muškemu priorju Hesslu ravno zaradi gradnje podaljšali priorski mandat za nova tri leta. V začetku septembra 1750 je prior Maksimiljan Hessel, kot je bilo že omenjeno, prosil vodstvo province, da bi lahko njegovega sobrata v samostanu Amadeja Kraza imenovali za subpriorja, saj da je sam že v letih in polno zaposlen z gradnjo nove cerkve.²⁴¹ Kako dolgo je prior Hessel vodil gradnjo, ne vemo. Vemo pa, da je od leta 1755 bil nadzornik nad gradnjo nove cerkve subprior Bartolomej Kollscher.²⁴² Kako dolgo je trajala izgradnja nove cerkve, iz obstoječih virov ni znano. Orožen je zapisal, da so jo leta 1760 podrli do tal in na novo pozidali, zato ker je bila stara v tako slabem stanju, da se je skoraj podrla.²⁴³ V kolikšni meri držijo Orožnove trditve, ni moč preveriti. Kot tudi ne dejstva, ali je v ukinitvenem inventarju omenjeni križni hodnik bil takšen, kot ga imamo v spominih iz naših večjih samostanov. Možno je tudi, da so stavbe okoli prvotnega notranjega samostanskega dvorišča v času gradnje nove cerkve razširili do te mere, da so naredile križni hodnik, podoben tistemu v večjih samostanih. Vsekakor pa nam podoba samostana po letu 1750 ni popolnoma znana. V njegovi notranjosti najdemo klasične samostanske prostore, shrambo, kuhinjo, refektorij, križni hodnik, 7 sob za patre in 5 sob za brate laike, provincialovo sobo in sobo za tajnika. V gospodarskem delu samostanskega poslopa je bila mizarska delavnica.

Iz časa gradnje nove cerkve se je na zunanji fasadi župnijske cerkve sv. Marjete ohranila plošča z napisom »*SEPULTURA FRATRUM ORDINIS EREM. S. PATRIS AUGUSTINI MDCCLIII*«. Domnevamo lahko, da je plošča označevala samostansko pokopališče, ki so ga verjetno ob takratni prenovi samostana tudi obnovili.

Zanimiva je tudi ocena uradnikov, ki so v letih 1763 in 1787 izdelovali jožefinski vojaški zemljevid, da je bil avguštinski (v viru napačno označen kot minoritski) samostan skupaj z graščino Kienhofen trdna zgradba, v kateri je bilo po potrebi dovolj prostora za en divizion.²⁴⁴

²⁴⁰ Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 53; ÖNB, Hs. 8461, fol. 306.

²⁴¹ Prav tam, str. 64, 67–68, 71–72.

²⁴² Prav tam, 127, 130, 135; 138–139; Gavigan, *Der Klagenfurter Johannes Vidal*, str. 76.

²⁴³ Orožen, *Das Bisthum*, str. 122–123; Verzeichnis der in Ländern der westlichen Hälfte der österreichischen Monarchie vom Kaiser Joseph II. 1782 bis 1790 aufgehobene Klöster, v: *Archivalische Zeitschrift* 5 (neue Folge), München, 1895, str. 244. Avtor zadnje publikacije je naveden samo s kraticama P. P.

²⁴⁴ Vincenc Rajšp, *Slovenija na vojaškem zemljevidu*, Zvezek 6, Ljubljana, 1995, karte, str. 140, opisi, str. 22.

11 Seznam priorjev

Seznam priorjev samostana na Muti je narejen na podlagi navedb arhivskih virov in zapisov Igancija Orožna iz prejšnjih poglavij, zato le-teh na tem mestu ne bomo ponovno citirali.

Čas	Ime priorja
1329	Nikolaj
2. februar 1370	Andrej
1446–1447	Nikolaj von Kulmach ²⁴⁵
1460	prior brez navedbe imena in priimka
1494	Vid
1542, 1543	Mert
1571	prior brez navedbe imena in priimka
1606–1608	Mansuetus Favilla
27. marec 1608	Bartolomej Volar
1. junij (10. marec) 1609– 6. maj 1623	Zaharija Ačič
6. maj 1623–6. junij 1626	Nikolaj Schittar
6. junij 1626–19. maj 1628	Viljem (Berlino) iz Brna
19. maj 1628	Gregor Tudorovič – istega leta umre
13. november 1629– 14. avgust 1632	Janez Vid Golosič
14. avgust 1632–1633	Viljem Engelič
1633–1636	Janez Marija Šukoban (Schukoban)
1636	Viljem
16. marec 1637–1638	Adam Vierzig
1638	Nikolaj
1639–9. maj 1642	Janez Marija Chicabonich
9. maj 1642–1647	Mihael Šerdonič

²⁴⁵ V poglavju o nastanku samostana in njegovem delovanju v srednjem veku je leta 1447 omenjen v listini prior Nikolaj. Zelo verjetno je ta identičen z Nikolajem Kulmachom, ki ga najdemo v dokumentih leto poprej.

1647–1650	Janez Marija Chicabonich
1650–30. maj 1653	Egidij Gladič
30. maj 1653–1656	Nikolaj Premb
1656–1660	Tadej Kettner
1660–1662	M. Protic
1662–27. april 1665	Viljem Stemberg
27. april 1665–20. april 1668	Nikolaj Mayr
20. april 1668–9. april 1674	Viljem Stemperg
9. april 1674	Peter Preman
1677–2./4. september 1678	Marko Robida
2./4. september 1678– 23. april 1682	Ernest Plodenstein
23. april 1682–23. maj 1682	Jordan Span
23. maj 1682–?	Sebastijan Rieder
1689–1698, 1701–1704	Avrelj Fux
1713	Cezar Posch
1713–1716	Hilarij Dossen
1718	P. Sigismund Sauer
1719	P. Jurij Kulmer
1728	P. Karl Florjani
1731	P. Facundus Zandonati
1734, 1735	P. Fortunat Heilius
1740, 1741	P. Ambrož Kalzer
1743–4./5. september 1746	Gvido Rupnik
1746–4./5. september 1747	Karl Benzoni
4./5. september 1747–1752	Maksimiljan Hessel
1752–1754	Andrej Chapp ²⁴⁶
1756	Ludvik Clerff

²⁴⁶ Orožen, *Das Bisthum*, str. 123–124.

4. september 1759	Peregrin Plattner
4. september 1759–1761	Anton Pinner
1761–1764	Aleks Štesl
1764–1766	Filip Lang
1772	P. Gelazij Turner ²⁴⁷
1773–7./6. september 1774	Krizostom de la Sega
5./6. september 1774–1777	Pavel Waizmann
1777–1781	Gabrijel Pacher
1781–1785	Kolomban Schwad

12 Avguštnski menihi z območja Koroške krajine

Življenje avguštincev na Muti kljub majhnosti njihovega samostana in skromnosti, v kateri so živeli, gotovo ni ostalo neopaženo med takratnim prebivalstvom Dravske doline in širše okolice. Enako velja tudi za avguštinski samostan v Velikovcu. Zato ni nobeno presenečenje, da so med redovnike avguštince stopili tudi nekateri domačini. Najzgodnejša znana omemba kakšnih domačinov v vrstah avguštinskih menihov je z dne 6. junija 1626. Takrat sta med člani samostana v Fürstenfeldu omenjena patra Benedikt Cerngor ter Franc Milovič (»*Milovich*«), oba z Mute.²⁴⁸ Nadalje se leta 1628 kot član graškega samostana omenja pater Vid z Mute, kot študent teologije in član samostana v Fürstenfeldu pa Mihael z Mute. Mihael je bil celo 25. avgusta 1646 imenovan za enega od provincialnih vizitatorjev.²⁴⁹

Med najbolj znanimi avguštinci s tega območja je gotovo pater Pavel Vučnik (»*Wutschnig*«), ki je bil rojen 23. januarja 1659 v Radljah ob Dravi. Leta 1682 je vstopil v avguštinski samostan v Ljubljani. Nato je leta 1689 postal docent na avguštinski redovni šoli v Gradcu in Dunaju ter tam nasledil patra Krištofa Fromillerja. Svoje inavguracijsko predavanje je imel 26. novembra 1689 na področju pastorage in cerkvenega prava. Predavanje je izšlo kasneje tudi knjižni obliki pod naslovom »*Ingressu oratorius ad publicas lectiones morales Sacrorum Canonum peroratus coram populo academico a R.P. Paulo Wutschnig Neo-Professore die 26. Novembris an. 1698. Argumentum: Doctrina moralis sacrarum legum seu canonum est medicina Ecclesiae proficiens mortalibus ad salutem*«. Poleg tega so v petih knjigah izšla tudi njegova predavanja s komentarji. Toda Vučnik je ostal študijsko

²⁴⁷ Prav tam.

²⁴⁸ Gavigan, *The province of Styro-Carinthia*, str. 233, 236; ÖNB, Hs. 5811, fol. 53.

²⁴⁹ Prav tam, str. 236, 271.

aktiven tudi v naslednjih letih. Tako je 26. avgusta 1694 doktoriral iz teologije na graški univerzi in bil 31. januarja 1697 sprejet v kolegij dunajske teološke fakultete. Kar 18 let je predaval cerkveno pravo, nekaj časa tudi moralno teologijo in kazuistiko na tamkajšnji teološki fakulteti. V letu 1710/11 ga je življenjska pot zopet vodila na Dunaj, kjer je postal dekan teološke fakultete na Dunaju. S svojim pedagoškim delom na teološki fakulteti je prenehal 11. septembra 1716. Kmalu zatem, 25. septembra 1716, je umrl kot prior graškega avguštinskega samostana.²⁵⁰

Poleg Vučnika je po akademski poti hodil tudi pater Bonaventura Schlangenberga, ki je bil rojen 26. maja 1690 »zu Gettele«, tj. v Kotljah pri Ravnah na Koroškem. Leta 1707 je vstopil v avguštinski samostan na Reki in nato od leta 1714 do 1718 poučeval filozofsko in teološko disciplino na redovnih šolah v Ljubljani, Gradcu in na Dunaju. Leta 1723 je bil promoviran v doktorja teoloških znanosti na univerzi na Dunaju. Od leta 1722 do 1725 je bil vodja seminarja (»*studienregens*«) na dunajski redovni šoli. Umrl je leta 1730 v velikovškem avguštinskem samostanu.²⁵¹ Treba je poudariti, da je izhajal iz znane rodbine Schlangenbergov (prej Gačnik), ki so v času njegovega rojstva še živeli na dvorcu Šrotnek pri Kotljah, a se kasneje preselili na dvorec Ravne (Streiteben). Hkrati pa so bili tudi lastniki Dobrne. Iz rodbine Schlangenberga se kot avguštinski pater na Muti omenja leta 1718 Maksimiljan Schlangenberga.²⁵² Pri čemer pa ni znano, ali gre v tem primeru še enega patra iz te rodbine ali pa morebiti za rojstno oziroma krstno ime patra Bonaventure Schlangenberga.

13 Premoženje muških avguštincev, navedeno v ukinitvenem inventarju iz leta 1785

V tem poglavju navedeni podatki so pridobljeni iz ukinitvenega inventarja, zato jih ne bomo posebej citirali. Obravnavani so v enakem zaporedju, kot so navedeni v inventarju, ki je tudi sestavni del te publikacije. Ob ukinitvi samostana 6. oktobra 1785 je posebna komisija popisala ves nepremični in premični inventar samostana. Najprej so popisali denarna sredstva. Od gotovine je v prioratu našla samo 1 goldinar, 30 krajcarjev in 2 denarija. Ta denar je nakazala štajerskemu verskemu skladu. Našla je tudi pet zadolžnic (»*Schuld Papiere*«) v skupni višini 5700 goldinarjev. Najstarejša je bila za 1600 goldinarjev, izdana pa 10. oktobra

²⁵⁰ Ferdinand Leopold Miksch, *Der Augustinerorden und die Wiener Universität: Ein Beitrag zu 600 Jahre Universität Wien (Fortsetzung und Schluss)*, *Augustiniana*, 1967, št. 17 (dalje: Miksch, *Der Augustinerorden*), str. 46–47, 80; Gavigan, *The Austro-Hungarian province II*, str. 224.

²⁵¹ Miksch, *Der Augustinerorden*, str. 57, 81; Gavigan, *The Austro-Hungarian province II*, str. 292, 317; Gavigan, *The Austro-Hungarian province III*, str. 80.

²⁵² Hannes P. Naschenweng, *Der Landständische Adel des Herzogthums Steiermark*, Graz, 2020, pdf, str. 1315.

1769 pri dunajski mestni banki (»*Wiener Stadt Banco*«). Pri isti banki je bila 26. novembra 1770 izdana zadolžnica za 1000 goldinarjev in 19. maja 1785 še ena zadolžnica za 1500 goldinarjev. Pri dunajski rudarski blagajni bakrovih in živosrebrnih rudnikov (»*Kupfer Queksilber und Bergwerkshauptkasse*«) je samostan dobil 1. oktobra 1772 zadolžnico v višini 1000 goldinarjev. Nato pa še 1. maja 1775 zadolžnico v višini 600 goldinarjev pri štajerskih deželnih stanovih (»*Steyrisch Ständische areal obligation*«). Poleg omenjenih je muški samostan 1. aprila 1772 prejel tudi zadolžnico v višini 2900 goldinarjev od dunajskega avguštinskega samostana sv. Roka in Sebastjana.

Med denarnimi sredstvi je potrebno izpostaviti tudi kapital iz mašnih in drugih ustanov (»*Stiftungs Capitalien*«), naložen v javnih in zasebnih skladih. 1. februarja 1768 je samostan prejel obveznico v višini 300 goldinarjev, ki je bila shranjena pri komisijskem depozitu (»*Coon*«) v Gradcu. Istega dne je pri istem depozitu dobil samostan tudi obveznico v višini 2000 goldinarjev za branje dveh svetih maš tedensko in za vzdrževanje večne luči. Nato je samostan v sklopu ustanove Matije Fürpassa prejel 1. maja 1770 obveznico v višini 100 goldinarjev. Nadalje je 21. maja 1770 prejel od dunajske mestne banke obveznico v višini 500 goldinarjev iz ustanove Franca Pfistra iz Burgdorfa. Pri štajerskih deželnih stanovih je samostan 1. maja 1771 prejel zadolžnico v višini 100 goldinarjev. Obveznico v višini 1000 goldinarjev je 1. januarja 1773 prejel tudi od blagajne bakrovih in živosrebrnih rudnikov na Dunaju. Dne 21. januarja 1777 je samostan prejel spodnjeavstrijsko deželnostanovsko obveznico (»*N. D. landschafts Obligation*«) v višini 1000 goldinarjev. Nato je prejel 1. maja 1783 obveznico v višini 189 goldinarjev v sklopu (mašne) ustanove Terezije Zengger. 1. februarja 1785 je samostan prejel obveznico v višini 100 goldinarjev iz (mašne) ustanove Johanna Sokola. Ponovno je samostan prejel obveznico od dunajske mestne banke 19. maja 1785 v višini 1500 goldinarjev na podlagi mašne ustanove Franca Pfistra iz Burgdorfa.

Od zasebnih obveznic je samostan prejel 25. septembra 1782 obveznico v višini 500 goldinarjev, ki jo je izstavil avguštinski samostan vnebovzetja Device Marije v Velikovcu. Skupaj je bilo ustanovnega kapitala (»*Stiftungskapitalien*«) za 7289 goldinarjev, lastnega kapitala (»*Aigenthumlichen kapitalien*«) pa za 8600 goldinarjev. Skupni znesek finančnih sredstev muškega avguštinskega samostana je znašal 15.889 goldinarjev in je bil izročen blagajni verskega sklada (»*Kammeral Kasse zu den Religions Fond*«).

Na podlagi registra izostalih dajatev (»*Ausstandregister*«), ki ga je podpisal tudi prior, je štirinajst podložnikov samostanu leta 1785 dolgovalo 200 goldinarjev, 48 krajcarjev in 4/16 denarijev za plačilo davkov.

Pri mali pravdi in roboti so isti podložniki dolgovali od leta 1783 do 1785 skupno 154 goldinarjev in 5 krajcarjev. Podložniki s Pernic pa so samostanu dolgovali še žitno desetino v višini 3 goldinarjev. Skupno so podložniki samostanu dolgovali 357 goldinarjev, 53 krajcarjev in 4/16 denarijev.

Za denarnimi sredstvi je bilo popisano premično premoženje samostana, posebej vrednejši predmeti in srebrnina (*»Die eigenthumlichen Praeciosen und Silber«*). Tega pa ni bilo veliko, saj so komisarji našli samo 6 srebrnih žlic, vrednih skupaj 9 goldinarjev, in 3 srebrne žlice, 3 srebrne vilice ter 3 srebrne nože v skupnem kompletu vrednosti 13 goldinarjev in 20 krajcarjev. Skupaj je srebrnina v samostanu bila vredna 22 goldinarjev in 20 krajcarjev. Opozoriti velja, da v tej rubriki ni zajeto liturgično oziroma mašno posodje.

V rubriki zemljišč, posesti in dajatev podložnikov so zapisali, da so v blagajni našli 3 šilinge in 22 ½ denarijev. Posest samostana so sestavljale tri njive (*»Feldbau«*), en srednje velik vrt, 2 travnika, 1 gozd, žitna desetina (*»garm zehend«*) in denarne dajatve podložnikov v višini 41 goldinarjev in 8 ¾ krajcarjev. K temu so prišteli še navzoče denarne dajatve 10 goldinarjev in 14 krajcarjev, prepisnine (*»laudemien«*), malo pravdo, činžno žito, vlečno in ročno roboto (*»zug und hand Robath«*) ter 2 ½ vedra gornine (*»emmer bergrecht«*).

Med nepremičninami samostana so popisali na novo zgrajeno samostansko pristavo (*»Mayerhof«*), ki so jo ocenili na 300 goldinarjev, in žago ter mlin na vodni pogon, ki sta bila skupaj vredna 40 goldinarjev. Samo enonadstropno samostansko poslopje je bilo skupaj s cerkvijo ocenjeno na 2700 goldinarjev. Seveda v tem niso zajete premičnine v poslopih. Vinograd v Spodnji Kungoti je bil po odbitku dominikalnih dajatev v višini 12 goldinarjev in 40 ½ krajcarjev ocenjen na 317 goldinarjev in 30 krajcarjev. Pri cenzitvi gozdov so komisarji navedli, da je samostan posedoval gozd blizu gospostva Muta (*»Kienhofen«*) in si ga delil z muškim trgov. Povsem v posesti samostana pa je bil gozd ob cesti proti cerkvi sv. Petra v Ribičju, ocenjen na 150 goldinarjev.

Nadalje so komisarji ocenili tudi vina v samostanski kleti, in sicer so našli 2 startina ter 7 veder in pol vina letnika 1784, ki so ga ocenili na 110 goldinarjev. Tri velike vinske sode z volumnom 20 veder in železnimi obroči so ocenili na 20 goldinarjev, košaro (*»Gieß Korb«*) in dva vinska škafa (*»Weinschaff«*) so ocenili na skupaj 30 krajcarjev, 1 vrv za privez sodov (*»altes Wein sail«*) na 20 krajcarjev in 4 tt oziroma funte oljčnega olja (*»Baum Öll«*) za ohranitev večne luči v samostanski cerkvi. Slednjih niso cenili, ampak so ga pustili za potrebe samostanske cerkve.

Prej omenjena samostanska pristava je imela več hlevov. V konjskem hlevu sta bila 2 skopljena konja (»*Walach*«). Imela sta belo čelo in gobec, eden je bil star 7 let, drugi pa 9 let. Oba skupaj sta bila ocenjena na 45 goldinarjev. V volovskem hlevu (»*Ochsenstall*«) so komisarji našli 1 par pet let starih vprežnih volov, pri čemer je bil eden svetlorjave, drugi pa temnorjave barve. Oba skupaj sta bila ocenjena na 70 goldinarjev. V kravjem hlevu je bila črno-rjava osemletna krava, ki so jo cenili na 16 goldinarjev. V inventarju je omenjen tudi svinjski hlev, v katerem pa ni bilo prašičev. Tudi v vinogradu samostan ni imel v lasti nobenih premičnin.

Nadalje so komisarji popisali zaloge prehrane in živil v samostanu. Med žiti najdemo pšenico, oves, ajdo, proso, lečo v obliki žita za prehrano, žita za posevke in ozimno žito. Med ostalimi poseki pa še bob in stročji fižol. Tako so v žitni shrambi (»*Getraid Kasten*«) našli 3 $\frac{2}{3}$ merice (»*Mezen*«) pšenice (»*Bau Waiz*«), 2 merici žita (»*Korn*«), $\frac{2}{3}$ merice ovsa, 1 »*Zärg*« fižola na kolih, $\frac{1}{3}$ merice leče (»*Linsen*«), $\frac{1}{3}$ merice prosa (»*Hierst*«), 1 merico boba (»*Feld Bohnen*«) v vrednosti 3 goldinarjev in 1 merico češpelj (»*Dorn Zwespen*«). V inventarju je dodano, da so bila ta živila pod vodstvom začasnega upravitelja Janeza Schöllerja predana za preskrbo delavcev na samostanski pristavi.

Patrom so iz njihove shrambe za prehrano prodali tudi slanino, mast, ječmen in lečo.

V prostorih samostanske pristave so komisarji našli 30 kop (»*Schober*«) poletnega in ozimnega žita (»*Sommer und Winterkorn*«), 8 kop ječmena (»*Gersten*«), 1 kopo prosa (»*Hierst*«), 20 stotov (»*Ct.*«) sena, 16 stotov »*Grunath*«, 4 stote detelje (»*Klee*«), 30 kop drobnega sena (»*Rit Stroh*«) skupaj s senom iz leče (»*Linsen Stroh*«) v vrednosti 4 goldinarjev. Pri hlevih so ovrednotili tudi shranjen gnoj, ki so ga ocenili na 1 goldinar.

Na njivi pri pristavi so komisarji popisali 2 in pol četrtni²⁵³ ajde, deteljo, 11 »*Hifel Feld Bohnen*«, posajeno zelje, rumeno korenje, ki je raslo na polju, »4 *Pisnig Rueben*, 19 *Hefel Pfennich*, 2 $\frac{1}{2}$ *hefel Stamen klee*«, 1 četrtno »*aus gesöltes Winter Korn*« ter koruzo (»*Turkische Waiz*«).

Na križnem polju (»*Kreuz Acker*«) so ocenili tam nahajajočo se koruzo, buče in fižol. Poleg tega so tam našli še 3 »*petnig Ruben*«, 1 $\frac{1}{4}$ četrtno »*aus gesoltes Winter Korn*« in ajdo.

Pri njivi ob cesti, ki je vodila do cerkve sv. Petra v Ribičju, so našli blizu priveza za čolne okoli 16 mer še stoječe ajde (»*im hefele stehende*«). V gozdu pri Gortini (»*Gegenthal*«) so naleteli na 10 klafter nasekanega lesa za kurjavo – drv in jih ocenili na 6 goldinarjev.

²⁵³ Viertel – vmesna utežna mera za žito med višjim četrtakom in manjšo mero.

V nadaljevanju so se komisarji posvetili premičnemu inventarju v samostanu. Pri tem so popisali predmete glede na material, iz katerega so bili narejeni. Najprej so popisali predmete iz cinka – to so bile razne sklede, pladnji za sol, krožniki, servirna žlica, skodelice za porcije ter lahterne (svetilke). Iz medenine je bil samo medeninast možnar s pestilom (*»Mörser mit eisernen Postil«*), težak 4 funte, vrednosti 1 goldinarja in 20 krajcarjev.

Med predmeti iz bakra so bili star kotel za žganjekuho, težak 8 tt²⁵⁴, majhen lonec z ročaji (*»Raindl«*) in skleda, težka 5 tt. Poleg naštetega so našli še za 160 tt starega železa (*»altes Eisen«*), staro železno skledo (*»Pratter«*), cerkveno kovano ograjo ali morebiti okenske rešetke (*»Kirchen Gitter«*), stara železna vrata in 9 okov za okna pri tleh (*»Boden Fenster Gitter«*).

Pri prtih so popisali 8 velikih in grobo tkanih prtov iz grobega damasta (*»grob Tomastene Tischtücher«*), vrednih 8 goldinarjev, 6 manjših grobo tkanih prtov iz damasta, ki so bili vredni 3 goldinarje, in 56 namiznih servet slabše kvalitete, skupaj ocenjenih na 1 goldinar in 52 krajcarjev.

Vrednost posteljnine so ocenili samo v provincialovi sobi (*»Provinzialatzzimmer«*). Tam so našli postlano posteljo, rjuhe, vzglavnike, prešite odeje in navadne odeje. Iz inventarja se da razbrati, da v sobi ni bival prior, saj je le-ta imel svojo sobo. Provincialova soba je bila verjetno namenjena za prenočevanje provinciala ali pa koga izmed članov vodstva province, ki se je mudil v muškem samostanu. V času ukinitve samostana je v njej bival pater Leander Homann.

Nadalje so komisarji popisali razne preostale kuhinjske pripomočke v kuhinji in tehtnico, posodi za moko in kruh, posode za slanino in mast v shrambi. V prostoru (*»Einsetz«*) so popisali posodi za vodo ter posode za kislo zelje. Orodja v mizarski delavnici niso popisovali posamezno, ampak so ga skupno ocenili z vrednostjo 8 goldinarjev.

Zatem so komisarji podrobneje popisali premični inventar v refektoriju, križnem hodniku in na stopnišču v prvo nadstropje ter tamkajšnji hodnik. V samostanski obednici so zabeležili visečo železno uro, ki so jo ocenili na 6 goldinarjev in je bila za cenilce najvrednejši predmet v prostoru. Zanimivo je, da so vsi ostali predmeti, kot so naslonjači, mize, omare, igralna plošča in tudi 8 kosov raznih manjših predmetov s skupno vrednostjo 6 goldinarjev in 90 krajcarjev, skupaj komaj presegli vrednost omenjene stenske ure. V križnem hodniku so komisarji našli poleg običajnih predmetov – stolov, miz, naslanjačev – tudi spovednico, dve vedri za vodo in kar 24 podstavkov za sveče (*»Kerzen Bretel«*). Na steni stopnišča je visel križ s korpusom in pod njim dva pozlačena kipa svetnikov, skupaj

²⁵⁴ tt – enota za t. i. dunajski funt, ki je vagal cca. 560 gramov. Glej na strani 18 vira: https://www.zobodat.at/pdf/VeroeffFerd_3_44_0001-0043.pdf, pridobljeno: 24. 11. 2020.

so bili ocenjeni na 3 goldinarje. Pri tem žal ni navedeno, katera svetnika sta bila upodobljena. Na stopnišču sta viseli tudi dve zelo stari sliki, tudi v tem primeru komisarji ne razkrivajo njune vsebine. Na stopnišču so popisali še eno železno svetilko.

V prostorih provinciala in tajništva so poleg postelje, mize in stolov popisali še knjižno omaro ter 11 slik s podobami svetnikov, prav tako brez navedbe njihovih imen. Tu so našli še stekleno skrinjico s kipom deteta Jezusa. Na steni pa je visela podoba ustanovitelja samostana (*»Stifters«*) s pozlačenim okvirjem. Poleg naštetega so v tej sobi našli še 31 manjših steklenih kozarcev. Zatem jih je zaradi posebnega hodnika, skozi katerega so patri lahko odhajali neposredno iz svojih prostorov v cerkev, pot vodila do kora, kjer so našli majhne orgle s petimi registri. Na koru je stal v majhni niši (kapelici) kip ženske svetnice, zelo verjetno Device Marije, čeprav ni izrecno poimenovana, tu je bilo še troje kornih klopi. Od cerkvenega pevskega kora jih je pot vodila do pralnice pri oratoriju (*»Wäsch Kasten neben dem Oratorio«*), kjer so imeli shranjen kovinski in leseni jedilni pribor kakor tudi dve glazirani skledi.

Nato so se komisarji lotili popisovanja raznega orodja in pripomočkov, ki so bili shranjeni v žitni kašči. Tu so našteje razne vrste »koštov« oziroma skrinj, v katerih so hranili meso, mast in žito. V tej kašči so našli tudi zunanja okenska krila, ki so jih v jesenskih mesecih obesili na okenske okvirje, da je bilo v samostanu čez zimo topleje. Poleg tega pa so v kašči našli tudi nekaj poljedelskega orodja in drugih pripomočkov. V kolnici (*»Waggenschupfen«*), ki je bila na zunanji strani samostana, so popisali zvonček pri vhodnih vratih, dva koleslja (*»Kallesch«*), 10 skrinj (*»Laden«*) iz orehovine, 24 skrinj iz hrastovega lesa, dva okovana kovčka za sani, eno lestev za gašenje požara (*»Feuer Laiter«*) in sod za vodo. V vrtu so komisarji zabeležili samo staro zalivalko iz pločevine ter mizo. V samostanski pristavi (*»Mayerhaus«*) so poleg raznih košar za prenašanje kruha in naglavnih košar, sekir, žag ter drugega orodja popisali tudi ležišča za tam živečo služinčad. V lopi pri samostanski pristavi so popisali škaf za zelje, okovan plug, gare, brusni kamen, vprežni voz, star voz in nekaj skrinj, brano, škaf za vodo in druge pripomočke. V konjskem hlevu so popisali pripomočke za oskrbo konj: pasove, odeje, pripomočke za podkovanje (*»Puz und Beschlag Zeug«*), vile za gnoj, ograjo ter komat za koleselj in komat ter vprego za navaden voz (*»Fahr geschier«*). V konjskem hlevu komisarji niso našli konj, kar so tudi zabeležili. V drugem hlevu sta bili dve verigi za par volov in ena za mlado tele, vse skupaj so ocenili na 45 krajcarjev. Precej več predmetov so popisali na mitninski žagi in mlinu ob potoku Bistrica. Tu najdemo med predmeti lopate, mernike (*»Mäsl«*²⁵⁵,

²⁵⁵ Maß – lahko pomeni bokal, vrč, staro avstrijsko votlo mero, ki je merila okrog 1,41 l. Lahko pa pomeni tudi merico, stara avstrijska votla mera za trde snovi, ki je merila 3,84

»Mezen«²⁵⁶, »Zimmenter«²⁵⁷), železne sponke, kovinske palice, skrinje, škaf za pranje žita, verige in podobne stvari.

Nato so komisarji popisali arhivsko gradivo samostana. Tu najdemo najprej kar 17 različnih vrst registrov in knjig:

- depozitno knjigo »*Depositien Buch*«,
- upravniško knjigo »*Procuraturs Buch*«,
- upravniško kuhinjsko knjigo »*Procuraturs kuchel Buch*«,
- upravniško knjigo za vinograd »*Procuraturs Weingarts Buch*«,
- upravniško knjigo za samostansko pristavo »*Procuraturs Mayerhofs Buch*«,
- upravniško knjigo za nabavo oblačil »*Procuraturs Bekleidungs Buch*«,
- upravniško knjigo za beleženje milodarov »*Procuraturs Samlungsbuch*«,
- upravniško evidenco orodja »*Procuraturs Handwerksbuch*«,
- knjigo z evidenco oddanega prosa »*Procuraturs Hiers und Pfennichbuch*«,
- knjigo »*Procuraturs Weiß und schwarze Baar Buch*«,
- evidenčno knjigo za moko »*Procuraturs Mehlbuch*«,
- evidenčno knjigo za žito »*Procuraturs Getraid Buch*«,
- evidenčno knjigo za oves »*Das Haber Buch*«,
- evidenčno knjigo za soržico »*Das Korn und Weismischet Buch*«,
- evidenčno knjigo za ajdo »*Procuraturs Haiden Buch*«,
- glavno blagajniško knjigo, v kateri so bili zajeti vsi prihodki in odhodki samostana v letu 1785.

Vse našteje knjige so bile shranjene v arhivski skrinji (»*Archiv Kasten*«).

l. Vir: *Mass, Massel*, dostopno na: <http://www.daniel-stieger.ch/masseinheiten.htm>, pridobljeno: 24. 11. 2020.

²⁵⁶ Mezen (Metzen) – vagan, mernik, stara avstrijska votla mera za žito. 1 vagan je 61,48 l. Vir: Niko Hudelja, *Nemško slovenski zgodovinski slovar*, Ljubljana, 2016 (dalje: Hudelja, *Nemško slovenski*), str. 607.

²⁵⁷ Zimmenter – prihaja iz besede Ziment, ki pomeni prostorninsko mero v količini okrog 0, 35 litra. Vir: *Ziment*, dostopno na: <https://de.wikipedia.org/wiki/Ziment>, pridobljeno: 13. 10. 2020.

Nadalje so komisarji zabeležili še:

- urbar (brez letnic),
- dva zvezka deželnoknežjih in cerkvenih odredb,
- knjigo sodnih obravnav (*»Klagsprothocoll«*),
- beležko (*»Vormerkbuch«*),
- štiftregister (brez navedbe letnic),
- uredbeni protokol,
- zemljiško knjigo (*»Grundbuch«*),
- knjigo prošenj samostanskih podložnikov (*»Protokoll oder die Unterthan Bett«*),
- protokol o spremembah najema podložniških kmetij (*»Protokoll über die Veränderungen«*),
- register ovsene žitne desetine v Soboti, Pernicah in na Gortini (*»Protokoll Registerium über die Haaber Sackzehend, Holden in der Soboth, Pernizen und Gegenthall«*),
- izboljšan in popravljen štiftregister (urbar) samostanskih podložnikov (*»Rectificiertes Stifts und Steuer urbarium in Quart«*),
- desetinski register o pobrani žitni desetini s samostanskih polj na Muti (*»Zehend Buch über den Garmzehend in Mauttnerischen Feldern in Quart«*).

Med listinskimi dokumenti v samostanskem arhivu so komisarji našli precej starih računov, kupoprodajnih listin, stare patente in druge stare zapise (*»nicht besagende alte Schriften«*). Našli so torej po vsej verjetnosti kar nekaj za zgodovino samostana pomembnih dokumentov. A ker ti takrat niso imeli nobene vrednosti za samostansko premoženje, jih niso podrobneje popisali.

Popisali so samo štiri listine o soglasju državnih oblasti (*»Willbrief«*). V prvi listini, izdani 19. novembra 1747, so oblasti dovolile/potrdile dotacijo v višini 10.000 goldinarjev, ki jih je samostanu dal Janez Franc Pfister iz Burgdorfa 21. aprila 1743. V drugi listini so oblasti 21. februarja 1763 potrdile mašno ustanovo v višini 300 goldinarjev, ki jo je 1. maja 1762 samostanu darovala Julijana Schieglin za branje 15 svetih maš. Tretja listina z dne 23. aprila 1777 se je nanašala na potrditev mašne ustanove za štiri svete maše v višini 100 goldinarjev, ki jo je 15. februarja 1767 daroval

Matija Prucker (Fürpaß²⁵⁸). Četrta listina z dne 7. aprila 1784 pa se je nanašala na potrditev mašne ustanove za branje sedmih svetih maš, ki jo je muškim avguštincem darovala 10. oktobra 1778 Terezija Hangerin.

Zatem so komisarji popisali liturgične predmete (*»Kirchen Silber und Praeciosen«*), ki so jih hranili v muški samostanski cerkvi. Predmete so sicer cenili v lotih, a ne tistih za čistočo srebra, temveč tistih za težo. Najprej so s 36 goldinarji in 36 krajcarji ocenili monštranco z lunulo, ki je bila težka 61 lotov²⁵⁹. Nato so s 35 goldinarji, 7 krajcarji in 4 denariji ocenili ciborij, ki je tehtal 30 ½ Lota. Kot tretjega so ocenili ciborij, katerega pokrov je bil iz srebra z 10 lotov čistosti, noga pa narejena iz bakra in pozlačena. Ta ciborij je tehtal 16 lotov in bil ocenjen na 10 goldinarjev in 40 krajcarjev. Bil pa je predan v uporabo samostanski cerkvi. Posodica za sveta olja, težka 2 lota, je bila ocenjena na 2 goldinarja. Kot peti predmet je bil ocenjen gladek kelih s pateno, težek 21 lotov in ocenjen na 24 goldinarjev in 9 krajcarjev. Podobno, na 25 goldinarjev in 18 krajcarjev, je bil ocenjen še en gladek kelih s pateno, ta je tehtal 22 lotov. Oba keliha s pateno sta bila brezplačno dana priorju za uporabo. Kot sedmi je bil z 28 goldinarji in 45 krajcarji ocenjen večji gladek kelih s pateno, ki je tehtal 25 lotov. Nadalje je bil na 26 goldinarjev 37 krajcarjev in 2 denarija ocenjen kelih s črno zaščitno škatlo (*»Futeral«*), težak 35 ½ lota in narejen iz srebra čistosti 11 lotov. Najdražji med vsemi je bil deveti ocenjeni predmet v tem sklopu. To je bil cizeliran (*»getriebener«*), velik kelih s pateno in rjavo usnjeno zaščitno škatlo, težak 54 lotov in ocenjen na 64 goldinarjev in 24 krajcarjev. Kot zadnjega so z 21 goldinarji in 20 krajcarji ocenili vrednost starega srebrnega karmeziranega keliha (*»Karmesierter Kölch«*), težkega 40 lotov in narejenega iz 8 lotov čistega srebra.

Na koncu so komisarji popisali še liturgična oblačila (mašne plašče – modre, črne, bele, rdeče, zelene in vijolične barve –, ornate, pluviale, kazule, koroke, cingulume in rokete), liturgično perilo (purifikatorije, brisače, korporale), antependije, parametre in drugo opremo v cerkvi. Tu naj omenimo, da so v cerkvi poleg glavnega oltarja, posvečenega sv. Janezu Krstniku, popisali še dva nova stranska oltarja in tri stare stranske oltarje. Pri nobenem ni zapisan njegov patrocinij. Omenimo lahko še prižnico, ki naj bi jo po navedbah Josipa Mravljaka kupila župnija Trbonje. Cerkev je premogla tudi 10 medeninastih svečnikov, železen viseči lesteneč in tri zvonove v zvoniku. Zvonovi so bili težki 7, 3 in 2 centa, ocenili so jih na 210, 90 in 60 goldinarjev. Med liturgičnimi knjigami lahko izpostavimo bele in črne misale oziroma mašne knjige. Kot zanimivost naj omenimo, da je v cerkvi stal »kamnit marmornati lavor«, kakor so ga opisali komisarji, pri čemer so zelo verjetno imeli v mislih kropilnik za blagoslovljeno vodo.

²⁵⁸ Mathias Prucker oder Fürpaß.

²⁵⁹ Lot – utežna mera, ki je v avstrijskih deželah znašala 17,5 grama. Vir: *Loth*, dostopno na: [https://de.wikipedia.org/wiki/Lot_\(Einheit\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Lot_(Einheit)), pridobljeno: 13. 10. 2020.

Samostansko premoženje je bilo ob koncu popisa ocenjeno po sledečem vrstnem redu:

- gotovina v višini 1 goldinar, 30 krajcarjev in 2 denarija,
- zadolžnice v višini 15.889 goldinarjev (od tega 8600 goldinarjev »*Eigenthum Kapitalien*« in 7289 goldinarjev »*Stiftungs Kapitalien*«),
- poplačilo zaostalih dajatev podložnikov v višini 357 goldinarjev in 53 krajcarjev,
- samostanska srebrnina v vrednosti 22 goldinarjev in 20 krajcarjev,
- zemljiška posest v vrednosti 8791 goldinarjev in 30 krajcarjev,
- vino v vrednosti 20 goldinarjev in 50 krajcarjev,
- živina v vrednosti 131 goldinarjev,
- pohištvo, orodje in drugi predmeti v vrednosti 566 goldinarjev in 34 krajcarjev,
- liturgično oziroma mašno posodje, ornati, mašna oblačila in drugi predmeti v samostanski cerkvi v vrednosti 1137 goldinarjev in 9 krajcarjev.

Skupaj je bilo premoženje samostana ocenjeno na 26.917 goldinarjev, 46 krajcarjev in 2 denarija. Od tega zneska so odbili 421 goldinarjev in 6 krajcarjev za poplačilo neplačanih računov trgovcem in drugim obrtnikom. Na koncu je ocenjeno samostansko premoženje obsegalo 26.496 goldinarjev, 20 krajcarjev in 2 denarija.

Iz cenitve samostanskega premoženja so bile izvzete tudi vse premičnine v sobah patrov in laičnih bratov. Prior Kolumban Schwat je imel v svoji sobi lesen predalnik, majhen lesen klečalnik, omaro za oblačila, umivalnik (»*Waschschammel*«), tri mize, počivalnik (»*Schlafsessel*«), 3 naslanjače in staro posteljo. Oprema je bila nekoliko »razkošnejša«, če se osredinimo na tri mize in naslanjače, a v grobem ne odstopa kaj dosti od opremljenosti sob drugih patrov. Kvečjemu najdemo pri drugih nekoliko podrobneje opisano, koliko rjuh, žimnic, prešitih odej in navadnih odej so imeli. So pa na primer v sobi patra Anastazija Schwanna popisali tudi sliko sv. Avgušтина in pri patru Navugiusu Ulleju celo 10 slik z nabožno vsebino, knjižno omaro in nočno posodo (»*Nacht Geschier*«). Pater Tadej Vols pa je imel v svoji sobi celo medeninast lestenec, špansko steno (»*Spanische Wand*«) in tudi eno nabožno sliko. Nekoliko skromnejša oprema je bila v sobah bratov. Brat Rupert Hueber je imel dva naslonjača in staro omaro za oblačila. Podobno je bilo tudi pri bratu Petru Grill, ki je delal v mizarski delavnici. Pri njem so našli še nekaj mizarskega orodja: 15 mizarskih spon, 36 različnih obličev, 16 dlet, 3 kotomere, 1 žago, 1 spono

(»*Schraufknecht*«), sekiro in mizarsko mizo (»*Hobelbank*«). Pri ostalih bratih je poleg omar, stolov in postelj našeta tudi posteljnina, pri bratu Dizmi Mayerju pa še španska stena.

14 Usoda samostanskih poslopij in njegovih premičnin po ukinitvi samostana

V inventarju, ki je nastal ob ukinitvi samostana, lahko ugotovimo, da je samostansko poslopje in nekdanjo cerkev (brez notranje opreme) ter vrt v velikosti 1 joha kupil na dražbi Vincenc Schliber za 1200 goldinarjev leta 1789.²⁶⁰ Rudolf Puff v svojem prispevku omenja, da je prišlo na dražbi 22. junija 1789 glede nakupa samostanskega poslopja celo do spora med Vincencem Schlieberjem in drugima dvema dražiteljema, dr. Wodlerjem iz Celovca in grofom Berlosuysom. Prižnico iz muške samostanske cerkve je dobil Ignac Pehr, župnik v Trbonjah.²⁶¹ Iz ukinitvenega inventarja še izvemo, da je bil glavni oltar leta 1785 ocenjen na 40 goldinarjev in nato šele leta 1795 prodan za 30 goldinarjev občini Pišece. Ali je pišeška občina kupila tudi Marijin kip, iz ohranjenih prilog k inventarju ni razvidno. Dva nova stranska oltarja, ki sta bila leta 1785 ocenjena na skupaj 100 goldinarjev (vsak od njiju je bil vreden 50 goldinarjev), sta bila za 110 goldinarjev prav tako prodana leta 1795. Kdo je bil njun kupec, ni navedeno. Stara stranska oltarja, zelo verjetno še iz stare samostanske cerkve, sta bila leta 1785 ocenjena vsak po 10 goldinarjev. Še en star stranski oltar je bil ocenjen na 10 goldinarjev. Prav tako prižnica.²⁶² Rudolf Puff sicer navaja, da naj bi stranska oltarja sv. Andreja in sv. Katarine bila na koncu prodana po 5 goldinarjev, stranski rožnovenski oltar pa celo za 10 goldinarjev. Stranski Dominikov oltar naj bi prešel v last Mariborčana Ferdinanda Froma za 6 goldinarjev in 40 krajcarjev.²⁶³ Že na prvi pogled je vidno, da so prodajni zneski, ki jih navaja Puff, dosti nižji od ocenjenih vrednosti. Kljub temu lahko dopustimo možnost, da je po nekaj letih neuspešne prodaje tudi upravitelj samostanskih posesti njihovo ceno nekoliko spustil, z namenom, da bi jih končno prodal. Vsekakor pa Puffova navedba majhnega Dominikovega oltarja na koru muške samostanske cerkve ni točna, saj je na koru stal majhen oltar s kipom ženske svetnice, kakor je omenjeni oltar opisal ukinitveni komisar grof Karel Friderik Glaistach. Kateri svetnici je bil posvečen, ni zapisano. Možnosti pa je več. Lahko je bil posvečen Devici Mariji ali sv. Ceciliji kot zavetnici cerkvenega petja, morebiti pa celo sv. Moniki, materi sv. Avgušтина. Liturgično posodje

²⁶⁰ KLA, Inventar des aufgehobenen Augustinerklosters Hohenmauthen in Steiermark, 1. 12. 1785.

²⁶¹ Puff, *Beiträge*, str. 326–328 (328).

²⁶² KLA, Inventar des aufgehobenen Augustinerklosters Hohenmauthen in Steiermark, 1. 12. 1785, fol. 32 ter priloga.

²⁶³ Puff, *Beiträge*, str. 326–328 (328).

– kelihe, ciborije, relikviarije – so podarili škofijskima ordinariatoma ljubljanske in sekovske škofije.²⁶⁴ Na žalost ne vemo, katero liturgično posodje je romalo v katero škofijo.

Od premičnin iz samostana sta po pisanju Josipa Mravljaka v vuhreški cerkvi sv. Lovrenca nameščena dva zvonova iz opuščene samostanske cerkve na Muti.²⁶⁵

Zelo malo podatkov imamo tudi o usodi samostanske knjižnice. Iz virov vemo samo, da očitno ni premogla kakšnih pomembnejših kodeksov oziroma rokopisov, ki bi takrat zanimali dvorno knjižnico na Dunaju in univerzitetno knjižnico v Gradcu, zato knjig iz muškega samostana v teh dveh knjižnicah ni.²⁶⁶ Kljub temu pa se je po bližnjih župnijah vendarle ohranilo nekaj knjig iz samostana.

V arhivu župnije Brezno sta shranjeni dve knjigi. Prva je »*Consulta varia theologica iuridica et regularia per p.M. Ioan. Baptistam de Lezana*«, Romae, 1655. Knjiga je precej uničena, saj so odpadle platnice, ki se ne držijo več knjižnega hrbita. Slednji je zaradi nepravilne hrambe in uporabe tudi precej načet. Na notranji strani platnice je prilepljen listek z besedilom »*Ad Usum Fr. Pr. Alexii Stessl Ord. Erem. S. P. Augustini, Provinciae Austriae & Hungariae, Filii Muttensis*«, ki nam sporoča, da je bila knjiga last muškega priorja Aleksa Štesla.

Druga knjiga, ki jo hrani brezenska župnija, je delo Ioannisa Maiorisa »*Magnum Speculum exemplorum ex plusquam octoginta auctoribus, pietate, doctrina, et antiquitate venerandis, variisque historis, tractatibus & libellis excerptum, ab anonymo quodam, quicirciter annum Domini 1480, vixisse deprehenditur*«, Coloniae Agrippinae, 1701. Knjiga je dobro ohranjena in ovita v belo usnje. Na notranji strani platnice je zapis »*Ex Libris Conventus Muttensis RP. Maximiliani Herber [stein] Ord. Erem. S.P. Augus[tini]*«. Iz zapisa lahko sklepamo, da je bila knjiga najbrž last patra Maksimiljana Herbersteina, ki je veliko let svojega redovnega življenja prežvel prav v muškem samostanu in bil tukaj tudi pokopan.

Tretja ohranjena knjiga iz muškega samostana pa je knjiga iz arhiva župnije Remšnik. To je delo P. Ioannesa Paulusa Berlendusa »*Elogia deiparae virginis Mariae ad litanias eiusdem Lauretanas quae Adornandis e S. Scriptura, doctrina scholastica & morali, Concionibus, fomandiq*«, Campduni, 1677. Knjiga je precej poškodovana, saj ji manjka prednja platnica, levi zgornji vogal knjige pa je pogorel. Na notranji strani platnice je prilepljen listek, na katerem piše: »*Ad Usum Fr. Pr. Alexii Stessl Ord. Erem.*

²⁶⁴ KLA, Inventar des aufgehobenen Augustinerklosters Hohenmauthen in Steiermark, 1.12.1785.

²⁶⁵ Josip Mravljak, *Nadžupnija in dekanija Vuzenica*, Maribor, 1928, str. 84.

²⁶⁶ *Handschriftenverzeichnis der Universitätsbibliothek in Graz*, dostopno na: <http://sosa2.uni-graz.at/sosa/katalog/MAIRO.htm>, pridobljeno: 23. 4. 2020.

S. P. Augustini, Provinciae Austriae & Hungariae, Filii Muttensis«. Tudi ta knjiga je bila nekdanj last muškega priorja Alekša Štesla.

Poslopje samostana je torej leta 1789 kupil Vincenc Schliber za 1200 goldinarjev. Na podlagi vpisa v zemljiško knjigo z dne 21. julija 1816 izvemo, da je bila posest takrat ocenjena na skupno vrednost 10.500 goldinarjev. Od tega je bilo samostansko poslopje ocenjeno na 7000 goldinarjev, samostanska cerkev na 1500 goldinarjev, gospodarsko poslopje na 400 goldinarjev, kuhinjski vrt, sadovnjak in rastlinjak (*»Glaßhaus«*) pa skupaj na 1600 goldinarjev.²⁶⁷ Iz franciscejskega katastra za k. o. Zgornja Muta iz leta 1826 izvemo, da je bilo samostansko poslopje enonadstropna zgradba, ki je imela takrat hišno številko 33. Označena je bila kot stanovanjsko-poslovni objekt (*»Wohnwirtschaftsgebäude«*), velik 820 kvadratnih sežnjev in v celoti zidan.²⁶⁸

Muško samostansko poslopje je ostalo do leta 1865 v lasti dedičev 1. julija 1851 umrlega Vincenca Schlieberja. Zaradi dolga v višini 42 goldinarjev in 10 krajcarjev so bile nepremičnine dane na dražbo, ki je potekala 24. januarja 1865.²⁶⁹ Uspešna je bila že prva dražba, na njej je za 682 goldinarjev (*»Meistboth pr. 682 fl.«*) avguštinsko posest na Muti (*»Augustinergült«*) kupila Wilhelmina Breyha (tudi: Breiha). Nato je 24. julija 1869 (z veljavnostjo od 1. julija 1869) omenjena Wilhelmina Breyha avguštinsko posest s hišo št. 33 prodala za 1000 goldinarjev Jožefu Lukschu.²⁷⁰ Jožef Luksch je nato 1. julija 1884 posest prodal za 4200 goldinarjev Luisu Haselmayerju. V zvezi s prodajo se omenja, da je Haselmayer kupil celotno posest nekdanjega avguštinskega samostana na Muti oziroma kolikor je še ostalo, in sicer osrednjo samostansko stavbo s hišno številko 33, zraven nje stoječi hlev (hišna številka 34) in dve njivi, pot, dva pašnika in tri travniške parcele.²⁷¹ Dediči dne 19. aprila 1885 umrlega Luisa Haselmayerja so navedene posesti 23. februarja 1886

²⁶⁷ PAM, *Zbirka zemljiških knjig gosposčin, mest in trgov*, Knjiga zaznamkov obveznosti k zemljiški knjigi združenih gosposčin Marenberg - Radlje ob Dravi, imenje Muta, urbarialna št. 18, Schlieber - Augustiner Klostergebäude zu Hohenmauthen, str. 72.

²⁶⁸ AS, *Franciscejski kataster za Štajersko*, SI AS 177/M/F/M423, k.o. Zgornja Muta, katastrska mapa in seznam stavbnih parcel, 18. 3. 1826.

²⁶⁹ *Executive Versteigerung*, Grazer Zeitung, Nr. 15, 19. januar 1865, str. 60, dostopno na: <https://books.google.si/books?id=2hjmSfZbYH4C&pg=RA17-PA20&dq=Vinzenz+Schlieber&hl=sl&sa=X&ved=2ahUKEwjyjuXTlcPsAhVTa8AKHWTuCOEQ6AEwB3oECAGQAg#v=onepage&q&f=false>, pridobljeno: 20.10.2020; *Privatier zu Hohenmauthen*, Amtsblatt zur Wiener Zeitung, 1854, št. 8, 10. januar 1865, str. 46, dostopno na: https://books.google.si/books?id=eBYkC7ag_3MC&pg=RA2-PA98-IA6&dq=Schlieber+hohenmauthen&hl=sl&sa=X&ved=2ahUKEwil8qOUmcPsAhUFQUEAHUt7CDkQ6AEwAHOECAIQAg#v=onepage&q=Schlieber%20hohenmauthen&f=false, pridobljeno: 20.10.2020.

²⁷⁰ PAM, *Okrajno sodišče Marenberg*, Zbirka zemljiškoknjižnih listin 1874, listina št. 1263, AŠ 81.

²⁷¹ PAM, *Okrajno sodišče Marenberg*, Zbirka zemljiškoknjižnih listin 1884, listina št. 2267, AŠ.

prodali trški občini Muta za 4400 goldinarjev.²⁷² Trška občina Muta²⁷³ je 12. julija 1893 pri navedeni posesti razdelila njivo na parceli 134 na dve novi parceli: 134/1 in 134/2. Pri tem je manjšo parcelo 134/2 zamenjala za parcelo št. 139 na Zgornji Muti z zakoncema Francem in Antonijo Nachberger.²⁷⁴ Nato pa sta 21. maja 1921 sklenili trška občina Muta in šolska občina Muta posebno menjalno pogodbo. V njej je navedeno, da je trška občina dne 23. februarja 1886 kupila stavbo s hišno številko 33 in pripadajočim vrtom na Zgornji Muti za potrebe muške šole, ki je do takrat domovala v premajhnih prostorih. Občina je poslopje prenovila in usposobila za potrebe muške šole, ki se je vanj kmalu zatem tudi vselila. Stavbo je občina nato prepustila v brezplačno uporabo muški šolski občini. V zameno pa je takrat šolska občina prepustila muški občini v brezplačno uporabo svoje staro šolsko poslopje na Zgornji Muti, v hiši št. 28. Očitno obe strani leta 1886 nista sklenili kakšne pogodbe, kjer bi pravno uredili menjavo stavb in pripadajočih zemljišč. Prav to nam potrjuje navedena menjalna pogodba z dne 21. maja 1921.²⁷⁵ Samostansko poslopje je ostalo last muške šolske občine do leta 1949, ko je postalo splošno ljudsko premoženje.²⁷⁶

Samostanska cerkev, ki je bila na novo pozidana med letoma 1750 in 1760, je že popolnoma izginila do leta 1875, ko je Ignacij Orožen izdal knjigo o zgodovini Lavantinske škofije. Preostalo samostansko poslopje pa je bilo takrat precej zanemarjeno in že deloma propadlo (*»zum Theile verfallen«*).²⁷⁷

²⁷² PAM, *Okrajno sodišče Marenberg*, Zbirka zemljiškoknjižnih listin 1886, listina št. 1049, AŠ 104.

²⁷³ Leta 1886 in 1893 je bil na čelu občine Muta župan Otto Erber, ki je imel v lasti tudi muške fužine.

²⁷⁴ PAM, *Okrajno sodišče Marenberg*, Zbirka zemljiškoknjižnih listin 1894, listina št. 3391, AŠ 115.

²⁷⁵ PAM, *Okrajno sodišče Marenberg*, Zbirka zemljiškoknjižnih listin 1921, listina št. 275, AŠ 391.

²⁷⁶ Okrajno sodišče Slovenj Gradec, Zgodovinski izpis za zemljiškoknjižni vložek št. 40.

²⁷⁷ Orožen, *Das Bisthum*, str. 123–124.

15 Ukinitveni inventar avguštinskega samostana na Muti iz leta 1785

Foll. 1

Inventarium über das Vermögen des den 6.ten Octobr 785 aufgehobenen Klosters der P: P: Augustiner auf der Hohenmauthen in Marburger Kreiss des Herzogthum Steiermarkh

An Baarem Gelde:	F	Xr	d
- In dem Priorat			
- Munz	1	30	2
- In der Sakristey			
- Nichts			
			Summa ut supra

Den 21.ten Novemb.

785 an das K.K.

Cameral Zahlamt

abgeführt sub articulo 7. a (nno) 786.

Lit A. Welche 1 f 30 Xr 2 d an das Kaiser Königl: in S. Ö Vereinigte kammeral zahlamt in dem Religions Fond laut Quittung Litt. A abgefürth worden sind

An Schuld Papieren und Zwar Eigenthumlichen Capitalien In offentl. Fond

No. 1. Steyrisch Ständische aerarial obligation an
N: Prior und Convent der P. P. Augustiner zu Mautten lautend
Sub No. 1432, dd²⁷⁸ 1.ten May 775, a 3 ½ % pr: 600 fl.
Intee²⁷⁹ ausstand von 1. Mai 1785: 600 fl.

²⁷⁸ dd, ddt, dato – datum.

²⁷⁹ Intee – okrajšava za Interesse, po slovensko obresti oziroma kak drug donos. Vir: Adriano Cappelli, *Lexicon Abbreviaturarum*, Leipzig, 1901, str. 164, dostopno na:

Foll. 2

No. 2. Eine original Wiener Stadt Banco Obligation
an die P.P. Augustiner zu Mautten in Untersteiermark lautend
Sub No. 51027, dd. 26.ten 9ber²⁸⁰ 770 a 4% pr: 1000 fl.

Intee Ausstand von 26. 9ber 785

No. 3. Eine original Kupfer Queksilber
und Bergwerkhauptkasse in Wienn Obligation
et Supra lautend Sub Nr. 7756 dd. 1. 8ber²⁸¹ 1772 a 4% pr 1000 fl.

Inter Ausstand von 8ber [Oktober] 785

No. 4 Eine original Wiener Stadt Banco Obligation
an die P. P. Augustiner zu Mautten in Untersteiermark
lautend Sub No. 41039, dd. 10.ten 8ber 1769 a 4 % pr 1600 fl.

Intee Ausstand von 10. ^{ten} 8ber 785

No. 5 Eine original Wiener Standt Banco Obligation
an die P. P. Augustiner zu Mauthen in Untersteiermark
lautend Sub Nr. 24.375, dd 8.ten Jänner 776 a 4 % pr 1500 fl.

Intee ausstand von 19.ten May 785.

Videatur aus Cassejournals 767/787 P. denn der No. 39.544 dd. 19.ten May
785 komt unter dem Stiftungs Kapitalen Past Nr. 14.vor.

Foll. 3

Bey privaten

No. 6. Eine original Schuld Obligation ausgehend von
N. Prior und Convent des Augustiner Kloster in Wien
ad Sact. Sebast. et Rochum²⁸² und an das Augustiner Convent
zu Mautten in Untersteiermark lautend dd. Wien den 1. ^{ten}
Aprill 1772a 4 % pr 2900 fl.

Intee ausstand von 1.ten Aprill 785.

Summa der eingenthumlichen Capitalien 8600 fl.

http://capricorn.bc.edu/siepm/DOCUMENTS/Cappelli_Lexicon%20abbreviaturarum.pdf
f, pridobljeno: 3. 11. 2020; Niko Hudelja, *Nemško slovenski*, str. 472.

²⁸⁰ November.

²⁸¹ Oktober.

²⁸² Avguštnski eremitski samostan sv. Roka in Sebastjana na Dunaju.

An Stiftungs capitalien in öffentlichen Fond

No. 7. Eine Steyrische Ständische aerarial Obligation
an N: Prior und Convent P. P. Augustiner zu Mautten lautend
Sub No. 2539, di dato 1.ten May 777 a 4 % pr 100 fl.

Intee Ausstand von 1.ten May 785.

No. 8. Eine abschrift von einer d^o283
Obligation wovon das Original bey der Depositen Coon
in Graz innen liegtet, an N: Prior und Convent Augustiner
ordens an der Mauttenals eine Gschigliche²⁸⁴ Stiftung lautend

Foll. 4

Sub No. 2358, dt. 1.ten Feb. 768 a 4 % pr 300 fl.

Intee Ausstand von 1.ten Aug. 785.

No. 9. Eine d^o von d^o at supra²⁸⁵
an die Kirchen St. Johann der Täufer der P. P.
Augustiner zu Hohen Mautten als eine
Theresia Zengger Stiftung lautend Sub No. 860
dd. 1.ten May 783 a 3 ½% pr 189 fl.

Intee Ausstand von 1.ten May 785.

No. 10. Eine abschrift von einer
Steyerisch Ständischen Domestical
Obligation wovon das original bey der Depositen Coon
in Graz erliegt, an N: Prior und Convent Augustiner
Ordens an der Mauth, als eine Stiftung
auf wochentl[ich] 2 h[eilige] Messen die
aber nur in 64 bestehen können und ewiges Licht
lautend Sub No. 2121, dd. 1.ten Febr. 768 a 4 % pr 2000 fl.

²⁸³ Steyrischen Ständischen aerarial Obligation.

²⁸⁴ Gre za priimek osebe, katere ime ni navedeno.

²⁸⁵ Ista vrsta obligacije kot ena pred tem.

Intee Ausstand von 1.ten August 785.

No. 11. Eine d^o von d^{o286} ut supra
als eine Mathias Fürpassische Stiftung
Sub No. 2397, dd. 1.ten May 770 a 4 % pr 100 fl.

Foll. 5

No. 12. Eine Original Obl[igation] an die
Augustiner Kirchen zu Mautten lautend, als eine
Joh. Sokolnische Stiftung, lautend Sub No. 1160,
dt. 1.ten Febr[uar] 785 a 4 % pr 100 fl.

Intee Ausstand von 1.ten Feb. 785.

No.13. Eine original N. Ö.²⁸⁷ Landschafts Obligation
an die P. P. Augustiner zu Mautten in Untersteiermark
lautend Sub No. 17290, dd Wien den 21. Jenner²⁸⁸ 777 a 4% pr 1000 fl.

Intee Ausstand von 21. July 785.

No. 14. Eine Original Wiener Stadt Banco Oblig[ation]
an die P. P. Augustiner zu Mautten in Untersteiermark
noe. der Pfisterischen Stiftung lautend sub No. 39544
dd. 19.ten May 1785 a 4% 1500 fl.

Intee Ausstand von 19.ten May 785.

No. 15. Eine d^o d^{o289} ut Supra lautend
Sub No. 26289, dd. 21.ten May 770 a 4% pr 500 fl.

Intei Ausstand von 21. May 785.

No. 16. Ein Orig[inal] Kupfer, Queksilber
und Bergwerk Hauptkasse in Wien at supra

²⁸⁶ Enaka vrsta obligacije kot ena pred tem.

²⁸⁷ Niederösterreichische.

²⁸⁸ Januar.

²⁸⁹ Enaka vrsta obligacije kot ena pred tem.

Foll. 6

lautend Sub No. 9192, dd. 1.ten Jenner 773 a 4 % pr 1000 fl.

Bey Privaten

No. 17. Eine Original Schuldobligation ausgehend von
N. N. Prior und Convent des beschuchten Augustiner
Kloster zu Völkermarkt bey Maria Himmelfahrth an das
Augustiner Kloster zu Mautten lautend dd 25. Sept[ember] 782
a 4% pr 500 fl.

Intee Ausstand von 25. 7ber²⁹⁰ 785.

Summa Stiftungs Capitalien 7289 fl.

Summa der eigenthümlichen 8600 fl.

Zusammen: 15889 fl.

Litt. B. Welche sammentliche Original und abschrift. Schuldbriefe laut
Quittung Lit. B. der Kammeral Kasse zu dem Religions Fond abgeben
worden sind.

²⁹⁰ September.

An Unterthans Ausständen

Litt. C.

Innhalt des Sub Litt. C. zu liegenden von dem P. Prior unterschriebenen

Foll. 7

Ausstands Extract aus dem Steuer Register
schulden die dem Augustiner Kloster dienende 14
Unterthanen an der Jahrs
Stift pro 785

200 fl. 48 Xr. 4/16 d

Ins. Laut Litt. D. an kleinrechten und
Robath von Anno 783 bis inq[clusive] 785
so in Geld nach dem rectificatorischen
Anschlag betragen

154 fl. 5 Xr.

Litt. E.

Mehr ut Litt. E restiren die zehend holden von der
Robath und Pernitzen an Schuldigen Sakzehend²⁹¹ in Geld
ut Supra

3 fl.

Summa 357 fl. 53 Xr.4/16 d.

An Eigenthumlichen Praeciosen und Silber

6 Silberne Mund Löffel
im Gewicht 15 Loth 9 lettig a 36 Xr.

9 fl.

3 Paar d^{o292} mit Messer
und Gabel in Futeral²⁹³ im Gewicht zusammen
20 Loth a 40 Xr.

13 fl. 20 Xr.

Summa 22 fl. 20 Xr.

²⁹¹ Mišljena je vrečna desetina s Pernic.

²⁹² Silberner Mund Löffel.

²⁹³ Futeral – zaščitna škatla. Uporabljala se je tudi za kelihe.

Anmerkung

Litt. F.

Ob spezifiziertes Silber ist laut gegenschein, Lit. F.

Foll. 8

der diesfälligen Praeciosen Coon abgeben worden.

An liegenden Gutern, Herrn Gult mit Unterthanen

16 tt²⁹⁴. 3 ß 22 ½ d bestehed in 3 St[uck] Feldbau, 1 Mitterer Garten, 2 Wiesen, 1 Waldung, Garm zehend, Sakzehend 41 fl. 8 ¾ Xr. Geld dienst 10 fl. 14 Xr. laudemien²⁹⁵, Kleinrechten, Zünß Getreid, zug und Hand robath und 2 ½ Emmer Bergrecht, so laut befund.

Litt. G.

Extract Litt. G mit einer benutzung von 130 fl. 59 ½ Xr. zwar angenommen dahingegen aber im Durchschnitt von 10 Jahren über abschlag aller Kosten und des Dominical Beytrags benuzet werden auf 211 fl. 22 Xr. somit

in Kapital a 4% ausmachen 5284 fl.

Wirtschafts Höfe

Ein von dem Kloster neu erbauter Mayerhof,
so unparth[eylich] geschätzt werden pr 300 fl.

Item eine Saagmühl allein
zum aigenen gebrauch 40 fl.

An Gebäuden

Das Kloster mit einem Stockwerk samt der daran stosenden

Foll. 9.

Kirche nach obiger Schätzung pr 2700 fl.

²⁹⁴ 16 Funtov.

²⁹⁵ Laudemium – primščina, dajatev za pridobitev pravice do uživanja kmetije. Vir. Hudelja, *Slovensko nemški*, str. 558.

An Weingarten

Litt. H.

Ein Weingarten in Klein St. Kunigund Mahrburger Kreis
laut befunds Extract Litt H. ist dessen rectificatorischen
benutzung über Abschlag des Dominical Beytrages
angenohmen pr 12 fl. 40 ½ Xr. so in Kapital a 4 % betraget 317 fl. 30 Xr.

An Waldungen

Ausser dem befunds Extract

besizet dieses Kloster die von Guth Kienhofen gegen einer
Wiesen, so selbe von der gemeinen Burgerschaft zu Mautten
gegen denn gschakniß weis überkommen hat, daß in ewige
Zeiten von ihnen P. P. Augustinern von Georgi bis Mihaeli um 6
Uhr und von Michaeli bis Georgi um 7 Uhr streiche einen Lb.
Meß absqud Intentione abgehalten werden sollen;
Eingetauschte Waldung an der sogenanten St. Peter Strasesen 150 fl.
und ist selbe unpartheilich aestimiret worden pr

Summa 8791 fl. 30 Xr.

Foll. 10

Wein in Kloster Keller	Wein Jahr	Startin	Eimer	Schätzungs Werth fl.	Betragt in Geld		
					fl.	Xr.	d
No. 1 Mahrburg	784	1		40	40		
No. 2 Mahrburg	784	1		40	40		
No. 3 Mahrburg	784		7 ½	a 4 fl.	30 fl.		

Leere Fässer, und Keller Gerätschaften

3 große Wein Fässer a 20
Eimer mit Eisernen Reifen a 20 Xr. 20 fl.

1 Gies Korb und 2 Weinschaff für zusammen 30 Xr.

1 altes Wein Sail pr 20 Xr.

4 tt Baum Oll so ohne Schätzung zu Erhaltung des gestiften ewigen Lichts in der Kirche bey gelassen werden.

Summa 20 fl. 50 Xr.

Foll. 11

An Vieh bey dem Kloster

Nichts

Auf dem Mayerhof

In Pferd stall

2 Schwarze Wallacher²⁹⁶ jeder mit weiser Stirn und Schnauzel
einer hiervon 7 jahrig der andere in das 9 Jahr pr. 45 fl.

In Ochsen Stall

1 Paar 5 jahriger zug Ohsen wovon einer Licht der andere
schwarz braun ist pr. 70 fl.

²⁹⁶ Wallacher – obrezana žrebca (konja). Vir: Hudelja, *Nemško slovenski*, str. 1014.

Im Kühe Stall

Eine schwarz braune 8 Jahrige Kuh pr. 16 fl.

Im Schweine Stall

Nichst

In Weingarth

Eigenthumlich nichts

Summa 131 fl.

An verschiedenen Vorrath bey dem Kloster

Auf dem Getraid Kasten

3 2/3 Mezen²⁹⁷ Bau Waiz a pr 14 fl. 40 Xr.

Foll. 12

2 Mezen Korn a 3 fl. 6 fl.

2/3 Mezen Haaber a 50 Xr. 34 Xr.

1 Zörg²⁹⁸ Fisollen²⁹⁹ pr. 1 fl.

½ Mezen Gersten 1 fl.

1 2/3 Mezen Linsen pr. 5 fl. 8 fl. 20 Xr.

1/3 Mezen Hierst pr. 30 Xr.

1 Mezen Feld Bohnen³⁰⁰ pr. 3 fl.

1 Mezen Dorn Zwespen³⁰¹ 1 fl. 15 Xr.

²⁹⁷ Mezen (Metzen) – vagan, mernik, stara avstrijska votla mera za žito. 1 vagan je 61,48 l. Vir: Hudelja, *Nemško slovenski*, str. 607.

²⁹⁸ Zärg (Zarg) – okrogel lesen predmet z luknjastim dnom, podoben situ. Vir: *Zarg*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=PfWB&lemid=PZ00192, pridobljeno: 3. 11. 2020.

²⁹⁹ Fisollen – stročji fižol.

³⁰⁰ Feldbohnen – bob.

Anmerkung

Ob Specificierter Vorrath ist dem aufgestellten Temporalitäts
Administratorm Johan Bapt. Schöller zum Unterhalt der Mayerleuten
übergeben worden.

In den Speis Gewölb

100 tt in Luft geselchter Spek	13 fl. 20 Xr.
Stikelweis ³⁰² in einem Kubel a 8 Xr.	

15 tt frisches Schmeer ³⁰³ a 10 Xr.	2 fl 30 Xr.
--	-------------

20 tt grobes Machel in einem Kubel a 6Xr.	2 fl.
---	-------

A[lle]ß ut supra den Adminitrator übergeben worden.

15 tt Machel a 6 Xr.	1 fl. 30 Xr.
----------------------	--------------

20 tt Rindschmalz a 12 Xr. -	4 fl.
------------------------------	-------

50 tt frischen Spek a 9 Xr. -	7 fl. 30 Xr.
-------------------------------	--------------

4 Maß ³⁰⁴ gerolte Gersten ³⁰⁵ a 3 Xr.	12 fl.
---	--------

1 Maß Ziserl ³⁰⁶	5 fl.
-----------------------------	-------

2 Maß Linsen	8 fl.
--------------	-------

³⁰¹ (Dorn) Zwespen - Češplja. Vir: *Zwespe*, dostopno na: http://woerterbuchnetz.de/DWB/call_wbgui_py_from_form?sigle=DWB&mode=Volltextsuche&hitlist=&patternlist=&lemid=GZ13172#XGZ13172, pridobljeno: 3. 11. 2020.

³⁰² Stückelweise - v kosih.

³⁰³ Schmeer - Mast.

³⁰⁴ Maß - merica, votla mera, različnih velikosti.

³⁰⁵ Gerollte Gersten - izluščeni ječmen. Vir: *Gerollt*, dostopno na: <https://www.dwds.de/wb/dwb/gerollt>, pridobljeno: 3. 11. 2020.

³⁰⁶ Ziserl - grahorca. Vir: *Zieser Erbse*, dostopno na: <https://books.google.si/books?id=9xM2AAAAAAJ&pg=PA237&lpg=PA237&dq=zieser+erbse&source=bl&ots=NubNUURfh0&sig=ACfU3U0UuSmfOm9EuWzpNppW0ZvN5ez-jQ&hl=sl&sa=X&ved=2ahUKEwjg5NS2u-bsAhVj5OAKHej3CkkQ6AEwBnoECAYQAg#v=onepage&q=zieser%20erbse&f=false>, pridobljeno: 3. 11. 2020. *Lathyrus sativus*, dostopno na: https://it.wikipedia.org/wiki/Lathyrus_sativus, pridobljeno: 3. 11. 2020.

Anmerkung

Vorstehender Vorrath ist dem P. P. Prior zum unterhalt der Geistlichen der Schätzung nach kauflich übergeben; von ihnen in die Convents Rechnung pr Empfang genommen, und sonach laut obigen Rechnungs Buch genant Introitus et existus ausgeglichen worden.

Bey dem Mayerhof

30 Schober ³⁰⁷ sommer und Winterkorn a 45 Xr.	22 fl. 30 Xr.
8 schober [Sommer un Winter] Gersten a 45 Xr.	6 fl.
1 Schober [Sommer und Winter] Hierst	30 Xr.
20 Ct. Hey a 45 Xr.	15 fl.
16 Ct Grumath ³⁰⁸ a 30 Xr.	8 fl.
4 Ct Klee a 45 Xr.	3 fl.
30 Schober Stroh a 30 Xr.	15 fl.
Das vorfindige Rit ³⁰⁹ samt Linsen Stroh	4 fl.

In der Stallung

Der sammtentliche Dung	1 fl.
------------------------	-------

Auf dem Acker bey dem Mayerhaus

Der annach stehende Hayden so auf 2 ½ Viertl geschätzt werden pr.	5 fl. 30 Xr.
Der d ³¹⁰ Klee pr 1 Ct.	45 Xr.

³⁰⁷ Schober – kopa, kopica. Vir: Hudelja, *Nemško slovenski*, str. 798.

³⁰⁸ Grümth (Grummet) – otava. Vir: *Grummet*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=Adelung&lemid=DG03307, pridobljeno: 3. 11. 2020.

³⁰⁹ Ritt Stroh – drobno seno. Vir: *Das Oeconomische Lexici*, Zweiter Teil, str. 2841, dostopno na: <https://books.google.si/books?id=6g1f3BMNm80C&pg=PA2841&lpg=PA2841&dq=Ritt+stroh&source=bl&ots=vA4KcMWGzw&sig=ACfU3U2rL5slxMvM-2CQBd10JsS76dk5Eg&hl=sl&sa=X&ved=2ahUKEwui6pq3v-bsAhVS8OAKHfxCDGg4ChDoATAlegQICBAC#v=onepage&q=Ritt%20stroh&f=false>, pridobljeno: 3. 11. 2020.

³¹⁰ Mišljen isti zapis kot eno vrstico više.

Foll. 14

11 Hifel ³¹¹ Feld Bohnen geschätzt laut 2 ½ Viertl	9 fl.
Das annach am Feld stehende Kraut	4 fl.
Die [annach am Feld stehende] Gelbe Rüben an 4 Pissnig	1 fl. 30 Xr.
4 Pissnig Rueben	2 fl.
19 Hifel Pfennich ³¹² a 1 fl.	19 fl.
2 ½ Hifel Stamen Klee	45 Xr.
1 Viertl aus gesöltes Winter Korn	3 fl.
der sammentliche annach stehende Turkische Waiz	4 fl. 30 Xr.

Auf dem sogenannten Kreutz Acker

Der gesamte Turkische Waiz

samt Kürbis und etwas Fisollen	10 fl. 30 Xr.
3 Pissnig Ruben	1 fl. 30 Xr.
1 ¼ aus gesöltes Winter Korn	3 fl. 45 Xr.
Der zum Theil gescheitten und stehende Haiden pr 10 Mezen a 2 fl.	20 fl.

Auf dem Acker bey der St. Peter Strassen

Der daselbst in Hifele stehende Haiden pr 16 Mezen a 2 fl.	32 fl.
--	--------

Im Gegenthal Wald

10 Waldklafter geschlagenes weiches Brennholz a 36 Xr. pr.	6 fl.
--	-------

³¹¹ Hifel – lesena konstrukcija za sušenje sena. Lahko tudi palica (za fižol). Vir: *Hifel*, dostopno na: <https://drw-www.adw.uni-heidelberg.de/drw-cgi/zeige?index=lemmata&term=hifel>, pridobljeno: 3. 11. 2020; *Hiefel*, dostopno na: <https://de.wiktionary.org/wiki/Hiefel>, pridobljeno: 3.11.2020.

³¹² Phennich – star nemški izraz za proso. Vir: *Phennich*, dostopno na: <https://studylibde.com/doc/2039843/p---ngw>, pridobljeno: 8. 3. 2019.

Foll. 15

An Mobilien Effecten und anderen Geräthschaften

In dem Kloster

An Zunn

71 tt a 20 Xr. bestehend in 4 grossen in 12 etwas
kleineren und 6 mitleren Schusseln 23 fl. 40 Xr.

16 tt a 20 Xr bestehend in 4 kleinen Salz Tassel³¹³ in
3 Schiessel Reif, 1 mitlere Schiesel und 5 kleine
Schusseln 5 fl. 20 Xr.

7 tt a 20 Xr bestehend in einen Schaaalen Einsag 2 fl. 20 Xr.

29 tt a 20 Xr bestehend in 29 Zünnteller 9 fl. 40 Xr.

23 tt a 20 Xr. bestehend in 33 Portion Schusseln und
einen zinnern Vorleg Löffel 7 fl. 40 Xr.

4 ½ tt a 20 Xr. bestehend in drei Leihtern 1 fl. 30 Xr.

22 tt a 20 Xr. bestehend in 11 halb Kandln 7 fl. 20 Xr.

An Messing in der Küchel

Ein messingener Mörser
mit eisernen Postil im Gewicht 4 tt a 20 Xr. 1 fl. 20 Xr.

Foll. 16

An Kupfer

Ein alter Brandwein Kessel mit Gewicht 8 tt a 18Xr. 2 fl. 24 Xr.

Ein Klaines Raindl³¹⁴ 15 Xr.

Ein Schiessel in Gewicht 5 tt a 18 Xr. 1 fl. 30 Xr.

³¹³ Mišljene verjetno majhne posode za sol.

³¹⁴ Reindl – majhna posoda (nizek lonec) za kuhanje. Vir: *Reindl*, dostopno na:
<https://de.wiktionary.org/wiki/Reindl>, pridobljeno: 3. 11. 2020.

An Eisen

160 tt altes Eisen 3 Xr.	8 fl.
1 alter Pratter	20 Xr.
1 Kirchen Gitter	30 Xr.
Eine alte Thur	3 fl.
9 Boden Fenster Gitter 15 Xr.	2 fl. 15 Xr.

An Leinwäsch

8 große grob Tomastene ³¹⁵ Tischtücher a 1 fl.	8 fl.
6 kleine grobe Tomastene Tischtücher a 30 Xr.	3 fl.
56 Tisch Servietten sehr schlecht a 2 Xr.	1 fl. 52 Xr.

An Beth Gewand

In Provincialatzimmer

Ein aufgerichtetes Beth, Betehemd in einer weichen Bethspanten, Madrazen, 2 langen Federpolstern, Kopfküß, 2 Leintücher, Decken und Kouwerth Decken	10 fl.
---	--------

Foll. 17

An verschiedenen anderen Haus Geräthschaften

In der Kuehel

Ein grosser eiserner Feuerherd pr 20 tt a 2 Xr.	40 Xr.
Ein kleines eisernes Holz Schragl	15 Xr.
Ein Bratter Ständerling ³¹⁶ samt Herdschaufel, eine grosse, eine kleine Feuer zange	1 fl.
Ein Kupferner Überhang Kessel im Gewicht bey laifig 8 tt:	2 fl. 24 Xr.
2 eiserne Brath Pfannen a 7 Xr.	14 Xr.

³¹⁵ Prti, ki so bili narejeni iz damasta.

³¹⁶ Ständerling – vrsta posode. Vir: *Ständerling*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=DWB&lemid=GS40432, pridobljeno: 3. 11. 2020.

2 eiserne dreyfuß a 3 Xr.	6 Xr.
1 Rasch ³¹⁷	10 Xr.
1 grosser ein mitlerer und 2 kleine eiserne Pfannen	17 Xr.
2 grosse und 2 kleine eiserne haren Dekel ³¹⁸	16 Xr.
5 eiserne grosse Bratspiese a 10 Xr.	50 Xr.
5 wasser Schäffer ³¹⁹ a 3 Xr.	15 Xr.
Samentliches anderes Kuchel Geschier	10 Xr.

In Speis Gewölb

Eine grosse Brod Trugen	30 Xr.
Ein Hakstok ³²⁰	10 Xr.
3 Mehl Kübel a 4Xr	12 Xr.
2 alte Eiserne Schnelwagen ³²¹	30 Xr.

Foll. 18

Ein Schmalz Tesen ³²² , 2 Machat und 1 Spek Kubel zusammen	40 Xr.
---	--------

In der Einsetz

Eine Lerchene Krauth Pottung ³²³	2 fl.
2 Wasser Schäffer a 4 Xr.	8 Xr.

In der Tischlerey

Der sammentl. Tischlerzeug	8 fl.
----------------------------	-------

³¹⁷ Rasch – posebno blago, tudi oblačilo tkano iz volne. Vir: *Rasch*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=Meyers&lemid=IR00748, pridobljeno: 5. 11. 2020.

³¹⁸ Eiserne haren Dekel – majhna železna pokrovka.

³¹⁹ Wasser Schäffer – škafi za vodo.

³²⁰ Hakstock – klada, ki so jo verjetno uporabljali za sekanje mesa.

³²¹ Schnelwagen – tehtnice.

³²² Schmalztse – posoda za mast.

³²³ Mišljen je škaf za zelje »Kraut Bottich«. Vir: *Bottich*, dostopno na: <https://drw-www.adw.uni-heidelberg.de/drw-cgi/zeige?index=lemmata&term=Bottich>, pridobljeno: 3. 11. 2020.

In Refectorio

Eine Eiserne Hang Uhr samt 1 Kasten	6 fl.
2 alte Tisch Tafeln	1 fl. 3 Xr.
11 alte Lederne Sessel a 13 Xr.	2 fl. 45Xr.
Ein Schank Kasten von weichen Holz sehr schlecht	24 Xr.
Ein Tischwäschpreß	20 Xr.
Ein Kuhlschaffel samt Schamel von weichen Holz	8 Xr.
Sammentliche Flaschen und Trinkgläser	40 Xr.
2 Tisch Keriton	10 Xr.
8 St[ück] Verschiedene Bilder a 10 Xr.	1 fl. 20 Xr.
1 Spiel Bretl samt dennen Steinen	10 Xr.

In Kreutz Gang

2 Holzerne Wasser Amper	14 Xr.
-------------------------	--------

Foll. 19

13 Stuck grosse und kleine alte Teses ³²⁴ a 2 Xr	26 Xr.
24 Kerzen Bretel	12 Xr.
Eine lange alte Tafel von weichem Holz in Form eines Tisches	24 Xr.
Ein Beichtstuhl ³²⁵ von weichem Holz in Form eines Tisches pr	24 Xr.
6 Holzerne Schlafsessel a 10 Xr.	1 fl.
1 kleine Speis Glocken	20 Xr.

Über die Stiegen Im ersten Stockwerk

Ein Crucifix und 2 Statuen von Bildhauerarbeit, gefast und vergoldet	3 fl.
2 gemahlene Bilder sehr alt	10 Xr.
Eine eiserne Stiegen Latern	20 Xr.

³²⁴ Teses – posode.

³²⁵ Verjetno nekoliko bolj odprta vrsta spovednice.

Auf dem Gang alda

Ein Langer Uhrkasten von weichen Holz	50 Xr.
Ein Waschkasten von weichen Holz	1 fl. 45 Xr.
4 Kanape a 20 Xr.	1 fl. 20 Xr.
75 groß und kleine Theses a 2 Xr.	2 fl. 30 Xr.
Ein kasten von weichen Holz	1 fl.
Ein Kasten von weichen Holz	1 fl. 30 Xr.

In Provincialat und anstossenden Secretari Zimmer

Foll. 20

Ein Bibliothek Kasten von weichen Holz mit gutten Thuren	1 fl.
6 gelb tuchene Sessel a 20 Xr.	2 fl.
1 gelber Stoksessel	10 Xr.
1 Bettscham Kastel von weichen Holz	30 Xr.
1 Mitlerer 4 Eggiger Tisch mit Türkischen Tepich	1 fl. 30 Xr.
1 Kleiner d ³²⁶ mit Ordi Teppich ³²⁷	30 Xr.
11 Stück geistl. Bilder a 20 Xr.	3 fl. 40 Xr.
1 Glasernes Kastel mit Jesu Kindl	1 fl. 30 Xr.
Das Protrait des Stifters mit vergoldeten Ramen	30 Xr.
1 langer Kasten mit einer Gutter Thür	45 Xr.
31 kleine Trinkgläser	31 Xr.
1 Schubladekasten von weichem Holz	1 fl. 30 Xr.

Im Kohr

Ein kleines Positiv mit 5 registern	10 fl.
Eine Kappele mit einer Frauen Statuen	40 Xr.
3 Kohrstuhle von weichen Holz	3 fl.

³²⁶ Ista vsebina kot eno vrstico prej.

³²⁷ Vrsta preproge.

In Wäsch Kasten neben dem Oratorio

3 Metallene und 17 Baumerne Eß Löffel³²⁸ nebst 16 paar
Messer und Gabel mit Baumernen Hefl³²⁹ 1 fl.30 Xr.

Foll. 21

Ein Glaßierter Suppen Topf 6 Xr

Ein Gläsernes weichbrunn Kessler, 6 Trinkgläser und
3 Stroberne Schiessel Teller zusammen 25 Xr.

Auf dem Getraid Kasten in dem Convent

2 Feuer Haken pr 1 fl.

8 Fliegl grosse Winter Fenster a 30 Xr. 4 fl.

12 schlechte Mistbeth Fenster 1 fl. 30 Xr.

1 Fleisch Kasten 45 Xr.

5 alte Getraide Säke a 6 Xr. 30 Xr.

1 grosses ein mitleres ein kleines
Getraid Schaffel samt einer Schaufel zusammen 45 Xr.

4 Getraid Truchen von weichen Holz a 1 fl. 4 fl.

Das saemtl. neue erdene Kuchel Geschier³³⁰ 1 fl.

1 grosser Wäsch Korb pr. 12 Xr.

Die sammentl. neue Getraid Messerey 8 fl.

3 alte Schutt Fässer 21 fl.

2 alte Tischl von weichen Holz a 15 Xr. 30 Xr.

4 holzerne Polter a 5 Xr. 20 Xr.

4 Schalous Balken 1 fl.

³²⁸ Baumerne Eß Löffel – verjetno lesene žlice.

³²⁹ Vilice in noži z lesenimi ročaji. Vir: *Hefel*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=ElsWB&lemid=EH00092, pridobljeno: 5. 11. 2020.

³³⁰ Erdener Küchel Geschier – pribor, narejen iz žgane gline. Vir: *Irdenes Geschirr*, dostopno na: <https://www.duden.de/suchen/dudenonline/irdenes%20geschirr>, pridobljeno: 3. 11. 2020.

1 alter Kasten von weichen Holz	30 Xr.
1 alter Schmalz Kübel	6 Xr.
1 alter Hölzerner Schlafsessel	6 Xr.

Foll. 22

1 alter d ³³¹ Lederner Sessel	6 Xr.
--	-------

Ausser dem Kloster, In der Wagenschuppen

Ein halb gedecktes Kallesch ³³² pr.	25 fl.
10 lange Nußbaumene dike Laden a 6 Xr.	1 fl.
24 Eichene dike Laden a 6 Xr.	2 fl. 24 Xr.
1 beschlagene Schlitten Kuffer	1 fl. 10 Xr.
1 unbeschlagene Schlitten Kuffer	35 Xr.
1 beschlagene Kallesch anze ³³³	1 fl.
Eine Feuer Laiter	30 Xr.
Ein altes Wasser Vaß	15 Xr.
1 kleine Thor Glocken	2 fl.

Im Garten

Ein Tisch von weichen Holz, sehr schlecht	12 Xr.
Eine alte Blechene Gießkan	4 Xr.

In Mayerhaus

13 Strobene Brod Körbel a 1 Xr.	13 Xr.
2 grosse Kopfkorp	8 Xr.
1 Bach Molter ³³⁴	3 Xr.

³³¹ Ista vsebina kot vrstico višje.

³³² Kallesch – koleselj

³³³ Del kolesa za kočijo. Vir: *Anze*, dostopno na: <https://fwb-online.de/lemma/anze.s.1f>, pridobljeno: 4. 11. 2020.

³³⁴ Bach Molter – nečke (kaduje) za peko kruha. Vir: *Bach Molter*, dostopno na: https://www.etno-muzej.si/files/etnolog/pdf/Etnolog_7_1934_andrejka_star.pdf, str. 48, pridobljeno: 4. 11. 2020.

1 Tangl zeug ³³⁵	7 Xr.
4 Handhacken a 6 Xr.	24 Xr.

Foll. 23

Eine Zug Saag	30 Xr.
Ein Eiserner Rechen ³³⁶ und ein eiserne Mistgabel	8 Xr.
1 Spannleichter	3 Xr.
2 Sensen	18 Xr.
1 Bethstadt von weichen Holz samt einnen alten Kozen	15 Xr.
3 Eiserne schlechte Pfannen	6 Xr.
Sammentl: Erdenes ³³⁷ und hölzernes Küchel Geschier	7 Xr.
Ein alter Bundstrik	2 Xr.
Ein Spaan Messer	1 Xr.
Ein alter Kupferner Wasser Kössel ³³⁸	1 fl. 30 Xr.
2 Hauen, 1 Stechschaukel und ein Kleines Garten Heindl ³³⁹	8 Xr.
Ein Sechtzuber	15 Xr.

In der Schupfen beym Mayerhaus

Eine alte Kraut Potung	10 Xr.
2 alte Plug mit Eisen beschlagen	48 Xr.
Ein alter Fuhrwagen	5 fl.
1 alter Einspaniger	3 fl.
1 alte Karren	2 fl.
1 alter halb gedeckter Kallesch	10 fl.
4 Bund Ketten	24 Xr.

³³⁵ Isto kot Dangel Zeug. Orodje za klepanje srpov in kos. Glej folij 25 tega inventarja.

³³⁶ Rechen – grablje.

³³⁷ Glinen (tj. iz gline).

³³⁸ Kupferner Wasser Kössel – star bakren kotel za vodo.

³³⁹ Manjša motika za vrt. Vir: *Heidl*, dostopno na: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Heindl>, pridobljeno: 4. 11. 2020.

2 bund Sperrn Ketten ³⁴⁰	20 Xr.
Eine alte einspännige Anze	12 Xr.

Foll. 24

2 alte Gewichtll.	13 Xr.
1 Hand Karn und ein altes Rad	27 Xr.
1 altes Assach ³⁴¹	2 Xr.
Ein Pohrer und eine Klammern	6 Xr.
2 Eggen a 20 Xr.	40 Xr.
1 alter Karn	36 Xr.
1 alter Getraid Wieken ³⁴²	30 Xr.
2 Thenn Reitern ³⁴³	20 Xr.
4 Startin alte Wein Faß a 1 fl.	4 fl.
2 Hey Gabeln	4 Xr.
1 Stroh Stok samt Sennen	36 Xr.
83 Stuck Gemein Laden a 2 Xr.	2 fl. 46 Xr.
41 Stuck doppel Laden a 6 Xr.	4 fl. 6 Xr.
13 Stuck Pfosten a 15 Xr.	3 fl. 15 Xr.
15 lange feichterne Stam a 20 Xr.	5 fl.
Sammentl. Schätten ³⁴⁴	1 fl. 30 Xr.

³⁴⁰ Posebna veriga, ki se je uporabljala za zaviranje vozov na strmih klancih. Vir: *Sperrn Ketten*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=PfWB&lemid=PS08757, pridobljeno: 4. 11. 2020

³⁴¹ Čeber oziroma podobna večja lesena posoda. Vir: *Assach*, dostopno na: http://ahdw.saw-leipzig.de/cgi/WBNetz/wbgui_py?sigle=AWB&lemid=AA02392, pridobljeno: 4. 11. 2020.

³⁴² Star snop žita. Vir: *Wieken*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=RhWB&lemid=RW03743, pridobljeno: 4. 11. 2020.

³⁴³ Verjetno mišjeno kot »Dunn« oziroma suh, tanko sito za žito. Vir: *Reitern*, dostopno na: <https://drw-www.adw.uni-heidelberg.de/drw-cgi/zeige?index=lemmata&term=reitern>, pridobljeno: 4. 11. 2020.

³⁴⁴ Schätze – mogoče izraz za manjše prazne vreče. Ta izraz namreč pomeni tudi manjše prazne punkeljčke za denar, glej: *Schätze*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=ElsWB&lemid=ES02394, pridobljeno: 5. 11. 2020.

2 Karn Räder	1 fl. 30 Xr.
Ein Wasserfaß	30 Xr.
Ein Schleifstein samt Stock	10 Xr.

In Pferd Stall

2 Kummeter ³⁴⁵ und Fahr geschier	6 fl.
2 Kummeter zum Kallesch	7 fl.
1 Puz und Beschlag Zeug	24 Xr.
1 Eiserner Radschuch	1 fl.
1 Dung Gabel	12 Xr.
2 rothe Pferd Kozen	20 Xr.
1 Stallschaf	6 Xr.
1 Stall Latern	6 Xr.
1 alter Raith zaun und 2 seiten Riem	26 Xr.
2 Pferd Gurten	10 Xr.

In der Stallung

2 Ochsen und eine Kuh Ketten	45 Xr.
------------------------------	--------

Foll. 25

Auf der Mauth und Saag Muhl

14 gemein Laden a 2 Xr.	28 Xr.
7 Lerchene Kuerze a 5 Xr.	35 Xr.
1 Eiserne Stangen	24 Xr.
2 Dangel Zeug ³⁴⁶	18 Xr.
2 Spitz Eisen zum Aufeisen	10 Xr.

³⁴⁵ Kummeter – Komat za konje. Vir: *Kommet*, dostopno na: <https://digital.idiotikon.ch/idtkn/id10.htm#!page/101731/mode/1up>, pridobljeno: 4. 11. 2020.

³⁴⁶ Dangel Zeug – orodje za brušenje kose in srpa, imenovano klepalnik (klep). Vir: *Dangel*, dostopno na: <https://fwb-online.de/lemma/dangel.s.0m>, pridobljeno: 4. 11. 2020.

1 Schaufel	6 Xr.
1 kleine Ketten	9 Xr.
1 kleines ord. Mäßl	30 Xr.
1 zimentirter Mezen	40 Xr.
1 Blachen ³⁴⁷	40 Xr.
1 Schaf zum Waiz waschen	24 Xr.
2 Sauberer	30 Xr.
3 grosse Pfannen	2 fl. 15 Xr.
2 Zimmerter	18 Xr.
4 Moltern a 12 Xr.	48 Xr.
2 kleine Schaufel	8 Xr.
Summa 566 fl 34 Xr.	

Foll. 26.

Briefliche Urkunden An vorgefundenen Kloster Bücher³⁴⁸

1. Das sogenannte Depositen Buch
2. Procuratur Buch
3. Procuratur kuchel Buch
4. Procuratur Weingarts Buch
5. Procuratur Mayerhofs Buch
6. Procuratur Bekleidungs Buch
7. Procuratur Samlungsbuch
8. Procuratur Handwerksbuch
9. Procuratur Hiers und Pfennich Buch
10. Procuratur Weiß und schwarze Baar Buch

³⁴⁷ Blache – iz grobega platna narejeno pregrinjalo za vozove, ki se je lahko uporabilo tudi kot podlaga, ki so jo razgrnili na vozu in nanjo nasuli žito pred prevozom v mlin. Vir: *Blache*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=ElsWB&lemid=EP03032, pridobljeno: 4. 11. 2020.

³⁴⁸ To ni bilo ocenjeno.

11. Procuratur Mehlsbuch
12. Procuratur Getraid Buch
13. Das Haber Buch
14. Procuratur Korn und Weismischet Buch
15. Procuratur Haiden Buch
16. Procuratur Getraid Buch
17. Das Haupt Buch Introitus et Existus genand, worinen alle Empfang und Ausgaben bis 7. 8b[er] 785. Specifice vorkomen, dieselbe einhalten, und in gegenwarth der Auflassungs Coon ordentl. Abgeschlossen, auch ausgeglichen worden sind.

NB. Diese 17. Stuck Bucher sind im Archiv Kasten mehrgeleget worden.

An die Gulten betreffende Bücher

Foll. 27.

18. Ein Urbarium in Fol.
19. 2 Band in Foll enthalten die Sammlung der K.K. Landesfürstlichen Gesäzen und Verordnungen in Publico ecclesiastico
20. Ein Klagsprothocoll in Fol.
21. Ein Vormerkbuch in Fol.
22. Ein Stiftsregister in Fol.
23. Protokoll über die K. K. Verordnungen
24. Protokoll oder ein Grundbuch
25. Protokoll oder die Unterthan bett³⁴⁹
26. Protokoll über die Veränderungen
27. Protokoll Registerium über die Haaber Sackzehend, Holden in der Soboth, Pernizen und Gegenthall.
28. Rectificiertes Stifts und Steuer urbarium in Quart.
29. Zehend Buch über den Garmzehend in Mauttnerischen Feldern in Quart.

³⁴⁹ Möglich, da se je knjiga na splošno nanašala na samostanske podložnike, ali pa je vsebovala zgolj prošnje podložnikov.

In Kirchen Kasten, so sich in den Secretari Zimmer in der Mauer befindet

Litt. H.

Wurden zuruck gelassen unterschiedliche alte Theils unles brauchbare briefl. Stiftungs und Verkaufs Urkunden in einer Verpetschierken³⁵⁰ Schachtel Sub Litt H weiters in denn Fachern gedruckte Patente, bezahlte handwerks auszugl. Quittungen und mehr andere nicht besagende alte Schriften.

NB. Vorstehene 12 Stuck sind dem verwalter ubergebn worden.

Foll. 28.

In Bibliothek Kasten so sich in Provincialat Zimmer befindet.

Litt. J.

Die darinen befindlichen Bücher sind Zeignis des Sub Litt J. mit gesehenden Kathalog ordentl. Und Specifice beschrieben.

No.1. Ein original Willbrief, dd Wien den 19. ^{ten} Nov. 1747 über die von Johann Franz Pfister von Burgdorf zu Abhandlung eines ewigen Kohr in Folge seines Donations Instruments dato 21. April 1743 pr. 10.000 fl.

No.2. Ein Landesfurstl. Willbrief dd Graz den 21. Feb[ruar] 1766 uber eine von Juliana Schieglin unter 1. Mäy 1762 zu Lesung 15 Hl. Messen gemachte Stiftung pr. 300 fl.

No.3. Ein original Willbrief, dd Graz den 23. ^{ten} April 1773 uber eine unter 15. ^{ten} Februar 1767 von Mathias Pruker oder Fürpaß und Gertraud dessen Ehewürthin gemachte Stiftung zu jahrl. Lesung 4 Hl. Messen pr. 100 fl.

No. 4. Ein original Willbrief, dd Graz den 7. ^{ten} April 1784 uber die von Theresia Hangerin dd 10. 8 ber 1778 gemachte Stiftung pr. 189 fl. zu Lesung Jahrl. 7 Hl. Messen.

³⁵⁰ Mogoče je pisec mislil zapečateno škatlo.

Foll. 29.

An Kirchen Silber und Praeciosen

No.1 Eine Monstranzen mit einer ord. Lunula³⁵¹, 9 Letig
über Abschlag der Karmesierung³⁵² und Glasses beylaifig
61 Loth a 36 Xr. 36 fl. 36 Xr.

No.2. Ein Ciborium in gewicht 30 ½ Loth a 1fl. 9 Xr. 35 fl. 7 Xr. 4 d.

No. 3. Ein Ciborium woran der Corpus samt Dekel vom 10
Lottingen Silber der Fuß aber Kupfer und Vergold ist,
wieget in Silber 16 Loth, a 40 Xr. 10 fl. 40 Xr.

NB: ist der Kirche zurückgelassen worden.

No. 4. Ein Kleines Büchsel zum Hl. Ohl, 2 Loth a 1 fl. 2 fl.

NB. ut supra.

No. 5. Ein Ord. Glatter Kölch samt Paten im Gewicht
21 Loth a 1 fl. 9 Xr. 24 fl. 9 Xr.

No. 6. Ein Ord. Glatter Kölch samt Paten im Gewicht
22 Loth a 1 fl 9 Xr. 25 fl. 18 Xr.

NB. Diese beiden Kölch (No. 5 in No. 6) sind dem Prior zum gebrauch
überlassen worden.

No.7. Ein etwas grosserer Glatter Kelch samt 1 Paten im
Gewicht 25 Loth a 1 fl. 9 Xr. 28 fl. 45 Xr.

No. 8. Ein Kölch von getriebener Arbeit samt Paten
in Schwarzen Futeral in Gewicht 35 ½ Loth, 11 Letig a
45 Xr. 26 fl. 37 Xr. 2 d.

No. 9. Ein Kölch von getriebener Arbeit grosser, samt

³⁵¹ Lunula – majhno stojalo v obliki ležeče lune, ki drži hostijo v monštranci.

³⁵² Karmosierung – bodisi s srebrom ali dragim ter poldragimi kamni okrašeno liturgično posodje. Vir: *Karmosieren*, dostopno na: <http://www.zeno.org/Meyers-1905/A/Karmoisieren>, pridobljeno: 4. 11. 2020.

Paten und Braun Ledernes Futeral in Gewicht 56 Loth, a
1 fl. 9 Xr. 64 fl. 24 Xr.

No.10. Ein alter mit Silber Karmesierter³⁵³ Kölch samet
Paten im Gewicht 40 Loth, 8 Lettig, a 32 Xr. 21 fl. 20 Xr.

Foll. 30.

Anmerkung

Litt. K.

Ob Specifizierte Stüke Sub N. 1, 2, 7, 8, 9 et 10 sind von dem K.K.
Versatzamts Schatzmeister Jakob Filtrirer abgewogen, geschätzt und sochin
laut neben gehenden Empfangs Schein Sub Litt K der K. K. Preziosen Coon.
übergeben worden.

An Ornaten in den kasten auf den Aufgang zum Traidkasten im Kloster³⁵⁴

No.11. Ein Schwarzes Meßgewand mit Leonischen Borten ³⁵⁵ samt Kelchtuchel	6 fl.
No. 12. Ein Schwarzes Meßgewand mit gutten silbernen Porten samt Kelch Tüchel	12 fl.
No.13. Ein gelb geblumtes mit rothen Mitterstreif und Leonischen Porten	6 fl.
No. 14. Ein rothsamtenes mit weissen Mitterstreif und Leonischen Porten	8 fl.
No. 15. Ein Blau seidenes mit weissen Mitterstreif und gutten silber Porten	16 fl.
No. 16. Ein Grünes mit d ^{o356} Borthen	16 fl.

³⁵³ S srebrom okrašen kelih.

³⁵⁴ Podatki različnih liturgičnih predmetih so pridobljeni s spletnih strani: <http://ad-dominum.blogspot.com/2013/07/liturgicna-obleka-skozi-zgodovino.html>, <http://ad-dominum.blogspot.com/2013/07/bogoslužni-predmeti-in-oblacila.html>, http://www.skofija-sobota.si/images/upload/201009/10922_Poti_k_Bogu_69_KB.pdf, pridobljeno: 5. 11. 2020.

³⁵⁵ Borte (Porte) – obroba na mašnem plašču. Vir: *Borte*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sige=Adelung&lemid=DB03577, pridobljeno: 4. 11. 2020

³⁵⁶ Isto kot eno vrstico prej.

No. 17. Ein weisses mit d ^{o357}	14 fl.
No. 18. Ein rothes mit geblumten Mitterstreifen und gutten silbernen Borten	16 fl.
Foll. 31	
No. 19. Ein alter Ornat ³⁵⁸ weiß mit Blumen und Leonischen Borten bestehend in 1 Pluvial, 4 Leviten Rök und 1 Meßgewand	25 fl.
No. 20. Ein d ^{o359} etwas besserer ohne Meßgewand mit 1 Pluvial und 2 Leviten Rök	15 fl.
No. 21. 4 Leviten Rök Quasten	8 fl.
No. 22. 3 Ciborii Männterl ³⁶⁰ wovon eines in der Kirche belassen worden	1 fl. 30 Xr.

In der Sakristey

No. 23. 4 schwarze ord. Meßkleider mit Leonischen Porten samt Kelch Tuchel sehr alt a 30 Xr.	2 fl.
No. 24. 3 Blaue d ^o d ^{o361}	2 fl.
No. 25. Ein Schwarzes Pluvial ³⁶² mit Leonischen Porten	2 fl.
No. 26. 5 alte weiße Meßkleider samt Kelch Tuchel mit Leonischen Porten a 1 fl.	5 fl.
No. 27. 2 alte griene d ^{o363}	2 fl.
No. 28. 4 alte rothe d ^{o364}	4 fl.
No. 29. 2 alte Wella ³⁶⁵ a 20 Xr.	40 Xr.

³⁵⁷ Isto kot eno vrstico prej.

³⁵⁸ Ornat – slovesno mašno oblačilo.

³⁵⁹ Ista vsebina kor vrstico prej.

³⁶⁰ Plašček za ciborij.

³⁶¹ Enaka vsebina kot vrstico prej.

³⁶² Pluvial – imenovan tudi večerni plašč. Gre za pregrinjalo, ki si ga nadene duhovnik pri bogoslužnih opravilih izven svete maše, kot so pogrebi, procesije, blagoslovi.

³⁶³ Isto kot ena vrstica prej.

³⁶⁴ Isto kot ena vrstica prej.

³⁶⁵ Wella – velum. Liturgično pregrinjalo, ki duhovnika prekriva preko ramen, kadar nosi sv. Rešnje telo.

Kirchen Wäsche

No. 30. 17 Stük Al[be]n sehr schlecht a 45 Xr. 12 fl. 45 Xr.

Foll. 32.

No. 31. 27 Numeralien a 7 Xr. 3 fl. 9 Xr.

No. 32. 6 Kohrrök³⁶⁶ a 30 Xr. 3 fl.

No. 33. 12 Kandl Tuchel 12 Xr.

No. 34. 4 Handtucher a 4 Xr. 16 Xr.

No. 35. 9 alte Tucher a 20 Xr. 3 fl.

No. 36. 12 alte Überleg Tuchl a 6 Xr. 1 fl. 12 Xr.

No. 37. 2 Roketten³⁶⁷ a 30 Xr. 1 fl.

No. 38. 11 Zingula³⁶⁸ a 4 Xr. 44 Xr.

No. 39. 65 Purificatoria³⁶⁹ a 1 Xr. 1 fl. 5 Xr.

No. 40. 6 Corporalien³⁷⁰ a 6 Xr. 36 Xr.

In Kloster Kohr Kasten

No. 41. 29 Unterläge zu demm Päteln³⁷¹ 29 Xr.

No. 42. 36 Corporalien a 6 Xr. 1 fl. 12 Xr.

³⁶⁶ Korok (koretelj) – belo duhovniško oblačilo, krajše od albe, ki ga duhovnik obleče čez talar in sega do kolen. Čezenj si lahko nadene štolo ali pluvial in ga lahko uporablja pri vse bogoslužnih opravilih razen pri sveti maši.

³⁶⁷ Rokat – belo duhovniško oblačilo, tesneje krojeno kot koretelj in krajše od albe, ki ga duhovnik obleče čez talar.

³⁶⁸ Cingulum – pas, s katerim si duhovnik zaveže albo.

³⁶⁹ Purifikatorij – prtiček, s katerim duhovnik obriše notranjost keliha in pateno po obhajilu.

³⁷⁰ Korporal – liturgični prtiček, ki se razgrne ob darovanju na oltarju in na katerega duhovnik postavi pateno in in kelih.

³⁷¹ Podloge za beračenje.

Verschiedene zur Kirchen gehörige Stükl und Fahrnissen in der Kirche und Sakristey

No. 43. Ein gefaster ³⁷² Hochaltar	40 fl.
No. 44. 2 gefeste ganz neue Seiten Altäre a 50 fl.	100 fl.
No. 45. 2 alte Seiten Altäre a 10 fl.	20 fl.
No. 46. 1 d ^{o373}	10 fl.
No. 47. 1 gefeste alte Kanzel	10 fl.
No. 48. 26 Bethstühle von hartem Holz a 3 fl.	78 fl.
No. 49. 2 große Beichtstühle von hartem Holz a 4 fl.	8 fl.
No. 50. 2 kleine Beichtstuhle von weichen Holz	1 fl.

Fol. 33.

No. 51. 4 Messingene altar Leichter in Gewicht pr 12 tt a 20 Xr.	4 fl.
No. 52. 2 Messingener Kleiner altar Leichter pr 1 tt	20 Xr.
No. 53. 1 Messingene große Ampel	8 fl.
No. 54. 1 Messingene Mittlere Ampel	6 fl.
No. 55. 1 Messingene Mittlere Ampel	6 fl.
No. 56. 1 Messingene kleine sehr alte Ampel	1 fl.
No. 57. Ein Eiserner Aufzug Leichter	20 Xr.
No. 58. 7 alte altar Pölster a 3 Xr.	21 Xr.
No. 59. 7 altar Tücher a 20 Xr.	2 fl. 20 Xr.
No. 60. 2 Trag Laterne a 7 Xr.	14 Xr.

In der Sakristey

No. 61. Ein schwarzes Baar Tuch von Kronrasch ³⁷⁴	1 fl. 30 Xr.
No. 62. Ein schwarzes altar Vorhangtuch von Leinwath	45 Xr.

³⁷² Mogoče fasetiran.

³⁷³ Ista vsebina kot vrstico višje, torej 1 star stranski oltar.

³⁷⁴ Kronrasch – vrsta blaga. Vir: *Kronrasch*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=DWB&lemid=GK14689, pridobljeno: 4. 11. 2020.

No. 63. 2 schwarze altar Polster	6 Xr.
No. 64. 3 weiße Missalia a 30 Xr.	1 fl. 30 Xr.
No. 65. 4 schwarze Missalia a 5 Xr.	20 Xr.
No. 66. 4 Meß und ein Sakristey Glockel a 15 Xr.	1 fl. 15 Xr.
No. 67. 2 Crucifix a 10 Xr.	20 Xr.
No. 68. 1 Messingene Hostien Büchsen	6 Xr.
No. 69. 1 Holzerne Hostien Büchsen	2 Xr.
No. 70. 1 Kapsel mit Reliquien	6 Xr.
No. 71. 1 Sakristey Kasten von weichem Holz	3 fl.
No. 72. Ein Bettschommel von weichem Holz	10 Xr.
No. 73. Ein Kupfernes Wasch Lavour mit gewicht 2 tt a 18 Xr.	36 Xr.

Foll. 34

No. 74. Ein Kanapee ³⁷⁵ Von weichen Holz	10 Xr.
No. 75. 12 alte hölzerne altar Leichter a 7 Xr.	1 fl. 24 Xr.
No. 76. 2 Antependia bey dem Hochaltar	2 fl.
No. 77. Ein marmor Steinernes Lavour	1 fl. 30 Xr.
No. 78. Ein Oblat und 2 Ausstech Eisen	2 fl.

Im Kirch Thurn

No. 79. Eine große Glocke 7 Ct a 30 fl.	210 fl.
No. 80. 2 kleine Glocken pr 3 Ct. a 30 fl.	90 fl.
No. 81. 1 kleine Glocke pr 2 Ct. a 30 fl.	60 fl.

³⁷⁵ Kanapee – oblazinjeno sedežno pohištvo. Vir: *Kanapee*, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=Meyers&lemid=IK01220, pridobljeno: 5. 11. 2020.

Anmerkung

Nammentlich Vorbeschriebenen Ornaten, Kirchenwäsch, und dahin gehörige Fahrnisse sind dem angestellten Temporalitaets Administrator Joh. Schöller zur Verwahrung übergeben worden.

Foll. 35

Summarium uber vorstehende Rubriquen

An Baaren Geld	1 fl. 30 Xr. 2 d.
An Schuld Papieren (Eigenthum Kapitalien 8600 fl., Stiftungs Kapitalien 7289 fl.)	15.889 fl.
An Unterthans Ausstanden	357 fl. 53 Xr.
An Kloster Silber	22 fl. 20 Xr.
An Liegenden Gutern	8791 fl. 30 Xr.
An Wein samt der Tafern	20 fl. 50 Xr
An Viehe	131 fl.
An Verschiedenen Vorrath Mobilien und Gerätschaften	566 fl. 34 Xr.
An Kirchen Silber und Praciosen, Ornaten und andern zur Kirche gehörigen Gerätschaften	1137 fl. 9Xr.
	Summa 26.917 fl. 46 Xr 2 d.

Anmerkung: Der Wein von Stog: 10. mit dem Betrag pr. 110 fl. ist aus der Rekapitulation für weggeblieben

Passiva an Victualien

Nichts

An Verzienslichen Schulden

Nichts

An Unterschiedlichen Schulden und zwar den Bestellungen. Conti und Auszugeln

Foll. 36

No. 1. Dem P. Prosessor Tretter als Agenten zu Behebung und Übermachung der Pensionen sein Halbjahres Contingent mit	4 fl. 20 Xr.
No. 2. Laut Conto No. 2. dem Handelsmann zu Mahrburg Joh. Altman an genohmenen Eß Waren	72 fl. 17 Xr.
No.3. Dem Herrschaft Kienhoferischen Unterthan A. Waide für von ihm erkaufte 1 Paar Ochsen, über hierauf bezahlte 26 fl. noch Liquid.	50 fl.
No. 4. Laut auszugl N.4. den Bruggenschmied zu Hohenmauthen Anton Kallnige(r)	26 fl. 44Xr.
No. 5. Laut Apotheken Buchel No 5. dem Apotheker zu Mahrenberg	30 fl. 31 Xr.
No. 6. Denn 2 Grazer Bothen an Rückstandigen Porto	2 fl.
No. 7. Der Frauen Ebenbergerin in Markt Mautten fur 41tt Spek a 9 Xr.	6 fl. 9Xr.
No. 8. Item derselben fur 7 Schaf Sonhaiden a 1fl. 24 Xr.	9 fl. 48 Xr.
No. 9. Ut nota No. 9. den Baader zu Mautten Joh. Anton Zanger	9 fl. 45 Xr.
No. 10. Dem Rauchfangkehrer seinen Bestallungs Ausstand bis ende Oktober [8.ber] 785 mit	3 fl.

Foll 37.

No. 11. Laut Conto No. 11. dem Handelsmann zu Mahrburg Jos. Altmann	18 fl. 42 Xr.
No. 12. Dem Wachskerzler zu Windischgraz für 2 tt weisen Wachs Kerzen a 54 Xr.	1 fl. 48 Xr.
No. 13. Laut Conto No 13. dem Schlosser in Windischgraz Jakob Schottnig	3 fl. 47 Xr.
No. 14. Dem Kienhoferl. Verwalter Joh. Schöller fur ½ St.	

gelöschten Kalch	1 fl.
No. 15. Dem Weizedl ³⁷⁶ zu St. Kunigund an Rückstandigen Jahr Lohn pro 785	12 fl.
No. 16. Laut Auszugl No. 16. dem Schmied zu Mautten Anton Katnig	1 fl. 29 Xr.
No. 17. Ut. d ³⁷⁷ No. 17. dem Hafner zu Pleyburg Joh. Kompas	8 fl.
No. 18. Laut Nota No. 18. dem Eisenhändler zu Pleyburg Peter Saria	52 fl. 6 Xr.
No. 19. Ut nota No 19. Von Christoph Freiherrn von Schwigen und	

Foll. 38.

Rat Joh. Kuhlmayr werden an gesucht die von dem Augustiner Kloster zu Mautten zu bezahlten Rückstandigen Taggelder für den zum Steuer regulierungs Geschäft angestellten Beamten, laut anliegenden verzeichnis pr.	108 fl.
---	---------

Zusammen 421 fl. 26 Xr.

Wann um von Vorstehenden Activo deren	26917 fl. 46Xr. 2 d.
Obspecificiertes Passivum mit	421 fl. 26 Xr.
abgezogen wird, so Verbleibt annach an Activo	26496 fl. 20 Xr. 2 d.

³⁷⁶ Verjetno mišljen Weinzierl, ki je omenjen na začetku inventarja.

³⁷⁷ Ista vsebina kot eno vrstico prej.

In Urkund dessen meine als ababgeordneten Auflassungs Comissar und des mir von seiten der Vereinigten Kammerial und Standischen Buchhaltung Ad Actum zu gegebenen Buchhalterey Raitraths eigenhändige namens Unterschrift, und Fertigung. Hohenmautten den 8. [8.be] oktober 785.

Karl Friedrich gf. v. Gleispach Kreis
Hauptman und Auflösungs Comissarius

Joach. Kajet. Lebitsch
Buchhalterey Raitrath

Foll. 39

Verzeichnis sive Inventaria der Zimmer Einrichtungen, so die in dem Augustiner Kloster zu Mautten bestandene 7 Patres und 4 Layen zur auflassungs Commisions Handen schriftlich abgeben haben als.

Nr 1.

Pater Columbanus Schwatt Ex Prior

Einen Schubladkasten von weichem Holz, alt mit d^o. aufsazel

Ein alter von weichem Holz zerlempelter Bethschammel

Ein von weichem Holz gemahlener alter Kleiderkasten

Ein von weichem Holz gemachter Waschsammel

3 Tisch

1 Schlafessel

1 Ordinari Sessel

1 Kelines Stoksesserl

1 alte Bettstadl

Nr.2

Pater Anastasius Schwann

Ein Ord. Bettstadl samt Strohsak, Madrazen.

Ein Lend und Hauptpolster

Eine Decken und eine Kotzen

2 Tisch

Foll. 40

Ein Bettschommel

Ein Behälter Kastel

Ein Kleider Kasten alles von weichen Holz

Vier lederne Sessel

1 Schlafsessel

Ein kleiner Bücherstell

Ein Bild S. Augustin

2 Paar ausgeflickte³⁷⁸ Lailacher

Nr 3.

Pater Leander Homann

Weilen das Provinzial Zimmer so ich bewohne von der K.K. Commission ist beschrieben worden, so wird von mir keine besondere beschreibung eingereicht.

Nr 4.

Pater Remigius Tauffer

Ein Bettstadt samt Strosack

Eine Madrazen

Ein Lend Polster

Eine Decken

2 Paar zerissene Laylacher

1 Bettschommel

1 Kleiderkasten

3 Ordinari und 1 lederner Schlafsessel

³⁷⁸ Pokrpano pregrinjalo za posteljo.

Ein Wasch Schammel
2 Tisch

Nr 5.

Pater Navigius Ulle

Ein Bett

Foll. 41

3 Sesseln
1 Kleiderkasten
2 Tisch
1 Bucherstell
1 Waschsammel
10 Bilder
1 Zimerner Leichter
1 S. V. Nachtgeschier
1 Bethstuhl

Nr 6.

Pater Thadeus Vols

Ein Messingener Leichter
Ein Bild
2 Handtucher
1 Madrazen
1 paar Leilacher
Eine Decke
Eine Bettstadl
Eine Spanische Wand
3 Sessel
1 Schublad Kasten

1 Kleider Kasten
1 Bett und Waschschamel
1 Tisch

Nr 7. Pater Paulus Schwarzhofer

Ein Bett

2 Tisch
3 Sessel
1 Waschkastel
1 Kasten
1 Ladl Kastel
2 Bücherstellen

Foll. 42

1 Bethstuhl
3 Bilder
2 grosse Flaschen mit etwas Essig
1 Wasser Krug
1 Weichwasserkösserl
1 s.v. Nachtgeschier

Nr 8.

Frater Rupertus Hueber

1 alter Kleider Kasten
2 alte Sesseln

Nr 9.

Frater Peter Grill

In der Tischlerey

15 Schraubzwingen

36 Verschiedene Hobeln

16 Stemeisen

3 Winkelmaß

1 Saag

1 Schraufknecht

1 Hacken

1 Hobelbank

Im dessen Zimmer

Ein Strohsack

2 paar zerrissene Leylacher

1 Kozen

1 zerlemperter Kasten

1 schlechter Sessel

Nr 10.

Frater Dismas Mayer

Ein ord. Bettstadl von weichem Holz

Foll. 43

Ein Strohsack

Ein Madrazen

Ein Lend Polster

Ein Hauptpolster

Eine alte Decke

Eine alte Kozen

Ein paar geflickte Lailacher

2 zerrissene Handtucher

1 Kleider Kasten von weichen Holz

Ein alter Bettschammel von weichen Holz

2 alte lederne Sessel

2 Holzerne Sessel

Ein alter Tisch samt Kastel [von weichen Holz]

Eine lukkete³⁷⁹ Spanische Wand

Ein eiserner Stängel Leichter

Nr 11. Frater Breutschitsch

Ein Bettstadl

Ein Strosack

Ein ord. Bethschammel

Ein kleines ord. Tischl

Ein Hölzerner Lehnssessel

³⁷⁹ Lukkete – preluknjana. Vir. *Luckete*, dostopno na <https://drw-www.adw.uni-heidelberg.de/drw-cgi/zeige?index=lemmata&term=luckete>, pridobljeno: 5. 11. 2020.

		Vermögensstand				Von diesem Vermögen wurden bei dem Cameral Zahlamte in Empfang genommen		Bei dem zahlamte ist dermal noch Stammvermögen vorhanden		
		Nach dem Aufhebungs Inventar		Nach der Buchhalterey adjustierung und hierüber erfolgten Entschliessung				Benennung	Kapitals Betrag	
Nummer der Rubrik e	Aktivstand	fl.	Xr.	fl.	Xr	fl.	Xr.		fl.	Xr.
I.	Baares geld	1	30	1	30	1	30			
II.	Eigenthümliche Kapitale	8600		8600		8600				
III.	Stiftungskapitale	7289		7289		7289			6789	
IV.	Unterhaltung s Ausstände	357	53	357	53					
V.	Silber und Preziosen	297	14	297	14	121	49			
VI.	Ornate, Parametres und Kirchengeräthe	862	15	862	15	363	27			
VII.	Liegende Güter	8791	30	8791	30	3257			400	
VIII.	Wein Vorrathe, Vieh, Mobilien, Gerätschaften	828	24	828	24	500				
Summe des Ganzen Activ Standes		27027	46	27027	46	20132	46		7189	

Zu Curren Ausgaben wurden Verwendet		An Interessen							Anmerkungen
		Laut Aushebungs Inventar dato 8. ^{ten} Oktober 1785 rückständig			Von dem Cammeral Zahlante in Empfang genommen		Haften dermal im Rückständen alten Interessen		
fl.	Xr		fl.	Xr.	fl.	Xr	fl.	Xr.	
1	30								
8600									
500									
121	49								
363	27								
2857									
500									
12.943	46								

		Paßiva				Beim Cameral Zahlante in Ausgabe			Der Parthey hieraus Bezahlt		Anm erku ngen
		Nach dem Aufhebungs Inventar		Nach dem Fiskalamtlich en Befunde							
Num mer der Rubr ike	Passivs stand	fl.	Xr.	fl.	Xr	fl.	Xr.		fl.	Xr.	
I.	Unverzinn sliche Schulden	421	26	391	28	391	28		391	28	
Summe des ganzen Passivstandes		421	26	391	28	391	28		391	28	
Die Abzüge des Passivstandes von dem Aktivstande zeigt sich reines Vermögen		26606	20	26636	18	19741	18	7189			

List 2

	Billanz	fl.	Xr		Passivstand	fl.	Xr.
	Die Summe des nach dermal das Stamvermögen vorhandenen Kapitalsbetrages pr.	7189			Die vom Cameralzahlamte in Ausgabe gebrachte Summe und jene des Fiskalämtlichen befundes sind sich einander gleich mit	391	28
	Und die Summe des zu Kurrentauslagen verordneten Stam Vermögen pr.	12.943	46		Die Summe des Fiskalämtlichen Befundes pr.	391	28
	Geben den von dem Cameralzahlamte übernommenen Aktivstand mit	20.132	46		Ist von jener die des Hebungsinventar enthält mit 421 fl. 26Xr		
	Zwischen der Buchhalterey adjustierten und respective hebungs Inventarial summe pr.	27.027	47		um	29	58
	und jenen die das Cameralzahlamt in Empfang Gestellt hat mit	20.132	46		Unterschieden, weil verschiedene Posten entweder gar nicht für anmeldung gebracht oder auf geringers Betrags herabgesetzt worden sind, die in Summa den obigen Unterschied ausnahme at Rub: I. Seite 7 mit 29 fl. 58 Xr.		
	Ist differenz von	6.895					
	Die sich folgendermassen Aufklärt				Die Summe des Passivstandes nach dem Hebungsinventar in diesem Operate ist jener in dem Hebungsinventar folio 38 gleich mit	421	26
1.tens	Sind die am hebungstage dieses Klosters bestehenden und von der Inventarkommission ad Inventarium genohmenen Unterthans Ausstände nicht als Stammvermögen abgeführt, sondern mit den Ertragnißgeldern Vermischt dem Religionsfond als Currens zugeflossen, wonach sie hier in Abfall kommen ut Rub.IV. Seite 3. mit	357	53		Von der K.K. in dem Liquidationsgeschäfte des Steyrmärkischen religionsfonds angeordneten gubernialkommission. Graz am 9. ^{ten} Febr:804. Joseph Wimmer Prov: Staatsuchhaltungs Ingrossist		
2.tens	Wurde von den Preziosen Verschenkt und unentgeltlich rückgelassen nach der Schätzung 183 fl. 52 Xr., dagegen bei den verkauften ein Super plus	175	25				

	erstanden pr. 8 fl. 27 Xr. Es hat sich danach ut Rub: V. Seite 3. der Inventarialschätzungswerth im ganzen Vermindert um				
3.tens	Sind die Kirchenerätschaften, Ornate und Parametren dem Aufgestellten Temporalitäts Verwalter zu Verwahrung rückgelassen, somit unter der Revision des K. K. Dominium Rechnungs departements die hiervon noch unverrechneten Stücke entwendeten Rest an den Rel. Fond abzuführen, oder aber mit dem Ertragniß geldern Vermengt schon abgeführt worden, so daß sich ein Abfall zeigte, at Rub: VI. Seite 3 pr.	498	48		
4.tens	Stellt sich bei den Verkauften Realitäten gegen den Inventarialschätzungswerth im Ganzen noch ein minus dar, at Rub: VII. Seite 4 mit	100	30		
5.tens	Beträgt der Schätzungswerth der noch vorhandenen Herngült dieses Ex Klosters mit Einbegrif der Waldung an der St. Peter Strasse – at Rub: VII. Seite 4 Rest 1 et 6	5434			
6.tens	Ergab sich bei den Weine - Vieh – Getreid – und Viktualien aus gewiesenermaßen ein Abfall pr. 493 fl. 54 Xr. Dagegen und an Verkauften Mobilien und Gerätschaften ein Super plus abgeführt pr. 165 fl. 30 Xr. Es hat sich sonach die Inventarialschätzungssumme bei dieser Vermögensrubrik im ganzen nur vermindert – at Rub: VIII. Seite 5. um	328	24		
	Die Summe dieser 6 Posten ist der obigen Differenz gleich mit	6.895			
	Endlich ist die in dem Vorliegenden Operate ersiehende Hebungsinventarialsomme pr.	27027	46		
	Von jener die des Hebungsinventar selbst folio 35. darstellt mit 26917 fl. 46 Xr. noch um 110 fl. Unterschieden, welches dacher rührt, weil der in dem gleichgedachten Hebungsinventar				

	folio 10. mit einem Geldeswerthe pr 110fl. ausgewiesene Wein aus der Rubrikenrekapitulazion folio 35. (vermutlich durch Versehen) weggeblieben ist. Probsumme 27.027 fl. 46Xr.				
--	---	--	--	--	--

[Hrbtna stran]

No: 17.

Original

Augustiner zu Hohenmauthen

V desnem kotu spodaj podpis: Wimmer

Coll:

Vermögensstand

Des im Monate Oktober 1785. aufgehobenen Kloster der beschuhten
Augustiner zu Hohenmauthen in Steyrmarch.

Anmerkungen:

- a. Die von der K.K. Stiftungshofbuchhaltung adjustierte
hebungsinventarialsomme erscheint in dem vorliegenden Operate
mit jener: nach der Buchhalterey adjustierung und hierüber
erfolgte Entschließung durchaus gleichlaufend.
- b. In Ansehung der an das K.K. Cameralzahlamt abgeführten
Vermögensposten ist der 8.te Oktob:785. oder Aufhebungstag des
Kloster als terminus a quo so wie der letzte Oktob:802 als terminus
ad quem angenommen worden.
- c. Das Militärjahr und der Journalartikl über jede einzelne Aktivpost
ist in einen besonderen Sub ./: angeschlossen beilage ausgewiesen.
- d. Das Summarium liegt Sub ://: bei.

Pr: Bericht:

Bei Reinschreibung ist die Collone: nach der Buchahl: adjustierung
gehörigen Ortes einzuschalten

Pr: Bericht

Aufhebungskommissar: hl. Karl Friedrich graf v. Gleispach, Mahrburger
Kreishauptmann und anschliesungs Kommissär

Commissionsadjunkt: Joachim Kajetan Lebitsch, Buchhalterey Raitrath

(Nummer in) der Rubrike	Aktivstand	Vermögensstand nach dem Hebungsinventar und der ditzilligen buchhalter buchführung		Von diesem Vermögen wurden bei dem Cameralabnahme in Empfang genommen		Bei dem Cameralabnahme ist dermal noch als Stamvermögen vorhanden		Kurrentausgaben wurden verwendet		An Intervallen				Anmerkungen		
		fl.	Xr.	fl.	Xr.	fl.	Xr.	fl.	Xr.	Pr. B. Mtl. i. - Jarl. act. - Geld - Benennung 786/7 111/30 Xr.	fl.	Xr.	fl.	Xr.	fl.	Xr.
I.	An baarem Gelde wurden in dem Privat vergeben)	1	30	1	30			1	30							
	Summe des baaren Geldes	1	30	1	30			1	30							
II.	An eigenhümlichen Capitalien															
	a. in öffentlichen Fonds:															
	1. Eine Steyer. Stand: aerial Obligation dtdto. 1. = May 775 Nr. 1432 a 3 1/2 p. %	600		600				600								
	2. Eine Wiener Stadt Banco obligation dtdto 26. = November 770.	1000		1000				1000								
	3. Eine Obligation der Kupfer, Quecksilber und Bergwerks Hauptkasse in Wien dtdto 1. = October 772 a 4% nr.	1000		1000				1000								
	4. Eine Wiener Stadt Banco Obligation dtdto 10. = October 769. Nr. 1028	1600		1600				1600								
	5. Eine d. Obligation dtdto 6. Janner 776 Nr. 24.375 a 4%	1500		1500				1500								
	6. Bey privaten															
	6. Eine Original Schuld an eigenhümlichen Capitalien	2900		2900				2900								
	7. Eine Original Schuld an eigenhümlichen Capitalien	8600		8600				8600								
Seite 1																
III.	An StiftungsCapitalien an öffentlichen Fonds:															
	1. Eine Steyr. stand. Anstalt Obligation dtdto 1. = May 777. Nr. 2539 a 4%	100		100		100										
	2. Eine Abschrift von einer (Steyr. Standard) Obligation an eigenhümlichen Capitalien, welche das Original von dem Depositen Commission in Graz liegt die Geschichtliche ³⁰⁰ Stiftung betreffend, dtdto 1. = Febr. 768. Nr. 2338 a 4 1/2 %	300		300		300										

³⁰⁰ Intee - okrajava za Interessen.

³⁰¹ Verjeto mišljen primek darovalca anove.

³⁰² Enaka vsebina kot vrstico višje.

(Nummer in) der Rubrike	Aktivstand	Vermögensstand nach dem Hebungsinventar und der dßgälligen buchhalter adjustierung		Von diesem Vermögen wurden bei dem Cameralzahlante in Empfang genommen		Bei dem Cameralzahlungsamt ist dermal noch als Stamvermögen vorhanden		Kurrentauslagen wurden verwendet		An Interessen				Haften dermalen noch im Rückstande		Anmerkungen
		fl.	Xr.	fl.	Xr.	fl.	Xr.	fl.	Xr.	Pr. B: Mil.) - Jarl. act. - Gold - Benennung	fl.	Xr.	fl.	Xr.		
	4. Das Kloster mit einem Stockwerk samt der daran stossender Klosterkirche nach der Schätzung	2700		1200				fl.	Xr.	1200 Pr. B: Das Gebäude abgeschätzt worden nur auf 800 fl. Wert - dan den Vinzenz Schilber Kloster in Kloster - Kirche und 1 Joeh Garten/; jedoch mit Ausnahme der Altars, Glocken und Gerätschäfte in verkauft worden um 1200 fl. Laut Zahl Nr. 4124, de anno 789, 897						
	5. Ein Weingarten in Klein St. Künigund Mauthen, dessen besitzes der Reich Extract über Abschlag des Dominical betrages 12 fl. 40 ½ Xr. die = 4 Pertz mit ein Capital ausmachen pr. 317	30	897							(788 - 297. - 897 fl.) St. Künigunder Weingarten (Plus 597 fl. 30 Xr.						
	6. Eine Waldung an der sogenannten St. Peter Waldung, deren Schätzung unpartheylicher Schätzung	150								Besteht noch und dem Verwaltungsamtes zu Mauthenborg ist die Aufsicht hierüber zugetheilt.						
	Summe der liegenden Güter	8791	30	3257		400		2857		Summe 3257 fl. (Summe 1449 fl. 30 Xr. = 1550 fl. wird nun von dem bestehenden Minus das Plus abgezogen mit 1449 fl. 30 Xr. So zeigt sich im ganzen noch ein minus pr. 100 fl. 30 Xr.						
Seite 4										Anmerkung: Laut buchhalt. Vormerkbuchs pag. 198. ist der ganze Kaufschilling des Mayrhauses /; ut post 2. / mit 250 fl. in der Rentrechnung pro 788 in Empfang folgleich späterhin 150 fl. hiervon das Stamvermögen die übrigen 100 fl. Aber vernemng mit den Curengeulden an das Zahlamt abgebt worden. Pr. B. Berichtigt und reinzuschreiben						

Nummer in der Rubrik	Aktivstand	Vorratigkeitsstand nach dem Hebungsinventar und der d. fälligen buchhalter ablastung	Von diesem Vermögen wurden bei dem Cameralabnahme in Empfang genommen		Bei dem Cameralabnahme auch als Stammeintrag verzeichnet Benennung	Kontenablagen wurden verwendet	An Inbegriffen				Anmerkungen
			fl.	Xr.	fl.	Xr.	fl.	Xr.	fl.	Xr.	
5.	Dem Apotheker zu Mehrenberg	30	31								
6.	Der Ratze Berechnung rückständigen Porto	2									
7.	Der Frau Brennert in Brennert in für 4 fl 11 Sch. zu 9 Xr.	6	9		6	9					
8.	Item derselben für 7 Schaff Saamen Hallen zu 1 fl. 24	9	48		9	48					
9.	Dem Baader zu Mauten Joh. Ant. Zanger	9	45		9	45					
10.	Dem Rachdrangeler Brennert in Ausstand bis Ende Oktober 785 mit Jos. Altmann	18	42								
12.	Dem Wackerder für 2 fl 11 wisse Wackerzen	1	48		1	48					
13.	Dem Schlosser zu Windischgraz von Schüttung	3	47		3	36					
14.	Dem Kunhoferischen Verwalter Jos. Scholler für 1/2 Sertun gelochten Almes	1									
Seite 6		239	51	220	38	220	38	220	38		
15.	Dem Wenzler zu St. Kungund an für 2 fl 11 wisse Jahreslohn pro 785	12			12						
16.	Dem Schmid zu Mauthen Ant. Kottmagg	1	29		1	20					
17.	Dem Bleiberg Ant. Kompas	8									
18.	Dem Eisenhändler zu Bleiberg Peter	52	6	49	49	30	49	30			
19.	Dem dem Steirergalle angestellten Beamten bestimmten Tragelohn betragen	108			108						
	Summe der universitären Schulden	421	26	391	28	391	28	391	28		
Seite 7.	Ende des Passivstandes										

Von den K.K. in dem Liquidationgeschäfte des steiermärkischen
Religionsfonds angeordneten Gubernialkommision. Graz am 9. ten
Februars 804

Joseph Wimmer

Provinzialstaatsbuchhaltungs Ingrossist

Nr. 17.

Original Kloster der Augustiner zu Hohenmauthen

Am 14.ten März 804 dem Hr. Gubernialrathe zur Unterfertigung und
dann bei dem Exhibitenprotokolle eingereicht.

16 Sklep

Letos mineva 235 let od ukinitve samostana avguštincev na Muti. Samostan je bil ustanovljen po vsej verjetnosti sredi 13. stoletja, ko so v ta del Dravske doline prišli puščavniki viljemiti, ki so se najprej naselili pri rotundi sv. Janeza Krstnika. A njihove naselbine še ne moremo šteti za samostan v pravem pomenu besede. Odročna lega doline, nizka gostota poselitve in odsotnost večje meščanske naselbine so predstavljali proti sredini 13. stoletja ugodne pogoje za pravo puščavniško življenje po vzoru sv. Viljema Malavalskega, ustanovitelja viljemitov. Po vključitvi viljemitov v nov avguštinski meniški red se je poimenovanje »avguštinci« naselilo tudi v tem prostoru. Po prvi omembi skupnosti bratov viljemitov, prebivajočih pri cerkvi sv. Janeza, iz leta 1271, se samostan v srednjeveških virih omenja spet leta 1290. Takrat je bosonijski škof Bonifacij podelil odpustke samostanski cerkvi sv. Janeza Krstnika na Muti. To listino o podelitvi odpustikov je omenjeni škof najverjetneje izdal ob posvetitvi nove samostanske cerkve sv. Janeza Krstnika na Zgornji Muti. Muška samostanska cerkev je dobila podeljene odpustke nato še leta 1297 od latinskega patriarha Konstantinopla Petra. Zanimivo je, da muški samostan zaman iščemo v ohranjenih virih bamberske škofije, ki je bila pred letom 1425 lastnica Mute. Čeprav v podporo in naklonjenost bamberskih škofov do viljemitskih in kasneje avguštinskih puščavnikov ne gre dvomiti, moramo ustanovitelje samostana najverjetneje iskati med tukajšnjimi plemiškimi rodbinami Marenberških, Viltuških in Vuzeniških. Te rodbine so kljub skromno ohranjenim virom obdarovale samostan s posestmi in drugim premoženjem. Po letu 1425 so bili njegovi podporniki tudi grofje oziroma kasnejši knezi Celjski, ki so omenjenega leta postali lastniki Mute. O njihovi darežljivosti je pričala v zakristiji muške samostanke cerkve pritrjena plošča, ki je opominjala duhovnike, da se morajo pri sveti maši spomniti in moliti za dušni blagor članov rodbine Celjskih.

Samostan je torej zrasel okrog leta 1290 na ravnini blizu starega pokopališča na Zgornji Muti. Tam so si menihi sezidali tudi svojo cerkev, posvečeno sv. Janezu Krstniku. Slednje pa ne smemo enačiti s še danes stoječo rotundo – podružnično cerkvijo sv. Janeza Krstnika na Spodnji Muti. Koliko je bilo menihov v samostanu pred koncem 15. stoletja, je nemogoče navesti, saj nimamo nobenega oprijemljivega vira. Gotovo pa njihovo število ni bilo veliko. Menihi so namreč sprva živeli samo od miloščine, v drugi polovici 13. stoletja pa so (kot samostanska skupnost) že lahko prejeli v posest zemljišča, podložnike in druge darove, s katerimi je bilo moč izboljšati gmotni položaj samostana. Nekoliko bolj oprijemljive podatke o meniški dejavnosti muških avguštincev imamo od 16. stoletja naprej. Leta 1532 so ga oropali in opustošili Turki. Tudi samostanski arhiv je bil v tem turškem roparskem pohodu dodobra uničen. Cenitev premoženja leta 1543 nam sicer pove, da je imel samostan samo 6,5 funta premoženja in le 8 podložnih družin. To ni bilo veliko in je predstavljalo

finančni minimum, s katerim je samostan očitno še lahko shajal. Po letu 1543 se je zanj začelo bolj »sušno« obdobje, saj je bil nekaj časa zapuščen. Koliko let je trajala ta sušna bera, ne vemo. Vemo pa, da je bil samostan zapuščen v letu 1559. Za kako dolgo, o tem ni podatkov. Leta 1571 je bil v njem spet naseljen en menih. V času od leta 1597 do 1606 je bil samostan v nekakšni soupravi vsakokratnega priorja avguštinskega samostana v Velikovcu. Ta je moral najmanj enkrat mesečno hoditi na Muto in maševati v tukajšnji samostanski cerkvi kakor tudi vestno skrbeti za samostansko premoženje. Po letu 1606 se je v muški samostan ponovno vrnilo stalno meniško življenje, čeprav sta bila po navadi vse do leta 1653 v njem zgolj en do dva meniha. Od njiju je bil eden hkrati tudi prior. Stalna naseljenost samostana je imela velik pomen, saj je omogočila kontinuirano delovanje, s tem pa gmotno in še bolj duhovno rast. V letu 1653 je prišlo tudi do združitve Štajersko-koroške redovne province in Avstrijske redovne province v skupno Avstrijsko avguštinsko redovno provinco. Samostan je po tej združitvi počasi pridobival več menihov, tako da je v času največjega obsega v njem bivalo kar osem patrov in štirje brati laiki. V času ukinitve 6. oktobra 1785 je v samostanu živelo sedem patrov in štirje bratje laiki. Kljub temu je muški samostan še vedno veljal za revnega in zaradi svoje odročne lege ni bil ravno priljubljen med mladimi menihi. Ti so si po navadi želeli živeti blizu mestnega vrveža pa tudi v večjih in premožnejših samostanih. Že sam avguštinski zgodovinar Ksist Schier je v drugi polovici 18. stoletja zapisal, da je muški samostan spadal med tiste, v katerih so bili menihi v besedi in življenju resnični puščavniki. Gotovo lahko 18. stoletje štejemo za obdobje največjega razvoja muškega samostana. Od prve polovici 18. stoletja naprej je bilo v samostanski cerkvi zopet možno slišati korno molitev in petje tukajšnjih menihov, ki ga poprej zaradi njihovega premajhnega števila ni bilo možno izvajati. Med letoma 1744 in 1760 so se obnovila samostanska poslopja, na novo pa so sezidali samostansko cerkev, saj obstoječa ni bila več statično stabilna. V samostanu je v 18. stoletju, mogoče pa tudi že prej, delovala bratovščina črnega pasu, prvič jo v virih zasledimo leta 1746. Samostan je v tem obdobju dobil svoje zgodovinarje oziroma kroniste, ki so imeli nalogo popisati zgodovino samostana. Prvi je to delo opravljal pater Gvido Rupnik, za njim pa pater Pavel Waizmann. Čeprav bi z njunimi zapisi o zgodovini samostana lahko razvozlali marsikatero uganko, žal o njih ni sledu.

Druga polovica 18. stoletja za samostane ni prinesla ravno cvetočih časov. Prav nasprotno. Cesar Jožef II. se je z veliko vnemo lotil ukinjanja vseh samostanov, ki niso opravljali kakšnega za državo koristnega poslanstva. In tu se so avstrijski avguštinski samostani zaradi svojega redovnega poslanstva – molitev in študij Svetega pisma – hitro znašli na tialu. Tako tudi muški, ki ga je usoda ukinitve doletela 6. oktobra leta 1785. Čeprav je s svojim delovanjem vsaj za tri leta preživel sosednji samostan redovnic dominikank v Radljah ob Dravi (ukinjen leta 1782), je njegova

razpustitev vendarle pomenila za kraj in tukajšnje duhovno in kulturno življenje pomembno izgubo. Kako dolgo so menihi še ostali v samostanu po njegovi ukinitvi, ni znano, gotovo pa še nekaj let. O tem pričajo izdatki za prehrano in druge potrebščine še v letu 1787. Nič nenavadnega ni, da so avguštinci še kar nekaj let po uradni ukinitvi bivali v svojih samostanih: v Velikovcu na primer so ostali vse do leta 1808, pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah pa celo do 1811. Žal se je po ukinitvi muškega samostana velika večina njegove nekdanje opreme porazgubila in verjetno v veliki večini tudi propadla. Ohranjenih je le nekaj posameznih drobcev, kot so nekatere knjige iz samostanske knjižnice, nagrobnik, nekdanja prižnica iz samostanske cerkve, nekaj arhivskega gradiva in še morebiti kakšna malenkost. Čeprav se je samostanska cerkev do leta 1875 že podrla in o njej ni bilo več sledov, pa so v osrednjem samostanskem poslopju kasneje uredili šolske prostore za muško ljudsko šolo. Danes v stavbi domuje varstveno delovni center. In čeprav stavba zaradi neposrečene zadnje obnove na zunaj ne kaže prvotne podobe, je v njeni notranjosti še mogoče videti arhitekturne sledove preteklih stoletij. Muški avguštinski samostan skozi svojo zgodovino ni spadal med največje, najimenitnejše ali najmogočnejše samostane, to potrjuje že ocenjena vrednost vseh njegovih nepremičnin in premičnin, ki je ob ukinitvi 6. oktobra 1785 znašala samo 26.496 goldinarjev, 20 krajcarjev in 2 denarija. Za primerjavo lahko navedeno, da je bilo vse premoženje graškega avguštinskega samostana ob njegovi ukinitvi 17. aprila 1784 ocenjeno na 78.169 goldinarjev, ljubljanskega 14. aprila 1784 pa na 62.251 goldinarjev. Iz navedenega lahko sklepamo, da tudi ostali avguštinski samostani niso bili med bogatejšimi in da so s svojim premoženjem spadali kvečjemu med takrat manj premožne samostane. Eden od pomembnejših pričevalcev muških avguštincev je tudi priložena transkripcija ukinitvenega inventarja za samostan iz leta 1785. V njem zapisani podatki odstirajo podobe življenja v enem od manjših, a gotovo najzgodnejših viljemitskih oziroma avguštinskih samostanov na slovenskih tleh, ki je s svojo dejavnostjo pomembno prispeval k zgodovinskemu razvoju Dravske doline. Inventar naj s svojimi podatki služi čim večjemu številu poklicnih in laičnih zgodovinarjev pri njihovem raziskovalnem delu. In če bo njegova vsebina spodbudila nadaljnje raziskovanje slovenske samostanske zgodovine, bo namen te objave več kot presežen.

17 Povzetek

Puščavniki viljemiti so se na Muti najverjetneje naselili sredi 13. stoletja. Njihova postojanka pri rotundi sv. Janeza Krstnika na Spodnji Muti takrat še ni bila samostan, v virih pa je prvič omenjena leta 1271. Kdaj so se muški viljemiti vključili v takrat nastajajoč avguštinski puščavniški red, ni znano, gotovo pa enkrat v drugi polovici 13. stoletja. Prav tako ni znano, kdaj so začeli graditi samostan na Zgornji Muti. Iz ohranjenih virov vemo samo, da je bila nova samostanska cerkev posvečena sv. Janezu Krstniku in da so ji bili v dveh listinah, izdanih leta 1290 in 1297, podeljeni odpustki. Kot ustanovitelj samostana se po samostanskem izročilu omenja rodbina Viltuških. Med dobrotniki pa srečamo še rodbine Marenberških, Vuzeniških in Celjskih. Leta 1532 so samostan oplenili in opustošili Turki. Dodaten udarec zanj je pomenila tudi reformacija, zaradi katere je opustel marsikateri avguštinski samostan v notranjeavstrijskih deželah, Muta pa pri tem ni bila izjema. Nekaj časa je v samostanu v času druge polovice 16. stoletja bival le po en menih, samostan pa je bil v soupravi velikovškega avguštinskega samostana. To je trajalo do leta 1606, ko je bil samostan spet stalno naseljen. Med 17. stoletjem sta na Muti bivala en do dva meniha. Število menihov in tudi redovnih bratov laikov je začelo rasti šele v 18. stoletju, največ jih je bilo leta 1767, ko je tu bivalo 8 patrov in 4 bratje laiki. Sredi 18. stoletja je bil muški avguštinski samostan deležen celovite prenove, zgradili pa so tudi novo samostansko cerkev. Cvetoče obdobje razvoja pa v primeru muškega samostana ni trajalo dolgo. Komaj so v letu 1760 dokončali obnovo samostanskih poslopij in novogradnjo samostanske cerkve, že so se na obzorju kazali obrisi razsvetljenega absolutizma. Cesar Jožef II. je dal po letu 1780 ukiniti vse avguštinske samostane v notranjeavstrijskih deželah. Muški samostan je ta usoda doletela 6. oktobra 1785. Kako dolgo po ukinitvi so na Muti še bivali avguštinci, ne vemo. Lahko pa na podlagi odhodkov za prehrano in preskrbo sledimo njihovo prisotnost vse do leta 1787. Premično in nepremično premoženje samostana je po njegovi ukinitvi prešlo na štajerski verski sklad, ki je vsega razprodal, večino liturgičnega posodja (kelihe, ciborije, monštrance, relikviarije) pa brezplačno predal ordinariatoma ljubljanske in sekovske škofije. Leta 1789 je stavbo samostana skupaj s cerkvijo kupil Vincenc Schliber. Samostanska cerkev sv. Janeza Krstnika je nato med prvo polovico 19. stoletja popolnoma propadla. V stavbi samostana so leta 1886 uredili prostore ljudske šole. Danes je v tej stavbi varstveno delovni center. Na mestu nekdanje samostanske cerkve pa je v drugi polovici 20. stoletja zrasel nov gasilski dom. Na nekdanji avguštinski samostan na Muti nas poleg osrednje samostanske stavbe spominjajo še posamezni arhivski dokumenti, nekaj kosov cerkvene opreme, nekaj knjig iz samostanske knjižnice in spominska plošča na cerkvi sv. Marjete na Muti.

18 Zusammenfassung

Die Eremiten des heiligen Wilhelm von Malavalle (Wilhelmiter) fassten Fuß in Muta (Hohenmauthen) höchstwahrscheinlich Mitte des 13. Jahrhunderts, ihr Sitz, der damals noch kein Kloster war, war zuerst bei der Rotunde des hl. Johannes des Täufers in Spodnja Muta (Untermauthen). In den Quellen wird ihr Sitz das erste Mal im Jahr 1271 erwähnt. Wann genau sie in den damals entstandenen Augustiner-Eremiten Orden integriert wurden, ist nicht bekannt, es geschah aber in der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts. Es ist auch nicht bekannt, wann sie mit dem Bau des Klosters in Zgornja Muta begannen. Aus den Quellen erfährt man lediglich, dass die neue Klosterkirche dem hl. Johannes dem Täufer wahrscheinlich im Jahr 1290 geweiht wurde und dass ihr in zwei Urkunden, ausgestellt in den Jahren 1290 und 1297, Ablässe erteilt wurden. Als Klosterstifter wird nach der Klosterüberlieferung die Familie Wildhaus erwähnt. Unter den Wohltätern treffen wir noch die Familien der Mahrenberger, Saldenhofener und Cillier. Im Jahr 1532 wurde das Kloster von den Türken geplündert. Ein zusätzlicher Schlag für das Kloster war auch die Reformation, die der Grund für die Verwüstung vieler Augustinerklöster in innerösterreichischen Ländern war. Auch Muta war da keine Ausnahme. Einige Zeit lang lebte in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts im Kloster nur je ein Mönch, einige Zeit lang war es aber in der Mitverwaltung des Augustinerklosters in Velikovec/Völkermarkt. Das änderte sich im Jahr 1606, als das Kloster wieder auf Dauer bewohnt wurde. Im Laufe des 17. Jahrhunderts lebten in Muta je ein oder zwei Mönche. Erst im 18. Jahrhundert wuchs die Zahl der Mönche aber auch der Laienordensbrüder, die in Muta lebten. Ihre Zahl war im Jahr 1767 die größte, damals bewohnten es 8 Pater und 4 Laienordensbrüder. Mitte des 18. Jahrhunderts wurde das Augustinerkloster in Muta gänzlich erneuert, es wurde auch eine neue Klosterkirche gebaut. Aber die Blütezeit dauerte nicht lange. Die Erneuerung der Klostergebäude und der Aufbau der Klosterkirche wurden im Jahr 1760 gerade beendet, als sich am Horizont schon die ersten Anzeichen des aufgeklärten Absolutismus zeigten. Kaiser Joseph II. löste nach dem Jahr 1780 alle Augustinerklöster in innerösterreichischen Ländern auf. Das Schicksal des Klosters in Muta wurde am 6. Oktober 1785 besiegelt. Wie lange nach der Auflösung noch Augustiner in Muta lebten, wissen wir nicht. Wir können aber ihre Anwesenheit anhand der Ausgaben für die Ernährung und Verpflegung bis in das Jahr 1787 verfolgen. Das bewegliche und unbewegliche Vermögen des Klosters wurde nach der Auflösung vom Steirischen Religionsfonds übernommen und dieser verkaufte es ganz. Die meisten liturgischen Geräte (Kelche, Ziborien, Monstranzen, Reliquiaren) wurden kostenlos den Diözesanordinariaten in Ljubljana und Seckau überlassen. Im Jahre 1789 wurde das Klostergebäude mit der Kirche vom Vinzenz Schliber gekauft. Die Klosterkirche des hl. Johannes des Täufers ist im Laufe der ersten

Hälfte des 19. Jahrhunderts total verfallen. Im Klostergebäude wurde im Jahr 1886 die Volksschule Muta errichtet. Heute ist in diesem Gebäude eine Tagesstätte für geistig behinderte. An der Stelle, wo einst die Klosterkirche stand, wurde in der zweiten Hälfte des 20. Jahrhunderts das neue Feuerwehrhaus Muta erbaut. An das ehemalige Augustinerkloster in Muta erinnern neben des Klostergebäudes noch einzelne Archivdokumente, einige Kirchengeräte, einige Bücher aus der Klosterbibliothek und die Gedenktafel an der Kirche der hl. Margareta in Muta.

19 Summary

The Hermits of St. William probably settled in Muta in the middle of the 13th century. In the beginning, their post was at the rotunda of St. John the Baptist which is mentioned in sources for the first time in 1271. It is not known when they joined the then emerging Augustin eremite order, however, it can be presumed it was in the second half of the 13th century. It is also not known when the construction of the Muta monastery began. The preserved sources testify that the new monastery church was dedicated to St. John the Baptist and received indulgences in charters from 1290 and 1291. According to monastic tradition, it was established by the Viltuž family and benefited by families from Marenberg, Vuzenica and Celje. In 1532, the monastery was pillaged and ravaged by the Turks.

Reformation brought an additional blow to the monastery. Similar to other Augustine monasteries in the Inner Austrian lands, the Muta monastery did not escape their fate. During the second half of the 16th century and until 1606, a single friar lived in the monastery, which was also under the administration of the Augustin monastery in Velikovec for some time. In the 17th century, at least one or two friars lived in the convent permanently. Only in the 18th century the number of inhabitants rose and reached its peak in 1767, when 8 priests and 4 religious brothers lived there. In the middle of the 18th century, the monastery was wholly renovated and a new monastery church was built. However, the prosperous years did not last long; in 1760, when the renovation of the monastery and the building of the church was finished, enlightened absolutism began to emerge. Emperor Josef II abolished all Augustin monasteries in the Inner Austrian lands. The monastery in Muta was abolished on October 6, 1785, and it is not known how long the Augustins continued to live there. However, based on their food and supply expenses, we can assume they were at the convent at least until 1787. All assets of the convent were transferred to the Styrian Religious Fond and sold. Most of the liturgy items (chalices, ciboriums, monstrances, reliquaries) were given to the ordinary's offices of the Seckau and Ljubljana dioceses. In 1789, the monastery was purchased by Vincenc Schliber. During the first half of the 19th century, the convent church of St. John the Baptist fell to ruin almost completely. From 1886, the monastery building was used as a school and today it houses a special social care and employment centre. In the second half of the 20th century, a new fire station was built in the place of the former convent church.

Besides the central monastery building, only individual archival records, a few church items, some books from the monastery library and a memorial plaque on the church of St. Margaret remind us of the former Augustin monastery in Muta.

20 Viri in literatura

20.1 Viri

- Arhiv Slovenije (AS), Zbirka rokopisov, SI AS 1073/84-I, Fevdna knjiga za grofiji Ortenburg in Celje, 1436–1477.
- AS, Franciscejski kataster za Štajersko, SI AS 177/M/F/M423, k. o. Zgornja Muta, katastrska mapa in seznam stavbnih parcel, 18. 3. 1826.
- Haus Hof und Staatsarchiv (HHStA), AT-OeStA/HHStA Siegelsammlung Smitmer-Löschner O 0503.
- HHStA, AT-OeStA/HHStA Siegelsammlung Smitmer-Löschner O 0504.
- Kärntner Landesarchiv (KLA), Kärntner Landesregierung, Selekte über Klostersaufhebungen und Staatsgüter, AT-KLA 190-C-20 Ak, škatla 3, Inventar des aufgehobenen Augustinerklosters Hohenmauthen in Steiermark, 1. 12. 1785.
- KLA, Allgemeine Urkundenreihe (AUR), AT-KLA 418-B-C 5019 St, listina 20. marec 1273.
- KLA, AUR, AT-KLA 418-B-C 1748 St, listina 3. maj 1278.
- KLA, AUR, listina 14. februar 1439.
- KLA, AUR, listina 9. maj 1445.
- KLA, Auersperg, gräfliches Fideikommissarchiv, AT-KLA 871-B-37 St, listina 20. 10. 1329.
- Okrajno sodišče Slovenj Gradec, Zgodovinski izpis za zemljiškoknjižni vložek št. 40.
- Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Handschrift (Hs.) 5811, 7372, 7429, 8236, 8461, 8466, 10214.
- Pokrajinski arhiv Maribor (PAM), Gosposočina Marenberg, AŠ 24, Kopija kopalne knjige.
- PAM, Zbirka listin, listina 9. marec 1460.
- PAM, Okrajno sodišče Marenberg, Zbirka zemljiškoknjižnih listin 1874, Listina št. 1263, AŠ 81.
- PAM, Okrajno sodišče Marenberg, Zbirka zemljiško knjižnih listin 1884, listina št. 2267, AŠ.
- PAM, Okrajno sodišče Marenberg, Zbirka zemljiško knjižnih listin 1886, listina št. 1049, AŠ 104.
- PAM, Okrajno sodišče Marenberg, Zbirka zemljiško knjižnih listin 1921, listina št. 275, AŠ 391.
- PAM, Okrajno sodišče Marenberg, Zbirka zemljiško knjižnih listin 1894, listina št. 3391, AŠ 115.

- Slovenski šolski muzej, Muta – osnovna šola, inv. št. 500 in 2105.
- Steiermärkisches Landesarchiv (StLa), Allgemeine Urkundenreihe (AUR), listina št. 3073a, 2. 2. 1370.
- StLa, Gultschätzungen 1542/1543, 17/197 Kloster Hohenmauthen.
- StLa, Häuserzählung, Marburger Kreis, karton 16, št. 68.
- StLa, Marenberg Herrschaft, Karton 2, Heft 11.
- StLa, Schranne und Landrecht, Amman von Ammanseg 3, 1616–1622, škatla 20.
- Univerzitetna knjižnica Gradec/Universitätsbibliothek Graz, Handschrift 960, Origo conventus Muttensis, fol. 17, 18.

20.2 Objavljeni viri

- Chmel Joseph, Urkunden zur Geschichte von Österreich, Steiermark, Kärnten, Krain, Görz, Triest, Istrien, Tirol. Aus den Jahren 1246–1300, v: *Fontes rerum Austriacarum*. Österreichische Geschichtsquellen, Wien, 1849.
- Höfer Rudolf, Die landesfürstliche Visitation der Pfarren und Klöster in der Steiermark in den Jahren 1544/1545, Graz, 1992.
- Jaksch August von, *Monumenta historica ducatus Carinthiae*, Die Kärntner Geschichtsquellen 1202 – 1269, Band IV/1, Klagenfurt, 1906.
- Hutz Ferdinand, Die Weiheregister der Sekauer Bischöfe vor der Reformation (1425–1507), Graz, 1988.
- Mitteilungen des Musealvereins für Krain (MMK) XVIII, Laibach, 1905, št. 46, str. 149, 150.
- Pferschy Gerhard, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark, Band 4 (UbSt IV), listina št. 418, str. 250.
- Rajšp Vincenc, Slovenija na vojaškem zemljevidu, zvezek 6, Ljubljana, 1995.
- Schroll Beda, Urkundenbuch des Benediktinerstiftes St. Paul im Lavanttal, Wien, 1876.
- Steidlin Johann Mathias, *Monasteria Ordinis ff. Eremitarum S. Augustini per Germaniam aeri incisa Augustae Vindelicorum a Iohanne Matthia Steidlin sine loco et anno*, München, 1731.

20.3 Literatura

- Caesar Aquilini Julii, *Annales ducatus Styriae* (Graecii, 1768–1777), trije deli.
- Detzel Heinrich, *Christliche Ikonographie*, 2. del, Freiburg, 1896.
- Elm Kaspar, *Ausbreitung, Wirksamkeit und Ende der Provençalischen Sackbrüder (fratres de poenitentia Jesu Crhisti) in Deutschland und den Niederlanden*, v: Francia, *Forschungen zur Westeuropäischen Geschichte*, zvezek 1, München, 1973, str. 257–324.
- Fidler Marian, *Austria sacra, Oesterreichische hierarchie und Monasteriologie. Geschichte der ganzen österreichischen, weltlichen und klösterlichen klerisey beyderley Geschlechtes, Dritter Theil, sechster Band*, Wien, 1784.
- Gavigan Johannes, *The Austro-Hungarian province of the Augustinian friars, 1646–1820*, 1. del, Roma, 1975.
- Gavigan Johannes, *The Austro-Hungarian province of the Augustinians friars, 1646–1820*, 2. del, Romae, 1976.
- Gavigan Johannes, *The Austro-Hungarian province of Augustinian friars, 1646–1820*, 3. del, Romae, 1977.
- Gebhardt Ludwig Albrecht, *Genealogische Geschichte der erblichen Reichsstände in Deutschland*, 3. Band, Halle, 1785.
- Gruden Josip, *Zgodovina slovenskega naroda*, Celovec, 2010.
- Haimbucher Max, *Die Orden und Kongregationen der Katholischen Kirche*, Paderborn, 1907.
- Höfler Janez, *O prvih cerkvah in župnijah na Slovenskem*, 2. izdaja, Ljubljana, 2016.
- Hudelja Niko, *Nemško slovenski zgodovinski slovar*, Ljubljana, 2016.
- Keller Pius, *Index Episcoporum Ordinis Erm. S. Augustini Germanorum digestus*, Münnerstadt, 1876.
- Kolar Bogdan, *Iskalci Boga. Redovništvo in redovne skupnosti v zgodovini Cerkve*, Celje, 2005.
- Koropec Jože, *Zemljiške gosposčine med Dravogradom in Mariborom do konca 16. stoletja*, Maribor, 1972.
- Kos Milko, *Srednjeveška Ljubljana: topografski opis mesta in okolice*, Ljubljana, 1955.
- Kovačič Franc, *Zgodovina Lavantinske škofije (1228–1928)*, Maribor, 1928.
- Kunej Mojca, *Muta in bližnja okolica na levem bregu Drave v 18. stoletju*, Diplomsko delo, 2014.

- Marinelli Francisco, *Eremi sacrae Augustinianae, pars altera in qua agitur de augustinianis episcopis exteris qui floruerunt post magnam ordinis unionem peractam ab alexandro IV. anno MCCLVI*, Romae, 1875.
- Mlinarič Jože, *Kartuzija Pleterje 1403–1595*, Ljubljana, 1982.
- Mlinarič Jože, *Marenberški dominikanski samostan: 1251–1782*, Celje, 1997.
- Mravljak Josip, *Nadžupnija in dekanija Vuzenica*, Maribor, 1928.
- Mravljak Josip, *Vuzenica v srednjem veku*, Maribor, 1927.
- Mravljak Josip, *Vuzenica II, Daljši okoliš v srednjem veku, trg in grad 1457–1663*, Maribor, 1929.
- Muchar Albert, *Geschichte des Herzogthums Steiermark*, Siebenter Theil, Graz, 1864.
- Naschenweng Hannes P., *Der Landständische Adel des Herzogthums Steiermark*, Graz, 2020.
- Orožen Ignacij, *Das Bisthum und die Diözese Lavant: Marburg, Mahrenberg, Jaring, St. Leonhard in W. B., Kötsch und Zirkoviz*, Marburg, 1875.
- Otorepec Božo, *Srednjeveški samostanski pečati na Slovenskem, v: Samostani v srednjeveških listinah na Slovenskem*, Ljubljana, 1993, str. 37–63.
- Purkarthofer Heinrich, *Religiöses Leben in den Mittelalterlichen Städten und Märkten, v: Die Steiermark, Brücke und Bollwerk*, Graz, 1986, str. 118–120.
- Rumpler Helmut, *Kärntens Klöster im Zeitalter des Absolutismus (1522–1780), v: Schatzhaus Kärntens, II. Beiträge, Landesausstellung St.Paul 1991, 900 Jahre Benediktinerstift, Klagenfurt, 1991, str. 163–173.*
- Schrier Xystus, Rosnak Martin, *De Monasteriis provinciae Austriae et Hungariae ordinis fratrum eremitarum sancti patris Augustini succincta notitia in usum duntaxat juniorum eiusdem provinciae alumnorum obiter conscripta*, Viennae, 1776.
- Sonntag Jörg, *Die Statuten der Wilhelmiten (1251–1348): Zeugnisse der Verfassung eines europäischen Ordens, Edition und Übersetzung, Kloster als Innovationslabore, Band 5*, Regensburg, 2019.
- Weis Norbert, *Das Städtewesen der ehemaligen Untersteiermark im Mittelalter*, Graz, 2002, priložen CD, Wordova datoteka.
- Wild Bernardin, *Die Augustiner*, Freiburg, 1968.
- Wolf Adam, *Die Aufhebung der Klöster in Innerösterreich 1782–1790*, Wien, 1871.

- Zumkeller Adolar, Das Mönchtum des heiligen Augustinus, Würzburg, 1968.

20.4 Periodika

- Ambrožič Matjaž, Pregled predjožefinskih bratovščin na Slovenskem Štajerskem, *Acta historiae artis Slovenica (AHAS)* 19, št. 1, str. 17–52.
- Cevc Emilijan, Vedute slovenskih krajev iz začetka XVIII. stoletja, *Kronika* 1959, št. 2, str. 77–89.
- Curk Jože, Ivan Stopar, karolinška arhitektura na Slovenskem, Ljubljana, 1988, v: *Časopis za zgodovino in narodopisje (ČZN)*, 1989, št.1, str. 127, 128.
- Curk Jože, O samostanih in samostanski arhitekturi po letu 1200 na slovenskem Štajerskem, *ČZN*, 1993, št. 2, str. 131–163.
- Gavigan Johannes, Der Klagenfurter Johannes Vidal O.S.A. (1705–1792), *Carinthia I* 167, 1977, str. 69–84.
- Gavigan Johann, Geschichte der Völkermarkter Augustiner Eremiten von 1550 bis 1616, *Carinthia I* 162, 1972, str. 207–226.
- Gavigan John J., De theologiae professoribus augustinianis universitatis graecensis, *Augustiniana* 1967, št. 17, str. 333–388.
- Gavigan John J., Epistulae inter Priores Generales O.S.A. atque Imperatores Austriacos annis 1635-1671 missae (Ex Archivo Generali Ordinis), *Augustiniana* 18, 1968, str. 425–513.
- Gavigan John J., Origins of the Augustinian province of Styro-Carinthia, *Augustinianum* 11, 1971, str. 281–354.
- Gavigan John J., The province of Styro-Carinthia, *Analecta Augustiniana* XXXV, 1972, str. 197–301.
- Gavigan John J., Union of the Augustinian Provinces of Austria and Styro-Carinthia 1653, *Augustiniana* 24, 1974, str. 96–131.
- Habjanič Oskar, Avguštinski samostan v Sv. Trojici v Slovenskih goricah v dobi baroka, *Kronika* 62, 2014, str. 67–90.
- Haider Siegfried, Zum Problem bischöflicher Pfalzorte in Kärnten und in der Steiermark, *Carinthia I* 166, (1976), str. 123–139.
- Kluger W., Die pastorale Tätigkeit der Augustiner des Landstraßer Konvents im 17. Jahrhundert, *Augustiniana* 30, Nr. 1/2, 1980, str. 117–156.
- Kubalek Peter, Der Wiener Augustiner-Eremit P. Ferdinand Hartisch (1642/43–1699), *Augustiniana* 25, Nr. 1/2 (1975), str. 143–180.

- Kubalek Peter, Gelasius Pfraum O.E.S.A., Professor der Theologischen Fakultät der Universität Wien, Augustiniana 24, 1974, str. 161–189.
- Kunzelmann Adalberto, Geschichte der deutschen Augustiner Eremiten, Augustiniana 19, št. 1/2, 1969, str. 33–127.
- Kunzelmann A., Geschichte der deutschen Augustiner Eremiten (Fortsetzung), Augustiniana 20, 1970, str. 54–106.
- Lavrič Ana, Velike Marijine bratovščine na Slovenskem. Ikonografija bratovščin pod okriljem mendikantskih redov, AHAS, 2016, št. 2, str. 119–167.
- Lind Karl, Blätter für ältere Sphragistik, Wien, 1878, Tafel VI., slika 5, str. VI (opis)
- Ljubša Matija, Zgodovinski razvoj sedanjih lavantinskih župnij na levem bregu Drave do Jožefa II., Časopis za zgodovino in narodopisje, 1924, str. 49–80.
- Luijk Benigno A. L. van, L'Ordine agostiniano e la riforma monastica, Augustiniana 19, No. 1/2, 1969, str. 14–32.
- Luschin Arnold, Die Siegel der steirischen Abteien und Convente des Mittelalters, v: Mittheilungen der K.K. Central Commission zur erforschung und erhaltung der Baudenkmale XVIII, Wien, 1873, str. 315–323.
- Miksch Ferdinand Leopold, Der Augustinerorden und die Wiener Universität: Ein beitrag zu 600 Jahre Universität Wien (Fortsetzung und Schluss), Augustiniana, 1967, št. 17, str. 37–83.
- Ocker Christopher, The Birth of an Empire of Two Churches: Church Property, Theologians, and the League of Schmalkalden, Austrian History Yearbook 41, 2010. str. 48–67.
- Ogrin Matija, Slovenska pridiga baročne dobe in redovne province: med retoričnim izročilom in redovniško karizmo, Arhivi 40, 2017, št. 2, str. 217–232.
- Ottinger Antonius, Gavigan John J., Detheologiae professoribus augustinianis universitatis graecensis (finis), Augustiniana 19, 1968, str. 39–81.
- Puff Rudolf, Beiträge zur Kenntniss der aufgehobenen Klöster in Steiermark (Fortsetzung), Oesterreichische Blätter für Literatur, Kunst, Geschichte, Geographie, Statistik und Naturkunde IV, 1847, str. 326–328.
- Rennhofer Friedrich, Augustinerklöster in Österreich, Augustiniana 6, 1956, str. 490–536.
- P. P. Verzeichnis der in Ländern der westlichen Hälfte der österreichischen Monarchie vom Kaiser Joseph II. 1782 bis 1790

aufgehobene Klöster, v: Archivalische Zeitschrift 5 (neue Folge), München, 1895, str. 234–2751.

- Wutschnig Hans, Steirische Städte und Märkte im Reisebilderbuch eines Schlesiers (1710-1714), Blätter für Heimatkunde 19, 1941, str. 13–24.

20.5 Internetno gradivo

- Adriano Cappelli, Lexicon Abbreviaturarum, Leipzig, 1901, str. 164, dostopno na: http://capricorn.bc.edu/siepm/DOCUMENTS/Cappelli_Lexicon%20abbreviaturarum.pdf, preneseno 3. 11. 2020.
- Amtsblatt zur Wiener Zeitung, 1854, št. 8, 10. januar 1865, str. 46, dostopno na: https://books.google.si/books?id=eBYkC7ag_3MC&pg=RA2-PA98-IA6&dq=Schlieber+hohenmauthen&hl=sl&sa=X&ved=2ahUKEwil8qOUmcPsAhUFQUEAHUt7CDkQ6AEwAHoECAIQAg#v=onepage&q=Schlieber%20hohenmauthen&f=false, preneseno: 20. 10. 2020.
- Augustiner-Discalceaten, dostopno na: <http://www.orden-online.de/wissen/a/augustiner-discalceaten/>, pridobljeno: 8. 10. 2020.
- Augustiner Eremiten, dostopno na: <http://www.orden-online.de/wissen/a/augustiner-eremiten/>, pridobljeno: 3. 4. 2020.
- Bach Molter, dostopno na: https://www.etno-muzej.si/files/etnolog/pdf/Etnolog_7_1934_andrejka_star.pdf, str. 48, pridobljeno 3. 11. 2020.
- Blache, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=ElsWB&lemid=EP03032, pridobljeno 4. 11. 2020.
- Borte, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=Adelung&lemid=DB03577, pridobljeno 4. 11. 2020.
- Bottich, dostopno na: <https://drw-www.adw.uni-heidelberg.de/drw-cgi/zeige?index=lemmata&term=Bottich>, pridobljeno 3. 11. 2020.
- Cizeliranje, dostopno na: <https://www.info-slovenija.info/sl/imenik/obrt-in-storitve/graverstvo/graviranje-in-oblikovanje-nakita-ab-gravirka-aja-bohinjc-s-p-radovljica>, preneseno, 6. 11. 2020.

¹ Ime in priimek avtorja nista navedena.

- Correr Pietro, dostopno na:
[http://www.treccani.it/enciclopedia/pietro-correr_res-520dc2a5-87eb-11dc-8e9d-0016357eee51_\(Dizionario-Biografico\)/](http://www.treccani.it/enciclopedia/pietro-correr_res-520dc2a5-87eb-11dc-8e9d-0016357eee51_(Dizionario-Biografico)/),
 pridobljeno: 17. 4. 2020.
- Dangel, dostopno na: <https://fwb-online.de/lemma/dangel.s.0m>,
 pridobljeno 4. 11. 2020.
- Das Oeconomische Lexici, weiter Teil, str. 2841, dostopno na:
<https://books.google.si/books?id=6g1f3BMNm80C&pg=PA2841&lpg=PA2841&dq=Ritt+stroh&source=bl&ots=vA4KcMWGzw&sig=ACfU3U2rL5slxMvM-2CQBd10JsS76dk5Eg&hl=sl&sa=X&ved=2ahUKEwui6pq3v-bsAhVS8OAKHfxCDGg4ChDoATAIegQICBAC#v=onepage&q=Ritt%20stroh&f=false>, pridobljeno 3. 11. 2020.
- Der Orden der Augustinernonnen, dostopno na:
<https://www.heiligenlexikon.de/Orden/Augustiner.htm>,
 pridobljeno: 3. 4. 2020.
- Die Augustiner Eremiten, dostopno na:
<https://www.heiligenlexikon.de/Orden/Augustiner.htm>,
 preneseno: 3. 4. 2020.
- Die Geschichte des Wilhelmitenklosters Oberried bei Freiburg im Breisgau, dostopno na: <http://www.stegen-dreisamtal.de/Wilhelmitenkloster.html>, pridobljeno: 3. 4. 2020.
- Diocese of Squillace, dostopno na:
<http://www.gcatholic.org/dioceses/former/squi0.htm>,
 pridobljeno: 2. 11. 2020.
- Elektronsko sporočilo, p. mag. Mathias Schlög (OSA), 11. 1. 2020.
- Frančiškanska (prvotno avguštinska) cerkev Marijinega oznanjenja, dostopno na: <http://www.marijino-oznanjenje.si/index.php/content/display/32/20/20>, pridobljeno: 9. 10. 2020.
- Gerollt, dostopno na: <https://www.dwds.de/wb/dwb/gerollt>,
 pridobljeno 3. 11. 2020.
- Geschichte des Augustinerordens, dostopno na:
<https://www.augustiner.at/augustinerorden/geschichte/>,
 preneseno: 3. 4. 2020.
- Grazer Zeitung, Nr. 15, 19. januar 1865, str. 60, dostopno na:
<https://books.google.si/books?id=2hjmSfZbYH4C&pg=RA17-PA20&dq=Vinzenz+Schlieber&hl=sl&sa=X&ved=2ahUKEwyyjuXTlcPsAhVTa8AKHWTuC0EQ6AEwB3oECAgQAg#v=onepage&q&f=false>, preneseno 20. 10. 2020.

- Grummet, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=Adelung&lemid=DG03307, pridobljeno 3. 11. 2020.
- Handschriftenverzeichnis der Universitätsbibliothek in Graz, dostopno na: <http://sosa2.uni-graz.at/sosa/katalog/MAIRO.htm>, pridobljeno: 23. 4. 2020.
- Hefel, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=ElsWB&lemid=EH00092, pridobljeno 5. 11. 2020.
- Heidl, dostopno na: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Heindl>, 4. 11. 2020.
- Hifel, dostopno na: <https://drw-www.adw.uni-heidelberg.de/drw-cgi/zeige?index=lemmata&term=hifel>, preneseno 3. 11. 2020.
- Hiefel, dostopno na: <https://de.wiktionary.org/wiki/Hiefel>, pridobljeno: 3.11.2020.
- Hippo Regius, dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Hippo_Regius, preneseno: 20. 4. 2020.
- Index additamentorum ad crusenii monasticon, dostopno na: <http://web.tiscali.it/ghirardacci/crusenio/crusenio-3.htm>, pridobljeno: 14. 9. 2020.
- Inhalt und Geist der Augustinusregel, dostop na: <https://www.augustiner.at/augustinus/ordensregel/inhalt-und-geist-der-augustinusregel/>, pridobljeno: 20. 4. 2020.
- Irdenes Geschirr, dostopno na: <https://www.duden.de/suchen/dudenonline/irdenes%20geschirr>, pridobljeno: 3. 11. 2020.
- Kanapee, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=Meyers&lemid=IK01220, pridobljeno 5. 11. 2020.
- Karmosieren, dostopno na <http://www.zeno.org/Meyers-1905/A/Karmoisieren>, pridobljeno: 4. 11. 2020.
- Kommet, dostopno na: <https://digital.idiotikon.ch/idtkn/id10.htm#!page/101731/mode/1up>, pridobljeno: 4. 11. 2020.
- Kronrasch, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=DWB&lemid=GK14689, pridobljeno: 4. 11. 2020.
- Lathyrus sativus, dostopno na: https://it.wikipedia.org/wiki/Lathyrus_sativus, pridobljeno: 3. 11. 2020.

- Liste der Erzbischöfe von Bar, dostopno na:
https://de.wikipedia.org/wiki/Liste_der_Erzbisch%C3%B6fe_von_Bar, pridobljeno: 16. 4. 2020.
- Liturgični predmeti, dostopni na: <http://ad-dominum.blogspot.com/2013/07/liturgicna-obleka-skozi-zgodovino.html>; <http://ad-dominum.blogspot.com/2013/07/bogosluzni-predmeti-in-oblacila.html>; http://www.skofija-sobota.si/images/upload/201009/10922_Poti_k_Bogu_69_KB.pdf, pridobljeno: 5. 11. 2020.
- L'Ordine degli Agostiniani, dostopno na:
<http://www.parrocchie.it/venezia/santelena/l-ordine-degli-agostiniani.html>, preneseno: 23. 10. 2020.
- Loth, dostopno na: [https://de.wikipedia.org/wiki/Lot_\(Einheit\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Lot_(Einheit)), pridobljeno: 13. 10. 2020.
- Luckete, dostopno na: <https://drw-www.adw.uni-heidelberg.de/drw-cgi/zeige?index=lemmata&term=luckete>, pridobljeno 5. 11. 2020.
- Mass, Massel, dostopno na: <http://www.daniel-stieger.ch/masseinheiten.htm>, pridobljeno: 24. 11. 2020.
- Nicolai Crusenii ord. S. Augustini, Pars tertia monastici Augustiniani, dostop na:
<http://www.ghirardacci.org/files/biblioteca/crusenio.pdf>, str. 13, pridobljeno: 12. 10. 2020.
- Ordensregel des heiligen Augustinus, dostopno na:
<https://www.barmherzigebrueder.at/site/barmherzigebrueder/regeln/ordensregel/article/2984.html>, pridobljeno: 14. 4. 2020.
- Pietro Correr, dostopno na:
[https://en.wikipedia.org/wiki/Pietro_Correr_\(patriarch\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Pietro_Correr_(patriarch)), pridobljeno: 16. 4. 2020.
- Phennich, dostopno na: <https://studylibde.com/doc/2039843/p---ngw>, pridobljeno: 8. 3. 2019.
- Rasch, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=Meyers&lemid=IR00748, pridobljeno: 5. 11. 2020.
- Reindl, dostopno na: <https://de.wiktionary.org/wiki/Reindl>, pridobljeno: 3. 11. 2020.
- Reitern, dostopno na: <https://drw-www.adw.uni-heidelberg.de/drw-cgi/zeige?index=lemmata&term=reitern>, pridobljeno 4. 11. 2020.

- Rottleuthner Wilhelm, Ueber Mass und Gewicht in Tirol, dostopno na: https://www.zobodat.at/pdf/VeroeffFerd_3_44_0001-0043.pdf, pridobljeno: 24. 11. 2020.
- Schätze, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=ElsWB&lemid=ES02394, pridobljeno: 5. 11. 2020.
- SI AS 752, Samostan avguštincev eremitov pred Špitalskimi vrati v Ljubljani, 1555–1811, dostopno na: <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=24698>, pridobljeno: 9. 10. 2020.
- Sperrn Ketten, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=PfWB&lemid=PS08757, pridobljeno 4. 11. 2020.
- Sveti Viljem, dostopno na: <https://svetniki.org/sveti-viljem-opatin-puscavnik/>, pridobljeno: 8. 10. 2020.
- Ständerling, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=DWB&lemid=GS40432, pridobljeno: 3. 11. 2020.
- Storia, dostopno na: <https://oadnet.org/storia/>, pridobljeno: 8. 10. 2020.
- St. Paul, Benediktiner (1099- 1499) 1349 III 08, dostopno na: https://www.monasterium.net/mom/AT-HHStA/StPaulOSB/1349_III_08/charter?q=hohenmauthen, pridobljeno: 22. 4. 2020.
- Titular Episcopal See of Methone, dostopno na: <http://www.gcatholic.org/dioceses/former/t1150.htm>, pridobljeno: 17. 4. 2020.
- Titular Patriarchal See of Constantinople, dostopno na: <http://www.gcatholic.org/dioceses/former/t0001.htm>, pridobljeno: 17. 4. 2020.
- Urkunde 1315 VI 28, dostopno na: https://www.monasterium.net/mom/AT-StaABdW/Urkunden/1315_VI_28/charter?q=hohenmauthen, pridobljeno: 22. 4. 2020.
- Urkunde 1315 VI 29, dostopno na: https://www.monasterium.net/mom/AT-StaABdW/Urkunden/1315_VI_29/charter?q=hohenmauthen, pridobljeno: 22. 4. 2020.
- Viljem (1085–1142), dostop na: <https://revija.ognjisce.si/izvsebine/pricevalec-evangelija/886-viljem-1085-1142>, pridobljeno: 3. 4. 2020.

- Viljem, dostopno na:
<https://www.druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/all/3FCD4DD8F7291D28C125707A003D1404?OpenDocument>, pridobljeno: 3. 4. 2020.
- Wieken, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=RhWB&lemid=RW03743, pridobljeno: 4. 11. 2020.
- Zärg, dostopno na: http://www.woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=PfWB&lemid=PZ00192, pridobljeno: 3. 11. 2020.
- Zieser Erbse, dostopno na:
<https://books.google.si/books?id=9xM2AAAAMAAJ&pg=PA237&lp g=PA237&dq=zieser+erbse&source=bl&ots=NubNUURfhO&sig=ACfU3U0UuSmfOm9EuWzpNppW0ZvN5ez-jQ&hl=sl&sa=X&ved=2ahUKEwjg5NS2u-bsAhVj5OAKHeJ3CkkQ6AEwBnoECAYQAg#v=onepage&q=zieser%20erbse&f=false>, pridobljeno: 3. 11. 2020.
- Ziment, dostopno na: <https://de.wikipedia.org/wiki/Ziment>, preneseno: 13. 10. 2020.
- Zwespe, dostopno na:
http://woerterbuchnetz.de/DWB/call_wbgui_py_from_form?sigle=DWB&mode=Volltextsuche&hitlist=&patternlist=&lemid=GZ13172#XGZ13172, pridobljeno: 3. 11. 2020.

21 Imensko in krajevno kazalo

A

Achinger Jožef 59
Ačič (Achich) Zaharija 53, 54, 69, 74
Agatič (Agatic) Janez 30
Ancona 18
Andrej, prior na Muti 45, 74
Anger Nikolaj, 45
Aleksander IV., papež 17, 18, 20, 23
Alzacija 22
Amberški Ditrik 44
Arezzo Giacomo de 30
Attanulfi Raimund 19
Augsburg 19
Avguštin, svetnik 13, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 36, 43, 66, 86, 87

B

Baden 24, 32, 42, 56, 60, 62, 63, 64
Basel 40
Bavarska 22, 24, 28, 44, 67
Belgija 22
Beljak/Villach
Benedikt iz Nursije, svetnik 13, 15, 17, 18, 20, 35
Benetke 41
Benzoni Karl 62, 75
Bertold, bamberski škof 33

Bilversheim, Henrik I., bamberski škof 37
Bizanc 41
Bologna 40
Bono, Giovanni (Johann/Janez) 13, 15, 18
Bonifacij I., škof 39, 40, 147
Bosa, 39, 40
Bosonija 40, 147
Brettino 13, 18
Breyha Wilhelmina 89
Brezno 45, 88
Breže/Friesach 36, 52
Brno 54, 74
Bruck na Lajti 24, 28, 32, 56
Brunetti Valerijan 30

C

Caderna 19
Carli Peter, škof 49
Cesena 18
Celjski Friderik II. 39, 44, 46, 47, 67, 68
Celjski Herman II. 39, 68
Celjski Ulrik I. 46, 47, 67
Celovec/Klagenfurt, 8, 9, 36, 87
Chapp Andrej 63, 70, 75
Clerff Ludvik
Concordia Giovanni Maria de 29

Correr Peter, latinski patriarh
Konstantinopla 41

Č

Češka 17, 22, 25, 26, 44, 46

Črnomelj 14

D

Dobrla vas/Eberndorf 14

Dobrna 77

Dossen Hilarij 59, 75

Dravograd 35, 38, 45, 46, 70

Dravograjaska Gertruda 36

Dravograjski Meinhard 36

Dunaj/Wien 32, 33, 42, 50, 51, 56,
57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 76, 77,
78, 88, 92

E

Emerberški Bertold 39

Engelič (Engelich) Viljem 55, 74

Evgen III., papež 15, 66

F

Fabriani Ippolit 30

Favilla Mansuetus 53, 74

Ferdinand I., cesar 24

Ferdinand III., cesar 32

Ferdinand, nadvojvoda 30

Firence 21

Frazulič (Frazzulich) Simplicijan
30, 31

Fürstenfeld 22, 29, 30, 32, 33, 45,
53, 54, 55, 56, 58, 64, 76

Fux Avrelij 58, 75

G

Gaisruckh Jurij 49

Gavigan John, OSA 9, 24, 25, 28, 29,
31, 32, 33, 51, 57, 58

Geschur Hieronim 49

Gladič (Gladich) Egidij 55, 75

Gladič (Gladich) Jurij 30, 31

Glaistach, Karl Friedrich 12, 87

Golosič (Gollosich) Janez Vid 55,
74

Grebinj/Griffen 14, 37

Gregor IX., papež 17, 18

Gregor XIII., papež 66

Grosseto 16

Güssing (Némethújvár, Novigrad)
28

Guzman Martin 29

H

Habjanič Oskar 8, 37

Habsburški Friderik I., vojvoda 42,
43, 67

Habsburški Rudolf I., vojvoda 39

Haimbucher Max 18

Haselmayer Luis 89

Henrik, prior na Muti 43, 174

Henrik šentpavelski opat 45

Henrik I., bamberski škof 33

Herberstein Maksimiljan 59, 60, 61, 63, 64, 88
Hessl Maksimiljana 62, 73, 75
Hippo Regius 13
Hočevar (Hozhevar) Janez 30, 31, 32
Hohenmauthen, glej Muta
Holeneški Andrej 48, 68
Honorij III., papež 16
Honorij IV., papež 41
Hugo iz Digna (Hugues de Digne) 19

I

Inocenc IV., papež 17, 18, 20

J

Janez XXIII., papež 26
Jeruzalem 14, 15
Jožef II., cesar 26, 148, 150
Judenburg 22, 24, 29, 30, 53
Jurišič (Jurisich) Jurij 30

K

Kalzer Ambrož 61, 75
Kerth Fulgenc 58
Kettner Tadej 56, 75
Klemen IV., papež 17
Klobučarič (Clobucciarich) Janez 29, 71
Klosterneuburg 24, 28,
Kolar Bogdan 8, 23

Kollheck Bartolomej 61, 66
Köln 19, 22
Komenda 14
Koper 14
Korneuburg 24, 28, 32, 56, 57, 63
Kotlje 77
Kreta 41
Kulmach Nikolaj, prior na Muti 47, 67, 74
Kulmbach 24
Kunej Mojca 9, 69, 70

L

Lamberg Krištof 49
Lang Filip 64, 76
Lavrič Ana 8, 66
Lecceto pri Sieni 23
Leukauff Tomaž 60
Ljubljana 7, 14, 22, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33, 42, 55, 56, 57, 60, 64, 65, 66, 76, 77, 88, 149, 150, 151, 153
Logar Avguštin 32
Luksch Jožef 89
Lupocavio 15, 19
Luther Martin 23, 24

M

Madžarska 17, 22, 23, 26, 28,
Manara Bertrand de 19
Maribor 5, 9, 14, 70, 87
Marienpforte 17

Malavalski Viljem, svetnik 8, 15,
 16, 17, 20, 37, 147, 151
 Mancini Aurelio 29
 Mantova 18
 Marcheg
 Marenberg, glej Radlje ob Dravi
 Marenberška Gizela, 36
 Marenberški Albert 36
 Marenberški Peter 39, 44, 46,
 Marenberška Rikarda 34, 35, 67
 Marenberški Siegfried 34, 35, 36,
 67
 Marseille 19
 Mayr Nikolaj 56, 57, 75
 Mazovija 22
 Memmingen 24
 Mert, prior na Muti 52, 74
 Methone 41
 Metlika 14
 Milano 20
 Mindelheim 24,
 Mlinarič Jože 5, 7
 Molinio 19
 Monte Fabuli 19
 Montegiorgio Gianbattista de 29
 Monte Reale Antonio de 29
 Monte Vergine 15, 18, 20
 Moravska 22, 26, 30,
 Murceto 19

N

Nemčija 22, 23, 25
 Nikolaj IV, papež 20
 Ninguard Felician 52, 53
 Nizozemska 22
 Novellus Avguštin 21
 Novi Klošter 14
 Nürnberg 24

O

Oberried 17
 Ogrin Matija 65
 Olimje 14
 Orožen Ignacij 7, 8, 33, 44, 47, 63,
 73, 74, 90
 Orvieto Christoforo de 30
 Osim, Klemen iz 21
 Otorepec Božo 50

P

Pacher Gabrijel 65, 76
 Padovanski Krištof (Padova de,
 Christophoro 24
 Pavel V., papež 25, 30
 Pehr Ignac, župnik 87
 Pergola Aurelio de 54
 Pernice 70, 79, 84, 96
 Pesara 19
 Pesaro Lorenzo de 29
 Pesaro Paolo de 29
 Petrochini Gregor 29

Pinner Antona 63, 76
 Piombin Aurelio de 30
 Pišece 87
 Plattner Peregrin 63, 76
 Plezza Avguštin 53
 Pliberška Kunigunda 43, 174
 Pliberški Gotschalk 43, 174
 Plodenstein Ernest 57, 75
 Pohlin Marko 25
 Poljska 22
 Polzela 14
 Port pri Mantovi 18
 Posch Cezar 59, 75
 Pošič (Poschich) Franc 31
 Preman Peter 57, 75
 Premb Nikolaj 32, 56, 75
 Protic M. 56, 75
 Ptuj 14, 44

R

Radgona 22, 24, 27, 28, 64
 Raditschnig Eva Suzana 66
 Radlje ob Dravi 7, 14, 34, 35, 36, 45, 63, 67, 69, 76, 148
 Rakowitsch Jordan 61, 62, 63
 Ramsau 24
 Rattenberg, 24
 Ravne na Koroškem 77
 Reate Taddeo de 29
 Regensburg 21, 42

Reka/Rijeka 22, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 53, 54, 55, 56, 65, 77
 Remšnik 38, 45, 88
 Rieder Sebastjan 57, 75
 Rim 15, 22, 26, 29, 30, 31, 54, 62
 Robida Marko 57, 75
 Rosnak Martin 51, 58, 59
 Ruppnigg Gvido 61
 Rusija 22

S

S. Anatolia Gianbattista de 29
 Sante Veneto 24, 29
 Sauer Sigismund 75
 Scherdonich Mihael 55
 Schier Ksist 47, 51, 58, 59, 148
 Schittar Nikolaj 54, 74
 Schlangenberg Bonaventura, 77
 Schlangenberg Maksimiljan 71, 77
 Schlieber Vincenc 87, 89
 Schönland 24,
 Schrattenbach Vincenc Jožef, lavantinski škof 65
 Schwad Kolumban 65, 76
 Segar Krizostom de la 64, 76
 Septala Lanfranc 20
 Seripando Hieronymus 25
 Slovenj Gradec 48, 49, 68, 175
 Smolik Marijan 8
 Sobota/Soboth 70, 84, 115
 Span Jordan 57, 58, 75

Spodnja Kungota 70, 79

Squillace 28

Sv. Trojica 28, 33, 56, 58, 61, 64,
65, 149

Stabulum Rodis 19

Staimos Alfonz 31, 32

Steidlin Johann Mathias 71, 72

Stemperg Viljem 56, 57, 75

Storir Elizabeta 44

Storir Nikolaj 44

Studenice 14

Š

Šlezija 22

Šentvid ob Glini/Sankt Veit an der
Glan 36, 52

Šentpavel v Labotski dolini/Sank
Paul im Lavantal 35, 36, 45, 46

Štesl (Stessl) Aleks 63, 76, 88, 89,
178

Šukoban (Schukoban) Janez Marija
55, 74

T

Teufenbach Hertl 45

Terzo Maurizio 29

Tomaž, škof iz Squillace 28

Toskana 16, 17, 18, 19, 20

Trbonje 85, 87

Tron Aurelius 31

Trušenjski Sieghard 36

Tudorovič (Tudorovich) Gregor
33, 54, 69, 74

Turner Gelazij 64, 76

Turris Palmarum 19

U

Ulrik III., koroški vojvoda 27

Ulrik, pičenski škof 42

V

Valis Hirsuti 19

Velika Nedelja 14

Velikovec/Völkermarkt 7, 8, 9, 17,
22, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 37,
42, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61,
62, 64, 65, 66, 69, 76, 77, 78, 148,
149, 150, 151, 153

Velesovo 14

Veltroni Marco 29

Vercelli 15

Vid, prior na Muti 49, 74

Vierzig Adam 55, 74

Villanova pri Philadelphii 26

Viljem iz Brna 54, 74

Viljem iz Montevergine 18, 20

Viltuški, Henrik 38, 39, 44

Visconti Filip 31, 32

Volar Bartolomej 53, 74

Vučnik (Wutschnig) Pavel 76, 77

Vuzenica 44, 46, 49, 69, 153

Vuzeniški Kolon 39

W

Wadl Wilhelm 9

Waizmann Pavel 64, 76, 148

Weißenborn 17

Wieland Jordan 31

Wilfersdorfer Avrelj 69

Wimmer Joseph 12, 135, 137, 146

Windsheim 24,

Würzburg 26

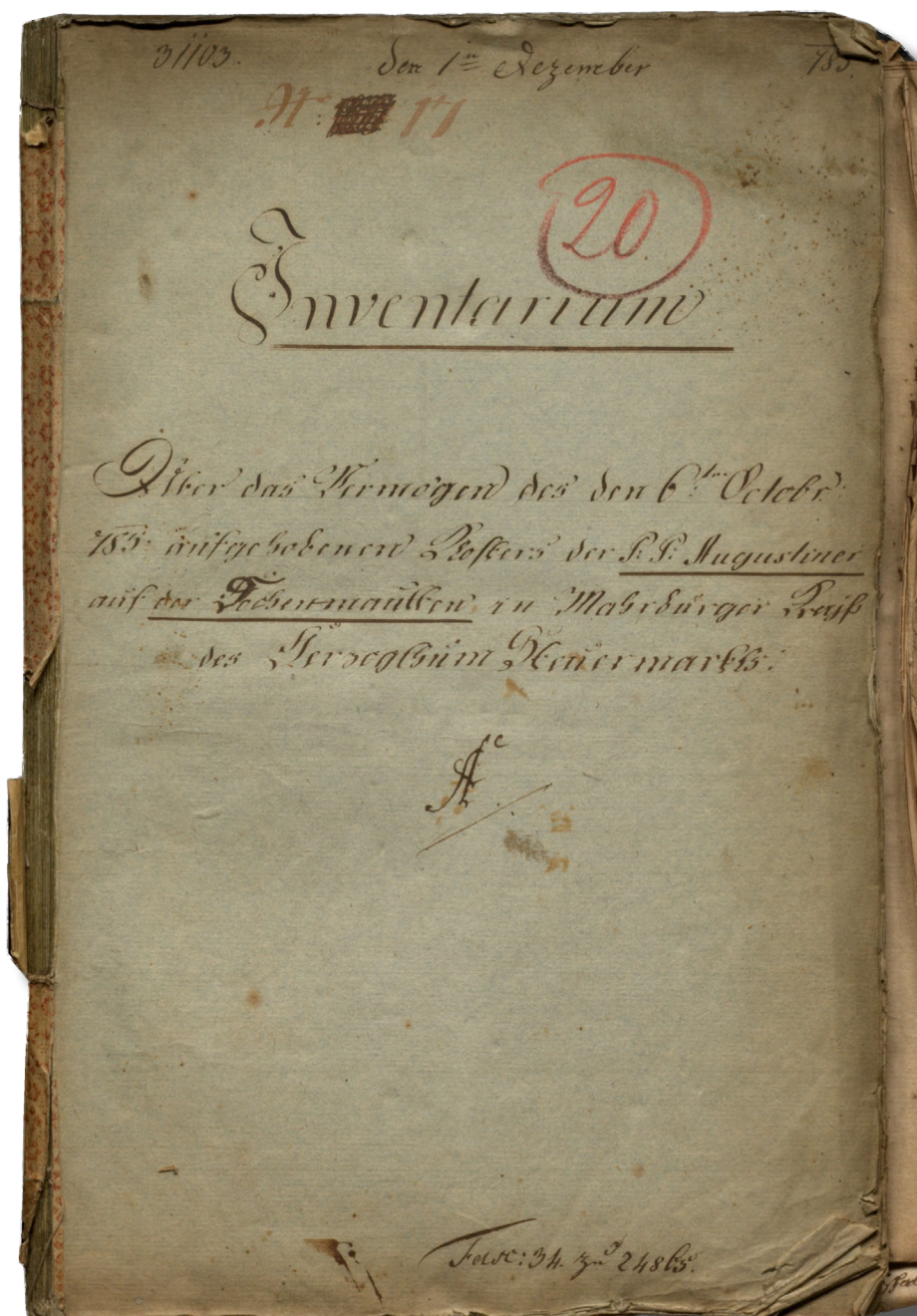
Z

Zollenstain Leopold 60

Zweikirchen 36

Ž

Žnidaršič Golec Lilijana 8

Slika 1: Naslovnica inventarja avguštinskega samostana na Muti ob njegovi ukinitvi 5. oktobra 1785 (vir: KLA, Kärntner Landesregierung, Selekte über Klostersaufhebungen und Staatsgüter, AT-KLA 190-C-20 Ak, škatla 3, Inventar des aufgehobenen Augustinerklosters Hohenmauthen in Steiermark, 1. 12. 1785).

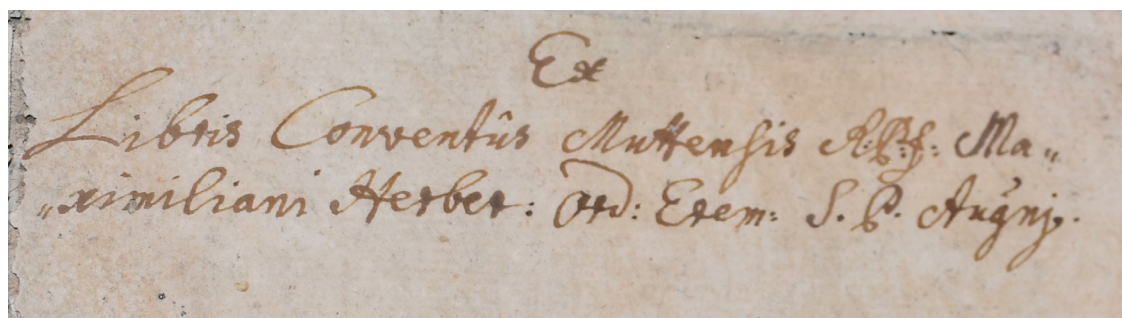
Slika 2: Listina z dne 28. oktobra 1329, v kateri so se prior Henrik in ostali bratje avguštinci zavezali, da bodo obhajali aniverzarij po prošnji Kunigunde, vdove po Gotschalku Pliberškem. Listino krasi pečat avguštinskega samostana (konventa) na Muti. Pečat tamkajšnjega priorja manjka (vir: KLA, Auersperg, gräfliches Fideikommissarchiv, AT-KLA 871-B-37 St, listina 20. 10. 1329).

Slika 4, 5: Osrednje samostansko poslopje nekdanjega avguštinskega samostana na Muti v času, ko je v njem delovala muška osnovna šola.
(vir: Slovenski šolski muzej, Muta – osnovna šola, inv. št. 500 in 2105).

Slika 6: Plošča z nekdanjega muškega samostanskega pokopališča iz leta 1753, danes vzdana v stavbo župnijske cerkve sv. Marjete na Muti (vir: foto Vinko Skitek, 2020).

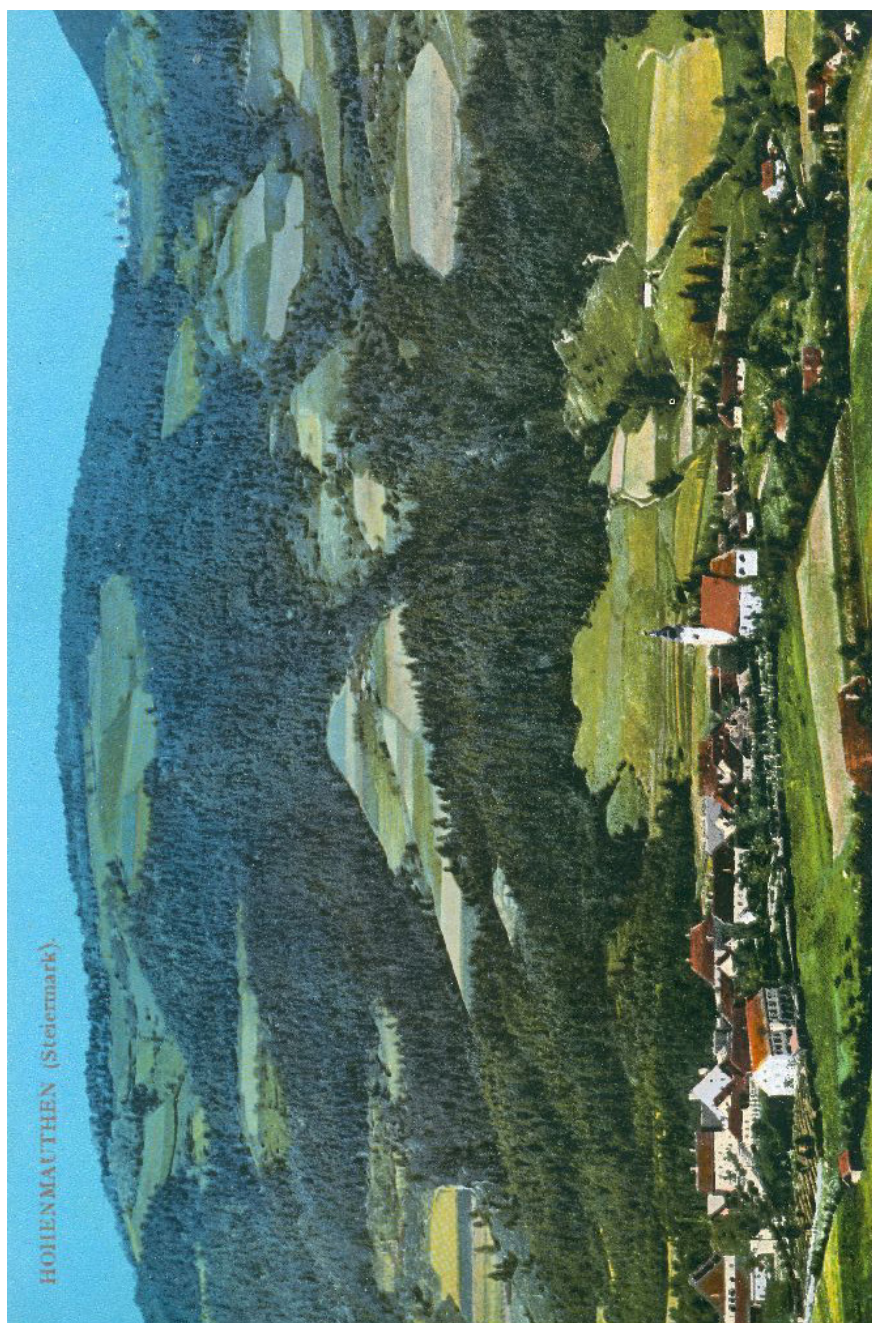
Sliki 7 in 8: Zaznamni listek avguštinskega priorja Alekša Štesla na Muti, s katerim je označeval svoje knjige (slika 7), in zaznamni rokopis patra Maksimiljana Herbersteina na notranji strani knjižne platnice (slika 8) (vir: foto Vinko Skitek, 2020).

Sliki 9 in 10: Levo pečat konventa in desno pečat priorja avguštinskega samostana na Muti iz leta 1329 (vir: HHStA, AT-OeStA/HHStA Siegelsammlung Smitmer-Löschner O 0503 in AT-OeStA/HHStA Siegelsammlung Smitmer-Löschner O 0504).

Slika 11: Avguštinski samostan na Muti leta 1731 (vir: Steidlin Johann Mathias, *Monasteria Ordinis ff. Eremitarum S. Augustini per Germaniam aeri incisa Augustae Vindelicorum a Iohanne Matthia Steidlin sine loco et anno, München, 1731, slika 74*).

Slika 12: Razglednica Mute z začetka 20. stoletja, na kateri se v spodnjem levem kotu lepo vidi poslopje nekdanjega avguštinskega samostana na Muti
(vir: PAM, Zbirka fotografij in razglednic, SI_PAM/1693/004/001/195_00001, razglednica Muta).